

₹ 15

ధక్కను

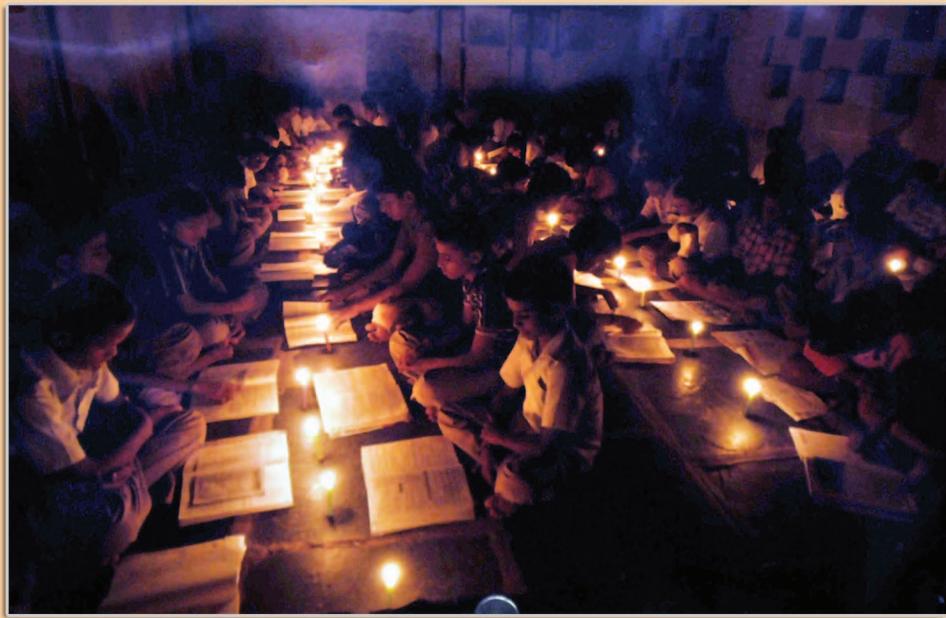
సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక

ల్యాండ్

DECCAN LAND, HYDERABAD

- ❖ కాళోజీ శతజయంతి ❖ తెలంగాణ తెలుగు - దక్కన్ లింకు
- ❖ రెండు భాషల కథ ❖ చిన్న రాష్ట్రాలు - ప్రగతికి చిహ్నాలు

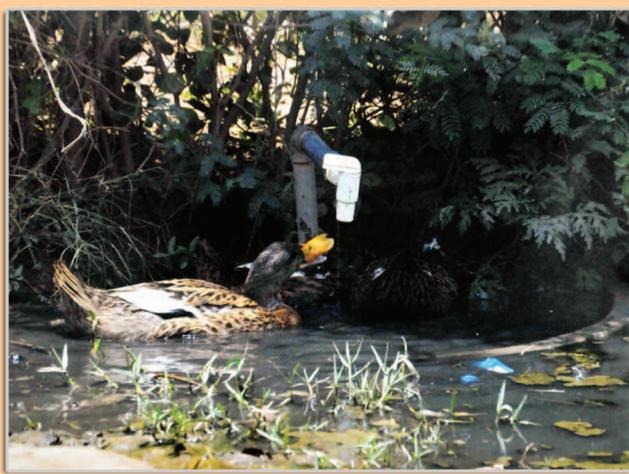
1ST PRIZE,HUSSAIN SAKSHI, KURNOOL

2ND PRIZE, G.VENKANNA, NAMASTE TELANGANA, WARANGAL

3RD PRIZE, P.NARSIMHULU, ANDHRA JYOTHI, ANANTAPUR

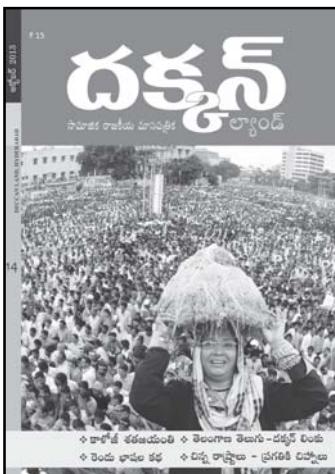
CONSOLATION, ZAKIR, ANDHRA JYOTHI, NELLORE

CONSOLATION, K.SAILU, NAMASTE TELANGANA, HYD

With Best Compliments From

JONNALAGADDA VIDYADHOR REDDY
and FAMILY
Miryalaguda, Nalgonda.

సకల జన భేరి... తెలంగాణ ఉద్యమం ఆశించిన ఫలితాన్ని పొందడంలో చివరి దశకు చేరుకున్న తరుణంలో ఎదురుపుతున్న ఒక్కిళ్ళను ప్రతిఘటిస్తూ నిర్వహించిన భారీ బహిరంగసభ వేరుకు తగ్గట్టగా సకల జన భేరిగా జరిగింది. సభలో, సభ వెలుపల చోటు చేసుకున్న సాంస్కృతిక ప్రదర్శనలు తెలంగాణ మతసామరస్యానికి అద్దం పట్టాయి. బతుకమ్మ తెలంగాణ జాతికి బతుకును అందించేదిగా అందరికీ శిరోధార్యమైంది! ఆనాడు నిజాం పట్టబట్టలు కట్టుకొని, బోట్లు పెట్టుకొని మూసీనదికి వాయసం ఇచ్చారు. ఈనాడు ఓ ముస్లిం మహిళ బతుకమ్మను నెత్తికెత్తుకొని తెలంగాణ ఆకాంక్షను చాటింది. ఈ విధమైన సామరస్యం ఇకమందూ జగతి అంతా పరిషవిల్లాలని ఆశిధ్వం.

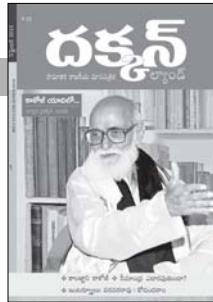

"CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.

Fax: 040-27635644 Mobile: 9030626288

E-mail: deccanlandindia@gmail.com website : www.deccanland.com

మెయిల్ బాక్స్

కాళోజీ యాదిలో...

సెప్పెంబర్ సంచికలో ప్రచురించిన కాళోజీ చిత్రాలు ఆయన జ్ఞాపకాలను తట్టి లేపాయి. కవర్ పేజీపై చిత్రం బాగుంది. కాళోజీ రచనలు, జ్ఞాపకాలతో కూడిన వ్యాసాలు బాగున్నాయి. మన కాలం నాటి మహాకవులనే మనం విస్మరిస్తున్నాం. వారి గురించి నపతరానికి తెలియాలంటే ప్రతి సంచికలోనూ ఒక కవి / రచయిత పరిచయం చేస్తే బాగుంటుంది. ఆ దిశగా మీరు చొరవ తీసుకుంటారని ఆశిస్తున్నాం.

- కె.వెంకట్, వరంగల్

ఐతరేయ బ్రాహ్మణం నుంచి...

దేవిప్రియ 'రాజనీతి' చదువుతుంటే రాజనీతి శాస్త్రాన్ని ఈ కాలమ్ రూపంలో చదువున్న అనుభూతి కలుగుతోంది. అది చదువుతుంటే కుట్టలు, కుతంత్రాలు, అనుభవాలు, జ్ఞాపకాలు... ఇలా ఎన్నో అంశాలు గుర్తుకు వస్తుంటాయి. కొన్ని వ్యాఖ్యలు ఘాటుగానే ఉన్నప్పబట్టి, అవి అలా ఉంటే తప్ప తలచుక్కపేమోనన్న భావన కూడా కలుగుతోంది. దేవిప్రియ గారికి మా అభినందనలు.

- పి.రాంరెడ్డి, కరీంనగర్

ప్రజాఉద్యమాలపై ప్రత్యేక కథనాలు

రాష్ట్ర విభజన కోసం తెలంగాణ వారే గాకుండా అంధ్ర, రాయలసీమ ప్రాంతాల్లోనూ ఎంతో మంది నాయకులు, మరెన్నో ప్రజాసంఘాల వారు కూడా పోరాటం చేస్తున్నారు. వారి గొంతుకకూ దక్కన్యాండ్ వేదిక కావాలని ఆశిస్తున్నాం. అంతేగాకుండా, నేడు దేశాభ్యంగా రకరకాల ప్రజాఉద్యమాలు జరుగుతున్నాయి. వాటి గురించి వివరిస్తే బాగుంటుంది. - ఎం. శరత్, మహాబాట్సగర్

వివాదాన్వద వ్యాఖ్యలు

నాది యూ టర్న్ కాదు, పీపుల్స్ టర్న్ - టీడీపి అధినేత చంద్రబాబు నాయుడు

❖ ❖ ❖

రాత్రిక్షు మగ స్నేహితులతో తిరిగే యువతి నా కూతురైతే సజీవ దహనం చేసేవాడిని

- సిర్ఫ్యాయ కేసులో న్యాయవాది విపీసింగ్

❖ ❖ ❖

నా పదవి శాశ్వతం కాదు.. దిగ్విజయ్ పదవి కూడా

- సీఎం కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి

❖ ❖ ❖

కశ్మీర్ మంత్రులకు డబ్బులిచ్చాం... అలా ఇష్టం మామూలే

- ఆర్థిక మాజీ చిఫ్ వికేసింగ్

❖ ❖ ❖

ఆ ఆర్ద్రినెన్స్ (దోషులైన ప్రజాప్రతినిధుల రక్షణ) నాస్చిన్ ... చించిపారేయాలి

- రాపుల్ గాంధి

❖ ❖ ❖

పైదరాబాద్ ను పదిలి వెళ్లిపోండి... మేమే మీకు విష్టిని, అభివృద్ధిని ఇచ్చాం

- విపీఎల్వీఎం అధ్యక్షుడు పి.అశోక్ బాబు

ఆత్మగౌరవం

నాది.. నాది కాదంటున్నప్పుడు

కాలికింద నేలను తన్నుకుపోతూ

నన్న మనిషిగా చూడకుండా..

నాకు న్యాయమే దక్కుపుండా

ఆరు దశాబ్దాలుగా చేసిన దగ్గా

చాలదన్నట్టూ..

నిండు సమైక్యాంధ్ర సభలో

మీడియా కన్నుల సాక్షిగా

సభ్య సమాజం చూస్తుంటే

మీరు చేసిన దాడులు

మీరు చెప్పే సమైక్యతా నీతి!

దాడులు చేయడం మీకే కాదు

మాకు మరింత బాగా తెలుసు

మా బ్యాటింగ్ మొదలెడితే

మీ పాటిలు ఎప్పుడో మసైపోయేవారు

మాది ధర్మయద్దం

లాటిల దెబ్బలు తిన్నాము

తూటాలతో మా శరీరాలు

నిలువెల్లా గాయాలు సల్పుతునే ఉన్నాయి

మీరు

మాలో ఆవేశాలు పెంచుతునే ఉన్నా

ఆక్రోశాలకు గురిచేస్తున్నా..

ఆగౌరవపర్చుతున్న..

మాలో మేము కుమిలికుమిలి

తసువులు కాల్పుకున్నాము

తాడును గొంతుకు బిగించుకొని

బతుకులు చాలించాము

మా కడుపులో ఆవేశం

సల సలకాగుతున్నా

సహనాన్ని కూడగట్టి

మీ అధర్మయుధ్యాన్ని ఎదిరిస్తున్నాము

మీరు రెచ్చిపోతూ

మాకు పరీక్షగా భావించకండి

మా విజయం చేరువుతుంటే

మీలో విదేశాలు పెంచుకుంటున్నారు

అరిపోయే ముందు వెలుతురు మీది

నా నేలతల్లి సంకెళ్లు విష్టుకోగా

ఆత్మగౌరవం వెల్లివిరుస్తుంది

చూస్తూ ఉండూ..

(ఎల్లినెన్స్ దోషులైన ప్రజాప్రతినిధుల రక్షణ) నాస్చిన్ ... చించిపారేయాలి

- ఎల్లినెన్స్ స్నేహితులో జరిగిన సమైక్యాంధ్ర సభలో

తెలంగాణవారిపై చేసిన దాడిని నిరసిస్తా..)

- శ్రీరాములు శ్రీనివాస్

రాజకీయ శ్రేదీ, కేంద్రకారాగారం, వరంగల్

దక్కన్ ల్యాండ్

సామాజిక, రాజీయ మాసపత్రిక

సంపుటి: 2

సంఖిక: 2

ఆక్షోబర్ - 2013

సంపాదకులు

యం. వేదకుమార్

అసాసియేట్ ఎడిటర్

ఎన్. వంశి మొహన్

సెల్ : 9848902520

లే అవుట్ & కంపెంజింగ్
చరిత ఇంప్రైషన్

కవర్ ఫిట్ట్
పి.ఎన్

వాణిజ్య ప్రకటనలు

9030626288

ముద్రణ:
దక్కన్ ప్రైస్

అజామాబాద్, హైదరాబాద్ - 500 020.

కార్యాలయ దీరునామా

DECCAN LAND
"CHANDRAM" 490,
St.No. 11, Himayatnagar,
Hyderabad - 500 029.

Mobile: 9030626288
Fax: 040-27635644

E-mail: deccanlandindia@gmail.com
website : www.deccanland.com

ఏజెన్సీ కోసం..

దక్కన్ ల్యాండ్ మాసపత్రిక స్థానిక ఏజెన్సీ
కోసం పత్రిక చిఠునామాలో లేదా ఆనంద్ ఏజెన్సీన్
(చిక్కడవల్సి, భోవ్ నెం: 9848428516,
9246826191) లో సంప్రదించవచ్చు.

లోపలి పేజీల్లో...

హైదరాబాద్ ఎవలాది?	బోనకుల్ సోమేశ్వర్	8
అరవై ఏళ్ళ భిక్కార స్వరం కాలోజీ	జీవ్ నెక్కుమార్	12
తెలంగాణ తెలుగు దక్కన్ లింకు	ప్రా. జయభీర్ తిరుమలరావు	15
ప్రజాస్వామ్య అకాంక్షలు గారివిధాం	దక్కన్ సుఖ్నీ	17
పర్మావరణ పర్మావరణ	సుమాలిని రెడ్డి నంధాల	20
చిన్న రాష్ట్రాలు - ప్రగతికి చివ్వోలు	డాక్టర్ జి. లభ్యయ్	22
ఆ పాలక వర్గాలది.. ముఖ్యత్వమే	గడ్డం కేశవమార్ల	26
అమరణ నిరాపత్రి బీక్కల అర్థాంతర్ల అర్థం!	దేవిప్రియ	27
చెరువుల ఘ్యవస్థ లస్త్రవస్థం	సదానందంగాం	28
'తెలంగాణ' సాధన రాజ్యాంగ వాక్య	నందగిల శారద	30
ముసపుల్ ప్రైదరాబాదీలో ప్రార్థనా స్థలాలు	డాక్టర్ కశ్మేసి శివసాగిరెడ్డి	34
తెలంగాణకై తెలంగాణ సిన్మా	చే	36
'ఏజెన్సీ' ఉద్దీపన భీత్తిలై ఉదాశీనత	గుమ్మి లక్ష్మిసారాయణ	38
వేయి స్థుంబాల గుడి	సంకేపల్లి నాగెంద్రశర్మ	40
సమైక్యాంధ్ర సబ్ - నిర్మంధం	గడ్డం లక్ష్మి	43
జక మాసం జీయదం కష్టం	గెల దీర్ఘాల	46
రెండు భాషల కథ	డాక్టర్ నలిమల భాస్కర్	48
బంగారు బతుకమ్మ	కూకట్ల తిరుపతి	52
గ్రామపంచాయతీల విలీనాన్ని వ్యతిరేకిధాం	దక్కన్ సుఖ్నీ	53
పల్లిక డిమాండ్	దక్కన్ సుఖ్నీ	54
కల్లీల హృదయ కవనం-'యుగస్వరం'	జి.అదర్న్	56
తెలంగాణ ఉధ్యమ వ్యాసార్త్థమాల'	అరుణ	57
పుస్తకం	దక్కన్ సుఖ్నీ	58

'దక్కన్ ల్యాండ్'లో అచ్చపుతున్న రచనలలో వ్యక్తమవుతున్న అభిప్రాయాలన్నించితో సంపాదకులకు ఏకీభావం ఉండాలిన అవసరం లేదు. 'దక్కన్ ల్యాండ్'ను ప్రజాస్వామిక అభిప్రాయ వేదికగా, ప్రజాపక్ష రాజకీయార్థిక, సామాజిక విశ్లేషణావేదికగా తీర్మాదిద్దాలన్నదే మా సంకల్పం. అందుకు అనుగుణంగానే అన్ని రకాల అభిప్రాయాలకు, భిన్నాభిప్రాయాలకూ స్థానం కలిగించాలన్నది మా ఉద్దేశం. వివిధ రంగాల్లో నిపుణుల రచనలను అందించడం ద్వారా ఆయా అంశాలపై, సమస్యలపై, పరిష్కార మార్గాలపై పారకుల్లో అవగాహన పెంపాందించడమే 'దక్కన్ ల్యాండ్' లక్ష్యం.

తెలంగాణను అధ్యకుంటే మరో మహా భారత యుద్ధమే!
- అభిల్ప భారత తెరవేరెండో మహాసభల్లో జ్ఞాని సుద్ధన్ రెడ్డి

❖ ❖ ❖

అస్తులు కాపాడుకునేందుకే యూటీ -మందక్షప్త మాధిగ
❖ ❖ ❖

యూటీ అంటే యుద్ధమే!

- టీఆర్ఎస్ ఎచ్చి నేత ఈచెల రాజేందర్
❖ ❖ ❖

జల్, జమీన్, జంగల్పై హక్కు ఆదివాసీలదే
- విరసం నేత వరవరావు

❖ ❖ ❖

లక్ష ఉద్యోగాలకు ఒకే రోజు నోటిఫికేషన్ ఇవ్వాలి
- రాజకియ విశేషకుడు వి. ప్రకాష
❖ ❖ ❖

పాలమూరు నీళ్ళ లక్క రుజువు చేస్తే బావిలో దూకుతా..
అబద్దాలని తేలితే సీఎం దూకుతారా?

- తెరాస అధినేత కేసీఆర్

❖ ❖ ❖

విభజన మెట్రోకు ఆటంకం కాదు

- హైదరాబాద్ మెట్రో రైల్ ప్రాజెక్ట్ విపుల్ ఎండీ ఎన్విఐ రెడ్డి

❖ ❖ ❖

సమైక్యంద్ర అందోళనకు ప్రజల మర్దతు లేదు
- కై అంద్రజెపసీ చైర్మన్ సుంకర క్షప్తమూల్

❖ ❖ ❖

హైదరాబాద్ ను యూటీ చేస్తామంటే ఆత్మహతి దాడులకైనా
సిద్ధమే - లక్ష్మణాథరావు లక్ష్మణస్తుంసభలో ఎమ్మెల్ని బిలీవుకుమార్

❖ ❖ ❖

కిరణ్ ఒక ప్రాంత సీఎం కాదు, పశ్చపాతం పనికిరాదు
- కాంగ్రెస్ రాష్ట్ర వ్యవహారాల జిల్లా బిగ్గిజయ్ సింగ్

❖ ❖ ❖

సమ్మక్ - సారలమ్మ జాతరను జాతీయ పండుగా
ప్రకటించాలి

- టీడీపీ ఎమ్మెల్ని సీతక్ష

❖ ❖ ❖

తెలంగాణ ఇస్తే సంబురం...లేదంటే సమరమే
- టీజెపీ నేత సుష్మా స్వరాజ్

❖ ❖ ❖

సమైక్యవాదం యసిడ్ దాడి - టీజెపీ చైర్మన్ కొరండూం

❖ ❖ ❖

అధిష్టానం తీసుకున్న నిర్ణయం నచ్చకపోతే సీఎం
రాజీనామా చేయాలి - టీజెపీ కో చైర్మన్ మల్టేప్లి లక్ష్మయ్

వేరుబడకుండ మనముయ్యాలో బాగుపడమెన్నడూ ఉయ్యాలో

బతుకమ్మ బతుకమ్మ ఉయ్యాలో
తెలంగాణలో బతుకు ఉయ్యాలో
సీమాంద్రతో గలిసి ఉయ్యాలో
సిక్కులో బడిపోయె ఉయ్యాలో
బతుకనియ్యరు వాళ్ళ ఉయ్యాలో
చస్సుంటె చూస్తురూ ఉయ్యాలో
ఉద్యోగమియ్యరూ ఉయ్యాలో
కలిసుండమంటరూ ఉయ్యాలో
అరవయ్యెండ్ కింద ఉయ్యాలో
కలిసుందమని గూడ్తె ఉయ్యాలో
గోహాగొట్టిరీ ఉయ్యాలో
అరీగొంబెట్టిరీ ఉయ్యాలో
సెజ్జులా వేరైప్పి ఉయ్యాలో
గుంజాకున్నరు భూములుయ్యాలో
కొత్త పొక్కలుపెట్టి ఉయ్యాలో
కొంత్త కాల్పుడ్నిసి ఉయ్యాలో
సదుల నీళ్ళనిట్టి ఉయ్యాలో
మలుపుకున్నరు వాళ్ళ ఉయ్యాలో
వాళ్ళ చెర్లు నింపుకున్నరుయ్యాలో
రాష్ట్రమియ్యామంటే ఉయ్యాలో
కలిసుంటే సుఖమంటరుయ్యాలో
విశ్వవిద్యాలయాలుయ్యాలో
వాళ్ళ ఉఱ్ఱనే ఉంటయి ఉయ్యాలో
సిట్లన్ని వాళ్ళయే ఉయ్యాలో
వాళ్ళ నోట్లతో కొంచు ఉయ్యాలో
కొత్త-కొత్త ఆస్పత్రులుయ్యాలో
కొత్త యంత్రాలతో ఉయ్యాలో
కుయ్య కుయ్యామంటూ ఉయ్యాలో
వాళ్ళ ముంగిట్ల ఉంటయా ఉయ్యాలో
శ్రమ ఎంతజేసినా ఉయ్యాలో
బాగుపడలేమెన్నడుయ్యాలో
-రాములు చందా, హైదరాబాద్

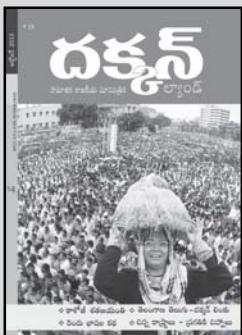
తెలంగాణ... సమైక్యంద్ర... క్రికెట్!

చివరి బంతి పడలేదు... అప్పబి దాకా ఆట
బ్యాట్ లేదు... బంతి లేదు... ఇక ఆట ఎక్కడిది? -డిప్పుయ్యాటీ సీఎం దామోదర
ఆట ముగిసింది.. మైదానం భాళీ చేయాల్సిందే
మ్యాచ్ అయిపోయినా ట్రీపులోనే ఉంటారా ? -మంత్రి పాశ్చాల లక్ష్మయ్
మ్యాచ్ ఫిక్సుడ్ మాదిరిగా...కిరణ్ శిక్కార్పుడు
గెలువు ప్రకటించాక... ఇంకా బంతులేంది -పీసీపీ మాజీ చీఫ్ డి.స్టీవిసాన్
థర్డ్ అంపైర్ నిర్ణయం ముగిసింది -మంత్రి దుర్జీథ శ్రీధర్ బాబు

సమన్వయం వాటిద్దాం

ఎట్లకేలకు ఆరు దశాబ్దాల తెలంగాణ ఉద్యమం చివరి ఘట్టానికి చేరుకుంది. నేడో, రేపో తెలంగాణ ఏప్పటి ప్రకటన భాయిమన్న వాతావరణం నెలకొంది. గతంలో కేంద్రప్రభుత్వం తాను ఇచ్చిన మాట తప్పినప్పటికీ, ఇప్పుడు మాత్రం అలాంటి సూచనలు కనిపించడం లేదు. కొంతమంది పెట్టుబడిదారులు, స్వార్థపూరిత రాజకీయ నాయకులు, సహేతుకం కాని వాడనలతో, ఆచరణసాధ్యం కాని డిమాండ్లతో ఉద్యోగసంఘాల నాయకుల ఆధ్వర్యంలో జరుగుతున్న ఆందోళనలకు కేంద్రం తలగ్గే పరిస్థితి లేదు. ఇప్పటికీ తెలంగాణ ప్రజల మనస్సుల్లో గతకాలపు భయాలు తోలగిపోలేదు. ఇచ్చినట్లు ఇచ్చి వెనక్కు తీసుకుంటారన్న భయాందోళనలు నెలకొన్నాయి.

కేంద్రం ధోరణి చూస్తుంటే ఇక పంపకాలే మిగిలాయి. ఈ విషయంలో అన్ని ప్రాంతాలకూ సమన్వయం చేయాల్సిన బాధ్యత కేంద్రంపై ఉంది. మరీ ముఖ్యంగా జలవనరుల విషయంలో. ఇన్నాళ్ళూ గత ప్రభుత్వాలు అనుసరించిన పక్షపాత వైభారి కారణంగా సీమాంధ్ర ప్రాంతాలకు వాటికి న్యాయంగా రావాల్సిన వాటాకన్నా అధిక వాటానే దక్కింది. ఇందుకు ప్రధాన కారణం ఆయా బ్రిభ్యునట్టు రాష్ట్రంలో నదీజలాలను ఎలా వినియోగించుకోవాలన్న అంశాన్ని ఆయా ప్రభుత్వాలు అభీష్టాలకు వదిలేయడమే. దీంతో రాష్ట్రంలో నీచి తగాదాలు చోటు చేసుకునే పరిస్థితి నెలకొంది. ఇందుకు బాధ్యత వహించాల్సింది ప్రస్తుత, గత కాలపు ప్రభుత్వాలే. ఈ నేపథ్యంలో సమన్వయం అంటే రాష్ట్ర విభజనే. అది సజ్ఞావుగా పూర్తయ్యందుకు అంతా సహకరించాల్సిన అవసరం ఉంది.

రాష్ట్ర విభజనతో ఇప్పుడు సీమాంధ్ర, తెలంగాణ ప్రశ్నేక రాష్ట్రాలుగా ఏర్పడితే ఆ రెండు ప్రాంతాల మధ్య ఈ విధమైన జలయిద్దాలు జిగిసి అవకాశం ఉండడు. ఏ ప్రాంతం వారు ఎంత నీటిని వినియోగించుకోటానికి వీలుంటుందో ఆయా బ్రిభ్యునట్టు నిర్ణయస్తాయి. జాతీయ, అంతర్జాతీయ స్థాయిలో ఇప్పటికే కుదినిన ఒప్పందాలను, అమలవుతున్న నిర్ణయాలను అవి ఈ సందర్భంగా పరిగణనలోకి తీసుకుంటాయి.

పాలకుల వివక్షాపూరిత, స్వార్థపర విధానాల కారణంగా రాష్ట్రం మొత్తం మీద హైదరాబాద్ నగరం ఒకడటే దాని స్థాయికి మించిన రీతిలో అభివృద్ధి చెందింది. ఈ అభివృద్ధి అంతా కూడా అశాస్త్రియ రీతిలో కొంతమంది పెట్టుబడిదారులు, వారికి వంత పలీకే వారి కనుసున్నలో జరిగింది. ఇటు తెలంగాణలో, అటు సీమాంధ్రలో ఎన్నో ప్రాంతాలు నిర్మిక్కానికి గుర్తుయ్యాయి. రెండు రాష్ట్రాల ఏప్పటి సీమాంధ్రలో కొత్త రాజధాని నిర్మాణం జరుగునుంది. దీంతో హైదరాబాద్‌పై ఒక్కింటి కాస్తుత తగ్గి ఇప్పటి వరకూ జరిగిన అభివృద్ధిని తిరిగి గాడిన పెట్టేందుకు అవకాశం లభిస్తుంది. రెండు రాష్ట్రాల్లోనూ అధికార వికేంద్రికరణ మరింత అపకాశం కలుగుతుంది. రెండు రాష్ట్రాలూ అభివృద్ధి పథంలో పయనించే వీలు కలుగుతుంది. అందుకు దోహదపడేలా రాష్ట్ర విభజన ప్రక్రియ సజ్ఞావుగా, ప్రశాంతంగా ముగుస్తుందని ఆశిద్దాం.

ఇటీవల జరిగిన అభిల భారత తెలంగాణ రచయితల వేదిక సమావేశం కవులు, రచయితలు, కళాకారులు, మేధావులు, విద్యావంతుల బాధ్యతను మరింత పెంచింది. పార్లమెంటలో బిల్లు వచ్చే సమయంలో వారు మరింత అప్రమత్తంగా ఉండాలి. బిల్లులో ఉండే అంశాలను మరింత జాగ్రత్తగా గమనించాలి. సందేహాలకు, సందిగ్ధతకు తావిచ్చే అంశాలు అందులో లేకుండా చూసుకోవాలి. ప్రజల హక్కులు, వనరుల పరిరక్షణ విషయంలో గట్టిగా నిలవాలి. తెలంగాణ రాష్ట్ర పునర్నిర్మాణంలో కూడా వీర కీలకపాత్ర పోషించాల్సిన అవసరం ఉంది. ఇన్నాళ్ళూ జరిగిన విధ్యంసానికి, అన్యాయాలకుగాను కేంద్రం నుంచి భారీగా ప్యాకేజీలు పొందేందుకు కృషి చేయాలి. ఈ విషయంలో ప్రజలను నిరంతరం అప్రమత్తం చేస్తుండాలి.

వేదకుమార్.ఎమ్.

(యం. వేదకుమార్)

ఎడిటర్

ప్రాదరాబాద్ ఎవరిట?

చరిత్రను పరిశీలిస్తే సీమాంధ్ర ప్రాంతాలకు ప్రాదరాబాద్తో అనుబంధం ఏర్పడించి అంద్రపదో ఆవిధావం తరువాతనే. సీమాంధ్ర పెట్టుబడిదారులు ప్రాదరాబాద్ను అభివృద్ధి చేయకపోగా దాన్ని విధుంసం చేశారు. ఆ విధుంసకర అజివృద్ధి నమూనా గురించి చర్చిస్తున్నారు
ఉస్కానియా విశ్వవిద్యాలయం సోషియాలజీ విభాగానికి చెందిన బోసక్కరి సోమేశ్వర్

తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటు దిగా కేంద్రం సిద్ధమైన ప్రతిసారి, ప్రకటన వెలుబడిన ప్రతి సందర్భంలోను సీమాంధ్రులు సమైక్య రాష్ట్రం అనే పేరుతో వారి 13 జిల్లాల్లో రాజకీయాలు చేస్తూ దాన్ని సమైక్యవాదం అంటున్నారు. జూలై 30న సీదబ్బాస్, కాంగ్రెస్ కోర్ కమిటీ తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు రాజకీయ ప్రకటన చేసిన తర్వాత, తెలంగాణ రాష్ట్రానికి గతంలో ఒప్పుకొని అభివర్షక్తి ర్యాసం చేసిన అన్ని పార్టీలు, ఆ పార్టీలలో ఉన్న మూడు కులాలకు చెందిన నాయకులు అదే కులాల లక్షణాలతో ఉన్న పెట్టుబడిదారులు కుమ్మక్కయి, ఒకవేళ సమైక్య రాష్ట్రం కావా లంటూనే మరోవేళ ప్రాదరాబాద్ నగరాన్ని ఆక్రమించుకొనే కుట్టి చేస్తూనే ఉన్నారు.

ప్రాదరాబాద్ను మేం అభివృద్ధి చేశాం కాబట్టి ప్రాదరాబాద్ మాది అనే ఓ తప్పుడు ప్రచారాన్ని మొదలుపెట్టారు. వాళ్ళ మాటల్లే మాటల గురించి (2009 డిసెంబర్-9 సందర్భంలోగాని లేదా 2013 ఆగస్టులో గాని) ఎంత ఆలోచించినా, ఎంత పరిశీలించినా అందులోని నేతి బీర కాయ వాస్తవాలయితే తెలంగాణవాదులకు కాని సీమాంధ్ర సామాన్య ప్రజలకు గాని అర్థం కావడం లేదు. ఈమధ్య సీమాంధ్ర మంత్రులను, నాయకులను శాసించేలా, రాజకీయ పెట్టుబడిదారుల తొత్తుగా సినిమా బ్రాదర్స్ ప్రాసిచ్చిన డైలాగ్లిను వల్లివేస్తున్న అశోక్బాబు ఏకంగా తెలంగాణ వాళ్ళను మేం విముక్తి చేశాం, వాళ్ళు బానిసలగా బ్రతికేవారు అంటూ, తెలంగాణకు నీళ్ళు, విద్యుత్త మేం ఇస్తున్నాం అని ప్రాదరాబాద్ స్వతంత్ర దేశపు (1948కి ముందు) చరిత్రను, స్నాయిని హేళన చేశాడు. అంతేకాదు. ప్రాదరాబాద్లో కడుతున్న కట్టడాలకు ఇసుక మా దగ్గర నుంచి వెళ్లుంది కాబట్టి ప్రాదరాబాద్ మాది అంటున్నాడు. మా పోటల్ లో తింటూ, మా సినిమాలు చూస్తూ మా విద్యాలయాల్లో చదువుతున్నారు కాబట్టి మీరు మా దయవల్ల బ్రతుకుతున్నారు అని అర్థం లేని వాదనలు చేస్తున్నాడు. ఈ తప్పుడు భావనలతో ప్రాదరాబాద్ను మేం అభివృద్ధి చేశాం కాబట్టి ప్రాదరాబాద్ను కేంద్రపాలిత ప్రాంతం చెయ్యాలి లేదా శాశ్వత ఉమ్మడి రాజధాని చెయ్యాలి లేదా దేశానికి రెండో రాజధాని చేయాలనే సాధ్యంకాని, అర్థం లేని వాదనలు వినిపిస్తున్నారు. మరోవేళ ప్రాదరాబాద్లో ఉన్న సీమాంధ్రులకు ప్రత్యేక రాజ్యాంగ రక్షణలు ఇప్పా లని మరో సీమాంధ్ర పెట్టుబడిదారుల కనుసన్నల్లోని వ్యక్తి వ్యాసాలు రాస్తున్నాడు.

వీటన్నిటినీ పరిశీలిస్తే అనేక ప్రశ్నలు వస్తున్నాయి. ముఖ్యంగా అభివృద్ధి చేశామంటున్న అంధ్ర నాయకులు చెప్పున్న అభివృద్ధి అంటే ఏమిలి? పంటపొలాలను ధ్వనంచేసి రియల్ ఎస్టేట్ దండాలు చేయడమా, చెరువులను కబ్బచేసి మర్మిషైప్ప్స్ సినిమాఫోల్స్ కట్టడమా, అధ్యుతమైన

నగరాన్ని అందవిహసంగా చెయ్యడమా, నిజాం సర్పేభాస్ భూములను కబ్బచేసి, అప్పనంగా వచ్చిన భూములతో బ్యాంకులదగ్గర అప్పుల రూపంలో మూలధనం తీసుకొని, ప్రథమం ఇస్తున్న సబ్సిడీ, విద్యుత్, నీరు, వసరులతో వ్యాపార సాధాలు నిర్మించుకొని, వాటిసుంచి వచ్చే కాలప్యంతో తెలంగాణ పంటభూములను ఎడారి చెయ్యడమా? రింగు రోడ్లు పేరులు వేల ఎకరాల భూములు కబ్బచెయ్యడమా? ఇదే అభివృద్ధి అయితే మాకా అభివృద్ధి అవసరం లేదని తెలంగాణవాదులు స్పష్టం చేస్తున్నారు. తెలంగాణ యాపత్తు ప్రజాసీకం, సీమాంధ్ర సాధారణ ప్రజాసీకం, ప్రపంచంలోని ప్రజల దృష్టిలో అభివృద్ధి వేరు. ఆ దృష్టితో చూస్తే ఇక్కడి ప్రజలకు ఉచిత వైరాళ్ళి, ఉచిత విద్యను, అధ్యాత్మమైన వ్యవసాయ వసరులను అందిస్తూ అన్ని రంగాలలో అభివృద్ధి అయిన ప్రాదరాబాద్ గురించి చరిత్రను వర్కీరిస్తూ విద్యేషాలు రెచ్కగొడుతున్న వాళ్ళకు ప్రాదరాబాద్ నగరం ఎప్పుడు నిర్మాణం అయిందో, ఎవరు నిర్మాణం చేశారో, ఏ కట్టడాలు, నిర్మాణాలు ఎప్పుడు జరిగాయో అని ఎందుకోసం జరిగాయో తెలియదు. అసలు నిజాలు తెలియాలంటే, అధునిక ప్రాదరాబాద్ నిర్మాణంలో అంద్రులు చేసిందేమిలో చర్చించే ప్రయత్నంలోకి వెళ్ళాల్సిందే.

తెలంగాణ ప్రాంతం వందల ఏళ్ళ పాటు సర్వసత్తాక, సార్వభౌమా ధికార దేశంగా, ప్రపంచంలోని 60 ఉన్నత దేశాలలో సమానంగా జనాభా, భోగోళిక ప్రాంతంగా నిలిచింది. సంపదలో ప్రపంచంలో ఏడవ స్థానంలో నిలిచిన అధ్యుతమైన ప్రదేశం ప్రాదరాబాద్ అనేది చరిత్రపై కనీస అవగాహన ఉన్నవాళ్ళకు కూడా తెలిసిన విషయం.

గోల్మాడ రాజధానిగా కుతుబ్ఫాహి పాలన 1512లో మొదలైంది. 1591లో ప్రాదరాబాద్ నగర నిర్మాణం ప్రారంభమైంది. కానీ అప్పటికే అది రాజధాని కాడు. జెరంగజెబు దండయాత్రవల్ల కుతుబ్ఫాహి పాలన అంతమై, సంధిదశ ఏర్పడడం వల్ల 1687లో రాజధాని గోల్మాడ నుంచి జెరంగాబాద్కు తరలిపోయింది. మళ్ళీ అసఫ్జుల్హా పాలకులలో రెండో నిజాం, నిజాం అలీఖాన్ కాలంలో 1763లో ప్రాదరాబాద్ రాజధాని నగరంగా మారింది. అయినప్పటికే ఇవాళ్ళ కోస్తాంధ్ర, రాయలు సాలర్జుల ప్రాంతం లేవు. 1850 తర్వాత ప్రధానిగా ఉన్న సాలర్జులంకు ప్రాదరాబాద్తో సంబంధం లేదు. 1913 నుంచి 1948 దాకా 5వ నిజాం పాలనలో ఇవ్వాల్స్ ప్రాథమిక సౌకర్యాల పరికల్పన విపరీతంగా జరిగింది. నీటిపారుదల సుంచి మొదలుకొని ప్రజాసాక్రమాలు అప్పుడే ఏర్పాటులూ అభివృద్ధి చేయాలయి. 1956 నాటికే తెలంగాణ లోనే కోస్తాంధ్ర కన్నా ఎక్కువ పారిక్రమికాభివృద్ధి జరిగింది.

దక్కన్ ల్యాండ్

మేం ప్రైదరాబాద్‌తో కలిసి ఉన్నాం అని ఒక కాంగెన్ మేధావి ప్రతిసారి చరిత్ర చెబుతున్నాడు. ఆ విషయంలోకి వెళ్లే.. 1565లో విజయనగర సామ్రాజ్యం కూలిపోయిన తర్వాత మాత్రమే ఆ ప్రాంతాలు (కోస్తాంధ్ర, రాయలీస్) గోల్గొండ ఏలబడిలోకి వచ్చాయి. ఆ తర్వాత నిజాం అలీఖాన్ హాయాంలో 1763లో ప్రైదరాబాద్ రాజధాని అయిన తర్వాత మాడు సంవత్సరాలకే 1766 కోస్తాంధ్రలో కొంతభాగం, తర్వాత ఇరవై (1787) సంవత్సరాలకు మిగిలిన భాగం, ఆ తర్వాత ముప్పుయి (1799) సంవత్సరాలకు రాయలీస్ మొత్తం నిజాం రాజ్యం నుంచి శ్రీటిష్ వారికి దభలైపోయాయి. ఆ తర్వాత కోస్తాంధ్ర, రాయలీస్ ములు అంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడ్డాక మాత్రమే 1 నవంబర్ 1956 తర్వాత ప్రైదరాబాద్‌తో అనుబంధం ఏర్పరచుకున్నాయి.

దీని ప్రకారం 1591 నుంచి 1763 వరకు ప్రైదరాబాద్ రాజధాని కాదు. రాజధాని శివార్లలోని ఒక పట్టణం మాత్రమే. అనాడు కోస్తాంధ్ర, రాయలీస్ ప్రాంతాలు గోల్గొండ రాజ్యంలో భాగమే అయినా ఆ ప్రాంతాల నుంచి చెప్పుకోడగిన ఆదాయం వచ్చిందనే దాఖలాలు గాని, దాన్ని ప్రైదరాబాద్ కు ఇర్పుపెట్టిన దాఖలాలు గాని లేవు. ఆ తర్వాత ఏడు దశాబ్దాలపాటు ఈ ప్రాంతాలన్నీ జెరంగాబాద్ రాజధాని కిందకి వెళ్లాయి కాబట్టి అప్పుడు కూడా ప్రైదరాబాద్ అభివృద్ధి ఏమీ జరగలేదు. ఇక 1763లో ప్రైదరాబాద్ రాజధాని అయినప్పటికే ఇప్పాటి కోస్తాంధ్ర, రాయలీస్ ప్రాంతాలు, ఆ రాజధాని పాలనలో మూడేళ్ళ నుంచి ముప్పుయి ఏళ్ళకన్నా ఎక్కువ కాలం లేవు. నిజానికి ప్రైదరాబాద్ అధునిక నగరంగా ఎదిగింది 1850 తర్వాతనే. కనుక ఆ ప్రాంతాలకు ఈ అభివృద్ధిలో ఏ భాగం లేదు.

ఆనాటి ప్రైదరాబాద్ చాలిత్క కట్టడాలు...

- 1562 హాస్సేన్ సాగర్ నిర్మాణం
- 1578 పురానాపూల్ నిర్మాణం
- 1589-91 చార్లైనార్, గుల్జార్ హోట్, నాలుగు కమార్స నిర్మాణం.
- 1803 సుల్తాన్ సాహీలో టంకశాల ఏర్పాటు
- 1805 మీరాలంమండి ఏర్పాటు
- 1806 మీరాలం చెరువు నిర్మాణం
- 1808 శ్రీటిష్ రెసిడెన్సీ భవనం
- 1828 చందూలాల్ బరాదరీ
- 1831 చాదర్ఫూట్ వంతెన
- 1859-66 అష్టల్గంజ్ (నయాపూల్)వంతెన
- 1862 పోస్ట్‌ఫీన్ డాక్ భానా
- 1873 బాగేఅం-పట్టిక్ గార్డెన్, బొంబాయి-సికింద్రాబాద్ రైల్వేపూర్ నిజాం రైల్వే సంస్థ ఏర్పాటు, ఫలక్నామా ప్యాలేస్
- 1882 చంచల్గూడా జైల్
- 1883 నాంపల్లి రైల్వే స్టేషన్
- 1884 ముస్లిం జంగ్ వంతెనల నిర్మాణం
- 1885 టెలిఫోన్
- 1890 నిజామియా ఆళ్ళరేటరీ టెలిస్కోప్ ఏర్పాటు
- 1920 ప్రైకోర్స్ నిర్మాణం, ఉస్కోన్ సాగర్ (గండిపేట) నిర్మాణం
- 1927 హిమాయత్ సాగర్ ఆనకట్ట, చార్లైనార్ యునానీ ఆయర్స్‌వీక్
- 1930 ప్రైదరాబాద్ లో సిమెంట్ రోడ్డు నిర్మాణం

1591 నుంచి 1763 వరకు ప్రైదరాబాద్ రాజధాని కాదు. రాజధాని శివార్లలోని ఒక పట్టణం మాత్రమే. అనాడు కోస్తాంధ్ర, రాయలీస్ ప్రాంతాల గోల్గొండ రాజ్యంలో భాగమే అయినా ఆ ప్రాంతాల నుంచి చెప్పుకోడగిన ఆదాయం వచ్చిందనే దాఖలాలు గాని, దాన్ని ప్రైదరాబాద్ కు ఇర్పుపెట్టిన దాఖలాలు గాని లేవు. ఆ తర్వాత ఏడు దశాబ్దాలపాటు ఈ ప్రాంతాలన్నీ జెరంగాబాద్ రాజధాని కిందకి వెళ్లాయి కాబట్టి అప్పుడు కూడా ప్రైదరాబాద్ అభివృద్ధి ఏమీ జరగలేదు. ఇక 1763లో ప్రైదరాబాద్ రాజధాని అయినప్పటికే ఇప్పాటి కోస్తాంధ్ర, రాయలీస్ ప్రాంతాలు, ఆ రాజధాని పాలనలో మూడేళ్ళ నుంచి ముప్పుయి ఏళ్ళకన్నా ఎక్కువ కాలం లేవు. నిజానికి ప్రైదరాబాద్ అధునిక నగరంగా ఎదిగింది 1850 తర్వాతనే. కనుక ఆ ప్రాంతాలకు ఈ అభివృద్ధిలో ఏ భాగం లేదు.

ఇక భాషపు సంబంధించిన విషయంలో, తెలంగాణ వాళ్ళకు తెలివి లేదు, మేం వచ్చి వంటలు నేర్చాం. మేం వచ్చి చదువులు, తెలంగాణ వాళ్ళకు సంస్కృతి లేదు అనే ఆధిపత్యపు వితండ వాదనలకు ప్రైదరాబాద్ చరిత్ర సమాధానం చెప్పుంది. 1886లో శేర్డు చంద్రిక పత్రిక ప్రైదరాబాద్ కేంద్రంగా వెలువడింది. అలాంటి అనేక పత్రికలు ఈ నగరంలో వెలిశాయి. దాన్ని చూస్తే అర్థమయ్యాడిని, ప్రైదరాబాద్ లో మీరు రాకముండే ఉన్న జ్ఞాన సంపద. నిజాం సర్పేళాసు భూములు, వేద ప్రజల భూములు కబ్బజేచి వాటిని కాపాడుకొవడానికి పెట్టిన, జర్రులిజం విలువల్ని మారుస్తున్న మీలాంటి విష పత్రికలు కావు అనాటి పత్రికలు.

తెలంగాణ తొలి పత్రికలు...

- 1886 శేర్డు చంద్రిక, ప్రైదరాబాద్
- 1890 దినవర్తమాన్, సుల్తాన్బజార్
- 1909 సంయుక్త సంఘవర్తమాని, మధిర, భమ్మం
- 1913 హితబోధిని, వసపర్తి
- 1917 ఆంధ్రమాత, సికింద్రాబాద్
- 1920 ములాగ్ - వర్తమాని, భమ్మం
- 1921 సువార్తమణి, మహబూబ్ సాగర్
- 1922 తెనుగు, వరంగల్
- 1922 నీలగిరి, నల్లగొండ
- 1923 తైవప్రచారిణి, వరంగల్
- 1923 రయ్యత్, ప్రైదరాబాద్
- 1925 నేడు, సికింద్రాబాద్
- 1925 భాగ్యనగర్, ప్రైదరాబాద్
- 1926 గోల్గొండ పత్రిక, ప్రైదరాబాద్
- 1927 అది హిందూ, ప్రైదరాబాద్
- 1927 సుజాత, ప్రైదరాబాద్
- 1937 తెలుగుతల్లి, ప్రైదరాబాద్
- 1934 దక్కన్ కేసరి, ప్రైదరాబాద్
- 1936 విభూతి, ప్రైదరాబాద్
- 1937 దివ్యవాణి, ప్రైదరాబాద్
- 1937 శోభ, వరంగల్/ప్రైదరాబాద్
- 1944 తెలంగాణ, ప్రైదరాబాద్
- 1947 ఇమోజ్, ప్రైదరాబాద్

ప్రాదరాబాద్ స్టేట్లో గ్రంథాలయాలు...

- 1872 ముదిగొండ శంకరాధ్వల లైబ్రరీ, సికింద్రాబాద్
- 1892 ఆసఫియా స్టేట్ సెంట్రల్ లైబ్రరీ
- 1895 భారత్ గుజరాత్ వర్ధక్ సంస్థ లైబ్రరీ, శాలిబండ
- 1896 బోల్లారం లైబ్రరీ
- 1901 శ్రీకృష్ణదేవరాయ అంధ్రభాషా నిలయం, సుల్తాన్బజార్
- 1904 రాజరాజనరేంద్ర అంధ్రభాషా నిలయం, హన్స్కోండ
- 1905 విజ్ఞాన చంద్రికా గ్రంథ మండలి, ప్రాదరాబాద్
- 1913 ప్రతాపరుద్ర అంధ్రభాషా నిలయం, మదికొండ, వరంగల్
- 1913 సంస్కృత కళా వర్ధనీ గ్రంథాలయం, సికింద్రాబాద్
- 1923 బాలసరస్వతీ గ్రంథాలయం, ప్రాదరాబాద్
- 1930 జోగిపేట గ్రంథాలయం, మెడక్ జిల్లా.

తెలంగాణ వాళ్ళకు చదువురాదని హేళనచేసిన వాళ్ళు, పరాయి భాషను పట్టుకొని వేళాడేవాళ్ళు తెలంగాణ భాషను హేళన చేశారు. చదువును వ్యాపారం చేస్తూ పేదవాళ్ళకు చదువును దూరం చేసి చదువు “కొనలేని” పరిస్థితిలో ఆత్మహత్య చేసుకున్న వాళ్ళందరో. కార్పూరేట్ కాలేజీల అభివృద్ధి కోసం ప్రభుత్వ విద్యాసంస్థలను వ్యాపారా మూసివేసి ఆయా సంస్థలు ఒక పథకం ప్రకారం తెలంగాణ విద్యాసంస్థలన్నింటినీ దెబ్బతిశాయి. తెలంగాణ వారికి చెందిన కాలేజీలను ఒత్తిళ్ళకు గురిచేసి కొనడం లేదా మాతపడేలా చేయడం వంటివి చేశారు. కానీ సీమాంధ్ర విద్యాసంస్థలు రాకముందు ఈ భాగ్యసగరం చదువును అమ్ముకోలేదు. తెలంగాణ ప్రజలు చదువును “కొనుకోస్తున్న లేదు”.

తెలంగాణ ప్రముఖ విద్యాసంస్థలు...

- 1856 దారుల్ ఉల్లాం పారశాల
- 1872 చాదర్ఫూట్ పారశాల
- 1879 ఆలియా స్కూల్
- 1884 సికింద్రాబాద్ మహబూబ్ కాలేజి, నిజాం కాలేజి
- 1887 నాంపల్లి బాలికల పారశాల
- 1890 వరంగల్లో మొదటి తెలుగు పారశాల
- 1894 ఆసఫియా ప్రైస్కూల్, మెడికల్ కాలేజి
- 1904 వివేకవర్దిని పారశాల
- 1910 మహబూబియా బాలికల పారశాల (గన్ఫోండి)
- 1920 ఉస్కానియా మొదటి కాలేజి
- 1923 ప్రాదరాబాద్ పబ్లిక్ స్కూల్ (జాగిర్ఢార్ కాలేజి)
- 1926 సికింద్రాబాద్ హింది విద్యాలయం, ఉస్కానియా నుండి మొదటి బ్యాచ్
- 1930 ఫిజికల్ ఎడ్యుకేషన్ కాలేజి
- 1946 కాలేజ్ ఆఫ్ వెటర్నరీ సైన్స్ మొదలగునవి. ఈమధ్య ఏర్పాటుచేసిన విశ్వవిద్యాలయాలకు సీమాంధ్ర ప్రాంతంలో నిధులిచ్చారు కానీ వాటితోపాటు ఏర్పాటున పాలమూరు యూనివర్సిటీ, శాతవాహన యూనివర్సిటీలకు నిధులు మంజూరు చేయలేదు.
- సికింద్రాబాద్ మీర్ ఉస్కాన్ అలీబాన్ ఒక సంపన్సు ప్రభుత్వ వర్గం ప్రతినిధి, పూడుగల్ పరిపొలకుడు అయినప్పటికీ పారిత్రామిక అభివృద్ధి

చదువును వ్యాపారం చేస్తూ పేదవాళ్ళకు చదువును దూరం చేసి చదువు “కొనలేని” పరిస్థితిలో ఆత్మహత్య చేసుకున్న వాళ్ళందరో. కార్పూరేట్ కాలేజీల అభివృద్ధి కోసం ప్రభుత్వ విద్యాసంస్థలను వ్యాపారా మూసివేసి ఆయా సంస్థలు ఒక పథకం ప్రకారం తెలంగాణ విద్యాసంస్థలన్నింటినీ దెబ్బతిశాయి. తెలంగాణ వారికి చెందిన కాలేజీలను ఒత్తిళ్ళకు గురిచేసి కొనడం లేదా మాతపడేలా చేయడం వంటివి చేశారు. కానీ సీమాంధ్ర విద్యాసంస్థలు రాకముందు ఈ భాగ్యసగరం చదువును అమ్ముకోలేదు. తెలంగాణ ప్రజలు చదువును “కొనుకోస్తున్న లేదు”.

ఆకాంక్షించినాడు. 19వ శతాబ్దిలో ఇక్కడ జింభానాలు, తివాసీలు, నూలు బట్టలు, ఇసువసువులు, ఉక్కు కత్తలు, తుపాకులు, ఉస్సు పట్టు పరిప్రమలు ఉండేవిని చరిత్ర చెబుతుంది.

1940 నాటికి తెలంగాణలో సుమారుగా ఐదు వందల కర్మగారాలు, 30 వేల మందికి ఉపాధి ఉండేది. విప్ర, కాగిత, ఇంజనీరింగ్, గనులు, లోహ పరిశ్రమ ప్రాదరాబాద్లో స్థిరమై ఉండేది. సాలార్జంగ్, బాబూబాన్, లాపోట్, అల్లూడ్చింగ్, దొరాళ్ళి, చినామ్, తయబ్బీ, లాయక్ అలీ, వన్నులాల్ విట్టు వంటివి అలనాటి పారిత్రామికవేత్తల కుటుంబాలు ఎన్నో పరిప్రమలను ఏర్పాటు చేశాయి.

తెలంగాణలో పురిత్రమలు...

- 1871 సింగరేణి బొగ్గుగనులు
- 1873 ఫిరంగుల ఫ్యాక్టరీ, ప్రభుత్వ ప్రింటింగ్స్పేన్
- 1910 సోడా, బరన్ ఫ్యాక్టరీలు
- 1916 డక్ట్ బట్టన్ ఫ్యాక్టరీ
- 1919 వివెన్టి ఫ్యాక్టరీ
- 1921 కెమికల్ లాబోరేటరీ
- 1927 డక్ట్ గ్లాస్ఫ్యాక్టరీ
- 1929 డి.బి.ఆర్. మిల్స్
- 1931 వరంగల్ అజాంజాహి మిల్స్
- 1932 అర్.టి.సి. స్టూపన
- 1937 నిజాం మగర్ ఫ్యాక్టరీ
- 1939 సిర్కుర్ పేపర్ మిల్
- 1941 గోల్గూడ సిగరెట్ ఫ్యాక్టరీ
- 1942 ప్రాదరాబాద్ స్టేట్ బ్యాంక్, ప్రాదరాబాద్ అలీన్ మెటల్స్
- 1946 ప్రాదరాబాద్ అన్జెస్ట్స్
- 1947 ప్రాదరాబాద్ లామినేషన్ ప్రోడక్ట్స్
- ఇప్పీ అంధ్రప్రదేశ్ అవతణకు ముందు ఏర్పాటైతే, తర్వాత వీటిలో సగానికి పైన మాతపడటం అనేది తెలంగాణ ‘ప్రగతి’ సూచకంగా గమనించాలి.
- డి.బి.ఆర్, అల్వైన్, రిపబ్లిక్ ఫోర్మ్, ఎ.పి.సుగ్గటర్, హిందూస్టాన్ కేబుల్స్, ఐడిపిఎల్ లాంబివి అలనాటి ప్రతిష్టాత్మకమైన కంపెనీలు. ఇవేం ఇప్పుడు లేకపోవడమే కోసాంధ్రుల అభివృద్ధి నమూనా సారాంశం. మరోవైపు రక్కణ రీత్యా, ప్రాదరాబాద్ కీలక ప్రాంతంలో ఉన్నందున

దక్కన్ ల్యాండ్

1960-70 సంవత్సరాలలో కేంద్రప్రభుత్వం డి.ఆర్.డి.ఎల్, కేంద్ర, రాష్ట్ర సంయుక్త అధ్యయనాలో విద్యాసంస్థలు, పరిశోధన సంస్థలు లాంటివి ఏర్పాటు చేసింది. ఇవి ఆంధ్ర, తెలంగాణ విశ్వినం కాకున్నా వచ్చేవే. ఇక కోస్టోస్టాంప్రు సంపన్సు వర్గాలు చెబుతున్న అభివృద్ధి ఏమిదీ? అ అభివృద్ధి సారం ఏమిదీ? అది హైదరాబాద్ ను ఎలా ధ్వంసం చేసిందో చూసే....

ప్రైదరాబాద్ రియల్ ఎస్టేట్ నమూనా అభివృద్ధిలోకి చేరుకోవడానికి ప్రధానకారణం ఈ ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పాతే. ప్రైదరాబాద్లో ఉన్నటువంటి పరిశ్రమలు, సేవలరంగం, ఫార్మారంగం మొత్తం ‘ఆంధ్రప్రదేశ్’ లో విభ్వంసం కాబడ్డాయి. ఐడిపిఎల్సు మూత వేద్లా చేసి దాని పునాదుల మీద రెడ్డిలాబ్జీ, అరబిండ్స్, హాటిరో డ్రగ్స్, శాంత బయాటిక్స్ లాంటి కోస్టాంథుల కంపెనీలు వచ్చాయి, అతర్వాత సంస్కరణ రంగ సీఈవో చంద్రబాబు హాయాంలో ఐటీ పరిశ్రమ రియల్ దండాకు శ్రీకారం చుట్టింది. ఆ దండా పరాకాష్టకు చేరి, ఇప్పుడు రాజధాని నగరం చుట్టూ చుట్టువున్న రింగరోడ్డు సర్పంగా తయారైంది. ఈ అభివృద్ధి నమూనాలో గుప్పెడుమంది పెట్టుబడిదారుల పెట్టుబడుల విస్తరణ, ప్రైదరాబాద్ భూములను ప్లాట్టు ప్లాట్టుగా అమ్ముకొని, బలమున్నవానిదే రాజ్యం అనే స్థితిలో ఈ ప్రాంతం రియల్ తగాదాల కేంద్రమైంది. ఈ రియల్ దండాలో మల్తెల్లోటలు, కూరగాయలు, పళ్ళతోటలు నాశనమై తద్వారా ఎన్నో బతుకులు శిథిలమయ్యాయి. ఈ పైపై మెరుగుల అభివృద్ధి నేడు ప్రైదరాబాద్ ను ఒక ఆసి తగాదా కిందకు తీసుకుపచ్చింది.

సీమాంధ్ర పొలకుల స్వార్థం హైదరాబాద్ వాసులకు తాగునీటి ఇబ్బందులు తెచ్చిపెట్టింది. రంగారెడ్డి, మెడక్, నిజామూబాద్ జిల్లాలలో పొలాలను ఎందబెట్టింది. లక్ష్మలిది ఎకరాల అయికట్టును సాగుకు పనికిరాని బీళ్ళుగా మార్చింది. వందేళ్ళపాటు నగరానికి తాగునీటిని అందించిన గండిపేట, హిమాయత్సాగర్లు, ఎగువన సీమాంధ్ర వర్ధాల రియల్ ఎస్టేట్ పుణ్యమా అని కబ్బల వల్ల తగినంత నీటి సరఫరా లేక అంతరించడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాయి. సరూర్నసగర్ చెరువు, రామాంతా పూర్ చెరువు, ఉప్పల్ చెరువు, మీరాలం చెరువు, సఫిల్గూడ చెరువు ఇలా ఎన్నో జలాశయాలు కబ్బలకు గుర్తపోయాయి. ఈ రియల్ దండా అభివృద్ధా...? అభివృద్ధి అంటే నిత్య జీవితావసరాలు తీరడం, జీవన ప్రమాణాలు మెరుగుపడడంగా భావిస్తారు. కానీ హైదరాబాద్ ప్రజల సొమ్యున్టో భూములు సేకరించి, హైట్ సిటీ, ఇంటర్స్పెస్టర్ బిజినెస్ సెంటర్, ఇండియన్ ఇన్విషన్ ప్రోపర్టీల్ ప్రెపర్, సినిమా

చందదారులుగా చేరండి!

దక్కన్ ల్యాండ్

చందదారులను చేర్చించండి!

‘తెలంగాణ రిసోర్స్ సంటం’ ఆధ్వర్యంలో ఎం.వేదకుమార్ సంపాదకత్వంలో ప్రజాండ్యమాల వేదికగా అరంభమైన ‘శక్నోల్యాండ్’ తెలుగు సామాజిక రాజకీయ మాసపత్రిక అనుత్సికాలంలోనే అన్ని వర్గాల ఆదరణ పొందింది. తెలంగాణ ఉద్యమకారులకు కరదీపికగా మారింది. ఈ పత్రిక మరిన్ని వర్గాలకు చేరడంలో ఉద్యోగ, ఉపాధ్యాయ, మేధావుల అముల్య సహకారాన్ని కోరుతున్నాం. చందదారులుగా చేరడంతో పాటు తమకు తెలిసినపారిని చందదారులుగా చేర్చించాలిందిగా ఆశ్చర్యిస్తున్నాం.

మా చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar

Hyderabad - 500 029. Mob: 9030626288

mail: deccanlandindia@gmail.com, www.deccanland.com

చందా వివరాలు:

వార్షిక చందు : రూ. 150

2 సం॥లకు : రూ. 300

‘దక్కన్ ల్యాండ్’ పేరిట ఎంట, మనీయార్థర్, చెక్ లేదా సగదు రూపంలో చందామొత్తం చెల్లించవచ్చు).

ఆరవై ఎళ్ళ భిక్కుర స్వరం కాళోజీ

కాళోజీ శాండేపన్, కాళోజీ శతజయంతి ఉత్సవ కమిటీ ఆధ్యర్యంలో ప్రజాకవి కాళోజీ నారాయణరావు శతజయంతి ఉత్సవాల ప్రారంభ కార్యక్రమం సెప్టెంబర్ 9న హన్స్కోండ (వరంగల్)లో ఘనంగా జరిగింది. ఆ సమావేశ వివరాలను అందిస్తున్నారు మానవహక్కుల వేదిక ప్రతినిధి జీవన్ కమార్

కాళోజీ శతజయంతి ఉత్సవాల కార్యక్రమంలో ప్రసంగిస్తున్న జ్ఞాన్ సుదర్శన్ రచించి అంపశయ్య సాహినీ, భరత్ భూషణ్, వరవరరావు, జి.నరసింగరావు, రామశాస్త్రి, వసంత కన్నిబాబు, చుక్కారామయ్య చిత్రంలో ఉన్నారు.

ప్రజాకవి కాళోజీ నారాయణరావు శతజయంతి ఉత్సవాల ప్రారంభం, కాళోజీ శాండేపన్, కాళోజీ శతజయంతి ఉత్సవ కమిటీ ఆధ్యర్యంలో సెప్టెంబర్ 9న హన్స్కోండ (వరంగల్)లో ఘనంగా జరిగింది. పర్యాటక శాఖకు చెందిన హరిత కాకతీయలో జరిగిన ఈ కార్యక్రమ నికి పెద్ద సంభ్యలో కవులు, రచయితలు, ప్రజాస్వామికవాదులు, మేధావులు, తెలంగాణావాయులు హజురైనారు. కాళోజీ శాండేపన్ ఆధ్యక్షుడు, నగిళ్ళ రామశాస్త్రి ఈ కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించారు. గోవారాప్పం లోకాయుక్త జస్టిస్ బి.సుదర్శన్ రెడ్డి ముఖ్య అభిధిగా హజరై ఉత్సవాలను ప్రారంభించారు. ప్రముఖ విషపుకవి వరవరరావు, మహిళా హక్కుల కార్యక్రమ, రచయిత వసంత కన్నిబాబు విశిష్ట అతిథులుగా హజురైనారు. ఇంకోక విశిష్టాత్మికి భార్యల నరసింగరావు అనారోగ్య కారణం వల్ల హజరు కాలేకపోయారు. వరవరవరావు మాట్లాడుతూ దాదాపు 60 సంవత్సరాలు ధిక్కార స్వరాన్ని వినిపించిన వ్యక్తి ప్రపంచంలోనే అరుదు అంటూ, ప్రజలను ఎప్పటికప్పుడు అప్రమత్తం చేస్తూ ప్రఫుత్వపాలన లోని అరాచకత్వాన్ని, రాజీయ పార్టీల లోని విలువల రాపిత్యాన్ని కాళోజీ ఎప్పటికప్పుడు ఎండగడ్చా వచ్చాడని అన్నారు. కాళోజీ రచనలకు మాత్రమే పరిమితం కాకుండా అన్ని ప్రజా ఉద్య మాల్హి భాగం పంచుకొని ముందు భాగాన నిలచున్నాడు అని అన్నారు. ప్రముఖ మహిళావాది వసంత కన్నిబాబు మాట్లాడుతూ కాళోజీ లాంటి విశిష్ట వ్యక్తిత్వం గల వ్యక్తులు అరుదుగా ఉంటారని అన్నారు. కాళోజీ వ్యక్తిత్వంలోని, అవరణలోని ప్రజాస్వామిక భావనలు తన వ్యక్తిత్వాన్ని రూపుద్దాయని అన్నారు.

కాళోజీ శతజయంతి ఉత్సవ కమిటీ చౌర్స్ పర్సన్, సినిమా దర్శకు

దు, నటుడు బి.నరింగరావు రాబోయే సంవత్సర కాలంలో ఉత్సవ కమిటీ చేపట్టియే కార్యక్రమాల గురించి వివరిస్తూ, ఈ కార్యక్రమాల నిర్వహణలో పాలుపంచుకోవడం, కాళోజీలై డాక్యుమెంటరీ నిర్మించడం తనకు దక్కిన భాగ్యంగా వర్షిస్తూ, ఈ సంవత్సరకాలం కాళోజీ ఆలోచనలు రాష్ట్రమంతా ప్రజలలోకి తీసుకపోవడం కమిటీ బాధ్యతగా పెట్టుకుండని అన్నారు. ప్రముఖ నవలాకారుడు అంపశయ్య సాహినీ మాట్లాడుతూ కాళోజీ విశ్వకవి అంటూ ప్రపంచంలో జరిగే అన్ని సంఘ టనలపై మానవా వాగిగా తన గాన్ని విలపిస్తూ వచ్చాడని అన్నాడు. కాళోజీ ఆలోచనాధృత్వం, ప్రజాస్వామ్యంటై ఆయన భావనలు, సమాజంలో శారూల జగరుకతపై ఆయన వెలిబుచ్చిన అభిప్రాయాలను నేచి తరానికి అందించడం మనందరి బాధ్యత అని అన్నారు. బి.నరసింగరావు సరిగ్గా ఇదే అంధయంతో కాళోజీ శత జయంతి కార్యక్రమాలు చే పట్టడం ముదావహం అంటూ అందరం నరసింగరావుకు పూర్తి సహా య సహకారాలను అందించాలని అన్నారు.

తెలంగాణవాది, అయిదు దశాబ్దాల క్రీతం తెలంగాణా ప్రజా సమితి స్థాపనలో కీలక పాత్ర వహించి ఇప్పటికీ తెలంగాణా ప్రజల ఆకాంక్షల కోసం నిలబడ్డ భూపతి కృష్ణమార్తిని ఈ సందర్భంలో సన్నా నించారు. మానవతావాది, వైద్యపుత్రులో నిజాయితీగా ప్రజలకు గత ఆరు దశాబ్దాలుగా సేవలందిస్తున్న డాక్టర్ రామలక్ష్మణమార్తిని కాళోజీ పురస్కారంతో సత్కరించారు. ప్రముఖ భాటో జర్రులిస్టు, చిత్రకారుడు, రాష్ట్రప్రాంతో అందరి ప్రముఖులతో బాటు కాళోజీ పోటోలను చిత్రికరించి, భద్రవరచి, తెలంగాణా సంస్కృతి, ప్రజల జీవనవిధానాన్ని తన కెమెరాలో భద్రపరచి చరిత్ర కందించిన గుడిమెళ్ళ భరత్ భూషణ్ ను ఈ

సందర్భంగా సత్కరించారు. శతజయంతి ఉత్సవ కమిటీ సమస్యలక్రత జస్టిస్ సుదర్శన్‌రెడ్డి, వసంత కస్టిఫర్న్, భరత్ భూపణ్ల జీవిత విశేషాల్ని ప్రతిభా సామర్జ్యాలను కాళోజీ శాండెంప్స్ (వరంగల్) ఉపాధ్యక్షుడు యన్. జీవన్‌కుమార్ సభికులకు పరిచయం చేసారు. ప్రముఖ విద్యావేత్త చుక్కా రామయ్య మాట్లాడుతూ, కాళోజీ లాంటి వ్యక్తుల సహవాసం వల్లే తనలాంటి వాళ్ళు ప్రయోజకులుగా ఇప్పుడు సమాజంలో నిలబడే దైర్యం తెచ్చుకోగలిగామన్నారు.

ముఖ్య అంతిథి విశ్రాంత సుట్రీంకోర్స్ న్యాయమూర్తి, గోవా రాష్ట్రం ప్రస్తుత లోకాయుక్త జస్టిస్ బి.సుదర్శన్‌రెడ్డి ఈ కాళోజీ శతజయంతి ఉత్సవాల ప్రారంభిస్తున్నంటో, తెలంగాణ ఏర్పాటు విషయంలో నిరీషించేన అభిప్రాయాలు ప్రకటించారు. ఆయన మాట్లాడుతూ, ప్రైదరాబాద్ లో జరిగిన ఏపీ ఎట్టీవోల సమావేశం ఒక అన్యాయమైన దాడిగా వర్షి స్ట్రో, ఇందుకు మన తెలంగాణ మంత్రులు బాధ్యత వహించాలన్నారు. తెలుగుజాతి, తెలుగుతల్లి అని వల్లిస్తున్న పదాలు అర్థరహితమని, రాజ్యాంగంలో భారతజాతి, భారత పొరసత్తాన్ని మాత్రమే నిర్దిశించారని, సమైక్య వాదం పేరుతో మాట్లాడుతున్న మాటలన్ని ఉద్ఘోగాలను రెచ్చగొట్టడానికి చేస్తున్న చర్యలని, ఈ చర్యలు రాజ్యాంగ విరుద్ధమని అన్నారు. ప్రత్యేక రాష్ట్రం కోసం పెల్లిచికిన ప్రజల పండ్యమం, ప్రజల ఆకంక్షల వ్యక్తికరణ మాత్రమే కాదని, అది 'తెలంగాణ విముక్తి' కోసం నినదిస్తున్న రాజకీయ హక్కుల స్థిరీకరణ ఉద్యమమని వర్ణించారు. తాను ఇంత ఆవేశంగా తెలంగాణావాదిగా మాత్రమే మాట్లాడం లేదని, రాజ్యాంగంపై గౌరవం ఉన్న వ్యక్తిగా రాజ్యాంగ పరిధిలో మాత్రమే భావనలు సభ

కాళోజీ యాదిలో...

“న్యాయం కోసం పోరాడే వారిలో, ప్రజల గురించి పట్టించుకునే వారిలో, రాజకీయ కషటత్వాన్ని ఎండగట్టే వారిలో కాళోజీ ఎప్పుమా బిలికే ఉంటాడు. ఆ వెలగే మాలాంటి వారికి మార్గం చూపిస్తూ మందుకు నడిపిస్తుంది” (కాళోజీతో మానవ హక్కుల వేదిక ప్రతినిధి జీవన్ కుమార్)

ప్రముఖ పోటోగ్రాఫర్ భరత్ భూపణ్, దాక్ష్య రామలక్ష్మమూర్తి, భూపతి కృష్ణమూర్తిలకు సన్మానం

మందు ఉంచుతున్నానీ అన్నారు. కాళోజీని స్వరించుకోవడం అంటే కాళోజీ 'నా గొడవలో వ్యక్తపరిషిన హక్కుల పరిరక్షణ ఆతురతను ముందుకు తీసుకవెళ్ళి బాధ్యతగల పోరుడిగా సమాజంలో నిలబడ వలసి ఉంటుందని అన్నారు. తెలంగాణ ప్రజల హక్కుల విషయంలో న్యాయకోవిదుడుగా ఆయన వ్యక్తపరచిన నిర్వివాద అభిప్రాయాలు సభికుల్ని ఆశ్చర్యంలో ముంచేసాయి.

ఈ సభకు చాలా పెద్ద మొత్తంలో ప్రజలు, ప్రజాస్వామిక వాదులు, న్యాయవాదులు, దాక్ష్యర్లు, మేధావులు హోజురైనారు. సభకు ఊహించిన దానికంటే ప్రజలు హోజరు కావడంతో హోలు సరిపోక చాలా మంది బయటునే నిలబడవలసి వచ్చింది. అన్ని పత్రికల విలేకర్లు, అన్ని టీవీ చానెల్స్ ప్రతినిధులు పెద్ద సంఖ్యలో హోజురైనారు. టీవీ 10, ఇన్ కేబుల్, పోచ్ ఎంటీవీ చానెల్స్ సభా కార్యక్రమాలను లైవ్గా ప్రసారం చేశాయి.

ప్రముఖులు నేరెళ్ళ వేఱుమాధవ్, సీనియర్ పాత్రికేయుడు వి. ఎల్. నర్సింహరావు, ప్రముఖ వైద్యులు శాస్త్రి, డా. సురేందర్, డా. వి. ఎన్. రెడ్డి, కవి రామచంద్రపూళి, వరంగల్ లోని కవులు, సహాతీ వేత్తలు సభకు హోజురైనారు.

కాళోజీ శాండెంప్స్ (వరంగల్) సభ్యులు వి.ఆర్. విద్యార్థి, జీవన్ కుమార్, పి. అశోక్కుమార్, పొట్టపల్లి శ్రీనివాసరావు, అంపశ్య నవీన్ సభ కార్యక్రమాలను సమస్యలు పరిచారు. బి. నరసింగ రావు, ప్రత్యేక సంపాదకుడిగా, గుడిపాటి చలం సంపాదకీయంలో కాళోజీ పై వెలువడిన 'పాలపట్ట' సంచికను ఆవిష్కరించారు. ప్రి. యిన్న అయిల య్య కాళోజీ సాహిత్యాంపై ప్రచురించిన పస్తక పరిచయం చేశారు. కాళోజీ శాండెంప్స్ (ప్రైదరాబాద్) సభ్యులు తెలంగాణ ప్రభాకర్, కె. ప్రతాపరెడ్డి, రచయిత పగడాల నాగేందర్ హోజురైనారు. కాళోజీ శతజయంతి ఉత్సవాల ప్రారంభ సమావేశం ఒక పండుగగా, అది కూడా 'కాళోజీ పండుగగా చాలా ఆశ్చర్యకరంగా జరిగిందని వరంగల్ ప్రజలంతా సంతోషం ప్రకటించారు.

తెలంగాణ ప్రజాప్రాంట ఉపాధ్యక్షులు వేద కుమార్, మూసీ టీవీ లీటెలిం, మాజీ ఎమ్ముచ్చేలు కొమ్మిడి సరసింహరెడ్డి తదితరులు హోజుర్యారు.

అరణ్యోదయ బృందం నేతృత్వంలో ప్రముఖ గాయని విమలక్క కాళోజీపై పాటలు పాడారు.

క్వాలెండర్ ●

- 7:** ఏపీఎస్సీబ్ సంఘం ఆధ్వర్యంలో ప్రైచరాబాద్ లోని ఎట్టీ స్టేడియంలో సమావేశం, నగరంలో ఉద్ఘాత- సమావేశం తో తెలంగాణ కానిస్టేబుల్ వై దాడి - సమావేశానికి నిరసనగా ముగ్గురి అత్యహత్య-గుండంపోటుతో ఇద్దరి మృతి - సమావేశానికి నిరసనగా తెలంగాణలో బంద్
- 11:** అర్థిక కమిషనర్లుగా నలుగురి నియామకం చెల్లదని స్ఫ్టం చేసిన శైక్షికోర్టు
- 13:** నిర్మయ కేసులో నలుగురికి ఉరిశిక్క -బీజేపీ ప్రధాని అభ్యర్థిగా నరేంద్ర మోడీ
- 15:** అగ్ని క్షిపణి పరీక్ష సక్షేప-కాంగ్రెస్ నేత భాబూభాన్ మృతి
- 16:** గ్రామాలవిలీనంపై సర్కారు నిర్ణయాన్ని తిరస్కరించిన బల్లియా
- 17:** విధి సంఘాల, పార్టీల ఆధ్వర్యంలో తెలంగాణ విలీన, విమోచన, విద్రోహ దినాలు పాటింపు-మలాలాకు అమ్మేషీ పురస్కారం
- 18:** ఘనంగా, ప్రశాంతంగా గణేష్ నిమజ్ఞనం
- 21:** కొండా లక్ష్మీ బాపుర్ణాజీ ప్రథమ వర్ధంతి
- 22:** అభిల భారత తెలంగాణ రచయితల వేదిక రెండో మహో సభలు కరీంగార్లో ప్రారంభం-పాకిస్తాన్లో చర్చలో ఆత్మమూత్రి దాడి, 78 మంది దుర్మరణం
- 23:** హిందూ రెసిడెంట్ ఎడిటర్ సగేవ్స్ పోలీసుల వేదిం పులకు నిరసనగా రౌండ్ టేబుల్ సమావేశం-తెరాస విద్యుత్తి విభాగం ఆధ్వర్యంలో ప్రైచరాబాద్ సిర్పు హమారా సభ -ఆధార్ తప్పనిసరి కాదు, ఐక్యం మాత్రమేనంటూ సుట్టింకు కేంద్రం నివేదన-జగన్ కు బెయిల్ మంజారు
- 24:** వరంగల్ జిల్లా గణపురం మండలం లోని కోటగుళ్ళ ప్రాంగణంలో కాకతీయ ఉత్సవాలు ప్రారంభం-వెస్తులో వందేళ్ళ భారతీయ సినిమా ఉత్సవాల ముగింపు
- 25:** తెలంగాణ కోసం కరీంగార్ జిల్లా ధర్మపురి మండలం స్థంభం పల్లికి చెందిన అన్వయిని రమేష్ (20) బలిదానం-కేంద్ర ప్రథమ ఉద్యోగులకు ఏదో వేతన సంఘం ఏర్పాటుకు ప్రధాని ఆమోదం
- 27:** తిరస్కరించే హక్కు ఓటర్లకు ఉండంటూ సుట్టిం తీర్చు - పదవిలో కొనసాగించాలంటూ ఏపీ డీజీపీ దినేస్కర్డ్ చేసిన అభ్యర్థనను తిరస్కరించిన క్యాట్
- 28:** పాలమూరులో బీజేపీ ఆధ్వర్యంలో తెలంగాణ ప్రజాగర్జన - తొలి మహిళా బీమాగ్రంధాలలిత (చర్చు ఆఫ్ సార్ట్ ఇండియా)
- 29:** ఘనంగా సకలజనభేరి
- 30:** డీజీపీ దినేష్ రెడ్డి పదవి విరమణ-నూతన డీజీపీగా ప్రసాద రావు

ఉంఱకి ఉరి

వరెవవ్వారె భాగోతము - ఇది బాగలేదుర యవ్వారము ఖనిజసంపదమీద కన్నువేసిందు
వన్నాట్ఫ్ సెవంటి గంగలేసిందు
ఓపెన్ కాస్ట్ల పేరు వెట్టిందు
అందిన కాడికి దొయ్యవట్టిందు

తియ్యంగ మాటలు జెప్పువట్టిందు

సున్నంగా గుండు గియ్యవట్టిందు ॥వరెవ్వారె॥

చెరువులను సెరవట్టి పడగొట్టి
ప్లాట్టుజేసి కోట్లు కూడబెట్టే
దర్జాగ కబ్బాలు జెయ్యవట్టే
ఎదురు తిరిగితె పాణాలు దియ్యవట్టే

ఇస్సుమాఫియ రోజింత వెళ్లవట్టే
ఇల్లులేని పేదతల్లిడిల్లవట్టే - ॥వరెవ్వారె॥

గొడ్డు గోదలాకు గడ్డిదొరుకపాయె
పాలకుండ పలిగి ముక్కలాయె
పొళ్ళకీల కుళ్ళు జలములోన కల్పి
వైక్యలమై బాదించుదాయె

పాలు నీల్లు ప్యాకెట్లు కొనుడాయె
తీరని దాహం బెక్కుఫాయె ॥వరెవ్వారె॥

కాల్వలేసి నీల్లిత్తమండ్రు
మా బంగారు భూమిల్ని గుంజుకుండ్రు
ఊరూర గుట్టకు క్యారి వెడుతవుండ్రు
రాళ్ళమ్ముకోని రాజులవులవుతుండ్రు
ప్రజలను ఆగంజెత్తువుండ్రు
పల్లెకడుపున కత్తలు దించుతుండ్రు ॥వరెవ్వారె॥

ధ్వంసాన్ని వృధిగ బ్రమపెట్టివారి
భాగోతస్సి బయటపెడుదామురా
కాళ్ళకింది నేల కబ్బాకముండ
కదనానికి సిద్ధహాదమురా

సబ్బండ జాతుల చేతుల్ని విరినే
బహుతజూతుల తరిమి కొడుదామురా..॥వరెవ్వారె॥

- వెంగలి నాగరాజు

తెలంగాణ తెలుగు

దక్కన్ లింకు

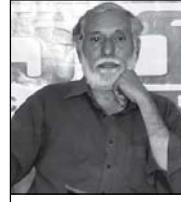
ప్రపంచంలో పెద్దపెద్ద సిద్ధాంతాలు, అవిష్వరణలు అనముగ్రం అని రుజుపైంది. అసంఖ్యాతి అని తెలియవచ్చింది. తదుపరి కాలాలలో శాస్త్రీయ కోణాలు అనుసరిస్తున్న కొద్ది అధ్యయనాలు మలుపు తిరగక మానవు.

భాష పుట్టు వూర్సోత్తరాల గురించిన అధ్యయనాలైతే చాలా అహేతుకంగా ఉన్నాయి. పండితులలో రకరకాల భావాలు, అశాస్త్రీయ కోణాలు రాజ్యమేలుతున్నాయి. ఒక పండితుని ప్రతిపాదనలు పరిశీలిస్తే ముందుగా అతను ఎవరు అని పరిశీలించే పరిస్థితి ఏర్పడింది. ఏ కులానికి చెందినవాడోనని చూడవలసి ఉంది. శాస్త్రీయ పరిశోధన చేసి చెప్పినట్లు అనిపించినా అంతిమంగా అతను చెప్పిన విషయం పట్ల అవిశ్వాసం కలిగే పరిస్థితులు చాలా ఉన్నాయి. ఉదాహరణకు భాష పుట్టుక. అది పుట్టిన కాలం, పెరిగిన విధానం వంటివి.

సంస్కృత భాష అన్ని భాషాలకు మూలం అని అనేవారి నేపథ్యం గమనిస్తే వారు తప్పనిసరిగా బ్రాహ్మణ కుల మతవ్యాలవారై ఉంటారు. భారతీయ భాషలోనే కాదు, ప్రపంచ భాషలలో కూడా సంస్కృతం అత్యంత ప్రాచీనమైనదని చెప్పేవారి వాడనలూ ఉన్నాయి. ఐతే ఇవి అప్పాశ్రీయమైనవి. అంతేకాదు నిరూపణలకు నిలవేలకపోవడం అనే విషయాలను గమనించాలి. నిజానికి ఈ దేశంలో ప్రాకృత భాష అతి ప్రాచీనమైనది. ఈ విషయం చారితకంగా రుజువు చేసేవారున్నారు. ప్రాకృతంకన్నా సంస్కృతం ఆర్థాటిసం. ప్రాకృత భాషలను సంస్కరించి రూపొందించిన భాషే సంస్కృతం అనేవారున్నారు. జైన, బౌద్ధ సాహిత్యాలు, వాటిని పోషించిన రాజులు వేయించిన వేలాది శాసనాలు పరిశీలిస్తే ఈ విషయం తెలుస్తున్నది. ఐతే శౌరాణిక భాషలో భాషా ప్రాచీనతని ఎన్నబీకి నిరూపించలేం.

సంస్కృతభాష చుట్టూ ఒక శౌరాణిక పరికల్పన రూపొందించి ప్రాచీన భాష అన్ని నొక్కి చెప్పడం జరిగింది. ఇలా చెప్పిన వారిలో ఎక్కువగా బ్రాహ్మణ పండితులే కావడం గమనించాలి. ఐతే శాస్త్రీయ రంగాలలోంచి అధ్యయనం చేసిన వారు కూడా, హేతుబద్ధతకి గౌరవం ఇచ్చేవారైనా కూడా భాష పరుక వచ్చేసరికి దానిని అశోతిక భాషనలో కేవ్పశారు. నిజానికి భాష భోతికం. సామాజికం. ఇంకా చెప్పాలంటే అది మనసుల మధ్య పుట్టి మానవ సమాజాలలో ఎదిగే వాస్తవం. కాని దైవత్వం ఆపాదించి, అభావ, అముమ్రత అలోచనలు జోడించి దానికి స్ఫల కాలాలు, యుగ దశలనేవి వర్తించనంత కాల్పనిక గజిబిజికి గురిచేస్తారు. అలా ప్రాకృతభాషా చరిత్రని సంస్కృత భాషకి తదనంతరంగా చేసిచూపే ప్రయత్నాలు చాలానే జరిగాయి.

కాని, నిజానికి తెలుగులో, ముఖ్యంగా తెలంగాణాలో కానవచ్చే చాలా తెలుగు పదాలు మొదట ప్రాకృతం. ఆ తరువాత కాలంలో

ప్రా. జయచంద్ర
తిరుమలరావు

ఉత్తర దక్కన్ భారతదేశాల నిండు గుండె లాంబిచి దక్కన్. రెండు భూభాగాల మధ్య ఎత్తేస్త పీరం. రెండు సంస్కృతుల సంగమం. పూర్వ శాతవాహనుల నుండి కాకతీయ సాప్త్రాజ్యం వరకు సహితంగా ఉన్న సాంస్కృతిక వారధి. పది జలలూ తెలంగాణ ముఖ్యత్వం. ప్రాచీన మారపుడి అవాసాలు, చాలి త్రిక్షుదాలు, జానపద సారాభాలు, గీరిజన మైథ్రవాల మేత్తు. సిద్ధేవ సంప్రదాయాల నెలవు. తెలంగాణ తెలుగుతో దక్కన్కు గల అవిభాజ్య సంబంధం గులంచి ఈ మాసం...

కట్టుదాలు, జానపద సారాభాలు, గీరిజన మైథ్రవాల మేత్తు. సిద్ధేవ సంప్రదాయాల నెలవు. తెలంగాణ తెలుగుతో దక్కన్కు గల అవిభాజ్య సంబంధం గులంచి ఈ మాసం...

కొన్ని సంస్కృత రూపాలుగా కనుపిస్తాయి. వేలాది ఏక్కు ప్రాకృతం జనశీవు భాషగా జీవించి ఉంది. శాతవాహనుల పూర్వం అంద్రరట్టాలు, శాత వాహన రాజుధానిగా పేరొక్కుసబుడే పైరన్, కోటిలింగాల వంటి అలనాటి సగరాలు దక్కన్ ప్రాంతంలోనే ఉన్నాయని గమనించాలి.

అంటే, తెలంగాణ తెలుగుని దక్కన్ పీరభూమిలో భాగంగా చూడాలి. అలా మానసినప్పుడు దానికి గల జలీయమైన ప్రాకృత సంబంధం వెలికిపుస్తింది. గోదావరి నదీ పరివాహ ప్రాంతంలో అంద్ర రట్టాలు మొదట ఏర్పడాయి. ఆ తరువాత శాతవాహనులు దక్కన్ నుండి అటు ఉత్తరభారతం పైపు, ఇటు డక్కిణ భారతం, డక్కిణాసియూ దేశాల లోకి విస్తరించారు. ఆయా ప్రాంతాలలో ఈనాటికీ తెలుగు చాయలు కనిపించడానికి ఇదే కారణం. భాషే కాదు సాంస్కృతిక రూపాలు, శిల్ప కళా మైథ్రవాలు కూడా ఇందుకు వత్తాసు పలుకుతాయి. దక్కన్ ప్రాంతం భాషలకే కాదు కవులకు కూడా పురుటిగద్దే.

మెప్పం మనహార్ (ఉట్టార్యారు, ఆదిలాబాద్) వద్ద ఉన్న సమాచారం ప్రకారం సుమారు పద్మ శతాబ్ది కాలంలో గోండులు మర్కుపుదేర్లో వేయించిన నాటేలు తెలుగులో ఉన్నాయి. కలకత్తా నేపసల్ లైబ్రరీలో ఈ నాటేలు ఉన్నాయని ఆయన తెలిపారు.

‘దచ్చి’ అంటే తెలుగులో ఎనిమిది అని అర్థం. దిక్కులు, మూలలు కలిసి ఎనిమిది. సైరుతి నుండి లెక్కించడం తెలుగు అచారం. దచ్చినదా అనే మాట సంస్కృత భాషలోకి పోయి దక్కిణముగా మారింది. వేల ఏక్కు తర్వాత తిరిగి అదే పడం తత్పుమంగా పేరొక్కుసబింది. నిజానికి దచ్చినం తెలుగుపదం. “దచ్చిన్ దారిలో” అనే పల్లవికి తెలంగాణాలో చాలా ప్రాచుర్యం ఉంది. దచ్చిన్ దారిలో అంటే డక్కిణా పథంలో అని అర్థం. జానపద సాహిత్యంలో నిరంతర వలసలకు, రాకపోకలకు సంకేతంగా ఈ పదాన్ని చూడాలి. ఉయ్యాలు, పలలో, బితుకమ్మా వంటి చరువాలలో ఇది ఒకటి. “దచ్చి”, “ప్రాంతం” వంటి ఆర్థంలో, పల్లవులలో వాడబడిన ‘దచ్చిన’ పడం ఇదొక్కటే. ఇది అనసలు సినలు తెలుగుపదం. ఈ పడం మనకు నిఘంటువులలో కనపడదు. ఈ పదరూపం ప్రాకృతం లో కూడా ఉంది. ప్రాకృతం అంటే ప్రకృతి. ప్రకృతి నుండి పుట్టిన భాష ప్రాకృతం. ప్రాకృతం నుండి సంస్కృతికరించిన (?) భాష సంస్కృతం. కానీ తెలుగు ఛందో ఆలంకారికలు, నిఘంటుకర్తలు

సంస్కృత దృవ్యక్షం నుండి చూసి తెలుగు పదాలను తప్పమాలని, తథ్యవాలని, దేశ్యాలని, గ్రామ్యాలని పేర్కొన్నారు. సంస్కృతంలోని మహాప్రాణాలు తెలుగులో లేవు. ఇందో ఆర్యన్ భాష సంస్కృతం. ప్రాకృతం, తెలుగు రెండూ దేశీయ భాషలే. వీటి మధ్య ఎటువంటి సంబంధం లేదు. దగ్గరితనం ఏదైనా ఉన్నదంటే అది ఆ తరువాత రుద్ధబడింది. కాబట్టే రాత విధానం పైతం ఆ తరువాత కలపబడినది అని తెలుస్తున్నది.

దక్షిణ దేశం - అని పిలిచే మరాటా, అంధ్రరట్ట ప్రాంతం, కన్నడ భూమి కలగలసిన ప్రాంతంలో వాడుకలో ఉన్న ఆదిద్రావిభాష ప్రాకృత భాషల జ్ఞానే మరాటి, తెలుగు, కన్నడం.

సంస్కృత ప్రభావిత తెలుగుభాష సీమాంధ్రలో ఉండగా ప్రాకృత ప్రభావిత తెలుగు దక్షన్లో సజీవంగా ఉంది. ప్రజలు ఇప్పాళిచీకి మాట్లాడే సీమాంధ్ర భాష ప్రాకృతభవమే. ఉచ్చారణ కూడా దాని ప్రభావమే. ఇది గమనించిన బి.స.బంగారయ్య తాను రాసిన ‘సుడి - నానుడి’ (1965) గ్రంథంలో “తెలుగు ప్రాకృతము, సంస్కృతము ఆర్యానుడి. (పేజీ 303) “పయి రీతిగా, తెలుగు (ప్రాకృతాలు)లోని” (పేజీ 315) వంటి ఎన్నో వాక్యాలను ఉదాహరణ చూపవచ్చు. ఐతే కోస్తాలో కనిపించే భాష నస్తయ్య, తిక్కన్న వంటి అనువాద రచయితలు సంస్కృతం నుండి తెలుగులోకి సిద్ధంగా ఉన్న భాషను అరువు తెచ్చుకున్నారు. వాడుకలో ఉన్న పదాలను గుర్తించలేక, ఉన్న పదాలను తీసుకోవడం ఇష్టం లేక, కొత్తమాటలను సృష్టించలేక కొద్ది మార్పుచేసి తథ్యవాలుగా గైకొనడం

కొర్రాయి సంపుటికి సినారె పురస్కారం

దాక్షర్ దామేర రాములుకు సన్మానం

దాక్షర్ సి.నారాయణరెడ్డి పేరతో నెలకొల్పిన రాఫ్టస్టాయి పుర స్కూల్స్ని ఆదిలాబాద్ జిల్లా నిర్వహించిన చెందిన కవి దాక్షర్ దామేర రాములుకు ప్రదానం చేశారు. ఆయన రచించిన కొర్రాయి కవితా సంపుటికి ఈ పురస్కారం డక్కింది. కరీనసగర్ ఇండియన్ మెడికల్ అసోసియేషన్ భవనంలో దాక్షర్ ఎడవల్ని విజయేంద్ర రెడ్డి అధ్యక్షతన, సాహితీగార్తమి ఆధ్యార్యంలో జిగిన సమావేశంలో పురస్కార గ్రహితకు శాలువా, జ్ఞానిక, రూ. 10వేల నగదు అందించారు. తెలంగాణ ఉద్యమకారుడు నందిని సిధారెడ్డి, కాక తీయ విశ్వవిద్యాలయం తెలుగుశాఖాధిపతి బస్తు అయిలయ్య ముఖ్య అతిథులుగా హజర య్యారు. దామేర రాములు సామాజ క్రేయస్సు, శైతన్యం కోసం సాహిత్యాన్ని ఆయధంగా చేసుకున్నారని పేర్కొన్నారు. వెంకట రామారావు, అనంతచారి, దాస్యం సేనాధిపతి, దాక్షర్ అప్పాల చక్రాధర్, గండ్ర లక్ష్మీరావు, నర్సయ్య, సంజీవరావు పాల్గొన్నారు.

జరిగింది. దీన్నే ఆంధ్రభాష అన్నారు. దీనిలో “మార్పులేని పదాలు, యదావిధి సమాసాలు దిగుమతి అయ్యాయి. మక్కీకి మక్కీ నకలు తీసినారు. ఒకలాంటి వింత అయిన, విపరీతము అయిన నుడిని పుట్టించినారు. అదే నేడు ఆంధ్రము అని పిలువబడే తెలుగు-సంస్కృతం” అని బి.స.బంగారయ్య సుడి-నానుడి (పేజీ 280)లో పేర్కొన్నారు.

ఈ అంధ్రభాష ప్రాచీనకాలం నుండి అధికంగా కోస్తా ఆంధ్రలో వాడుకలో ఉంది. ప్రాకృత సమమైన తెలుగు, సహజమైన, ప్రకృతిలోంచి జనించిన తెలుగు తెలంగాణాలో ఎక్కువగా కనిపిస్తూ ఉంది. మరో మాటలో చెప్పాలంటే మూడు రాష్ట్రాల దక్షన్ భూభాగాలలో తెలుగు వినిపిస్తున్నది. అంతేకాదు తెలుగుభాష ప్రాచీనత ఈ ప్రాంతం నుండే లేదా ఈ ప్రాంతం ప్రభావిత రాజకీయ, సామాజికతల వెలుగు రేఖలై వినిపిస్తుంది.

భాష కేవలం భాష కాదు. అది విస్తారమైన సాంస్కృతికరంగంలో నుండి పుట్టిన ఒక మాధ్యమం. అందుకే తెలంగాణా, కోస్తాంధ్ర ప్రాంతాల మధ్య భాషే కాదు, సంస్కృతుల మధ్య కూడా తేడా ఉంది. అందుకే భాషా సంస్కృతుల విలువల గురించి మాట్లాడేవారి కులం, మతం, ప్రాంతం వంటివాటిని బట్టి వారు వెలువరించే భాషాభిప్రాయాలు ఉంటాయి అనికిస్తింది. అందుకే అలా కాకుండా భాష సమాచారం, ప్రాచీనత వంటి అంశాలు, లక్ష్మాల గురించి నిభార్పుగా బేరిఱు వేయడం నేర్చుకోవాలి. ఇందుకోసం బంగారయ్య వంటి భాషా తప్పవేత్తల రచనలు చదవడం అవసరం.

తెలంగాణ సాకారమైన వేళ!

చిరకాల స్వవ్రుం సాకారమైందని పొంగుతున్న ఆనందాన్ని అఱుచుకుంటున్న వంచన అనుభవాల్ని భరించని వాళ్లి కాబట్టి సమ్మకుమేనా? మరెదైన తిరకసుందోసని సవాల్కు సందేహాలతో రగుతులున్న వాళ్లి ప్రజాకవి కాళోఁ కాంక్షించిన తెలంగాణ జయశంకర్ సార్ జీవితమంతా తపెంచిన తెలంగాణ సాహితీశభరం సదాశివ కోరుకున్న తెలంగాణ కళముందుకు వచ్చిందని సంబరపదుతున్న వాళ్లి ఒక గోండు గొంతుకు భర్లసాగా ఒక దళితుడి ఆర్తనాదానికి ఆసరగా ఒక నిస్పతోయ మనిపికి ఊరటగా మానవీయ వ్యవస్థ నిర్మాణానికి చేయుతనిచ్చే దారిలో పయనిద్దాం జాగ్రత్త సుమా! పార్లమెంటులో బిల్లు ఆమోదం పొందిన నాడే సంతోషాల రంగుల చౌశాలిని ఆడుదాం అప్పటిదాకా సీమాంధ్రుల కులీలయత్నాలను కూల్చే సమర దారుల్ని వీడడ్డు అవిత్రాంతంగా ముందుకు సాగుదాం..!

-గోపగాని రహీందర్,
నెల్: 94409 79882

ప్రజాస్వామిక ఆకాంక్షను గౌరవిద్ధాం

శ్రీయమైన కోస్తూంధ్ర, రాయలసీమ ప్రజలకు, వేధావులకు, ప్రజాస్వామిక వాదులకు, ప్రజా ఉద్యమకారులకు తెలంగాణ ప్రజల వక్కాన తెలంగాణ ప్రేశా త్రంటు విజ్ఞాపి:

తెలుగు ప్రజల ఐక్యత ఈనాదీదికాదు. దేశ స్వాతంత్రోద్యమంలో భాగంగా, నిజాం వ్యతిరేక పోరాటాలనుండి మొదలుకొని రెండు ప్రాంతాల ప్రజలు, ఉద్యమ సంస్థలు కలిసి పనిచేసిన అనుభవాలున్నాయి. ల్రిటిష్ సామ్రాజ్యవాదానికి వ్యతిరేకంగా అంధ్ర, రాయలసీమల్లో పెల్లవికిన పోరాటాలు, నిజాంకు వ్యతిరేకంగా నాటి ప్రైదాబాద్ సంస్నేహ ప్రజల పోరాటాలు కలిసి ఘృగుర్ల రాజిరికపాలనను, సామ్రాజ్యవాదాన్ని పారదోలడానికి ఎంతో ఉపకరించాయి. గ్రంథాలయోద్యమాలు, ఆంధ్ర మహసుఖ కాలంనుండి ప్రారంభించి ప్రజసమస్యలపై, దేశ సాంఘిక, ఆర్థిక పరిస్థితులు-భూమి, భక్తి, విముఖికి సాగిన సాయుధ రైతాంగ పోరాటందాకా, కమ్యూనిస్టు పార్టీ ఇతర ప్రజా సంఘాల నాయకత్వంలో దళారి బడా బూర్జువా, భూస్వామ్య వర్గాలపై పోరాడిన చరిత్ర గుర్తుకు తెచ్చుకోవాల్సి ఉంది. 1948 సెప్టెంబర్లో కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రైదాబాదును స్వాధినం చేసుకొని అప్పటిదీకా ప్రజలు సాధించిన విజయాలను కాలరాజి భూర్జువా, భూస్వామ్యపాలనను పునరుద్ధరించడం, ప్రజలపై తీవ్ర అణచివేత సాగించి, నిర్వందాలు అమలుచేసి ఆక్రమించుకున్న భూములను-విముక్త మయిన గ్రామాలను తిరిగి జాగ్రాత్రక్క, భూస్వాములకు అప్పగించడంతో మహాత్మర తెలంగాణ రైతాంగ సాయుధ పోరాటం అలా మగియడం తెలుగు ప్రజల పట్ల ఒక విషాదంగా పరిణమించింది. కాంగ్రెస్ నిరంకుశ పాలన తెలంగాణలో నెలకొంది. మద్రాసు ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో అనేక బాధలను అనుభవించిన అంధ్రులు కూడా భాషాప్రయుక్త రాష్ట్రాల పేర ప్రైటేక రాష్ట్రాన్ని సాధించుకున్నారు. మద్రాసుకోసం పొల్చి శ్రీరాములు ఆమరణ దీక్ష చేసినా, ప్రాణ త్యాగం చేసినా చివరకు కర్మాలు రాజధానిగా అంధ్ర రాష్ట్రం ఏర్పడింది. అప్పటినుండి ప్రైదాబాదు సంస్నాన్ని విడదీయాలని, తెలుగు మాట్లాడే ప్రాంతాలను అంధ్రాతో కలపాలని అంధ్రప్రాంత కాంగ్రెస్ నాయకులు కేంద్ర కాంగ్రెస్ నాయకులతో చేసిన మంత్రాలు ఘలించి రెండు ప్రాంతాలను కలిపి అంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పరచబడింది. ప్రైదాబాదుకు చెందిన కొంతమంది నాయకులు అనుమానాలు వెలిబుచ్చినా అప్పటిదీకా అనేక ఉద్యమాల్లో అంధ్ర, తెలంగాణ నాయకుల మధ్యగల సహకారం, సమన్వయం, రాసున్న పరిణామాలను పసిగట్టలేకపోయింది. నెప్రోలాలాంటివాళ్ళ అంధ్ర భూస్వామ్య పెట్టుచేసారీ వర్ధాల తెలంగాణసు కలుపు కోవాలనుచేపడం సామ్రాజ్యవాద ధోరణిగానే అంచనా వేసినప్పటికీ అంధ్ర కాంగ్రెస్ నాయకుల లాభీయాల్గోకు లొంగి రెండు ప్రాంతాలను కలిపి 1956లో విశాలాంధ్రానేర్వరచడం జరిగింది. అంధ్ర ప్రదేశ్ ఏర్పడక ముందు అంధ్ర నాయకులు, కర్మాలు అసెంబ్లీ శ్రీనాల రూపంలో తెలంగాణ ప్రజల అభిపృష్ఠికి వాగ్మానాలు చేశారు. తెలంగాణ నాయకుల అనుమాన పడుతుంటే చివరకు పెద్ద మనుష్యుల ఒప్పందం పేర, ఇరు ప్రాంతాల కాంగ్రెస్ పార్టీలోని పెద్దమనుష్యుల మధ్య ఒప్పందం కుదుర్చుకుని ప్రజల అభిప్రాయాలు గాలికొద్దిలారు. పెద్దమనుష్యుల ఒప్పందంలోని అంశాలు అమలయి ఉంటే, అంధ్ర నాయకులిచ్చిన హమీలు, వాగ్మానాలు అమలుచేసి

ఉంటే రాష్ట్రం సమైక్యంగా, వృధ్ఘచెంది ఉండేది. ప్రైటేక రాష్ట్ర నినాదం 1968లోనే వచ్చి ఉండేదికాదు. దీనికంతచికి కారణం వాగ్మానాలు చేసి, మోసంతో తెలంగాణ ప్రాంత వసరులపై ఆధిపత్యం చెలాయించడం ఆ పాలకవర్గాల దోషిదీ మనస్తువ్యాసికి నిలువెత్తు నిదర్శనం. 1968-71 మధ్య కాలంలో ఉపైనలగా పొంగిన తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని కాసు బ్రహ్మ సందర్భి, వెంగళరావుల కేంద్ర ప్రభుత్వం సహాయంతో ఇనుప బూట్లక్కింద నలిపివేశారు. 370మందిని ప్రత్యుత్సంగా కాలిగ్రాఫించారు. అలాంటి ప్రజా ఉద్యమాన్ని తమ స్వప్రయోజనాలమీద తెలంగాణ ప్రాంత బూర్జువా, భూస్వామ్య వర్గం, కాంగ్రెస్ నాయకుల పదవులు అలంకరించి, తెలంగాణ ప్రజలను వంచించి ఉద్యమాన్ని విరమించారు. తెలంగాణ ప్రాంత ప్రజలకున్న ప్రైటేక హక్కు ముల్లీన్ నిబంధనలు చట్టబడ్డమైనవేని సుట్టిం కోర్టు తీర్చు ఇచ్చినపుడు జై అంధ్ర ఉద్యమం మొదలుయింది. ప్రైదాబాద్ ప్రేగానీ, తెలంగాణ ప్రాంతంలోగానీ సమాన హక్కులు లేకుండా, తెలంగాణ ప్రాంత ప్రజలకు ప్రైటేక హక్కులు ఉంటే మాకు అంధ్రప్రదేశ్ (విశాలాంధ్ర) రాష్ట్రం అవసరం లేదు అనే డిమాండ్తో జై అంధ్ర ఉద్యమం ప్రారంభం అయింది. అది ఒక న్యాయమైన డిమాండ్ అనిపించియుండవచ్చానీ, అసమానంగా అభివృద్ధి చెందిన రెండు ప్రాంతాలను కలిపినపుడు ఆ రెండు ప్రాంతాలమధ్య సర్వసమానత్వం సాధించేదాకా సాపేక్షికంగా వెసుకబడిన ప్రాంతానికి రాయతీలు అవసరమేననేది సహజ న్యాయసూత్రం. భారత రాజ్యాంగంలోని రిజిస్ట్రేషన్లకుండే ప్రతిపత్తిలాంటిదే ఈ హక్కు కనీసం ఆనాడే జై అంధ్ర ఉద్యమ డిమాండ్ను కేంద్రం ఒప్పుకని రాష్ట్రాన్ని విభజించి ఎవరికి అభ్యంతరం ఉండకపోవును. అంధ్రవాళ్ళకు ప్రైటేక రాష్ట్రం వచ్చేది. తెలంగాణ ప్రజలకు కూడా దోషిదీసుండి విముక్తి లభించి ఉందేది. కానీ ఆనాడు ఇంద్రియాంధ్రికి ఎదురైన అనేక సమస్యల మూలంగా, దేశంలో కాంగ్రెసేతర రాష్ట్రాలు అధికంగా ఏర్పడుతున్నందున ప్రాంతియు స్వాతంత్యం, స్వయం ప్రతిపత్తి భావనలను సహించే స్థితిలో బలవంతంగా రెండుప్రాంతాలను కలిపించి తన నిరంకుశ, పొనిస్సు పాలనకు భూమిక సిద్ధం చేసుకుంది. తర్వాత పరిణామాలు అదే రజువుచేశాయి. (ఎమర్జెన్సీ చీకటి రోజుల తర్వాత దేశమంతటా ఇంద్రియాంధ్ర వ్యతిరేక పవనాల వీచితే అంధ్ర ప్రదేశ్లో ఇంద్రియాంధ్ర పెద్ద మెజాల్టో గెలుపొందింది.)

1972 జైఅంధ్ర ఉద్యమాల కాలంలో ప్రైదాబాదుపై డిమాండ్ కాని, సమైక్యంగా ఉంచాలనే డిమాండ్లకున్న లేవు. ఈనాడు ప్రైదాబాదుపై హక్కుండని వాసున్నప్పుడు జై అంధ్ర ఉద్యమాన్ని స్వయం ప్రతిపత్తి భావనలను సహించే లేని స్థితిలో బలవంతంగా రెండుప్రాంతాలను కలిపించి తన నిరంకుశ, పొనిస్సు పాలనకు భూమిక సిద్ధం చేసుకుంది. తర్వాత పరిణామాలు అదే రజువుచేశాయి. (ఎమర్జెన్సీ చీకటి రోజుల తర్వాత దేశమంతటా ఇంద్రియాంధ్ర వ్యతిరేక పవనాల వీచితే అంధ్ర ప్రదేశ్లో ఇంద్రియాంధ్ర పెద్ద మెజాల్టో గెలుపొందింది.)

కానీ వెల్లుచుట్టు అంధ్ర ఉద్యమాల కాలంలో ప్రాంతియు స్వాతంత్యం, స్వయం ప్రతిపత్తి భావనలను సహించే స్థితిలో బలవంతంగా రెండుప్రాంతాలను కలిపించి తన నిరంకుశ, పొనిస్సు పాలనకు భూమిక సిద్ధం చేసుకుంది. తర్వాత పద్ధతిగా అంధ్ర ఉద్యమాలు అభివృద్ధి చేశాయి. వెల్లుచుట్టు అంధ్ర ఉద్యమాల కాలంలో ప్రాంతియు మండలుల అధికారం అంధ్ర పద్ధతిగా వెల్లుచుట్టు అంధ్ర ఉద్యమాల వీచితే అంధ్ర ప్రదేశ్లో ఇంద్రియాంధ్ర పెద్ద మెజాల్టో గెలుపొందింది.

ఆంధ్ర ప్రాంత ఉద్యోగులు అక్రమంగా తెలంగాణ ప్రాంతంలో పనిచేస్తున్నారని తేలింది. వారిని జివో 36 ప్రకారం ఆ ప్రాంతానికి పంపాల్చియుండే. కానీ పంపడం జరగలేదు. జై భరతీరద్ది కమిషన్ 59 వేలమంది అధికంగా ఈ ప్రాంతంలో ఆంధ్ర ప్రాంతియులు పనిచేస్తున్నారని తేలింది. అతమంగా పనిచేస్తున్న ఉద్యోగులను, ప్రభుత్వ ఉత్తర్వుల ప్రకారం కూడా పంపకుండా పక్షపాతంతో కేస్తోంధ్ర, భూస్వామ్య పెట్టుబడిందుల ప్రభుత్వం వ్యవహరించడంవల్ల మరిదశ ఉద్యోగం వచ్చింది.

మరిదశ ఉద్యోగంలో ప్రజలు, ప్రజాస్వామిక శక్తులు పాల్గొన్నాయి. ఇఱ ప్రాంతాల ప్రజల ప్రయోజనాలమధ్య, సమానత్వాన్ని సాధించేచిధంగా ప్రజాస్వామిక తెలంగాణసు డిమాండ్ చేశాము. నాటి ప్రభుత్వం ప్రజా ఉద్యోగాలకును బెట్టిలిలిత లాంచి అనేకమంది తెలంగాణ ఉద్యోగాలను నాయకులను బిలి తీసుకుంది. అణివిచేత కొనసాగించి ఉద్యోగాలను కాలరాశాయ, ప్రజాస్వామిక ప్రశ్నేంత తెలంగాణ ఉద్యోగానికి కేస్తోంధ్ర, రాయలసీమ ప్రజలు, ప్రజాస్వామికవాదులు, మేధావులు, ప్రజాస్వామిక ఉద్యోగం సంస్థలు మద్దతు పలికాయి. శ్రావిక వద్ద ప్రజల మధ్య ప్రాంతాల భేదం లేకుండా బస్కుతోకోసం పనిచేశాము. తీవ్ర నిర్వంధాల కారణంగా ప్రజాస్వామిక ఉద్యోగాలు వెనుకతట్టు పట్టడంతో తెలంగాణ ప్రాంతంలో బార్బూవా, భూస్వామ్య వర్గాలు ఉద్యోగంలో చేరాయి. వారి వసరల రీత్యా, ప్రభుత్వాల ప్రోత్సాహనచేత ఉద్యోగం ముందుక వెళ్లింది. ఒక ఉద్యోగానికి ఎవరు నాయక్కుండా వహిస్తున్నారనేది కాకుండా, ఏ వర్గాలు పాల్గొంటున్నాయనే అంశంమీద కాకుండా ఆ ఉద్యోగంలో ముందుకొస్తున్న డిమాండ్ న్యాయమైనదా లేదా? అనే దానిమీద ఆధారపడి ఆ ఉద్యోగాన్ని సాపోర్టు చేయడమా? వ్యతిరేకించడమా? అనేది తేల్కుంచోవాల్సి ఉంటుంది. 1956లో నెప్రూ ఉదాసీనతవల్ల రెండు ప్రాంతాలు కలిసి ఆంధ్రప్రదేశ్ ఏర్పడి, తెలంగాణ ప్రజలమై దోషించి సాగడానికి అవకాశం కలిగింది. ఈ అన్యాయాలను ప్రతిశ్శాస్తూ సాగిన 1969 ఉద్యోగంలో విచ్చలవిడిగా కాల్చులు ఇరిగి 30మంది ఒకేరోజు చనిపోయినరోజుకు ఇందిరాగంధి తెలంగాణ ప్రకటించుతానని చెప్పింది. అప్పుడుకూడా ఆంధ్ర నాయకుల లాచీయింగ్కు తలగ్గి 6 సూట్రాల పథకంతో సరిపుచ్చింది. 2004లో కాంగ్రెస్, టిఆర్ఎస్ లు పొత్తుపెట్టుకొని తెలంగాణ ప్రజలను మోసం చేశారు.

గత 4 దశాబ్దాలుగా తెలంగాణ ప్రజలు చేస్తున్న పోరాటానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం తలగ్గి డెసెనెబర్ 9, 2009న తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటును ప్రకటించింది. రాష్ట్ర ఏర్పాటు ప్రకటించిన 12 గంటలలోపే రెండు కేంద్ర ప్రభుత్వంప్రకటించినప్పటికి పదమూడు రోజులలో కేంద్ర ప్రభుత్వంమీద లాచీయింగ్తో వ్యతిడి తెచ్చి తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు ప్రకటనను కేంద్ర ప్రభుత్వం వెనక్కు తీసుకునేలా చేశారు. నాటి నుండి తెలంగాణ ప్రజలు మరింత ఉద్యోగంగా రాష్ట్ర ఏర్పాటు కొరకు ఉద్యోగిస్తున్నాడన్నారు. ఈ మూడుస్తూ సంవత్సరాలలో కేంద్ర ప్రభుత్వం సీమాంధ్ర ప్రాంత రాజకీయ నాయకులతోసూ ఒక రకంగా చెప్పాలంటే రాష్ట్రంలోనే రాజకీయ సాంఘికాల్లతో పలు విధాలుగా వర్షించి వికాప్రాయం తీసుకుచుచ్చి తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటును యుమిఎ మరియు దానికి నాయక్కుండా వహిస్తున్న కాంగ్రెసు పార్టీ వర్ధింగ్ కమిటీ ఏకిగ్రహ తీర్మానం జూలై 30, 2013న తీర్మానం చేసి 10 జీల్లాలతోకూడిన ప్రాంతాల కూడిన కూడిన తెలంగాణను ప్రకటించారు. ఇంకా సీమాంధ్రకు మేలు చేకూర్చి తెలంగాణ ప్రాంతానికి అన్యాయం చేసి, ముఖ్యంగా దేశంలో ఎక్కుడా లేని విధంగా 300 గ్రామాలను ముంచి వేస్తూ లక్ష్మాది అదివాసి, అదివాసేతర ప్రజలను నిరాశ్రయించారు. ఇంకా సీమాంధ్రకు

జాతీయహోదా కల్పిస్తూ, ప్రాంతాల సమాంధ నగరాన్ని 10 సంవత్సరాలపాటు ఉమ్మడి రాజధానిగా ప్రకటించారు.

ఈ ప్రకటన వెలువడిన రెండు రోజుల తర్వాత సీమాంధ్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారుల మళ్ళీ తెగబడ్డారు. గతంలో కేంద్ర ప్రభుత్వ నిర్ణయానికి, కాంగ్రెసుపార్టీ నిర్ణయానికి కట్టుబడుతామని ప్రకటించినవారే తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటును మళ్ళీ అప్పుకునేదుకు ప్రయత్నం చేయచున్నారు. ఈసారి సీమాంధ్ర ఉద్యోగులను రంగంలోకి దించారు. కృతిమ ఉద్యోగం ఒక నెక్కనలోకి వెళ్లినా, ఉద్యోగస్తుల సమైతో ఆక్కడి ప్రభుత్వ పాలన స్థంభించింది వాస్తవం. ప్రాంతాల సమాంధ ఇక తమకు నీడ ఉండడని, రాష్ట్ర ఏర్పాటు వలన సీమాంధ్ర విధారి అవుతుందనేది ఉపహారించి విషయాలు. ఈ నిర్ణయంవలన సీమాంధ్ర ఉద్యోగులకు పెన్సన్రెలకు తీరిన అన్యాయం జరుగుతండనే అబద్ధాలతో ఈ ఉద్యోగానికి పునాది స్థిరించారు. ఈ అబద్ధాలను పునాదులుగా చేసుకుని సీమాంధ్రలోని కొంత ప్రజాస్వామీకస్తు ఉద్యోగంలో కదిలించినా, మెజారిటీ సీమాంధ్ర ప్రజలు తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటును ఆప్సోనిస్తున్నారు. ఈ వాస్తవాన్ని దాచిపెట్టిన సీమాంధ్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారుల నాయక్కుంటో ఎలక్ష్మానిక్, ప్రింట్ మీడియాలు సీమాంధ్ర ఉద్యోగుల సమైను మహా ప్రజా ఉద్యోగంగా, న్యాయబద్ధమైన ఉద్యోగంగా ఉపహారం చర్చలు, గోరంతను కొండంతగా చేస్తూ 24 గంటలు అదేవిగా చూపెడుతున్నారు, రాస్తున్నారు.

వాస్తవంగా తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు ఏ ప్రాంత ప్రజలకు అన్యాయం చేయడు. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు తెలంగాణ ప్రజల ప్రజాస్వామీక హక్కు, ఈ ప్రజాస్వామీక హక్కు ఏప్రాంత ప్రజల ప్రాంత ప్రజల ప్రకటన కాలరాయడు. రెండు ప్రాంతాల ప్రజల సకల హక్కులను హరించివేసి లక్ష్మాది కోట్లు దోషకుని, తెలంగాణ ప్రాంతాన్ని ఎముకుల గూడుగా మార్చుతున్న సీమాంధ్ర పెట్టుబడిదారుల కుట్ర ఫలితమే ఈ సమైక్యాద్ధ ఉద్యోగం. ఈ ఉద్యోగం ద్వారా కేవలం పైవర్డులే లాభపడగా, సీమాంధ్ర మెజారిటీ ప్రజలకు ఒరిగేంద్రీ లేకపోగా మరింతగా నష్టపోయే అవకాశం ఉన్నది. ప్రాంతాల సమాంధ నీళ్ళు, నిధులు, ఉద్యోగాలు లాంటి అంశాలు ఉద్యోగం నొక్కిన ఆ ఉద్యోగానికి పునాదే లేదు. ఆ అంశాలు అబద్ధాలతో కూడుకున్నవిగా తెలుసుకుని సీమాంధ్ర మెజారిటీ ప్రజలు ఉద్యోగంలో పాల్గొనలేదు. ఈ విషయాన్ని 2013 సెప్టెంబర్ 7న సమైక్యాద్ధ కోరుతూ “నేవ్ ఆంధ్రప్రదేశ్” పేరున జరిగిన సభలో ఎపిఎన్సిబోల అధ్యక్షుడే స్పెయింగ్ చెప్పారు. రైతాంగానికి జరిగే ఏ ఒక్క అన్యాయాన్ని ప్రస్తావించకుండానే వారు ఉద్యోగంలో పాల్గొడం లేదంటూ, పుడ్డ రాజకీయాలు మాట్లాడుతూ తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటును అప్పుకునేదుకు ఉద్యోగాన్ని ఉద్యోగంచేస్తున్ని ప్రకటించారు. ఇంకోకష్టప్రాపు జై తెలంగాణ అని నినదించిన తెలంగాణవాదులమీద భౌతిక దాడులను చేయచేస్తూ రెండు ప్రాంతాల ప్రజలమధ్య చిచ్చుపెట్టి, ఆ వాతావరణంలో తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటును అప్పుకునే ప్రయత్నం చేయచున్నారు. ఇది దుర్మార్ఘపు కుట్ర. ఈ కుట్ర వెనుక సీమాంధ్ర భూస్వామ్య పెట్టుబడిదారుల అన్ని రకాల మద్దతు ఉంది. ఈ కుట్ర వెనుక సీమాంధ్ర నేతుల పొత్కుడా దాగి ఉన్నది. ఆ ప్రాంత పెట్టుబడిదారులకు, భూస్వాములకు, దళాలేలకు కృతిమ ఉద్యోగంతో, ఒక రకంగా చెప్పాలంటే తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటును ప్రతి ఘూతక ఉద్యోగంతో అప్పుకునే ప్రయత్నం చేయచున్నారు. వారి కుట్రలను సీమాంధ్ర మెజారిటీ ప్రజలు ఉద్యోగంలో పాల్గొంటున్నారు.

దక్కన్ ల్యాండ్

ఆంధ్ర ప్రాంత నాయకులు విభజనకు వ్యతిశేకంగా తమ పొర్తలో మాట్లాడే అర్థతును కోల్పోయినందున ఉద్దేశ్యగులను ముందుపెట్టి ఉద్యమం నడిపిస్తున్నారు.

ఈ ప్రతిఫూతక ఉద్యమంలో ముందుకు వస్తున్న డిమాండ్లు, అనుమానాలు, అపోహలు ఇలా ఉన్నాయి.

1. శాశ్వత ఉమ్మిది రాజధాని కావాలి. లేదా ప్రైధాబాద్ను యుచి చేయాలి.
2. జల వివాదం పరిష్కారం కావాలి.
3. ఉద్దేశ్యగులకు జీతాలు రావు. కాబట్టి విభజన వద్దు.
4. ఇన్ని సంవత్సరాల తర్వాత ప్రైధాబాద్ను విడిచి ఎలా పోతాము. కాబట్టి విభజన వద్దు.

1). 07.09.2013 - సమైక్యాంధ్ర ఉద్దేశ్యగుల సభలో మాట్లాడుతూ అశోకబాబు ప్రైధాబాద్ను ఆంధ్ర తెలంగాణ ప్రజల కొచుకూగా వర్షించడం చారిత్రక అజ్ఞానం. 1587-92 మధ్య కట్టబడిన ప్రైధాబాద్ సగరం 1956లో ఏర్పడిన రెండు ప్రాంతాలకు ఎలా పుదుతుందో ఆయన విజ్ఞత్కే వదిలేద్దాం. ప్రైధాబాద్ సగరం తెలంగాణ ప్రజల రక్తమాంసాలతో నిర్మాణమయింది. ఇందులో ఉంటే కన్నడ, మరీట భాగస్వామ్యం ఉండవచ్చునుగానీ ఆంధ్రుల భాగస్వామ్యముండే అవకాశం లేదు. ఇలాంటి పట్టణాలు అందరికి ఆక్రయమిస్తున్నాయి. ఆక్రయంపాండడంలో అభ్యం తరం ఉండకూడుగానీ, దాని పాలనలో భాగం కావాలంటే, అధిపత్యం చలాయించుతామంటే ఎలా కుదురుతుంది.

- ప్రైధాబాదును 10 సంవత్సరాలు కేంద్రం ఉపుడి రాజధానిగా ప్రకటించింది. కానీ 10 సంల సుధార కోస్తా, రాయలసీమప్రాంత ప్రజలను, పెత్తండ్రాల ప్రయోజనాలకోసం ప్రైధాబాద్కు రప్పించడం సరియైంది కాదు. రాజధాని నిర్మాణం అయ్యేడాకా 1,2 సంలలు ఉండడం న్యాయభద్ధం-సమంజసం.

దీన్ని కేంద్రపాలిత ప్రాంతం చేయడంవలన ఎవరికీ లాభం జరగదు. కాకపోతే తెలంగాణకు చాలా నష్టం. తమకు దక్కన్నిది యితరులకు కూడా దక్కకూడడనే తెలంగాణ రాష్ట్ర వ్యతిశేక బైబిల అప్రజాస్వామికమైనది. కాబట్టి ఇలాంటి డిమాండ్స్ ప్రైస్ మేధావులు, విజ్ఞలు తీవ్రంగా అలోచించాలినిగా కోరుతున్నాం.

2). జల వివాదాలు - ఇవి జాతీయ, అంతర్జాతీయ జల న్యాయ సూత్రాలపై ఆధారపడి పరిష్కరించుకోవడం సబబుగా ఉంటుంది. కోస్తాంధ్ర, రాయల సీమ నాయకుల, పాలకవర్ధాల భయమంతా అధికంగా వాడుకున్న నీచీపై హక్కు ఉంటుందా అనేదే? ఏ విషయమైనా కేంద్రం వేసే విభజన కమిటీ గానీ, ప్రజా ఉద్యమ సంఘాల యిరు ప్రాంతాల కమిటీల ద్వారా గానీ పరిష్కారం చేసుకోవచ్చు.

3). ఉద్దేశ్యగుల విషయంలో - గతంలోని జివో-36, జివో-61 ల ద్వారా పంపాలిన ఉద్దేశ్యగులతోపాటు ఈమధ్య కాలంలో డిప్యుటీప్పుపేర చేరిన వారిని ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వానికి కేటాయించాలి. పదేళ్ళ ఉద్యుద్ది రాజధానిగా ఉంటుంది కాబట్టి ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం వాళ్ళను ఎక్కువైశాఖ పని చేయించుకోవచ్చు. అది ఆ ప్రభుత్వ యిష్టాయిష్టాలపై ఆధారపడి ఉంటుంది. ఉద్దేశ్యగులకు జీతాలు రావు అనడం అసంబధమైనదే కాకుండా రెచ్చగట్టే విధంగా ఉంది. విభజన సందర్భంగా వేసే అధికారుల, మంత్రుల కమిటీలు ఆర్థిక వ్యవస్థాపై ధృష్టి సారించుతాయి. రెండు రాష్ట్రాలేర్చుడ్పుట్టికీ దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలో భాగానే ఉంటాయి. ప్రత్యామ్నాయాలు కేంద్రం బాధ్యతగా ఉంటుంది. ఇక ప్రైధాబాదును విడిచిపోవడమా? లేదా? అనేది వారి

అభిమతం మేరకే ఉంటుంది తప్ప ఎవరూ బలవంతం చేయరు. కానీ దీనిపై ఆధిపత్యం కావాలని కోరుకోవడం సబబు కాదు. తమకు ఆధిపత్యం లేకపోతే తెలంగాణ వాళ్ళకు కూడా ఉండకూడదని కోరడంకుడా అన్యాయమైన కోరికే అపుతుంది. ఈ చిన్న చిన్న సమస్యల కోసం విభజన ఆపాలని ప్రతిఫూతకు ఉద్యమాన్ని నడిపించడం, లేని సెంటీమెంట్లతో రెచ్చగొట్టడం సరియైంది కాదు. తెలిసి తెలియక ఆ ఉద్యమాల్లో పాల్గొనే వారికి పునరాలోచించుకోవాలని తెలంగాణ, కోస్తాంధ్ర రాయలసీమ ప్రజల పక్కన సమిష్టిగా మనం విజ్ఞప్తి చేయడమని ప్రతిపాదిస్తున్నాం.

ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్రం - తెలంగాణ ప్రజల చిరకాల వాంఛ. ఒక ప్రజాస్వామిక ఆకాంక్ష, ప్రజాస్వామికవాదులుగా, మేధావులుగా ప్రజలుగా అన్ని ప్రాంతాల వాళ్ళ తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటును ఆప్యోనించడం న్యాయం. మన బాధ్యత, క్రత్వం కూడా.

“ఒక జాతిని అణిచిపెట్టే ఏ జాతికూడా తాను స్వతంత్రంగా ఉండజాలదు” - కార్ల్మార్క్

మహానీయుడు మార్క్స్ చెప్పిన విషయాలను మననం చేసుకోవాలిన తరుణం ఇది. ఇప్పుడికి నీళ్ళు, నిధులు, ఉద్యోగాలు, వసరులు, విద్య, వైద్యం, సంస్కృతి, భాష, యాసలలో ఆర్థ శక్తింపాటు నిరాటంకంగా దోషించుకొనింది. మైత్యస్వంతుంచైన తెలంగాణ ప్రజల పోరాటాల ఫలితంగా తెలంగాణ ప్రతీత్క రాష్ట్ర ప్రకటన వచ్చింది. దీనికి వ్యతిరేకంగా ఉద్యమించడంలోని అనౌచిత్యాన్ని అర్థం చేయించి తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటును సాకారం చేయడంలో సహకరించాలిన అవశ్యకతను అందరికి నొక్కి చెప్పాలి. ప్రజాస్వామిక తెలంగాణ, ప్రజాస్వామిక అంధ్ర, రాయల సీమలకై ఉద్యమించాలిన అవసరాన్ని గుర్తించాం. ఆ దిశలో పోరాటుదాం.

గత 17 సంలుగా తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన ఉద్యమ కారణంగా అనేక ఇతర ప్రజా ఉద్యమాలు వెనక్కుపుట్టాయి. గత 4 సంలుగా కోస్తాంధ్ర, రాయలసీమల్లో సుమైక్యాంధ్ర ఉద్యమం పేర ఇతర ప్రజా ఉద్యమాలు పక్కన పెట్టబడ్డాయి. విశాల ప్రజల, క్రామిక వర్గాల హోళిక సమస్యల పరిష్కారం కోసం తాడిత, పీడిత వర్గాల ప్రజాస్వామిక ఉద్యమంలో కలసి ఉద్యమించడానికి - ఇలాంటి చిన్న సమస్యలను తార్మికంగా, తాత్క్షికంగా పరిష్కరించుకుంటూ ముందుకు పోలాలని కోరుతున్నాం. కోస్తాంధ్ర, తెలంగాణ ప్రజల పోరాట చరిత్ర-సంప్రదాయాలను మరోసారి మననం చేసుకొని సూతన ప్రజాస్వామిక విషప్పం కోసం పునరంకితం అవుదాం. ఒక ప్రాంత ప్రజల మనోబ్హావాలను - సహజ హక్కులను గుర్తించి మద్దతు తెలుపడం ద్వారానే యిరు ప్రాంతాల ప్రజలమధ్య సిస్ట్రైన ఐక్యత సాధ్యం అవుతుంది.

మీరు ఇప్పటికేనా తెలంగాణ ఏర్పాటును హృదయపూర్వకంగా ఆప్యోనించాలిని కోరుచున్నాం. రాష్ట్రం రెండు రాష్ట్రాలుగా విడిపోగానే రెండు రాష్ట్రాల కాల్పిక, కర్కత, విద్యుత్, మేధావి, స్థానిక చిన్న, పెద్ద వ్యాపారస్థలకు, పరిశ్రమలూఢిపతులకు జరిగేదేమీ లేదు. రెండు రాష్ట్రాలలో ప్రజల ప్రజాస్వామిక హక్కులకు గ్యారంబి, ప్రజాస్వామిక కార్యక్రమం అమలు జరిగిస్తున్న ప్రజలకు మేలు జరుగుతుంది. ప్రజా స్వామిక తెలంగాణ, ప్రజాస్వామిక ఆంధ్రప్రదేశ్ కొరక కలసివచ్చే ప్రతి వ్యక్తిని, శక్తిని కలుపుకొని ప్రజల ప్రజాస్వామిక కార్యక్రమ అమలుకై, సమగ్రవికాసం కొరకు ఉద్యమమంచ ఉద్యమాలు వ్యవహరించుతాయి. విభజన సందర్భం చేపుడుచూమని కోరుతున్నాం.

(సెప్టెంబర్ 14 నాటి రెండోలు సమావేశం కి నోట్ ఆధారంగా)

జీవావరణాన్ని రక్షించడం కోసం...

పర్యావరణ పర్యాటకం

జీవావరణ వనరులు ప్రకృతి కానుకలు కనుక ప్రతి ఒక్కరికి అందుబాటులో ఉండాలి. అందువల్ల ప్రభుత్వం చట్టబడ్డమైన ధర్మకర్తగా, ప్రజా ప్రయోజనం కోసం ఈ ఆస్తులను నిర్వహిస్తూ సామాన్య జనం వాడుకొనడానికి వీలుగా ఉంచాలి. ఇంకా ఇటువంటి ఆస్తి విషయంలో ఆర్థిక ప్రయోజనాల దృష్టి రాజీవడకూడదు అంటూ పర్యావరణ పర్యాటకం ప్రాధాన్యం గురించి వివరిస్తున్నారు బైకోర్చు న్యాయాది సుమారిని రెఢి నంధ్యాల

మీ పాదాల స్వర్ఘకు నేల పులికిస్తుండని, గాలి మీ ముంగు రులతో ఆడాలని తపిస్తుందని మరువకండి - ఖలీల్ జిబ్రాన్

కరీంనగర్, నిజామాబాద్, వరంగల్ మొదలైన జిల్లాల్లోనీ కొండల్లో గ్రానెట్ తప్పకం నిరంతరంగా జరుగుతోంది. ఇది కొన్ని పరిశ్రమలకు లాభధాయకంగా ఉన్నా, దీనివల్ల జీవావరణంపై అత్యంత దుష్ప్రభావం పడుతున్నది. ఈ జిల్లాల్లోనీ పర్వతశేఖవుల్లో వివిధ జాతుల వ్యక్తాలు, జంతువులు గ్రామాలకు అత్యంత సమీపంలో ఉంటాయి. కొన్ని కొండల్లో పురాపస్తు అధ్యుతాలుండగా, మరికొన్ని నదీతీరాల్లో ఉండే చిన్న గుట్టల వంటివి. వాస్తవానికి ఈ కొండల శేఖవుల్లో భాగోళిక భిన్నత్వం, కన్సుల పండుగ చేసే ప్రకృతి దృశ్యాలు ఉంటాయి. డెకరేటివ్ ఫీరింగ్, కిచెన్ కాబినెట్లు వంటి వాటిని చేయడానికి గ్రానెట్సు ఉపయోగిస్తు న్నారు. ఈ ఖనిజాల కోసం ఆవరణ సంపదను కొల్పాట్టడం విచార కరం.

ప్రస్తుత వ్యాసం పర్యావరణ చట్టంలోని వ్యాలిక న్యాయస్థాత్రాల ప్రాముఖ్యాన్ని చెబుతూ, అటువంటి ప్రదేశాలలో పర్యావరణ / జీవావరణ పర్యాటకం (ఎకో టురిజం) వంటి సూతన భావనల ద్వారా సున్నితమై, సుందరమైన ప్రకృతిని రక్షిస్తునే ఆర్థిక, సాంస్కృతిక సామాజికాభివృద్ధిని కూడా ఎలా సాధించవచ్చే చెబుతుంది. కొండ ప్రాంతాల్లో గనుల తప్పకానికి ఇచ్చిన లైసెన్సులు చెల్లవనిగాని, చెల్లుతాయనిగాని, లేదా వాటిని తగినంతగా అంక్షలు విధిస్తూ మంజూరు చేయడం జరిగిందా, లేదా అని గాని వాదించడం, ఊహించడం రచయిత్రి ఉద్దేశం కాదు. జీవావరణ సమ్మిద్ధి ఉన్న, సున్నితమైన ప్రాంతాలలో గనుల తప్పకంగాని, పర్యావరణానికి హాని జిరీగే పనులను చేపట్టడం గాని కూడదు. జీవావరణ పర్యాటకం వంటి వాటిని ప్రోత్సహించే దిశలో ఈ చర్యలు అవసరమనీ, ఏది ఏమైనా ముందుతరాలు ప్రయోజనం కోసం జీవావరణ పరిరక్షణ అవసరమనీ చెప్పడం వ్యాస రచయిత్రి ఉద్దేశ.

గనుల తప్పకం కార్బూకలాపాలను నియంత్రించి, త్రమబడ్డం చేసే చట్టపరమైన పలు నిబంధనలు, శాసనపరమైన ఇతర సాధనాలు అన్నిటినీ ప్రాథమికంగా అంతర్జాతీయంగా అంగీకరించిన న్యాయ సూత్రాల నుంచి గ్రహించడం జరిగింది. భారత అత్యంత న్యాయస్థానం ఇచ్చిన కొన్ని తీర్మలలో ఈ సూత్రాల ప్రాముఖ్యాన్ని గుర్తించి దేశీయ న్యాయ చట్టాలలో వీటిని అంగీకరించాలని చెప్పింది.

పజ్ఞక్ ట్రస్ట్ సూత్రం

పర్యావరణ చట్టానికి సంబంధించిన పలుకేసులలో న్యాయస్థానాల తీర్మలను సానుకూలంగా ప్రభావితం చేసిన సూత్రం “పజ్ఞక్ ట్రస్ట్”, గాలి, నదులు, సముద్రాలు, ఊబులు, అడవులు, సమృద్ధమైన జీవావరణ వ్యవస్థను ప్రజలు అనుభవించడానికి వీలుగా ప్రభుత్వం కాపాడుతుంది. ఈ జీవావరణ వనరులు ప్రకృతి కానుకలు కనుక ప్రతి ఒక్కరికి

అందుబాటులో ఉండాలి. అందువల్ల ప్రభుత్వం చట్టబడ్డమైన ధర్మకర్తగా, ప్రజా ప్రయోజనం కోసం ఈ ఆస్తులను నిర్వహిస్తూ సామాన్య జనం వాడుకొనడానికి వీలుగా ఉంచాలి. ఇంకా ఇటువంటి ఆస్తి విషయంలో ఆర్థిక ప్రయోజనాల దృష్టి రాజీవడకూడదు.

ప్రపంచంలోనే అత్యంత పురాతనమైన భాగోళిక విశిష్టతగల ఆరావళీ పర్వత శేఖవుల భారతద్వీపకల్పంలో ఉన్నాయి. వీటిలో ఖనిజాల తప్పకానికి సంబంధించి సుప్రీంకోర్పులో ఎం.సి.మెహతా (ఎ.ఐ.ఆర్. 2004 ఎన్సి4016) కేసు ఉంది. ఈ పర్వతాలలో ఒకప్పుడు దట్టమైన అడవులు, జలపాతాలు, వన్యప్రాణాలు అనంఖ్యాకంగా ఉండేవి. ఈ పర్వతాలలో గనుల తప్పకం వల్ల భూగర్జుజలం తగ్గిపోయింది. అభయారణ్యానికి సమీపంలోని జీవావరణాత్రకంగా సున్నితమైన పర్యావరణం దెబ్బతింది. ధిల్లీ, హర్యానా సరిహద్దుల్లోని సూర్యభండ్, బిష్టు సరస్సులు దెబ్బతింది. ఖాండ్రా, ప్రాంతాలలో గనుల తప్పకం వల్ల భూగర్జుజలం తగ్గిపోయింది. అభయారణ్యానికి సమీపంలోని వీటిని విశిష్టమైన పర్యావరణం దెబ్బతింది. ధిల్లీ, హర్యానా సరిహద్దుల్లోని సూర్యభండ్, బిష్టు సరస్సులు దెబ్బతింది. సుప్రీంకోర్పు పబ్లిక్ ట్రస్ట్ సిద్ధాంతాన్ని అంగీకరిస్తూ, గనుల తప్పకం కార్బూకలాపాల ప్రభావం జీవావరణంపై ఎంతగా పడిందో అంచనా వేయడానికి నిపుణుల కమిటీని ఏర్పాచింది. వివిధ సమస్యలకు సంబంధించి నిపుణుల కమిటీ నివేదిక కోసం నిరీక్షిస్తూ ఆరావళి శేఖవులను ఎలాగొనా కాపాడవలసి ఉండని కోర్పు చెప్పింది. ఇంత కిని నిబంధనలన్నా, భవిష్యత్తులో ఆరావళిలో జీవావరణంపై దుప్రపభావం చేటట్లుగా ఉండే, గనుల తప్పకాన్ని పూర్తిగా అప్పాల్సి ఉంటుంది.

ఎంసి మొహతా వేసిన మరో కేసులో సుప్రీంకోర్పు తీర్పు మైలు రాయి వంటిది. ఎం.సి.మొహతా మరో కేసు (1997-1 ఎన్సిసి 388) ను కేంద్రప్రభుత్వంపై రాజకీయస్థాను కమర్సన్ కుటుంబానికి చెందిన స్పాన్ మోబిల్ ప్రయివేట్ లిమిటెడ్ కు అటవీ భూములను లీజికిచ్చినదుకు వేశారు. ఈ మోబిల్ బియాన్ నదీతలాన్ని నదీ తీర్మాని ఆక్రమించింది. దానితో బియాన్ పొగినపుడు దారిని మార్పుకొనడంతో జీవావరణ సంక్లోభం ఎదురైంది. పజ్ఞక్ ట్రస్ట్ సిద్ధాంతం ప్రకారం నదీతలం, నదీతలాన్ని వోటల్ను నిర్మాణాన్ని తోలిగించాలని, మోబిల్ అవరణ చుట్టూ ప్రహరీగోడను నిర్మించి నదీతలాన్నిచే దిగువులను లీజికిచ్చినదుకు వేశారు. ఈ మోబిల్ బియాన్ నదీతలాన్ని నదీ తీర్మాని ఆక్రమించింది. దానితో బియాన్ పొగినపుడు దారిని మార్పుకొనడంతో జీవావరణ సంక్లోభం ఎదురైంది. పజ్ఞక్ ట్రస్ట్ సిద్ధాంతం ప్రకారం నదీతలం, నదీతలాన్ని వోటల్ను నిర్మాణాన్ని తోలిగించాలని, మోబిల్ అవరణ చుట్టూ ప్రహరీగోడను నిర్మించి నదీతలాన్నిచే దిగువులను లీజికిచ్చినదుకు వేశారు. ఈ మోబిల్ బియాన్ నదీతలాన్ని నదీ తీర్మాని ఆక్రమించింది. దానితో బియాన్ పొగినపుడు దారిని మార్పుకొనడంతో జీవావరణ సంక్లోభం ఎదురైంది. పజ్ఞక్ ట్రస్ట్ సిద్ధాంతం ప్రకారం నదీతలం, నదీతలాన్ని వోటల్ను నిర్మాణాన్ని తోలిగించాలని, మోబిల్ అవరణ చుట్టూ ప్రహరీగోడను నిర్మించి నదీతలాన్నిచే దిగువులను లీజికిచ్చినదుకు వేశారు. ఈ మోబిల్ బియాన్ నదీతలాన్ని నదీ తీర్మాని ఆక్రమించింది. దానితో బియాన్ పొగినపుడు దారిని మార్పుకొనడంతో జీవావరణ సంక్లోభం ఎదురైంది. పజ్ఞక్ ట్రస్ట్ సిద్ధాంతం ప్రకారం పర్యావరణను రక్షిం

సహజవరులైన నేల, నీరు, గాలి, భూమి, వ్యక్తి, జంతువులను సహజ జీవావరణవ్యవస్థకు ప్రాతినిధ్యం వహించి నదీతలం నదీతలాన్ని వోటల్ను నిర్మాణాన్ని తోలిగించాలని, మోబిల్ అవరణ చుట్టూ ప్రహరీగోడను నిర్మించి నదీతలాన్నిచే దిగువులను లీజికిచ్చినదుకు వేశారు. ఈ మోబిల్ బియాన్ నదీతలాన్ని నదీ తీర్మాని ఆక్రమించింది. దానితో బియాన్ పొగినపుడు దారిని మార్పుకొనడంతో జీవావరణ సంక్లోభం ఎదురైంది. పజ్ఞక్ ట్రస్ట్ సిద్ధాంతం ప్రకారం పర్యావరణను రక్షిం

దక్కన్ ల్యాండ్

చదం ‘ప్రభుత్వ బాధ్యత’ కనుక జీవావరణ వనరులను వినాశనం చేయడానికి అనుమతించరాదని చెప్పింది.

కొనసాగే అభివృద్ధి:

పర్యావరణ, అభివృద్ధిపై జిరిగిన ఐరాస సదస్య 1992లో జీవవైధ్య సమ్మేళనంలో (దీనినే జీవవైధ్య ఒప్పందం అనికూడా అంటారు) జీవవైధ్యాన్ని ఇలా నిర్వచించింది. ‘భూమి మీద, నీటిలో, ఇతర నీటి జీవావరణ వ్యవస్థలు, వాటిలో భాగమైన జీవావరణ సరళిష్ట తలు, వీటిలో జీవజాలలో ఉన్న వైవిధ్యం, జీవజాతులమధ్య, జీవావరణ వ్యవస్థల మధ్య ఉన్న భిన్నత్వం అన్ని కలిసి, అన్నిరకాల సజీవజీవల నీటి ఈ వైవిధ్యంలోకి వస్తాయి.’

జీవవైధ్యాన్ని ప్రోత్సహిస్తూ ఆర్థిక ఎదుగుదలను సాధించడం ఎలాగో రూపొందించడం జిరిగింది. బ్రింటీలండ్ నివేదికగా పేరొందిన ప్రపంచపర్యావరణ, అభివృద్ధికమిషన్ నివేదికలో ‘కొనసాగే అభివృద్ధి’ (Sustainable Development)ని చక్కగా నిర్వచించారు. ‘వర్దమాన అవసరాలను తీరుస్తూ, భవిష్యత్తుతరాల అవసరాలు తీర్చే సామర్థ్యాన్ని తగ్గించకుండా ఉండే అభివృద్ధి’. 1999లోని ఐరాస పర్యావరణ కార్బూక్మ ప్రణాళిక కూడా ‘కొనసాగే అభివృద్ధి’పై దృష్టిని కేంద్రించి భూమిమీద ఉన్న విశిష్ట జీవవైధ్యాన్ని పరిరక్షించడాన్ని ప్రోత్సహించింది.

ఎం.సి. మెహాతా తాజ్ ట్రైపీజియం కేసు (1997-2ఎస్సి 353) లో కూడా సుట్రింకోర్చు ‘కొనసాగే అభివృద్ధి’ భావనను బలపరుస్తాడే ఈ ఆర్థిక వ్యవస్థకు పరిత్రమల అభివృద్ధి అవసరమే, కానీ అదే సమయంలో పర్యావరణాన్ని, జీవావరణ వ్యవస్థని రక్కించాలి అని చెప్పింది. అభివృద్ధి దృష్టేమ మన జీవావరణ వ్యవస్థ ఖరించగలిగినంత కాలుష్యాన్ని మాత్రమే కలిగించే విధంగా జాగ్రత్తవాదాలని చెప్పింది.

గోదావరం తిరుమూల్యాద్ కేసు (2009 - 6 ఎస్సి 142)లో ప్రధాన న్యాయస్థానం ‘కొనసాగే అభివృద్ధి’ని సమతూక భావన పరిధిలో గ్రహించింది. గనుల తప్పకం హనికారకమైనవుడు ఈ తప్పకం నిషేధించడం అనే అభిప్రాయాన్ని వ్యక్తం చేసింది.

ముందస్తు జాగ్రత్త

రియో సమావేశంలో ముందస్తు జాగ్రత్త సూత్రం నిర్వచనాన్ని గురించి ఏకాభిప్రాయం ఏర్పడింది. ఈ సదస్యునే థరితి శిఖరాగ్ర సదస్య (1992) అని కూడా అంటారు. “పర్యావరణ పరిరక్షకు ప్రభత్వాల తమ సామర్థ్యాల నమసరించి ముందస్తు జాగ్రత్తలు తీసు కోవడానికి బాగా శ్రద్ధపెట్టాలి. అందోళన కరమైన, బాగుచేసుకోలేని నష్టం జరిగే ప్రమాదం ఉన్నప్పుడు, పర్యావరణ క్లీంటను నివారించడానికి శాస్త్రియ మైన నిర్ధారణ లోపాన్ని కారణంగా చూపి తక్కువ ఖర్చుతో చేపట్టే నివారణ చర్యలను వాయిదా వేయకూడదు”.

మరో రకంగా చెప్పాలంటే పర్యావరణ క్లీంట జరుగుతుందని శాస్త్రియంగ నిర్ధారించలేనప్పుడు, జీవావరణానికి హని జరిగే ప్రమాదం పొంచి ఉండని భావించినపుడు అటువంటి హని జరగకుండా ముందస్తుగా నివారణ చర్యలు చేపట్టాలి.

‘పెల్లూర్ సిటీజన్స్’ కేసులో (ఎపార్ట్ 1996 ఎస్సి 2715) ముందస్తు ‘జాగ్రత్త సూత్రాన్ని’ సుట్రింకోర్చు ఇలా నిర్వచించింది. పర్యావరణ క్లీంటకు సంబంధించిన కారణాలను ఉపాయించి, నివారణకు చర్యలను

పరపాలక చట్టాలు చేపట్టాలి, గనుల తప్పకం పర్యావరణకు హని కారకం కాదని రుజువు చేయవలసిన బాధ్యత పారిక్రామికవేత్తదే. జగన్నాథ్ కేసు (ఎపార్ట్ 1977 ఎస్సి 811)లో ‘ముందస్తు జాగ్రత్త’ సూత్రాన్ని భారత చట్టంలో భాగంగా సుట్రింకోర్చు అంగీకరించింది. కాలుష్ట కారుకులే నష్టాన్ని భర్త చేయాలనే నియమం.

పర్యావరణ నిధానలలో కాలుష్ట కారుకులే నష్టాన్ని భర్త చేయాలనే మార్గదర్శక నియమం 1972లో వినపచ్చింది. 1992లో రియోసదస్య ప్రకటనలో దీనిని చేర్చారు. ప్రజాప్రయోజనం దృష్టే కాలుష్ట కారకుడే కాలుష్ట నష్టాన్ని భరించాలనేది నియమం. అంటే ఎవరైతే జీవావరణానికి నష్టం కలిగిస్తారో, వారే దానిని సరి చేయాల్సి ఉంటుంది.

ప్రాచీన కట్టమానమై చిత్తోడ్గాం కోటకు, ఇళ్ళకు, పంటలకు నిర్మక్కంగా చేసిన గనుల తప్పకాలు, పేలుడు పనులవల్ల నష్టం జరిగిందని రాజస్థాన్ ప్రైంకోర్చు డివిజన్ బెంచ్, భస్ట్రోసింగ్ (ఎంఎదున్యమ్/అర్సెఫ్/0228/2012) కేసులో 2012 మే 25న తీర్పు చెప్పింది. కోటకు 10 కి.మీ. దూరంలోపల గనుల తప్పకాలు నిలిపివేయాలని చెప్పింది. అంతేకాకుండా కాలుష్టానికి కారుకులైనవారు మరమ్మతుల కోసం భారత పురావస్తు సర్వేవారికి రూ. 5 కోట్ల నష్టపరిషోరం చెల్లించాలని ఆడేశించింది.

ఎన్విరోలీగీల్ రూక్షన్ (ఎపార్ట్ 1996 ఎస్సి 1446) కేసులో కాలుష్టయ కారుకులే నష్టాన్ని పూరించాలి” అనే నియమం ప్రకారం ఈ పని ప్రమాదకరమైంది లేదా హనికరమైనది అని గుర్తించింది, ఇటువంటి కార్యకలాపం చేపట్టిన వ్యక్తికి పని చేపట్టిన సమయంలో గత జాగ్రత్తలు తీసుకొన్నాగాని ఆ పని వల్ల మరొకరికి వాటిల్సిన నష్టాన్ని పూరించవలసిన తప్పనిసరి బాధ్యత ఉంటుందని కోర్చు చెప్పింది. అందువల్ల కాలుష్టకారకులైన పరిత్రమలు పర్యావరణానికి, గ్రామస్థులకు, నేలకు, భాగర్జుజలాలకు జరిగిన నష్టాన్ని సరిచేయడానికి నష్టపరిషోరం చెల్లించవలసి ఉంటుంది.

ప్రకృతిని రక్కించడం - పర్యావరణ /జీవావరణ పర్యాటకం

పర్యావరణ / జీవావరణ పర్యాటకం ఒక భావన. దీనికి తగిన విధంగా నిర్వచనం చెప్పడం వీలుకాదు. ఈ పదానికి తగిన నిర్వచన మంటే అది బహుశా అంతర్గతంగా మనలో ఉంటుంది. ప్రజలు ప్రకృతిని చూసి అనందాన్ని అనుభవించాలి. దానికి చెడుపు చేయరాదు. ఉన్నదాన్ని ఉన్నట్లుగా అంటే యథాతథంగా ఉంచాలి. సహజమైన కుతూహలాలం దృష్టే కొన్ని నిర్వచనాలు వచ్చాయి- అంతర్జాతీయ పర్యావరణ పర్యాటక స్టోలీటీ పర్యావరణ / జీవావరణ పర్యాటకాన్ని ఇలా నిర్వచించింది. “పర్యావరణ పరిరక్షిస్తూ, స్థానిక ప్రజల సంక్లేషణ మాన్సి దృష్టిలో ఉంచుకొని బాధ్యతాయితంగా సహజసిద్ధ ప్రకృతిని దర్శించడానికి బాధ్యతాయితంగా చేసే ప్రయాణం.” పరిరక్షణ, కమ్యూనిటీలు, నిరంతరంగా కొనసాగే పర్యాటకాలను కలపాలని దీని సూత్రం. పర్యావరణ పర్యాటకాన్ని రకరకాల పర్యాటకంగా కూడా వర్గీకరించవచ్చు. గ్రామీణ పర్యాటకం, వ్యవసాయ పర్యాటకం, సాహస యూత్, వైన్ పర్యాటకం, టీ (తేయాకు) పర్యాటకం మొగా విధంగా.

ఆంధ్రప్రదేశ్ పర్యాటకాభివృద్ధి సంస్థ కూడా చిన్నగా పర్యావరణ పర్యాటకంలో తొలి అడుగులు వేస్తోంది. ప్రజాశేయస్సు పరమావధిగానే ఈ అడుగులు ఉండాలని కోరుకుండా.

చిన్న రాష్ట్రాలు - ప్రగతికి చివర్లు!

భాషా ప్రాతిపదిక రాష్ట్రాలకన్నా చిన్న రాష్ట్రాల్లోనే మైనారిటీలకు, దళితులకు రక్షణ వుంటుంది అని అంబెద్కర్ ఏనాడో సూచించారు. రాష్ట్రం విషయానికి వస్తే రాష్ట్ర విభజనను సీమాంధ్ర ప్రాంతాలకు చెందిన పాలకవర్గాలు, పెట్టుబడి వర్గాలు ఎందుకు వ్యతిరేకిస్తున్నాయా విశ్లేషిస్తూ, అన్ని ప్రాంతాల సామాన్య ప్రజాసీకం ఏ విధంగా అలోచించాలో వివరిస్తున్నారు సామాజిక విశ్లేషకులు డాఃజి. లచ్చయ్

భాషా ప్రాతిపదిక రాష్ట్రాలకన్నా చిన్న రాష్ట్రాల్లోనే మైనారిటీలకు, దళితులకు రక్షణ వుంటుంది... డిసెంబర్ 1953లో ఫజల్ అలీ నేత్యుత్సుంలో వీరుడిన మొదటి రాష్ట్రాల పునర్వస్తీకరణ కమిటీ తన నివేదికను సెప్టెంబర్ 1955లో సమర్పించిన సందర్భంగా డా॥ బి.ఆర్. అంబెద్కర్ అన్న మాటలివి. ఎందుకంటే రాష్ట్ర పరిధి తగ్గిన కొద్ది, ఆ ప్రాంతంలో వుండే ఈ వర్గాలు జనాభాపరంగా ఎక్కువ శాతం అవుతారు. దీంతో ప్రణాళిక, ప్రణాళికేతర నిధుల పంపకంలో జనాభా ప్రాతిపదికన ఎక్కువగా కేటాయించడమే కాకుండా, రాజకీయంగా, ఉ దోయిగ పరంగా ఎక్కువ స్థానాల్ని లభించాలని అవకాశం ఉంటుంది. ఈ అంశాల్ని పట్టించుకోని దళిత మేధావులు కొందరు చిన్న రాష్ట్రాల్లో ఉ స్తుత వర్గాల ఆధిపత్య చిహ్నాలని అభివర్షించడం జరుగుతున్నది. ఉ స్తుత వర్గాల కుహనా మేధావుల్లాగా కొన్ని పేరుమోసిన జాతీయ దిన పత్రికల్లా, పెట్టుబడిదారుల కొమ్ముకానే ఎలక్ట్రానిక్ మీడియాలూ వీరు అలోచించడం దళిత, మైనారిటీల వ్యతిరేకనే అవుతుంది.

కుశ్యంతీసింగ్, ఎం.జె.ఆర్క్యూ సుంచి మొదలుకొని, చివరికి అన్నా హజారే కూడా తెలంగాణ ఆవిర్భావాన్ని వ్యతిరేకిస్తూ ప్రకటనల్ని ఇవ్వడం శేచేయించి వీరికి 'జాతీయ భోభియ' అనే రుగ్మిత ఉండి ఉంటుంది. ప్రజల ఆకాంక్షల్ని కాదంటూ పాలకులకు అనుకూలంగా 'కాల మ్స్' రాయడం వీరి ప్రశ్నతీగా మారిపోయింది. తెలంగాణ ప్రకటన జరిగిన వారంలోవే తెలంగాణపై వ్యాంగ్యంగా పేరుమోసిన జాతీయ అంగ్ దినపత్రిక నాలుగు సంపాదకీయాల్ని రాయడమేకాక, వండర్ లాండ్సు కూడా అడిగితే ఇస్తారా? అంటూ కేంద్రాన్ని ప్రశ్నించడం పత్రిక పెట్టుబడి స్పూబావాన్ని చూపుతున్నది. వాస్తవిక దృక్కుధం లోపించిన మీడియాలు, రచయితల ముసుగులో వున్న పెద్దమనుషులు పాలకుల అడుగులకు మదుగులొత్తడం, రాజకీయాలు చేస్తూ రాజ్యసభలో చౌరబడాలని చూస్తున్నారు.

తెలంగాణ ప్రకటన ఉద్యమాలకు తల్గార్గి చేసారా, కాంగ్రెస్ రాజకీయ అవసరాలకై చేసిందా అనేది పక్కన పెడితే, ప్రజల ఆకాంక్షకు తల్గాడం మాత్రం జరిగింది. ఈ ప్రకటనల నేపథ్యంలో దేశవ్యాపితంగా రాష్ట్రాల ఆవిర్భావ ఉద్యమాలు (చిన్న రాష్ట్రాలు అనే పదం సరిట్యుంది కాదు) ఊపందుకున్నాయి. ఈ ఉద్యమాలు గతంలో ఉన్నవే! తెలంగాణ నేపథ్యంలో పుట్టుకొచ్చినవేమి కావు! ఈ సందర్భంగా జనతా ప్రార్థిత అధ్యక్షుడు సుబ్రహ్మణ్యస్వామి మాటల్లడుతూ దేశంలో సుపరిపాలన, అన్ని వర్గాల ప్రజలకు న్యాయం జరగాలంటే 60 రాష్ట్రాలు వీర్పడాలని సూచించడం గమనార్థం!

ఈరోజు రాజకీయాలు, రాజకీయవాదులు పెరిగిపోతూ స్వార్థ చింతన స్వంత లాభం ఎక్కువైంది. రాజకీయవాదుల వెనుక నడిస్తే, వారి

అప్రజాస్పామిక భావజాలాన్ని సమర్థిస్తే రాజకీయలభీని పొందవచ్చు అనేది కొందరి మేధావుల ఆలోచన! అయితే రాజకీయాలు ఉండకూడదని కాదు. అవి ఆరోగ్యకరంగా, ప్రజాస్పామ్యబడ్డంగా వుంటూ, ప్రజల ను చైతన్య పరిచేచిధంగా వుండాలి. కానీ, అంధ్రప్రదేశ్లో ఈ వాతావరణం కనపడకపోగా, ప్రాంతీయతప్పంలో కూరుకొని పోవడం (కొండరు తెలంగాణ రచయితలతో సహా), లేదా మౌనంగా వుండడం జరుగుతున్నది. పోరహక్కుల గూర్చి, సమాజం గూర్చి వుంభానుపుంభాలుగా రచనలు చేసిన ఆంధ్ర, సీమ రచయితలు, మేధావులు గత దశాబ్ది కాలంగా మౌనంగా వుండడమే కాదు, అంధ్రలో రాజుకున్న సమైక్యంధ్ర ఉద్యమం పట్ల ఉదాసీనంగా వుంటున్నారంటే, వీరి నిజాయితే ఎంతనో తెలుస్తున్నది. పైగా ప్రజల ఆకాంక్షల మేరకు పని చేస్తామని, చేయాలని రచయితలు ప్రజలపక్కం వహించి రచనలు చేయాలని వీరు ప్రవచిస్తూ వుంటారు. ఈ మేరకు రాష్ట్రస్థాయి సంఘాలున్నాయి. ఇలాంటి వామపక్క భావజాలంగల వ్యక్తి (ఉద్యోగ ఉపాధ్యాయ, కార్యక్రమ) సంఘాలు రాష్ట్రస్థాయిలో ఒక మాట, వారి వారి ప్రాంతాల్లో ఒక మాట మాట్లాడటం 'బాబు' లాంటి రెండుకళల సిద్ధాంతమే! ఇటు తెలంగాణలో ఉద్యమం జరిగినప్పుడు ఎలాంటి భూమికను పోషించని వీరు, సమైక్యంధ్ర ఉద్యమంలో క్రియాశీల భూమికను పోషించడం వీరి బహురూప వేషానికి నిదర్శనం.

స్మైక్యంధ్ర ఉద్యమం సందర్భంగా గుర్తించాల్సిన అంశాలు కొన్ని వున్నాయి. ఒకటి రాష్ట్రస్థాయి విడుదలించి (ఈ పదం చాలా నీచమైనది) సీమాంధ్ర ప్రజల హక్కుల్ని కాలరాయడమేనని! ఈ సందర్భంగా అలోచించాల్సిన అంశాల అనేకం. అందులో కొన్నిటిని చూద్దాం! ఓ ప్రాంత ప్రజల ప్రశ్నల మరో ప్రాంతంలో ఎలా నెరవేరుతాయని? అంటే, మరో ప్రాంతంలో దోచుకోవడమైనా కావాలి. లేదా పెట్టుబడులు పెట్టి లాభాల్ని పొందడమన్నా కావాలి. నిజానికి ఈ రెండు గత అయిదు దశాబ్దాలుగా తెలంగాణ ప్రజలు ఎదుర్కొంటూ ఉన్నారు. ఈ దోషించి ఫలాల్ని అందుకుంటున్న నిజానికి ఆంధ్ర, సీమ ప్రజలు కాదు. వీరి ముసుగులో ఉన్న రాజకీయ నాయకులు, పెట్టుబడి దేశవ్యాపితంగా రాష్ట్రాల ఆవిర్భావ ఉద్యమాలు (చిన్న రాష్ట్రాలు అనే పదం సరిట్యుంది కాదు) ఊపందుకున్నాయి. ఈ ఉద్యమాలు గతంలో ఉన్నవే! తెలంగాణ నేపథ్యంలో పుట్టుకొచ్చినవేమి కావు! ఈ సందర్భంగా జనతా ప్రార్థిత అధ్యక్షుడు సుబ్రహ్మణ్యస్వామి మాటల్లడుతూ దేశంలో సుపరిపాలన, అన్ని వర్గాల ప్రజలకు న్యాయం జరగాలంటే 60 రాష్ట్రాలు వీర్పడాలని సూచించడం గమనార్థం!

అత్యా చారాలున్నాయి (పాకపల్లి, భల్లగూడం) కులవిపక్షత ఉంది. కుల పోరాటాలున్నాయి.

సెఫ్టెలకు వ్యతిరేకంగా పవర్సిప్పాంటులకు (కొవ్వుడ, సోంపేటు) వ్యతిరేకంగా అక్కపై ప్రజలు పోరాటాలు చేస్తున్నారు. కార్బోరేట్ విద్యుతు తట్టుకోలేక విద్యుత్తులు ఆత్మహత్యల్ని ఎంచుకుంటున్నారు. ర్యాగింగ్, యాసిన్ దాడులున్నాయి. అన్ని వర్గాల ప్రజలు అన్ని రకాల రుగ్గులతో అన్ని ప్రాంతాల్లో బాధపడుతుంటే స్పందించని రాజకీయాలు, కుహనా మేధావులు, కొంతమంది రచయితలు సమైక్య నినాదాన్ని ముందేసుకొని నిసదించడం, ఈ సమస్యలకు ఎలా పరిష్కారమో చెప్పగలాలి. క్రౌఢ రాబాద్ ఉమ్మడి రాజధాని అయినా, కేంద్ర పాలిత ప్రాంతమైనా నాగా వళి పరివాహక ప్రాంత టైత్కులీలకు, యానాది గూడం ప్రజలకు, అనంతపూర్ కరువు ప్రాంత పీడితులకు ఒరిగేది ఏమిలేదు. పెట్టుబడి దినదినాభివృద్ధి చెందిన అంద్ర సినీపరిశ్రమ తెలంగాణ లోని 450 థియేటల్లను కంట్రోలు చేస్తూ చెత్త సినిమాల్ని ఆడిస్తూ, తెలంగాణ యువతను నాశనం చేసింది. ఇలా తెలంగాణ వ్యతిరేకతను నరసరావ జీర్ణించుకున్న చి(వి)త్రసీమ ఇక్కన్నంచి తరలిపోవాలిందే. ఎందుకంటే ఈ ప్రాంతంలో పుంటూ ఈ ప్రాంత భావజాలానికి అనుగుణంగా సినిమాలు తీస్తే అంద్రా, సీమ ప్రాంతంలో సినిమాలు ఆడవు. అలాగే ఇక్కడే వుంటూ, అంద్ర, సీమ సంప్రదాయాల్ని, ఇంకా ప్రతిచించి స్తూ సినిమాలు తీస్తే తెలంగాణలో ఎట్టి పరిస్థితిలో ఆడవు. ఇలా మొత్తం సినీపరిశ్రమ అంద్రా, సీమ ప్రాంతం వారి చేతిలో వున్నా యాశ్చ శాతం ఆదాయం నైజాం ఏరియా నుంచే అందుతుంది. ఇక్కడి ప్రజల వీక్షణం తో నడిచే సినిమాలు ఇక్కడి ప్రజల మనోభావాల్ని దెబ్బతియడం ఇక ముందు కొనసాగడం జరగడు.

రెండవది-ప్రాదరాబాద్ అభివృద్ధి-అంద్రప్రదేర్చ అవతరణ సందర్భంగా ప్రాదరాబాద్ రాజధాని నిర్మించబడలేదు. దీనికి 400 సంత్పు రాల చరిత్ర వుంది. 1956కు ముందే దేశంలో వేరెన్నికగల మహా నగరం. ఆర్థికలోటు లేకుండా, 56 శాతం మెట్టపంటల ఎగుమతితో సమ్మాద్యుతో వున్న రాష్ట్రం-నగరం. విద్యాభివృద్ధిలో, ఉచిత విద్యను అందించడంలో, అన్ని వర్గాలకు ఉచ్చోగ్ర అవకాశాల్ని కలిగించడంలో దేశంలోనే మొదటి స్థానంలో ఉంది. ఇలాంటి నగరంలో అభివృద్ధి చేసాం కాబట్టి, 'హక్కు' అనేది ఎంత నిజాయితి వుందో తెలుస్తున్నది. నిజంగా దీన్ని అంద్రా వారే నిర్మిస్తే అర్థవంతంగా వుండేది. ఇక జరిగింది ప్రైటెక్ అభివృద్ధి - ఇందులో స్థానికులకు ప్రత్యేకంగా ఒరిగిం దేమీ లేదు. తెలంగాణ గ్రామాల నుంచి గల్గ వలసలు ఆగలేదు. నిన్నటి దాకా ఇక్కడ చదువుకొని ఇక్కడి ప్రజలకు సేవలందించిన డాక్టర్లు, కార్బోరేట్ పుణ్యమా అని, అమెరికా దారి పట్టారు. దాడాపు థిల్లి నగరంలా అన్ని వసతులతో (విద్య, వైద్య, రాజకీయ పరమైన) విరాజిల్లింది. ఇంతగా ఔస్సుత్తుంగల నగరాన్ని అంద్ర, సీమ రాజకీయ నాయకులు, పెట్టుబడించారుల వ్యాపార కేంద్రంగా వాడుకున్నారే తప్ప - ప్రాదరాబాద్ పై ప్రేమతో కాదు. ఈ సందర్భంగా వేసుకోవాలిన మరొక ప్రశ్న! తమ ప్రాంతాల పట్టుణాల్ని కాదని, ప్రాదరాబాద్లో ఇంతగా ఎందుకు అభివృద్ధి చేసారని? ఇదే నిజమైతే, విశాఖ పట్టం నుంచి అనంతపూర్ దాకా రాజధానుల్లా విరాజిల్లుతున్న జిల్లాస్తాయి నగరాలు ఎక్కడి నిధులతో అభివృద్ధి జరిగాయని?

మూడోది ప్రాదరాబాద్లో, తెలంగాణలోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో స్థిరపడిన వారిపట్ల ఎక్కడా ద్వేషాన్ని ప్రదర్శించలేదు. వారికి రక్షణ ఉంటుందనేది అందరు చెప్పుతున్నదే! అయితే రాజకీయ అండతో జరుగుతున్న వ్యాపారాల్ని మాత్రం నిలువరించాల్సి వుంటుంది. అపి విద్య కావచ్చ, వైద్యం కావచ్చ, లేదా సినీపరిశ్రమ కావచ్చ! ఇక్కడి విద్యార్థుల్ని తల్లిదండ్రుల జేబుల్లి కొల్లగొడుతూ విద్యకున్న నిర్వచనాన్నే తిరగూరసిన కార్బోరేటు విష సంస్కృతి వెనక్కి పోవాలిందే! అలాగే వైద్యరంగ దోషిది విధానం.

సమైక్య రాష్ట్రం ముసుగులో దోషిది ఘలాల్ని అందుకుంటు న్నది నిజానికి అంద్ర, సీమ ప్రజలు కాదు. వీరి ముసుగులో ఉన్న రాజకీయ నాయకులు, పెట్టుబడిదార్లు, సినీరంగ పరిశ్రమ స్థాపకులే! ప్రాదరాబాద్లో పెట్టుబడి పెట్టామని, అభివృద్ధి చేసామని పదేపదే చెప్పుతున్న వారు రెండు ప్రశ్నలకు సమాధానం ఇవ్వాలి. పెట్టుబడికి ప్రాదరాబాద్ను ఎందుకు ఎంచుకున్నారని.. రెండావది అంద్రసీమలో వీరండుకు పెట్టుబడి పెట్టలేదని.

ఒకప్పుడు రోగులపాలిట దేవాలయాలుగా ఉన్న ఉన్నానియా, గాంధీ హస్పిటల్లు కార్బోరేటు వైద్య విద్యానంతో నరకకూపాలుగా మారిపోయాయి. అలాగే తెలంగాణ సంస్కృతి, సంప్రదాయాల్ని నాశనం చేస్తూ, కించపరుస్తూ దినదినాభివృద్ధి చెందిన అంద్ర సినీపరిశ్రమ తెలంగాణ లోని 450 థియేటల్లను కంట్రోలు చేస్తూ చెత్త సినిమాల్ని ఆడిస్తూ, తెలంగాణ యువతను నాశనం చేసింది. ఇలా తెలంగాణ వ్యతిరేకతను నరసరావ జీర్ణించుకున్న చి(వి)త్రసీమ ఇక్కన్నంచి తరలిపోవాలిందే. ఎందుకంటే ఈ ప్రాంతంలో పుంటూ ఈ ప్రాంత భావజాలానికి అనుగుణంగా సినిమాలు తీస్తే అంద్రా, సీమ ప్రాంతంలో సినిమాలు ఆడవు. అలాగే ఇక్కడే వుంటూ, అంద్ర, సీమ సంప్రదాయాల్ని, ఇంకా ప్రతిచించి స్తూ సినిమాలు తీస్తే తెలంగాణలో ఎట్టి పరిస్థితిలో ఆడవు. ఇలా మొత్తం సినీపరిశ్రమ అంద్రా, సీమ ప్రాంతం వారి చేతిలో వున్నా యాశ్చ శాతం ఆదాయం నైజాం ఏరియా నుంచే అందుతుంది. ఇక్కడి ప్రజల వీక్షణం తో నడిచే సినిమాలు ఇక్కడి ప్రజల మనోభావాల్ని దెబ్బతియడం ఇక ముందు కొనసాగడం జరగడు.

నిజానికి ఈనాటి సమైక్యంద్ర ఉద్యమం పై మూడు రంగాల రక్షణ నేపర్యుంలోనే జరుగుతున్నది. ఈ రంగాల దోషిది నిరంతరం కొనసాగాలంబే, విధిగా రాజకీయాలు కూడా అంద్ర, సీమ దళారుల చేతిలోనే వుండాలనేది అంతర్గత నినాదం. దేశవ్యాపితంగా లేచిన రాష్ట్ర విభజన ఉద్యమాలు నేరుగా సంబంధిత రాష్ట్రప్రభుత్వాలతో జరుగుతుంబే, అంద్రప్రదేర్చలో మాత్రం రాష్ట్ర ప్రభుత్వంతో పాటు, సమైక్య వాడుల ముసుగులో వున్న స్వార్థపర శక్తులతో కూడా పోరాదాల్ని వస్తున్నది. ఒక్క అంద్రప్రదేర్చలో తప్ప విప్రాంతంలో సమైక్య నినాదం లేదు. దీన్ని బట్టి అంద్ర, సీమ రాజకీయాలు ఎంతగా స్థాపితపూరితమో అర్థం చేసుకోవచ్చు!

నిజానికి అంద్రప్రదేర్చ ఫజిల్ అలీ నివేదికకు ఇష్టం లేకున్నా ఏర్పడింది. పొట్టిలీరాములు త్యాగంతో ఏర్పడింది మద్రాసునంచి అంద్ర వేరుపడడం. (అక్టోబర్ 31, 1953). ఇలా మద్రాసు నుంచి రావడమే కాదు, మద్రాసును (చెన్నె) అంద్ర రాజధాని కావాలని డిమాండు చేసారంటే వీరంతటి ఘటుకులో అర్థం చేసుకోవచ్చు. మద్రాసు నుంచి వేరుపడిన తర్వాతన్నా తమ రాజధానిగా వున్న కర్మాలును అభివృద్ధి చేసుకున్నారా అంటే అద్ద లేదు. అక్కన్నంచి ప్రాదరాబాద్ వలస? (దక్కిణాదిన సిరిసంపదలతో వున్న నైజాం రాజధాని కాబట్టి) ఇప్పుడు ప్రాదరాబాద్ మీద హక్కు కావాలని అడుగుతున్నారంటే, అంద్ర రాజకీయాలు ఎంతటి దోషిది, స్వభావాన్ని కలిగివుంటాయో అర్థం చేసుకోవచ్చు. 'తిన్నంచి వాసాలు లెక్కపెట్టడం' అంటే ఇదే కాబోలు.

సారే! మూడించి చెడినవారు (మద్రాసు, కర్మాల్, ప్రాదరాబాద్)

నీని భావించినా, కనీసం ఇప్పుడైనా తేరుకొని స్వంతంగా రాజదానిని అన్ని హంగులతో ఏర్పాటు చేసుకోవచ్చు. ఇప్పుడు కేంద్రప్రభుత్వం అడిగినన్ని నిధుల్ని ఇస్తుంది. మొత్తం దేశంలోనే లేనటువంటి (చండిగఢ్ / భోపాల్, భవంత్స్వర్) ప్రణాళిక బధమైన అత్యున్నతమైన అంతర్జాతీయ స్థాయి నగరాన్ని నిర్మించుకోవచ్చు! ఈ విధంగా కొత్తరాజుధాని, మరికొన్ని కొత్త జిల్లాలు, రెపెన్యూ డివిజన్లు నిర్మాణం జరుగుతే భౌతిక పనులు పెరుగుతాయి. కొత్త ఉద్యోగాలు వస్తాయి. ముఖ్యంగా ప్రజలకు అందుబాటులో రాష్ట్ర రాజుధాని, పరిపాలనా సౌకర్యం ఏర్పడుతుంది. ఈ విషయంగా ఉద్యుమకారులు ఎందుకు ఆలోచించలేక పోతున్నారో ఐద్దిశీవులు ఆలోచించాలి. ఇన్ని అంశాల్ని వదిలి, తెలంగాణ ఏర్పాటు జరిగినా సరేగాని, ప్రైదరూబాద్ మాత్రం ఉమ్మడిగా వుండాలని, లేదా ఇతరవురికి చెందకుండా వుండాలని కోరడం, తమకు దక్కనిది ఇతరులకు కూడా దక్కకూడదనే దమనసీతి కాదా! అయినా, ప్రైదరూబాద్ ఉమ్మడి సొత్తు కాదు - అంద్రుల భిక్షకాదు. దేశరాజుధాని తో పోలీటీస్పడి నిర్మాణమైన నగరం! తెలంగాణ ప్రజల రక్తమాంసాలతో రూపుదిద్దు కున్న ఓ కళాఖండం! అంటే ప్రైదరూబాదును ఓ గుత్తాధిపత్య నగరంగా వుండాలని కోరుకోవడమే! ఇలా వుంటే వారి వ్యాపారాల్ని, సినీపరిశ్రమని, ప్రజావ్యక్తిరీక విద్యా విధానాన్ని, డోఫిడి వైద్యరంగాన్ని నిరాటంకంగా కొనసాగించడానికినేది నగ్గుసత్యా! వెళ్లమన్నా తిష్ఠ వేస్తామనడం లోనే వారి అజమాయిషి ధోరణి ఆధిపత్య గడువుతనం తెలుస్తున్నది.

పోనీ, ఇంతగా పైదారూబాడ్ కోసం పాకులాడుతున్న రాజకీయ వాదులు, ఉద్యోగులు, తెలంగాణ ఉద్యమం సందర్భంగా తెలంగాణ జెండాను (జక్కుడే పుట్టం / పెరిగాం / చస్తాం అని అంటున్నవారు) ఎందుకు ఎత్తుకోలేదు. తెలంగాణ కోసం ఎందుకు నినదించలేదు? ఇక తెలుగువారంతా ఒకటేనని, తెలుగుజాతి ఒకటేనని, తెలుగు భాష (తెలంగాణ నినాదానికి మందు ఆంధ్రభాష) ఒకటేనని నినదిసున్న వారు అంధ్రపుత్రికల్లో, సాహితీ పుస్తకాల్లో తెలంగాణ యాసకు, చరిత్రకు ఎందుకు ప్రాధాన్యత ఇవ్వాలేదు? అలాగే అన్ని ప్రాంతాల్లో అందరు ఉద్యోగ, వ్యాపార వర్గాలు విపరించాలిగా! ఈ రోజు అంధ్ర, సీమ ప్రాంతాల్లో వున్న తెలంగాణ ఉద్యోగులు, వ్యాపారులు ఎంతమంది? ఒకడ్ఱటంటే ఒకక్క విద్యాసంఘని అంధ్ర, సీమ ప్రాంతంలో చూడగలమా? రామకృష్ణా బీచలోగాని, ఇతర ఆంధ్ర, సీమ నగరాల్లోగాని ఒకక్క తెలంగాణ వ్యక్తి విగ్రహం వుందా? (ఎస్టీఆర్ సినిమా కోసం - సినారే తెలుగుజాతిపై పాట రాశినందుకు అయిన విగ్రహం తప్ప) ఇదే తెలంగాణలో తెలంగాణకు సంబంధం లేకున్నా పొట్టి శీరాములు విగ్రహాన్ని పెట్టి ఆరాధిస్తున్న న్నారు (శ్రీపృథ్వి అయినందున) తిరుగుబాటుదారుడిగా అల్లారి విగ్రహం తెలంగాణ పట్లెల్లో కూడా కనపడుతుంది. కొమురంబీం విగ్రహాన్ని ఒక్కటి చూపగలరా? తీర్మి, గురజాడ, చలంకు తెలంగాణ సాహితీ ప్రియులు పెద్దశీర వేసారు. వేస్తున్నారు. వీరంటే పడిచ్చే సాహితీప్రియులున్నారు. కాని పోతనకు, దాశరథికి అంధ్ర, సీమ సాహితీకారులు ఇచ్చిన స్థానం ఎంత? ఇప్పటికి గురజాడ, చలం సాహిత్యం మీదజరిగిన, జరుగుతున్న చర్చ, వట్టికోటు ఆల్ఫార్ స్టోమిపై, కొండజిపె ఎందుకు పుతికలు జరపడం లేదు? ఇదంతా వివక్షత కాదా?

ఇక మరో ముఖ్యమైన అంశం! రాయల తెలంగాణ నినాదం

పైదరాబాద్ ఉమ్మడి రాజధాని అయినా, కేంద్రపాలిత
ప్రాంతమైనా నాగావశి పరివాహకప్రాంత రైతుకూలీలకు, యానా
ది గూడం ప్రజలకు, అనంతపూర్ కరువు ప్రాంత పీడితులకు
ఒరిగేది ఏమిలేదు. పెట్టుబడిదారులకు, రాజీయవాదులకు, సినీ
పరిశ్రమలకు వ్యాపారం చేసుకోవడానికి తప్ప దేనికి పనికిరాదు.
ఈ విషయాల్ని చెప్పడంలో, విశ్లేషించడంలో మేధావులు ఎందుకు
మిన్నుకుంటున్నారో తెలియడం లేదు.

సందర్భంగా బయటవడ్డ కుచీలనీతి, కర్మాల్ (టీజీ ప్రాతినిధ్యం వహి స్తున్సు), అనంతపూర్ జిల్లాల్ని తెలంగాణలో కలపాలని. దీనికి చూపు తున్సు సాకు మరింత విచిత్రంగా వుంది. తెలంగాణ వాళ్ళు అమాయ కులు కాబట్టి తెలంగాణ వారితో వుంటామని, ఆంధ్రావారు ఘంచికులు కాబట్టి వారితో కుదరదని - ఓ వైపు సమైక్యరాగాన్ని ఆలపిస్తునే విడి పోతే తాము తెలంగాణతో వుంటాంగాని ఆంధ్రా వారితో కాదని అనడంలోనే ఆంధ్రావారి దమనసీతిని సీమవారు ఒప్పుకుంటున్నట్లు కాదా? తమ ప్రాంతానికి చెందిన మిగతా రెండు జిల్లాల్ని (కడప, చిత్తురు) కాదని తెలంగాణ వారితో కలవాలని కోరడం సీమ ప్రాంత రాజకీయ నాయకుల స్థాపం కాదా! ఈ సందర్భంగా ఇతర ప్రాంతాల్ని కలపవడ్డని కోరుతన్న తెలంగాణవాదుల నిజాయితీ ఎంతనో తెలియ డం లేదా? ఇంతటి విశాల హృదయులను ఇంకా వంచించాలని చూడ డం ఎంతమేరకు సమంజసమా టీజీ వెంకబేచ్ లాంటి వారే ఆలో చిం చాలి. ఈ సందర్భంగానన్న రాయలనీమ పరిరక్షణ సమితి (ఆర్పి ఎవ్స) ను స్థాపించిన బైరెడ్డి రాజకేశవరాదెడ్డితో కలిసి టీజీ వెంకబేచ్ పనిచేస్తే సీమ ప్రజలకు న్యాయం జరుగుతుంది. ఇప్పుడన్న ఈ దివంగా రాయల సీమ నాయకుల ఆలోచిస్తే వెనుకబడిన సీమ ప్రాంత ప్రజలకు మేలు చేసిన వారుతారు.

ఇన్ని రకాల పరస్పర విరుద్ధంగా శాలతో కొనసాగుతున్న సమైక్యం ఉద్యమం మరో సంకుచిత అంశాన్ని ముందుకు తెస్తున్నది. తెలంగాణ ఏర్పడితే నక్కలెట్లు పుట్టుకొస్తారని, నక్కలెట్ల రాజుం అవుతుందని. పెద్ద రాష్ట్రంగా వుండడంతో వైవిన్ఎర్ కాలంలో నక్కలెట్లను నిరంకు శంగా అణిచివేసారని. పశ్చిమ బెంగాల్లో పుట్టిన ఈ ఉద్యమం ఆంధ్ర ప్రదేశ్లో పురుడు పోసుకున్నది శీకాకుళం జిల్లాలోనే! ఆదిభట్లు కైలాసం, వెంపాటుపుస్తుర్యం ఆదిగురువులైతే, కొండపల్లి సీతారామయ్య, కెజి సత్యమూర్తిలు ఆంధ్రప్రదేశ్లో నక్కలెట్ ఉద్యమానికి మలి గురువులు. కేంద్రసాయకాప్పానికి ఎదిగి ప్రజల పక్కాన నిలబడి పోరాదుతన్న అక్కిరాజు హర్గోపాల్ సమైక్యంధ్ర ప్రాంతంలో పుట్టిన కెరలమే! నిన్నటికి నిన్న అమర వీరుల బంధువిత్తుల కమిటీకి అధ్యక్షులుగా పని చేస్తున్నాడనే నెపంతో హతమైన గంటి ప్రసాదం విజయనగర జిల్లా వాసి కాదా?

నిజానికి ఈరోజు తెలంగాణ ప్రాంతంలో మావోయిస్టు ఉద్యమం తగ్గినా, తూర్పుగోదావరి జిల్లా, విజయనగరం జిల్లా, విశాఖపట్టణం జిల్లాలో కొనసాగుతూనే వచ్చునది. ఈ జిల్లాల్నే (ఖమ్మంతో సహి) నస్కల్ ప్రభావిత జిల్లాలుగా కేంద్రానికి చూపుతూ రాష్ట్రప్రభుత్వం అభివృద్ధి పేరున, నస్కల్ అణిచివేత పథకం పేరున నిధుల్ని రాబట్టితున్నది.

(ನಾವೆಂಬರ್)

పుస్తకావిష్కరణ

ప్రముఖ హృదీగ నిపుణులు డాక్టర్ ఎంఎఫ్ గోపీనాథ్ రచించిన 'నా పొగు మిమ్మల్ని గాయపర్యందా...అయితే సంతోషం' పుస్తకావిష్కరణ కార్యక్రమం సెప్టెంబర్ 28న బోర్డీభాగ్ ప్రైవెట్ బోర్డులో జరిగింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వ మాజీ ప్రధాన కార్యదర్శి కామాధవరావు, ఆంధ్రజ్యోతి సంపాదకుడు కె. శ్రీనివాస్, నమ్రాం తెలంగాణ సంపాదకుడు అల్లం నారాయణ, రచయితి సూరేపల్లి సుజాత తదితరులు ఈ కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

Statement about ownership and other particulars of periodical DECCAN LAND

Form IV (See Rule 8)

1. Place of Publication : Hyderabad
2. Periodicity of its publication : Monthly
3. Printer's name : M.Veda Kumar
Whether citizen of India : Indian
Address : "CHANDRAM"
                          3-6-712/2,
                          Street .No. 11,
                          Himayatnagar,
                          Hyderabad-
                          500029.
4. Publisher's name : M.Veda Kumar
Whether citizen of India : Indian
Address : "CHANDRAM"
                          3-6-712/2,
                          Street .No. 11,
                          Himayatnagar,
                          Hyderabad-
                          500029.
5. Editor's name : M. Veda Kumar
Whether citizen of India : Indian
Address : "CHANDRAM"
                          3-6-712/2,
                          Street .No. 11,
                          Himayatnagar,
                          Hyderabad-
                          500029.
6. Name and address of individuals who own the newspaper : M. Veda Kumar

I, M. Veda Kumar, hereby declare that the particulars given above are true to best of my knowledge and belief.

Sd/-
(M. Veda Kumar)

Date : 1st October, 2013 Signature of the Publisher

తెలంగాణ ఉద్యమం

ప్రపంచంలోనే గొప్పమిటి

వజ్ర సంకల్పం పుస్తక పరిచయ సభలో
ప్రముఖ కథా, నవల రచయిత అల్లం రాజయ్య

ప్రపంచంలోనే ఉన్నతమైన సాహిత్యం ఆప్తికా ఖండం నుంచి వస్తుందని అంతకన్నా అనేక రెట్లు ఉన్నతమైన కవిత్వం ప్రస్తుత తెలంగాణ ఉద్యమ నేపద్యం నుంచి వెలువడుతోందని అందుకే తెలం గాం ఉద్యమం ప్రపంచంలోనే ఎంతో విశిష్టమైనదని, గొప్పమైనదని ప్రముఖ కథా, నవల రచయిత అల్లం రాజయ్య అన్నారు. సెప్టెంబర్ 14న మంచిర్యాల జిల్లా పరిషత్ బాలుర పొరశాలలో తెలంగాణ రచయితల వేదిక ఆదిలాబాద్ (తూర్పు) జిల్లా వారి ఆధ్వర్యలో నిర్వహించిన చీపెల్లి బాపు రచంచిన 'వజ్ర సంకల్పం' పుస్తక పరిచయం సభకు ముఖ్య అతిథిగా పాల్గొన్నారు. ఈ సందర్భంగా తెలంగాణ కవులు, రచయితలు సమాజంలో ప్రముఖ పొత్తు పోస్టర్ పోరా టూలకు మద్దతునిచ్చే కవిత్వాన్ని పుంచానుపుంబాలుగా వెలు పరిస్తు న్నారని ప్రశంసించారు. అందులో భాగంగానే కవి చీపెల్లి బాపు రచించిన వజ్ర సంకల్పం పుస్తకం తెలంగాణ సాకారం కావాలనే త్రజల ఆకాంక్షలు తెలుపుతుందని కొనియాదారు.

తెలంగాణ రచయితల వేదిక ఆదిలాబాద్ (తూర్పు) జిల్లా అర్థ క్షుడు తోటపల్లి భూమిను పుస్తక సమీక్షకులుగా వ్యవహరిస్తూ తెలం గాం పునర్నిర్మాణంలో వజ్రసంకల్పం పుస్తకం అణగారిని వర్ధ ప్రజల ఆకలి మంచలు తీరాలనే ఆకాంక్షలో కవి చీపెల్లి బాపు రచించిన సందర్భాన్ని వేర్చొన్నారు. కార్యక్రమంలో ప్రధాన కార్యదర్శి తోకల రాజేశ్ శం, కవులు ముత్యబోయిన మలయల్, బోనగిరి రాజు రెడ్డి, బిందవరం రంగనాథస్వామి, తుమ్మల మల్లారెడ్డి, నెమెలికొండ కృష్ణమాచార్య, ఉమామహేశ్వర్ రావు, మేకల రామస్వామి, కోరటు రాంరెడ్డి, జలంపెల్లి శ్రీనివాస్, నీలదేవి, రాజేశ్వరి, వద్దెపల్లి రాంప్రసాద్, గాదె మహిపాల్, ఇగిరాల తిరుపతి, బోల్లంపెల్లి కుమార్, జలంపెల్లి యాదగిరి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

ఆ పాలకవర్గాలటి.. మూర్ఖత్వమే..!

చిను రాష్ట్రాలుగా విడిపోయి కలిసి ఉండామంటే.. ఇంకా సమై క్యంగానే ఉంటామని సీమాంధ్ర పాలకవర్గాలు కృతిమ ఉద్యమాలు చేస్తుండడం ముర్ఖత్వమే! తెలుగు భాష మాల్హాదేవారు రెండు రాష్ట్రాలుగా విడిపోతే తప్పేమిటో... తెలంగాణాకు అడ్డుపడుతున్న సీమాంధ్ర పాలక వర్గాలకే తెలియాలి. ప్రైదరాబాద్‌పై పెత్తనం... అక్రమసులు పరిరక్షణ కోసమే ప్రైదరాబాద్, దాని పరిసర ప్రాంతాల్లో తిష్ఠపేసిన “చాకోరులు” యాచీ యత్తాలు చేస్తున్నారు. ఇన్నాళ్లు తెలంగాణ వసరులను, నీళ్లను, నిధులను, ఉద్యోగాలను కొల్లాగ్రాటీన ఈ పాలకవర్గాలు తెలంగాణ ఏర్ప డిశె తమ దోషించి ఇక సాగచని సమైక్యాగం వినిపిస్తున్నాయి. తెలంగాణ ఆకాంక్ష.. ఆత్మగౌరవం కోసం ఇప్పటికే వెయ్యికి పైగా విద్యార్థులు, యువకులు ఆత్మబలిదానాలు చేసుకున్నారు. ఇన్నాళ్లు దోషించి చేసింది చాలక, ఇప్పుడు కలిసుండామని సమైక్యాగం’ పెరుతో కొంతమంది ముందుకొస్తున్నారు. ఈ ఆప్రజాస్సోమ్య, దురాక్రమణ విధానాలను తెలంగాణ ప్రజలు అర్థం చేసుకున్నారు. కనుకనే తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని మహాశ్శుమంగా నడుపుతున్నారు. అయినా ఈ ప్రాంతమై ఇంకా పెత్తనం చేయాలనుకోవటం, కలిసుండాలనుకోవటం వారి మూర్ఖత్వమే అపుతుంది. ఎన్ని కుట్టలు చేసినా ఇక కలిసి ఉండలేం. అది సాధ్యం కూడా కాదు. ఎవరు అడ్డుపడినా తెలంగాణ ఏర్పాటు కాక మానసు.

నాలుగున్నర కోట్ల ప్రజలు సంఘటితంగా ప్రజాస్సోమ్య పద్ధతిలో చేసిన పోటాటాలు, ప్రాణత్యాగాల ఫలితంగానే కేంద్రం నుంచి తెలంగాణ ప్రకటన వెలువడింది. ఈ క్రమంలో కేంద్రం ‘పార్దమెంటలో తథాం చిల్లు పెట్టి ప్రత్యేక రాష్ట్రాన్ని ఏర్పాటు చేయాలి. ప్రసుత పరిస్థితుల్లో టీ కాంగ్రెస్ నేతులు కూడ కేంద్రంపై మరింత ఒత్తిడి పెంచి తెలంగాణకు అడ్డుపడుతున్న సీమాంధ్ర నేతుల కుటీలయత్తాలను భగ్గం చేయాలి. ప్రజాస్సోమ్యానికి తెలంగాణ ఉద్యమం నిలువుటదంగా నిలువగా, సీమాంధ్ర నేతుల నిరంకుశత్వానికి పరాకాష్టగా ప్రసుత సమైక్య ఉద్యమం కొన సాగుతోంది. గతంలో తెలంగాణ కోసం అనేక సభలు, నిరసన కార్య క్రమాలు చేపట్టినపుడు సీమాంధ్ర పాలకులు వివక్షపూరితంగా వ్యవహరించారు. సభలు... సమావేశాలకు అనుమతులను ఇవ్వపోగా, తెలంగాణ కోసం ఉధ్యమిస్తే ముందస్తు అరెస్టులు, బైండోవర్కేసులు, రొడ్జీషన్లు తెరవడం వంటి కార్యక్రమాలకు పొల్పుడ్డారు. కానీ తెలంగాణ గడ్డ ప్రైదరాబాదో తమను విమర్శిస్తూ, దూషణలతో నిర్వహించిన సీమాంధ్ర సంఘాల సభకు రాజమర్యాదలతో అనుమతిని ఇవ్వడం అన్యాయం... నేరం కూడ !

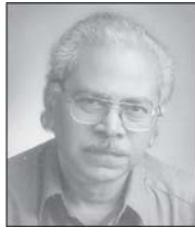
మన దేశం ల్రిటీష్ పరిపాలనలో ఉన్నపుడు తెలంగాణ’ ప్రాంతం నిజం పరిపాలనలో ప్రత్యేక సంస్థానంగా విరాజిస్తింది. నిజం పాలనలో తెలంగాణ స్వయం ప్రతిపత్తి కలిగిన స్వతంత్రదేశంగా, ప్రత్యేక పైన రాజ్యాంగం, చట్టసభ, ప్రత్యేక కరెన్సీ, విదేశీ దొత్తు కార్యాలయాలతో విలసిల్లింది. స్వతంత్రానికి ముందు తెలంగాణలో ఉధ్యూ అధికార భాషగా ఉండేది. తెలంగాణాను బలవంతంగా ఆంధ్రా ప్రాంతంలో విలీనం చేసుకున్న తరువాత తెలుగు భాషను అధికార భాషగా కూడ

గుర్తించారు. 1892లోనే నిజం ప్రభుత్వం మూడు లక్షల కుటుంబాలకు ఉపాధి కల్పించే ‘సింగరేటి’ సంస్థను ల్రిటీష్ ప్రభుత్వానికి వెళ్లకుండా కొనుగోలు చేయించి తెలంగాణ ప్రజలకు సింగరేటి పై సర్వహక్కులు ఉండే విధంగా రిజిస్ట్రేషన్ చేయించారు. నిజం పాలనలోనే తెలంగాణ పది జిల్లాలకు నేరుగా వెళ్లి విధంగా రోడ్డు నిర్మాణం చేయడంతో పాటుగా ప్రత్యేక రోడ్డు రవాణా సంస్థను ఏర్పాటు చేశారు. అలాగే ప్రతి జిల్లాకు ఓ నది నీళ్లు తడిచే విధంగా గొలుసుకట్టు కాల్పన ఏర్పాటు చేశారు. దేశానికి 1947 ఆగస్టు 15న స్వాతంత్ర్యం వస్తే ప్రైదరాబాద్ ను సెప్టెంబర్ 17న పోలీసు వర్షటో దేశంలో కలిపారు. అప్పుడు భారత ప్రధాని జవహర్లాల్నిప్రొఫ్రాతో ప్రైదరాబాద్ నిజం చేసుకున్న ఒడంబడికలను నేటి పాలకులు ఇప్పటికే బయటపెట్టడం లేదు. మన లాంటి సంస్థానమైన జమ్ముక్కాశీల్కు భారతీలో ఇప్పటికే ప్రత్యేక గుర్తింపు ఉంది. జమ్ములో నేటికి కొంతమేరకు స్వయంపుత్తితో కూడిన పరిపాలన కొనసాగుతుండగా, తెలంగాణ ప్రాంతం మాత్రం నిత్యం సీమాంధ్ర పాలక వర్గాల దోషించి గురువుతూ వస్తుంది. ఇక్కడి ప్రజల హక్కులను కూడా వారు కాలరాస్తున్నారు. అందుకే ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు కోసం ఉద్యమం కొనసాగుతోంది. ఈ నేపథ్యంలోనే తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు కేంద్రం నుంచి సాసుకూల ప్రకటన వచ్చింది. సీమాంధ్ర పెట్టుబడి దారులు ప్రైదరాబాదో ఉన్న తమ ఆస్తులను కాపాడుకనేందుకు మాత్రమే రాష్ట్ర విభజనను అడ్డుకుంటున్నారు. ఇక్కడి వారు ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని రాజ్యాంగబద్ధంగా కోరుకుంటున్నారే తప్ప.. సీమాంధ్ర నాయకుల ఆస్తులు, రెక్కల కష్టాన్ని గుంజాకోవడం లేదు. ప్రైదరాబాదో తొంటైశాతం తెలంగాణ వారుంటే.. కేవలం పదిశాతం మంది మాత్రమే సీమాంధ్రలున్నారు. ఈ వాస్తవాన్ని విస్తరించి.. ప్రైదరాబాద్ ను తామే అభివృద్ధి చేసినట్లూగా చెప్పుకుంటూ తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు అడుగుడుగున అడ్డు తగులుతూ వస్తున్నారు. ఏ పాట్లి వారు యూ టర్న్ తీసుకున్నా.. సీమాంధ్ర నేతుల ఏ టర్న్ తీసుకున్నా.. ప్రత్యేక తెలంగాణ ఏర్పడి తీరుతుంది. అలాగే ఎవరెన్ని కుట్టలు చేసినా... కుతంత్రాలు పన్నినా... ముమాంధ్ర నేతుల ఏ టర్న్ తీరుతుంది. అలాగే ప్రైదరాబాద్ ను యూచీ చేయాలని కిరికిరి చేస్తే ఇక్కడ కుర్కుస్తేత యుద్ధమే జరిగి తీరుతుంది. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు రాజ్యాంగపరమైన అవరోదాలు ఏమీ లేవు. రాజీకియనేతులు స్వాధ్య ప్రయోజనాల కోసమే తెలంగాణ ఏర్పాటుకు అడ్డు తగులుతూ సీమాంధ్రలో కృతిమ ఉద్యమాలు చేస్తున్నారు. తెలంగాణ ప్రాంత ప్రజలు విడిపోదామని నిర్ణయించు కూడాకా... కలిసి ఉండాలని కొరుకోవడం సిమాంధ్ర పాలకుని విరాజిస్తి కాదు..! అలాగే ప్రైదరాబాద్ ను యూచీ చేయాలని కిరికిరి చేస్తే ఇక్కడ కుర్కుస్తేత యుద్ధమే జరిగి తీరుతుంది. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు రాజ్యాంగపరమైన అవరోదాలు ఏమీ లేవు. రాజీకియనేతులు స్వాధ్య ప్రయోజనాల కోసమే తెలంగాణ ఏర్పాటుకు అడ్డు తగులుతూ సీమాంధ్రలో కృతిమ ఉద్యమాలు చేస్తున్నారు. తెలంగాణ ప్రాంత ప్రజలు విడిపోదామని నిర్ణయించు కూడాకా... కలిసి ఉండాలని కొరుకోవడం సిమాంధ్ర పాలకుని విరాజిస్తి కాదు..! సీమాంధ్ర ఎంపీల్లో ఎక్కువ మంది కాంట్రాక్టర్లే.. చివరు తెలంగాణలోని మన గ్రామాలకు వెళ్లాలన్న సీమాంధ్ర పాలకవర్గాలకు చెందిన టోలీగేట్కు డబ్బులు కట్టాలిన దొర్చుగ్గపరిస్తు కూడా దాపురించింది. ఆర్డికర్-3 ప్రకారం కేంద్రం పార్దమెంటలో చిల్లు పెట్టి తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు చూలు తీసుకోవాలి.

-గడ్డం కేశపుమార్తి, వరంగల్

రాజశుత్తి

దేవిష్టియ

ఆమరణ నిరాహార టిక్కలు 'అర్థాంతర' అర్థం!

శిలాశాసనాలు, ఒకసారి లోతుగా చెక్కిన తరువాత, చెరిగిపోవడం అరుదు. అలా జరిగితే మన ప్రపంచ చరిత్ర, ముఖ్యంగా భాష, లిపి వికసించడం ప్రారంభమయిన తరువాత జరిగింది, ఇప్పుడు లభిస్తున్న మాత్రమైనా మనకి దొరికివుండేది కాదు. కారణమేదైనా, ప్రశ్నేక తెలంగాణ రాష్ట్రం యేర్పాటుకి అంగీకరిస్తూ యు.పి.వి. సారథి కాంగ్రెస్ పార్టీ తీసుకున్న నిర్ణయం అలాంటి శిలాశాసనమే అని జూన్ సంచి జరుగుతున్న వరిణామ క్రమం నిరూపిస్తోంది. ఎ.పి. ఎవ్.జి.ఓలు కొంత అలస్యంగా ప్రారంభించి ఇప్పటి వరకు అప్రతిష్ఠాతంగా సాగిస్తున్న సార్ఫ్రెంటిక సమ్మేళనాన్ని, అంధ్రప్రదేశ్ జిల్లాలలో అధిక భాగం అంధకారంలో, కొన్ని రోజుల పాటు, మనిషిపాదానికి దారి తీసిన కోస్తా, సీమ జిల్లాల విధ్యార్థుల్లోనుల సమ్మేళనాన్ని కాంగ్రెస్ అధిష్టానాన్ని తాకవలసినంత గట్టిగా తాకలేదనిపిస్తోంది. తెలుగు వారికి ఒక జాతిగా యేర్పడిన ప్రమాదమేమీ లేదనే తెలివిడి నెమ్ముదిగా సామాన్య ప్రజలలో యేర్పుతున్నదనిపిస్తోంది.

ఈ చరిత్ర ఇలా సాఫీగా నడిచిపోతే, ఇక రాజకీయమేముంది? మొత్తం భారతదేశ ప్రజల ఉద్దరణ కోసం కంకణం కట్టుకున్న రాజకీయ పార్టీలూ, మహానాయకులూ చూస్తూ ఊరుకోలేరు. అంధ్రప్రదేశ్ నుంచి తెలంగాణ ప్రాంతం విడిగా పోయిన తరువాత యేర్పడే కొత్త రాష్ట్రంలో, తానులో కాస్త పెద్దముక్కగా మిగిలిపోయిన సీమ, కోస్తా జిల్లాలలో ఎన్నికల ఘలితాలను యొప్పు యొల్పంకుంటారు? ఏ పార్టీ ప్రభుత్వాన్ని యేర్పాటు చేయగలుగు తుంది? పదిహేడు సీట్లు తెలంగాణ సంగతి తెలికగానే అర్థమవతోంది కానీ ఇరవై అయిదు లోకసభ స్థానాలున్న 'సీమాంధ్ర' కోసమే రాజకీయ తుఫాను బీభత్తం కొనసాగుతోంది. అనుభవంతో తలనెరిని తెలుగు దేశం పార్టీ,

బైఎస్.రాజజేభర రెడ్డి సామాన్య ప్రజలలో సంపాదించి దాచి వుంచిన అసాధారణమైన ప్రాచుర్యం, వలుకుబడీ ఇంధనంగా దూసుకుపోతున్న పై.ఎస్.ఆర్.సి.పి. ఇప్పుడు అమీతమీ తెల్పుకోవలసిన పరిశీలనలో వన్నాయి. విభజన వాస్తవాన్ని దిగిమిగంగలేక అట్టుడికిపోతున్న కోస్తా, సీమ ప్రజల ఓట్లు ఎవరి భాతాలో యెన్ని పడతాయన్నది కీలకంగా మారిపోయింది. అక్కడ కాంగ్రెస్ పార్టీ దాదాపు దుంపవాశనమవుతుండనే అంచనాలూ, విశేషంల మధ్య, సీమాంధ్రుల మనోభావాల మీద ఆధిపత్యం కోసం భీషణయుద్ధం జరుగుతోంది. ఏది జరిగినా, ఏమి జిరిగినా రాజ్యాంగం నిర్మిశించిన

ప్రజాస్వామ్య పరిధిలోనే జరగాలి కనుక, ప్రజల దృష్టినీ, ఇతర చిన్న (?) పార్టీల దృష్టినీ, ఆకర్షించడానికి అటు చందబాబు నాయుడూ, ఇటు జగన్నోహర్నెర్డీ ఒక సురక్షిత్ మార్గాన్ని యొంచుకున్నట్టు కనిపిస్తోంది. నిరాహారదీక్క! భారత దేశంలో నిరాహార దీక్కల కథ చెప్పుకుంటే మహాబారతం అవుతుంది. ఈ నిరసన నిరాహార దీక్కలకి రామాయణంలో కైక, భారతంలో దుర్యోధనుడు ప్రేరకులేమో ఆలోచించాలి. ఆధునిక భారతంలో గాంధీ గారి పుణ్యమా అని నిరాహారదీక్క ఒక ప్రబలమైన రాజకీయ అయిధంగా మారి పోయింది. ఆమరణ నిరాహార దీక్కలేచీ మరణానికి దారి తీసిన ఘటనలు లేవు. (అమంగళం ప్రతిహతమవు గాక!). మద్రాస మహానగరంతో సహా అంధ రాష్ట్రం యేర్పాటు కోసం పార్టీ శ్రీరాములు నిరాహారంగా వుండి మరణించిన సందర్భం, మన భాగ్యవశాన పునరావృతం కాలేదు. 2009లో తెలంగాణ

రాష్ట్ర సమితి అధ్యక్షుడు కె.చంద్రశేఖరరావు (కె.సి.ఆర్.) తలపెట్టిన నిరాహారదీక్కని ప్రభుత్వం భగ్గం చేసింది. కె.సి.ఆర్. ఆమరణ నిరాహార దీక్క నిలిచిపోయింది. లగడపాటి రాజశోభాలో మొదలుపెట్టి, జగన్ చేసినా, చంద్రబాబు చేవట్టినా, లేక మరొక నాయకుడెవరయినా ఆహారం తీసుకోనని బహిరంగ ప్రదేశంలో భీమించుకున్నా, పర్యావరానం మనకి తెలిసిందే. శాంతిభద్రతల పరిక్షణ పేరు మీద, అధికారంలో వన్న ప్రభుత్వం దానిని భగ్గం చేసి తీరుతుంది. రెపు జగన్ చేయబోయే నిరాహార దీక్క అయినా, చంద్రబాబునాయుడు సమన్వాయ నినాదంతో దేశ రాజ్యానిలో చేయడానికి సిద్ధపడుతున్న ఆమరణ నిరాహార దీక్క అయినా జరగబోయేది ఇదే! మన దేశంలో జరుగుతున్న యే రాజకీయ ఆమరణ నిరాహార దీక్కలుయినా, అంతిమ లక్ష్యం కోసం ఉద్దేశించినవిగా కనిపించవు. స్వాతంత్ర్యానంతర భారత దేశ చరిత్రలో, లక్ష్మి సాధనలో అత్యంత విజయ వంతుమైన ఏకైక నిరాహార దీక్క 1952లో, జవహర్లల్ నెప్రూ మెడలు వంచడానికి పొట్టి శ్రీరాములు చివరి శాసన వరకు కొనసాగించిందే. ప్రజల దృష్టిని మరలించ దానికి, ఆకర్షించడానికి తప్ప మన నాయకుల నిరాహార దీక్కలను చూస్తూ చూడాలన్నీ అనుమతించవు. అందువల్లనే 1943లో డెబ్యూలునాలగేళ్ళ వయసులో గాంధీ 23 రోజుల పాటు నిరాహారదీక్క చేయగలిగాడు. మన నాయకులు, కనీసం కొత్త తరం వారయినా, ఈ దీక్కల పరమార్థాన్ని గ్రహించి, కొత్త పూర్వాపోలు రచించుకుంటే ప్రజలు మెచ్చుతారు!

(రచయిత ప్రముఖ సీనియర్ సంపాదకులు, వ్యాఖ్యాత)

వెరువుల వ్యవస్థ అన్తవ్యవస్థం

ఈ భూమండలంపై నిపసించే సకల చరాచర జీవరాసులన్నింటికి నీరు ప్రాణాధారమైంది. అనాదిగా జలాన్ని నమ్మకాని జీవిస్తున్నాడు మనిషి! అది ఆపరానికి కావొచ్చు, విహారానికి కావొచ్చు, నమగ్ర వికాసానికి కావొచ్చు.. జలం లేని చోట జన జీవనాన్ని ఊహించలేం. మానవ జాతి అభివృద్ధికి అత్యంత ఆవశ్యకమైన ప్రకృతిపరంగా లభించే నీరు వరం లాంటిది. నదులను కేంద్రాలుగా చేసుకొని సింధు, చైనా, తిబ్బెట్ మొదలగు నాగరికతలు వికసించాయి. చరిత్ర ప్రసిద్ధిగాంచిన ప్రపంచ పట్టాలాన్ని నదుల తీరంలోనే వెలిశాయి. మనుషులకు, జంతువులకు, పక్షులకు, చెట్లకు, పారిక్రామిక ఉత్సత్తులకు నీరు చాలా అవసరం. అందుకే మానవ జాతి మనుగడకు నీరే ప్రాణాధారమని మన పూర్వీకులు ఆనాడే గుర్తించి భూమిమీద పడ్డ ప్రతి నీటి బోట్టును భూమిలో ఇంకే విధంగా తటకాలు, జలాశయాలు, చెరువులు, కుంటలు, భావులు తవ్వించారు. తెలంగాణ ప్రాంతంలో 'చెరువుల వ్యవస్థ' మహోజ్యలంగా విలసిల్లింది.

ఆరు దశాబ్దాల సీమాంధ్ర వలస పాలనలో తెలంగాణాలోని సాగు నీటి వసరులుగా ఉన్న చెరువుల వ్యవస్థను నిర్మిస్తూ చేశారు. ప్రకృతి వైపరీత్యాలక్ను సీమాంధ్ర పాలకుల కుట్టపూరితమైన విధానాలే తెలంగాణ ప్రాంతం వెనుకబాటుక కారణం అంటున్నారు ప్రజలు. తెలంగాణలో 'గొలుసకట్టు చెరువుల నిర్మాణం' 12వ శతాబ్దిలోనే మొదలైంది. 'సైవన్సిస్టమ్' చెరువులను నిర్మించినట్లు 1369 'పోరు మామిళ్ళ తటక శాసనం' ద్వారా తెలుస్తుంది. రాజుల కాలంలో నిర్మించిన వివిధ రకాల చెరువులు, కుంటలు గత చరిత్రకు వైభవ చిహ్నాలుగా, చరిత్రకు మౌనసాక్షాలుగా నిలిచాయి. అపి కాలపరీక్షకు నిలిచినప్పటికీ, పాలకుల ఆదరణ కరుపై, మరమ్మతలు లేక ఆలన పాలన కొరవడి గ్రామాలకు అలంకార ప్రాయంగా మిగిలిపోయాయి. ప్రకృతి అందించే ప్రతి వర్షపు చుక్కను తనలో భిద్రంగా యిముడ్చుకోని భూగర్జుజలాలను అభివృద్ధిపరుస్తూ పంటపొలాలకు నీరందించే నీటి వసరులైన 'చెరువులు' కనుమరుగపుతున్నాయి. గ్రామాలకు అందం, ఐప్పర్యంతో పాటు అనావృష్టిని నివారిస్తు, గ్రామీణ ఆర్థిక వికాసానికి

తోడ్పాటును అందించేవి చెరువులే.

భారతదేశంలో అత్యధికంగా చెరువులు ఉన్నది మన రాష్ట్రంలోనే. అందులోనూ తెలంగాణ ప్రాంతంలోనే. అధికంగా ఉన్నాయి. అందుకే ఈ ప్రాంతాన్ని 'చెరువుల రాజ్యం' అంటారు. కాకతీయుల కాలం నుండి గొలుసుకట్టు చెరువుల నిర్మాణానికి ప్రాధాన్యం పెరిగింది. చెరువులు సమస్త గ్రామ ప్రజలందరికి కుస్తతల్లిలాంటివి. మనిషి శరీరానికి గుండెకాయ ఎలాంటిదో ఊరికి చెరువులు అలాంటివి. గుండె శరీర భాగాలన్నింటికి రక్తాన్ని సరఫరాచేసి మనుషుల ప్రాణాలు కాపాడినట్లు, గ్రామంలోని సమస్త జనవాసికి చెరువులు - కుంటలు నీరందించి గ్రామల అభివృద్ధికి పాటుపడుతున్నవి. చెరువులన్ని గంగాజలంతో నిండి కళకళలాడితె ఊరిలోని బంజరు భూములన్ని సాగులోకి వస్తాయి. పంట సమృద్ధిగా పండి వ్యవసాయం అభివర్ధించెందుతుంది. పల్లె ప్రజలకు పని దొరుకుతుంది. వలసలు తగ్గుతాయి. తాగు నీళ్ళకోసం తల్లిడెల్లుతూ మైళ్ళుయారం సడువాల్సిన మహిళల బాధలు తీరుతాయి. మత్తుకారులకు జీవనోపాది లభిస్తుంది. గొర్కు, బిర్కు, గడ్డి గరక, నీళ్ళ పుష్పలంగ లభిస్తాయి. కులపుత్తుల వారికి జీవనబృతి లభిస్తుంది. ఊర్కున్ని పచ్చని పసిడిపంటలతో స్వయంసమృద్ధి అయ్యందుకు చెరువుల పాత్ర కీలకమైంది. తెలంగాణ జన జీవితానికి అనాచీ నుండి ఈనాచీ వరకు చెరువులే ఆధారం. ఒత్తుకు దెరువు కావాలన్ను, బతుకమ్మ నిలువాలన్న చెరువులే తొవ్వుచూపినవి.

సామ్రాజ్యవాద విషణుల్నాత్మి పల్లె, పట్టుంలోని చెరువులపై పడింది. వలస పాలకుల కుట్టల వలస చెరువులోని నీళ్ళని చేడెక్కిపోతున్నవి. రంగురంగుల చేపజాతులన్ని అంతరించిపోతున్నాయి. ఆలేచి పిట్టలతో ఆనందంగా ఉండాల్సిన చెరువులన్ని ఆంధ్రపొలక ప్రభుత్వాల కుట్ట పూరిత విధానల వల్ల ఎండిపోయి, గండ్లుపడి, శిథిలాపస్తలో ఎక్కిపిక్కి ఏడుస్తున్నవి. ఆంధ్ర రియల్స్టడ్ కాసుల దాహసికి సరసులన్నీ ఆవిరై పోతున్నవి. తెలంగాణలోని ఈ చెరువుల వ్యవస్థను నిర్మిస్తూ చేసిందెరు? ఎందుకు అవి ఎండిపోతున్నవి? ఎవరు ఎండగడుతున్నారు? మరమత్తులకు నోచుకోలేక ఎందుకు పూడిపోతున్నవి? రికార్డులకే

మీ అభిప్రాయాలకు ఆప్యోనం

పత్రికలో వెలువడుతున్న రచనలపై మీ అభిప్రాయాలను ఆప్యోనిస్తున్నాం. పత్రిక అభివృద్ధికి తీసుకోవలసిన చర్చలపై మీ సలహోలు, సూచనలు కోరుతున్నాం. మీ అభిప్రాయాలు, సలహోలు, సూచనలు పంపించాల్సిన చిరునామా

DECCAN LAND

"CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029. Fax: 040-27635644; Mobile: 9030626288; deccanlandindia@gmail.com కూడా మీ రచనలను, లేఖలను ఇ-మెయిల్ చేయవచ్చు.

పరితమోతున్న నిధులు, బెండర్లు ఖరారైన ప్రారంభానికి నోచుకోని పనులతో రియల్ ఎస్టేట్ దండా పేరుతోచి అన్యాయంగా చెరువుల్ని ఆక్రమించుకున్నది ఎవరు? తెలంగాణ ప్రాంతంలో చెరువులపై ఎందుకీ అణచిచేత? రైతనులకు అండగా ఉండాల్సిన ఆంధ్రపాలకులు తెలంగాణ రైతనులకు అస్సుం లేకుండా చేస్తునే ఉన్నారు. నేను, నా తెలంగాణ రైతనులు చేసిన పాపమేమిటి? నేరుమేమిటి? ఎందుకు మాపై సపతితల్ని ప్రేమను చూపుతున్నారు అని చెరువులు ప్రశ్నిస్తున్నాయి. తెగిన చెరువులకు మరమ్మత్తులు ఎందుకు చేయడం లేదు? నీళ్ళను నడిపించిన నీరది వ్యవస్థను నిర్మక్కంతో, నిర్మిర్యం చేసిందెవరు? అంటూ తెలంగాణ రైతాంగం సీమాంధ్ర విప్లవారిత ప్రభుత్వాలను ప్రశ్నిస్తున్నది. తెలంగాణ లోని చెరువులు కుంటల్ని మరమ్మత్తులు చేయిస్తే లక్ష్ల టీఎసీల నీళ్ళను సముద్రం పాలు కాకుండా నివారించవచ్చు. పాలకులు కుట్ట పూరిత విధానాల వలన ఈ విధానం తెలంగాణలో కల్గానే మిగిలి పోతుంది. ఉమ్మడి రాష్ట్రంలో తెలంగాణకు గుండెకాయ వంటి చెరువుల వ్యవస్థ చెదిరిపోయింది. ఇక్కడి చెరువుల్ని ధ్వంసం చేస్తేనే ఆంధ్రలోని ప్రాణెక్షలు నిండుతాయన్న కుట్టలతో తెలంగాణ చెరువుల్ని నిర్మక్కం చేస్తున్నారు.

కాకతీయల కాలం నుండి ప్రారంభమైన ఈ చెరువుల వ్యవస్థ ద్వారా 12 లక్షల ఎకరాలకు సాగునీరు అందించేవారు. కానీ నేడు ఉండేశపూర్వకంగా చెరువుల్ని నిర్మక్కం చేయడంతో 6 లక్షల ఎకరాలు మాత్రమే చెరువుల కింద సాగు అవుతుంది. పాకాల చెరువు, రామపు చెరువు, పాన్గాల్ చెరువు, శనిగారం చెరువు బయ్యారం చెరువు, లక్క వరం చెరువు, కేసరి సముద్రం, పెట్టి సముద్రం, ధర్మసాగర్, ఇబ్రహీం పట్టం చెరువు, హిమయాత్సాగర్, ఉస్కాన్సాగర్, హుస్సెన్సాగర్, రుద్ర సముద్రం, వెర్జాల్ చెరువు, అమన్గాల్ చెరువు, నాగర్ కర్మాల్ చెరువు, గోకారం చెరువు, మాదారం చెరువు, బొభీలిచెరువు, పెద్ద వాగు, రాంపూర్ చెరువు మొదలుగు ప్రసిద్ధిగాంచిన చెరువుల వ్యవస్థను ఉండేశపూర్వకంగానే నిర్మక్కం చేయడం వల్ల వ్యవసాయం కుంటుపడింది. దీనితో హంటలులేక వండించిన హంటకు గిట్టుబాటు ధరలేక, చేసిన అప్పులు తీర్చికి వేలాదిమంది తెలంగాణ రైతాంగం అత్యహత్తులకు పొల్పడుతున్నారు. లక్షలాది మంది దుబాయ్, మస్తక్, బొంబాయికి వలసపోతుండు. దేశ భవిష్యత్తుకు పట్టుకొమ్మలై నిలువాల్సిన రైతులు చెట్టుకొరు, పుట్టుకొరుగా చెదిరిపోయారు. తెలంగాణ పల్లెలన్ని వల్లకాడుపోయాయి. తెలంగాణ ప్రాంతం మరో 'రాజస్థాన్ ఎదారిగా మారె క్రమం ప్రారంభమైంది.

ప్రజాస్థామిక వాదుల్లారా! చెరువుల విషయంలో రాజ్యాన్ని ప్రశ్నించండి. సమస్య పరిష్కారం కోసం పోరాటులు చేయాలి. చెరువుల వ్యవస్థ నిర్మాణం కోసం, నదీ జలాల్లో తెలంగాణా వాటా కోసం మా నీళ్ళ మాగ్నావాలని నిలదీయాలి. సీమాంధ్ర నాయకుల విప్లవారిత పాలనలో ధ్వంసం అయిన జలవనరుల్ని రక్షించుకోవడం మన తక్షణ కర్తవ్యం కావాలి. ఈ సమస్య పరిష్కారానికి తెలంగాణ రాష్ట్రం ఏర్పాటే పరిష్కారం అస్సది గుర్తించాలి. మదమ తిప్పని పోరాటులకు సిద్ధమోదాం. రాష్ట్రాన్ని సాధించుకుండాం. మన జల వనరుల్ని కాపాడు కుండాం. మన చెరువుల్ని పరిరక్షించుకుండాం.

- సదానందంగడ్ (బీఎల్ఎఫ్)

అవగాహన పెంచుకుండాం! చైతన్యవంతులను చేడ్డాం!!

సమస్కల పుట్ట తెలంగాణ
కాగడా పట్టి చూసినా కానరాని అభివృద్ధి
ఆయా అంశాల గురించి చర్చాద్దాం
వాటిని నలుగులకి చాటి చెబుదాం

జప్పుటి వరకూ చర్చాంచిన అంశాలు:

తెలంగాణ ఉడ్డుమంలో మహిళల పాత్ర పాలిత్తామిక కాలుష్యం, పర్మావరసం ష్వాసాయరంగంలో పెనుకబాటు విధారంగం తీరుతెన్నులు తెలంగాణలో గుట్టల విద్యాంసం తెలంగాణలో పెరుగుతుస్తుల ఆత్మహాత్మలు ...ఇంకా మరెన్నో!

మన వేదన ప్రపంచానికి తెలియాలంటే ఆ వేదన ఏమిటో స్పృష్టంగా అవతలి వారికి వెల్లడించగలగాలి. అంతే తప్ప మూగజీవిలా బాధపడుతూ ఉంటే మన బాధ ఏమిటో అవతలి వారికి తెలియదు. పట్టించుకునే వారు ఉండరు. నేడు తెలంగాణలో ఎన్నో సమస్యలు. అలాంటి వాటిని ఒక్కోదాని గురించి అవగాహన కల్పించే ప్రయత్నమే ఈ చర్చ. ఈ చర్చలో పాల్గొనడం ద్వారా భావజాలవ్యాప్తి అవసరమైన సమాచారాన్ని పొందవచ్చు. ఎదుటివారితో వాదనల్లో నెగ్గవచ్చు. వారి ఆలోచనల్లో మార్పు తీసుకురావచ్చు. సరికొత్త సమాజాన్ని స్థాపించవచ్చు. అందుకు బాట వేసేదే టి.ఆర్.సి. 'చర్చ'.

బి.ఆర్.సి. చర్చ
 TRC CHARCHA

ఇతి శసనార్థం నొంగ గుర్తించి ఉన్న విషయాలకు
బక్సీ వారం.. బక్సీ అంశం

రండి! చర్చాం...

"చంప్రం" 490, స్టీట్ నం.11,
 హిమయాత్ నగర్, హైదరాబాద్ - 500 029.
 మొబైల్: 9030626288 ఫోన్: 040-27635644
 E-mail: trchyd@gmail.com
 website : www.trchyd.org

‘తెలంగాణ’ నొధన రాజ్యాంగ హక్కు

కరీం సగర్లో జరిగిన ఆఖ్యాతి భారత తెలంగాణ రచయితల మహాసభలో ముఖ్య అమిత్ గా హేజ్ రై ప్రసంగిస్తున్న జస్టిస్ సుదర్శన్ రెడ్డి, చిత్రంలో గాగోజా నాగభూషణం, మచ్చ ప్రభాకర్, ఎన్. గోపి, నలిమెల భాస్కర్, జాకంబి జగన్నాథం, నగునూరు శేఖర్, సూరేపల్లి సుజాత ఉన్నారు.

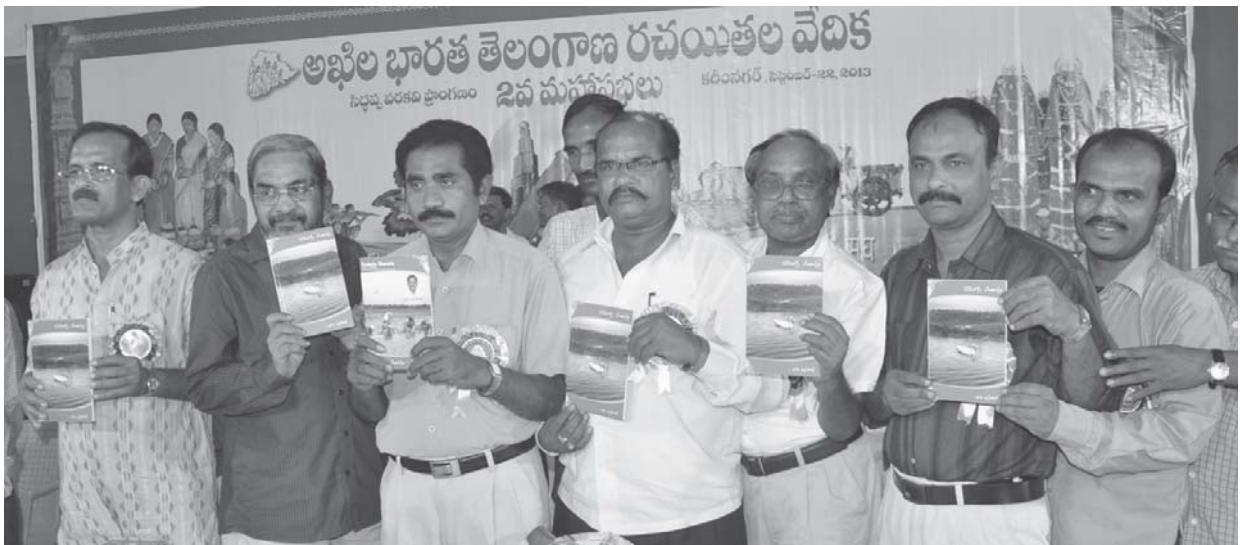
ఈక వక్క తెలంగాణ ఇస్తున్నట్లు కేంద్రప్రభుత్వం ప్రకటించగా, మరో పక్కన కోస్టాంట్రూలు తెలంగాణ ఏర్పాటుకు వ్యతిరేకంగా సమైక్యాంధ పేరతో వ్యతిరేకంగా ఉద్యమిస్తున్న సంఘి దశలో తెలంగాణ సాంస్కృతిక, సాహిత్య ఉద్యమ పునర్తేజాన్ని చాటిచెబుతూ, మనసం చేసుకుని, లక్ష్మి సాధన దిశలో జాగరూకతతో వ్యవహారించడానికి, దిశా నిర్దేశం చేయడానికి కరీం సగర్లో సెప్టెంబర్ 22న ఒక్కరోజు నాలుగు సెప్పణతో జరిగిన ఆఖ్యాతి భారత తెలంగాణ రచయితల ద్వారా యుధో సభలు ఎంతగానో దోహదపడ్డాయి. తొలిసభలు గత ఏడాది ప్రోదరా బాధలో జరిగాయి. గోవా లోకాయుక్త జస్టిస్ సుదర్శన్ రెడ్డి ప్రారంభోప న్యాసం చేయగా, మహాసభల అధ్యక్షుడు డా. నలిమెల భాస్కర్ తెలంగాణ పత్రాకాన్ని అవిష్టరించారు. తదుపరి అమరులకు నివాళులర్పించారు. వీరితిపాటు డా. ఎన్. గోపి, డా. గుమ్మనగారి బాలశ్రీనివాస మూర్తి, అల్లం నారాయణ, అల్లం రాజయ్, ఎం. వేదుకుమార్, డా. పత్రి పాక మోహన్, జయిసుదర్శన్ తదితర ప్రముఖుల శంఖారావం పూరించి, ఈ సభను చైతన్యపరిచారు. కళాకారుల ధూంధాం పాటలు, 20కి పైగా పుస్తకావిష్యరణలతో పాటు, తెలంగాణా వంటకాల రుచులు, జాతీయ స్థాయి ఫోటోగ్రాఫర్ ఎన్. శేఖర్ ఫోటో ప్రదర్శన, సాహిత్యపుస్తకాల స్టాల్స్ సభలకు హోజురైన రచయితల్ని పులకరింపజేశాయి. మహారాష్ట్ర, మైసూర్, స్వాధిత్తి, గుజరాత్ తదితర రాష్ట్రాల నుండి వచ్చిన ప్రవాస రచయితల ప్రతినిధులతో పాటు, సుమారు తెలంగాణాలోని పదిజిల్లల నుండి సుమారు మూడువేల మంది రచయితలు, ప్రతినిధులు భాగస్వాములై ఈ సభలను విజయవంతం చేశారు.

తెలంగాణాను అడ్డుకునే ఉద్యమం రాజ్యాంగ వ్యతిరేకం

అరవై ఏళ్ళ నుండి తెలంగాణ కోసం పోరాటం సాగుతోందని, రాష్ట్ర విభజన కోరే హక్కు భారత రాజ్యాంగంలోని 2వ అర్దికల్ ప్రసాదించిని, తెలంగాణ ఏర్పాటు కీలక దశలో చేరుకున్నాక, ఒక

రాష్ట్ర న్నీ అడ్డుకునే ఉద్యమాలు రాజ్యాంగ విరుద్ధం కాదా అని గోవా లోకా యుక్త జస్టిస్ సుదర్శన్ రెడ్డి సమైక్యాంధ్రులు నుద్దేశించి ప్రశ్నించారు. ఇది రాజ్యాంగాన్ని బ్రహ్మపత్నించే ప్రయత్నమేనని విమర్శించారు. తెలుగు జాతి, అత్యుగావరం ఎక్కడా లేదని, కన్నడజాతి, తమిళ జాతులుండవని, అన్ని రాష్ట్రాలు భారతీలోనే అంతర్భాగమని, తమిళవాదం వల్ల ఎన్నోన్నో చిక్కు సమస్యలు వచ్చాయని అన్నారు. 1980లో మద్రాస్ నుండి ప్రోదరాబాద్కు చిత్రసీమ తరలింపువల్ల అధివత్య భావజాలం పైకి వచ్చిందని, భాషాభిమానం వుండాలి కాని దురభిమానం ఉండ కూడదని అన్నారు. తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని అడ్డుకుంబే మరో కురుక్కేత్త యుద్ధం తప్పదని ఆయన అన్నారు. తెలుగుజాతి అన్న భావన అధివత్య భావజాలం నుండి వచ్చిందని అన్నారు. సురవరం ఎక్కడా తెలుగుజాతి అని రాయలేదని అన్నారు. కాళోజీ ధిక్కార స్వరాన్ని వినిపించాడని, తెలంగాణాకు వేగచుక్కగా నిలిచాడని అన్నారు. సమసమాజ తెలంగాణాను కోరుకుంటున్నాని, తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణంలో కవలు, రచయితలు కీలకపాత్ర పోషించాల్సి వుందని అన్నారు. సీమాంధ్రకు తొత్తుగా మీడియా దూకుడుగా వ్యవహరిస్తోందని, తెలంగాణ ఉద్యమం జాతీయంగా వెలుగులోకి తేవడానికి ఇలాంటి సభలు దోహదం చేస్తా యని అన్నారు. మనమంతా తత్త్వవేత్త సోక్రతీన్ వారసులమని, ప్రశ్నించే తత్త్వం కల్పియున్నామని, చివరిశ్యాస వరకు కాళోజీ ప్రశ్నిస్తూనే పోయాడని, అందుకే కాళోజీ తెలంగాణా ఉద్యమ సాహిత్యాన్ని ఎప్పు దూచదుపుతుంటానని అన్నారు.

అఖ్యాతి భారత తెరవే అధ్యక్షులు దాక్టర్ నలిమెల భాస్కర్ తెలంగాణ పత్రావిష్యరణ అనంతరం మాటలుడుతూ, తెలంగాణ ఉద్యమం మహత్తరమైందని, తెలంగాణ ధిక్కార స్వరాన్ని జాతీయస్థాయిలో వినిపించాడని ఈ సభను నిర్వహిస్తున్నట్లు చెప్పారు. ఇతర భాషల్లోకి

పుస్తకావిష్కరణ కార్యక్రమంలో జార్ఖండ్ జన సాంస్కృతిక మంచ ప్రతినిధి అనిల్ అంపుమాన్ (చత్తీస్గఢ్), సమస్త తెలంగాణ దినపత్రిక సంపాదకులు అట్లం నారాయణ తదితరులు

తెలంగాణ ఉద్యమ సాహిత్యం వెళ్లాల్సి వుందని, ఇందుకు కృషి జరుగుతోందని అన్నారు. మరో విశిష్ట అతిథిగా వచ్చిన కేంద్ర సాహిత్య అకాడమి కన్సినర్ డా. గోపి మాటల్లాడుతూ, ప్రస్తుతం తెలంగాణాలో రెండవ సాంస్కృతికో ఉద్యమం నడుస్తోందని, ఇది తెలంగాణా పునరుజ్జీవన ఉద్యమంగా అభివర్షించారు. ఆంధ్రుల సాంఘిక చరిత్ర రాసిన సువరం లాంటి పెద్దలు తెలంగాణా అస్త్రిత్వం ఉద్యమానికి ప్రేరకులుగా నిలిచారని అన్నారు. తెలంగాణా ఉద్యమంలో కవులు, రచయితలు, గాయకులు కీలకపాత్రను పోషించారని, అట్టడుగు జీవుల జనజీవన చిత్రాన్ని విస్తరించరాదన్నారు. తెలంగాణా ఉద్యమ సెంటీమెంట్ బలంగా నిలిచి పోయిందని, మానవీయ విలువలకు ప్రతిరూపమని, యూఎస్ అండ్ ట్రో కల్బర్ పున్సువాడికి మన సెంటి మెంట్ విలువలు ఎలా తెలుస్తాయని అన్నారు. తెలంగాణాలో మధ్య తరగతి వ్యవస్థ ఏర్పడలేదని, ఇక్కడ కష్టజీవుల వ్యధలే వున్నాయని అన్నారు. తెలంగాణా అస్త్రిత్వ ఉద్యమాన్ని రచయితలు ఆత్మవిమర్శ చేసుకోవాల్సి ఉండని చెబుతూ మన తెలంగాణా యాసను కాపాడు కోవాలన్నారు. ఘూడల్ వ్యవస్థనుండి వచ్చిన తెలంగాణాలో ఇక్కెన స్పాస్చరింగ్ కల్బర్ రావాలని కోరుకుంటున్నానని, దాతృత్వం పెరిగితేనే తెలంగాణా కవులు రచనలు, గ్రంథాలు అచ్చులోకి వస్తాయని హితవు చెప్పారు. ఇక్కడి కవులు ఆర్థిక స్థోమత లేని వారని, అచ్చువేసుకున్నా మార్కెటీంగ్ సదుపాయం లేదని అన్నారు. ఆహోను సంఘం అధ్యక్షుడు నగుసూరి శేఫర్, అభిల భారత తెరవేదిక ప్రధాన కార్యదర్శి మచ్చ ప్రభాకర్, తెరవేదిక రాష్ట్రశాఖ ప్రధాన కార్యదర్శి డా. సూరేపల్లి సుజాత, మాజీ అధ్యక్షుడు జూకంటి జగన్నాథం తదితరులు మాటల్లాడారు.

ప్రవాస రచయితల సదస్యులు: రెండో సెప్టెంబర్ జరిగిన ప్రవాస రచయితల సదస్యుకు న్యాయికీ, నేపసర్ బుక్ ట్రిస్టు తెలుగు విభాగం సహాయ సంపాదకులు డా. పత్రిపాక మోహన్ అధ్యక్షత వహించారు. ఈ సదస్యులో బరోడా నుండి గట్టు నారాయణ, ముంబై నుండి సంగ వేని రచింద్ర, యెల్లి సుదర్శన్, గండూరి లక్ష్మీనారాయణ, సంకు సుధా

కర్, నడిమెట్లు ఎల్లప్ప, మైసార్ నుండి అక్కడి తెలుగు సాంస్కృతిక సమితి తరఫున సిఎన్. రెడ్డిలు హోజురై తమ అనుభవాలను పంచుకు న్నారు. తెలుగుభాషా వైభవం తగ్గిపోతోందని, ముంబైలో ఆంధ్రమహాసభలో తెలంగాణా వాళ్ళదే పైచేయని, మన సంస్కృతిని మరచిపోకుండా కాపాడుకుంటూ పస్తన్నామని, తెలుగు పార్ట్యుస్ట్కాల కొరత ఉండని, భీపండిలో తెలుగు పారశాలలు తగ్గిపోయాయని వక్తలు పాపోయారు.

పుస్తకావిష్కరణాలు:

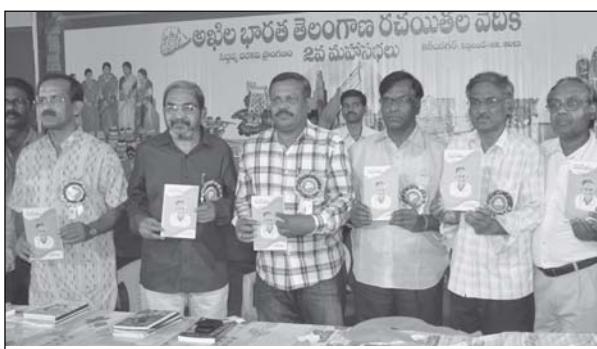
సమస్త తెలంగాణా సంపాదకులు అట్లం నారాయణ, జార్ఖండ్ జనసాంస్కృతిక మంచ అనిల్ అంపుమాన్లు అతిథులుగా హోజురై 20కి పైగా తెలంగాణా పుస్తకాలను, సీడీలను ఆపిష్టరించారు. ప్రపంచ ఉద్యమ చరిత్రల్లో తెలంగాణా ఉద్యమం స్పాస్చరింగ్ నిలిచిందని, సీమాంధ్ర పాలనలో ప్రస్తుతం ఇక్కడ అప్రకటిత హింస, విధ్వంసం జరుగుతోందని అట్లం నారాయణ ఉద్యగంగా మాటల్లాడుతూ అన్నారు.

తెలంగాణ ఉద్యమాన్ని రికార్డు చేయాలి

జన్మక్కు తెలంగాణా ఉద్యమాన్ని తెలంగాణ రచయితలు, కవులు రికార్డు చేయాలని, 1901 నుండి 1956 వరకు, 1956 నుండి 2001 వరకు ఉద్యమాన్ని, ఇక్కడి ప్రజల జీవన అస్త్రిత్వాల్సి, వ్యధల్సి, ఉద్యమ నాయకుల అత్యకథల్సి పరిశోధించి, రచనల రూపంలో తేవాల్సివుందని నిజమాబాద్ తెలంగాణా యూనివరిటీ తెలుగుశాఖ అసైస్టెంట్ ప్రాఫెసర్, ప్రముఖ సాహిత్యవేత్త డా. గుమ్మనగారి బాలల్నినివాసమూర్తి అన్నారు. ప్రముఖ కథారచయిత అట్లం రాజయ్ మాటల్లాడుతూ, తెలంగాణా సాహిత్యాల్సి ప్రభత్సమే అనిపార్యంగా ప్రమరించాలని, తెలంగాణా స్పూషాలను పరిరక్షించాలని, సాపు, షోయబుల్లాభాన్, గద్దర్లాంటి ప్రముఖ ఉద్యమ చరిత్రలను రాయించి, పార్ట్యుస్ట్కాల్స్కి చేర్చాలని అన్నారు. పిచ్చి సినిమాల స్థానంలో పోరాటయోధుల చిత్రాల నిర్మాణాలు జరగాలని అన్నారు. ముఖ్య అతిథిగా హోజురైన టీపీఎఫ్ ఉద్యక్షులు ఎం. వేదకుమార్ మాటల్లాడుతూ అమరుల త్యాగాలు మరువాదని, మైదానాల్లో కూడిన పదిజిల్లాల తెలంగాణాను

అఖీల భారత
తెలంగాణ రచయితల
2వ మహాసభలో
అల్లం రాజయ్య
అధ్యక్షత వచ్చించిన
ముగింపు సభలో
ముఖ్య అంతిథిగా
హోజరై ప్రసంగిస్తున్న
టీఆర్ఎస్ కైర్యాన్
యం. వేదుమార్.
చిత్రంలో
దాస్యం సేనాధిపతి,
బాలతీనివాస్ మూర్తి
ఉన్నారు.

పుస్తకావిష్కరణ కార్యక్రమంలో నమస్తే తెలంగాణ దినపత్రిక
సంపాదకులు అల్లం నారాయణ తదితరులు

కోరుకుంటున్నామని, తెలంగాణ ఉద్యమ చరిత్ర, సాహిత్యకారుల దాక్యమెంటేషన్ పరిశోధించి జరిపించాలని, ఇందుకు తమ వంతుగా కొంత కృషి జరిపినట్లు తెలిపారు. తీర్మానాలను తెరవే నాయకుడు గాజీజు నాగ భూషణం ప్రతిపాదించారు. పార్లమెంట్లో తెలంగాణ బిల్లు ప్రవేశపెట్టాలని, తెలంగాణ సహజ వనరులను కాపాడాలని కోరుతూ తీర్మానాలు ఆమాదించారు. ఎన్ని. మల్లిక్తేజు, బురుసతీష్, వెంగళనాగరాజులు పాడిన ఉద్యమపాటలు అలరించాయి. తెరవే రాష్ట్ర అద్యక్షుడు జాలూరు గౌరిశంకర అనా రోగ్యం వల్ల రాలేకపోయారు. ప్రముఖ రచయితలు బిఎన్.రాములు, పరవస్తు లోకేశ్వర్ర, సంకేపల్లి నాగీంపుర్రు, డా. నాశే శ్వరం శంకరం, కందుకూరి శ్రీరాములు, అల్లం వీరయ్య తిడితరులు భాగస్వాములై ఈ సభలను విజయవంతం చేశారు. -నందగిరి శారద, కరీంనగర్

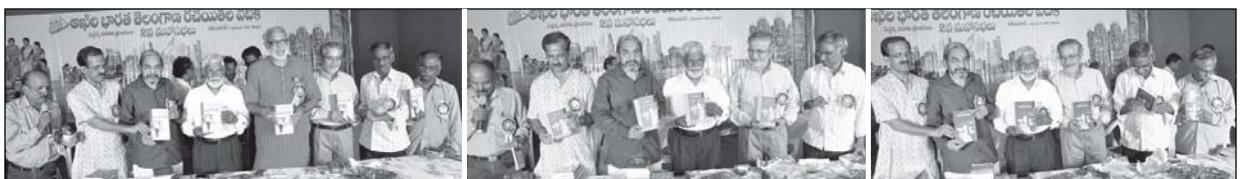

మహాసభలకు హోజరైన ప్రముఖులు, కవులు, రచయితలు, మేధావులు...

ఎన్నెన్నీ
ఆవిష్కరణలు
భావితరాలకు
అడుగుజాడలు

అభిల భారత తెలంగాణ రచయితల మహాసభలో తెలంగాణ ఇంజనీర్స్ ఫోరమ్ కన్సినర్ డి.లక్ష్మీనారాయణకు జ్ఞాపికసు బహుకరిస్తున్న నమ్మే తెలంగాణ ఎడిటర్ అల్లం నారాయణ. చిత్రంలో వేదుకుమార్, బి.ఎస్.రాములు, గోపాలం ఉన్నారు

తెలంగాణ రాష్ట్రాన్ని అడ్డుకుంటే మరో కప్పక్కేత యుద్ధం తప్పదు.

తెలుగుజాతి అన్న భావన ఆధిపత్య భావజాలం నుండి వచ్చింది.

సురవరం ఎక్కడా తెలుగుజాతి అని రాయలేదు.

కాణోజీ ధిక్కార స్వరాన్ని వినిపించి, తెలంగాణాకు వేగుచుక్కగా నిలిచాడు.

సమసమాజ తెలం గాణాను కోరుకుంటున్నాను.

తెలంగాణ పునర్ నిర్మాణంలో కవులు,

రచయితలు కీలకపూత పోషించాల్సి ఉంది.

-గోవా లోకాయుక్త జస్టిస్ సుదర్శన్‌రెడ్డి

దక్కన్ వారసత్వ ఒరవడి మునపటి హైదరాబాద్‌లో ప్రార్థనా స్థలాలు

1961 జనాభా లెక్కల ప్రకారం ఐదో	పాలిటిన్ నగరంగా పేరుగాంచింది.	మహాల్మి	: 1		
అతిపెద్ద నగరంగా గుర్తింపు పొందిన హైదరాబాద్‌లోని 12 విభాగాల్లో 12 లక్షల, 51వేల ఐదో మంది జనాభా ఉండేది. జనాభా లెక్కల లోని నగరం, పరిసరాలను 12 ప్రాంతాలుగా విభజించారు. అవి. 1. హైదరాబాద్ మునిపల్ కార్పొరేషన్ 2. సికింద్రాబాద్ కంటోన్మెంట్, 3. ఉన్నానియా యూనివర్సిటీ 4. ఆ ల్యాంగ్ 5. జమిస్క్రీపూర్ 6. కండికల్ 7. బోయిన్ పల్లి, 8. లాలగూడ 9. అత్తాపూర్ 10. ఫత్తే నగర్ 11. మల్కాజ్గిరి 12. మచ్చటోల్లారం. 12,51,119 మంది జనాభాలో 7,46,960 మంది హిందువులు, 4,55,393 మంది ముస్లింలు, 39,681 మంది క్రిస్తియానులు, 4, 745 మంది సిక్కులు, 219 మంది బోస్టులు, 3, 103 మంది జైనులు, 1,018 మంది ఇతర మతాలకు చెందినవారు ఉన్నారు. అప్పటి నగరం 220.36 చ.కి.మీ. విస్తరించి ఉండేది.	ఈ నగరంలో 1961 జనాభా లెక్కలతో పాటు సేకరించిన ఇతరర వివరాల ప్రకారం, హైదరాబాద్లో..	ముత్యాలమ్మ	: 1		
1591-92లో నిర్మించేన హైదరాబాద్ నగరం మత సామరస్య ప్రసాదులలై నిర్మించబడింది. అంతేకాదు, భిన్న మతాలు, సంస్కృతులు గల జాతుల్ని అక్కున జేర్చుకొని కాస్టో	హిందూ దేవాలయాలు ముస్లింల మజర్లు చర్చలు గురుద్వారాలు జైన దేవాలయాలు అగ్ని (పొర్సి) దేవాలయాలు హిందూ దేవాలయాలంలో..	పొందు	: 100	రాధాకృష్ణ	: 2
	చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	ముస్లింల మజర్లు	: 39	రాఘవేంద్రస్వామి	: 1
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	చర్చలు	: 27	రామునికి	: 12
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	గురుద్వారాలు	: 7	రంగనాయక స్వామి	: 2
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	జైన దేవాలయాలు	: 11	సాయిబాబాకు	: 1
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	అగ్ని (పొర్సి)	: 5	సత్యనారాయణస్వామి	: 2
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	హిందూ దేవాలయాలంలో..		శివునికి	: 9
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	పొందు	: 25	శ్రీకృష్ణునికి	: 2
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	చెన్నకేశవనికి	: 1	సుఖ్రమణ్యస్వామికి	: 2
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	డొక్కలమ్మకు	: 1	తుల్జాభవానికి	: 1
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	ఎల్లమ్ముకు	: 1	వరదరాజస్వామికి	: 1
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	గజేపునికి	: 2	వెంకటేశ్వరస్వామికి	: 10
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	జగన్నాథస్వామికి	: 4	వేంగోపాలస్వామికి	: 1
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	జగన్నాథస్వామి	: 1	వినోభాకు	: 1
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	మెత్తం	: 100	ఉన్నార్థివి	: 1
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	(12 విభాగాల్లోని దేవాలయ వివరాలు	: 5	తదుపరి సంచికల్లో ధారపాహికగా అందించుతున్న అంతేకాదు, భిన్న మతాలు, సంస్కృతులు గల జాతుల్ని అక్కున జేర్చుకొని కాస్టో	
	అంజనేయునికి చెన్నకేశవనికి డొక్కలమ్మకు ఎల్లమ్ముకు గజేపునికి గాయత్రికి జగన్నాథస్వామికి కాల బైరవునికి కాలికాదేవికి కన్యకాపరమేశ్వరికి లక్ష్మిన్నారాయణ	పొందు	: 3	బోతున్నాం.) -ధాక్కర్ ఈమని శివనాగిరెడ్డి	

మూవెంట్స్ ఫర్ సోషల్ జస్టిస్ అండ్ ముస్లిం వెల్ఫార్ ఆఫ్స్ ర్యార్యుల్లో ప్రైదరాబాద్లో సెప్టెంబర్ 16న జరిగిన కార్యక్రమంలో గారవ దక్కన్ పోస్టర్సు విపుల చేస్తున్న తెలంగాణవాదులు ఓయలు దుర్గామ్రిన్ నయ్యర్, ఎం.వేదకుమార్, ధాక్కర్ చిరంజివి, కెప్పెన్ ఎల్. పాండులింగారెడ్డి, రఘువుర్, సనా ఉల్లాఖాన్, సిరాజుద్దీన్ ఐజాజ్, మహ్మద్ అలీ

ଓন୍ଲାଇନ୍ କେଂଢ଼ିଆ କାରଣୀ

రాష్ట్రంలో ప్రస్తుతం నెలకొన్న అనిఖీతికి కేంద్ర ప్రభుత్వ జాప్యుమే కారణమని..తెలంగాణ ప్రజా ప్రంట ఆధ్వర్యంలో జరిగిన రౌండ బేలుల్ సమావేశంతో రాష్ట్రంలోనే మారు ప్రాంతాలకుచెందిన వక్తలు అభిప్రాయ పడ్డారు. దేశంలోనే అనేకప్రాంతాల్లో తెలుగుప్రజలు స్థిరపడి ఉన్న సమయంలో ఐక్యత పేరుతో సమైక్యంద్ర కావాలనడం సహాతుకం కాదన్నారు. తెలంగాణపై 2009, డిసెంబర్ 9 ప్రకటన కేసిఅర్ దీక్షతోనే సాకారమైందని, సీమాంధ్ర పెట్టుబడిదారుల కుటుల ఫలితంగా కేంద్రం వెనుకడుగు వేసి, ట్రోహం చేసిందని అభిప్రాయపడ్డారు. సుందరయ్య విజాన కేంద్రంలో తీవీవేష ఆధ్వర్యంలో 'రాష్ట్ర విభజన-ప్రజల ఆకాంక్షలు' అంశమై ఆంధ్ర, తెలంగాణ, రాయల్సీమ ప్రజాసంఘాలు, మేధావులతో రౌండ్పేబుల్ సమావేశం తీవీవేష అభ్యక్తుడు ఆకల భూమయ్య అభ్యక్తన జరిగింది. 1587-92ల మధ్య నిర్మించిన హైదరాబాద్ 1956 లో ఎర్పడిన అంధ్రప్రదేశ్కు ఎలా పుదుతుందో తెలియని అవివేకి అశోకబాబు అని.. సమైక్యంద్ర కుటులో కిరణ్కుమార్రోడ్డి, జగన్మహామాన్రోడ్డి, చంద్రబాబు, టీజీ, లగడపాటి పాత్ర ఉందని సీమాంధ్ర మేధావులు విఫేషించారు. సమా వేశంలో నమస్తే తెలంగాణ ఎదిటర్ అల్లం నారాయణ మాట్లాడుతా.. విభజన అనివార్యమని కేవినెట్ నోట్సును న్యాయశాఖకు ఈపాటికే పంపి సందిగ్ధతతకు పుర్ణస్థాప పెడితే సీమాంధ్ర ఉద్యమం సాగేది కాదని అన్నారు. ఒక సీమాధ్ర పత్రికే 25 వేలమంది తెలంగాణితర ఉద్యోగులు వెళ్లిపోవాలని కథనం రాశిందని, ఇప్పుడు కిమ్మనుని సీమాంధ్ర ఉద్యోగులు కేసిఅర్ వాస్తవాలు చెచితే గగ్గోలు పెట్టడం ఎంతవరకు న్యాయయమని అన్నారు. కేసిఅర్కు తెలంగాణ క్రిడిట్ దక్కుండా చేసేందుకే కేంద్రం నాటకీయంగా వ్యవహరించిందని కుల నిరూపిస్త పోరాట సమితి రాష్ట్ర అభ్యక్తుడు దుడ్డు ప్రభాకర్ అన్నారు. తాము గుంటూరులో తెలంగాణకు మద్దతుగా బలంగా ఆకాంక్షను వినిపిస్తే ఈ వార్తను తెలంగాణ అనే పదమే రాకుండా కోస్తా, రాయల్సీమ హక్కుల కోసం

‘సమైక్యంద్ర’ ఓ స్వస్వర్ద ఉద్యమం
టీపీఎఫ్ రోండ్ టేబులర్లో వక్తలు

ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర విభజన -ప్రజల ఆకాంక్షలు అనే అంశంపై సెప్టెంబర్ 14న సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రంలో తెలంగాణ ప్రజాప్రంట ఆధ్వర్యంలో జరిగిన రౌండ పేబుల్ సమావేశ దృశ్యం. చిత్రంలో పీఎండబ్బా సంధ్య, టీపీఎఫ్ కార్యదర్శి నలమాస కృష్ణ, ఆకుల భూమయ్య, ఎం.వేదకుమార్, చక్కారామయ్య, ప్రిథివీ లక్ష్మీ ఉన్నారు.

సభ జరిగిందని అంద్రాజ్యోతి రాసిందని ఏపీఎసీలేనీ కార్బుదర్చి చింతా చండ్రశేఖర్ చెప్పారు. తమ ఉధృషూల వార్తల కవరేజీకి నమ్మస్తే తెలంగాణ, హన్స్ ఇండియాలకు మెయిల్ చేయాలన్న పరిస్థితి ఉండన్నారు. ప్రగతిశీల కార్బుక సమాఖ కార్బుదర్చి కొండారెడ్డి మాట్లాడుతూ మేము తెలంగాణ ప్రాంతానికి చెందకపోయినా కోస్టాండ్రుకే పరిమితమయిన వ్యక్తులం కాదని అన్నారు. సీమాండ్రకు వెళ్లి తెలంగాణపై వారికున్న అపోహలను తొలగించాల్సిన అవసరం ఉందని అమ్ముల సంఘం అధ్యక్షురాలు అల్ల పద్మ అన్నారు. సమావేశంలో మాజీ ఎమ్మెల్సీ, ప్రమథుల విద్యావేత్త శుక్కారాముయ్య, సామాజిక అంధ్ర నేత ఆకురాతి మరళి, మా ప్రైదరాబాద్ ప్రతినిధి శ్రీధర్ ధర్మాసనం, డాక్టర్ సులోచన, పీవేడబ్బు అధ్యక్షురాలు సంధ్య, తెలంగాణ కళాకారుడు దప్పు రమేష్, సీఎల్సీ ఉపాధ్యక్షుడు ప్రింగ్ గడ్డం లక్ష్మేంద్ర, అఫీలీ భారత ముస్లిం లీగ్ నేత అబ్బుల్ సత్తార్ ముజాహిద్, తెలంగాణ మహిళా జీవీసీ నేత దేవకీదేవి, సామాజిక ఆంధ్ర మహాసభ నేత సుదాకర్, రత్నమాల ప్రసంగించారు.

సెప్టెంబర్ 7న ముల్కి అమరవీరుల దినోత్సవం సందర్భంగా
పైదరాబాద్ సిటీ కాలేజీ వద్ద కాగడాల ప్రదర్శన

తెలంగాణకై తెలంగాణ సినిమా

వెండితెర వెలుగుజిలుగులకు వందేళ్ళు తెలుగు చిత్రసీమకు 80 ఏళ్ళు ఇన్నోళ్ళ కాలంలో తెలుగు సినిమాలో తెలంగాణ భాగం కాలేకపోయింది. అలా కాసీయకుండా చేశారు. అలా ఎందుకు జిల్లాగంి తథితర కారణాలను వివరిస్తున్నారు ‘దక్కన్ సినిమా’ వ్యాపకులు చే

తెలంగాణ ప్రకటన రాగానే అన్ని రకాలైన సమస్యలు ఈ మధ్య కాలంలో మన ముందు కు తెస్తున్నారు సీమాంధ్ర నాయకులు. అందులో భాగంగా సినిమా పరిశ్రమ గురించి కూడా నానా రకాల వాదనలు వినిపిస్తున్నాయి. ఆంధ్రప్రదేశ్ విడిపోయినా సినిమా రంగం ఒక్కబీగానే ఉంటుందని ఒకరు, కాదుకాదు సినిమారంగం రెండు కావాల్సిందేనని మరొకరు అంటున్నారు. కానీ ఈ రోజు ఉన్న సినిమా పరిశ్రమ మొత్తానికి మొత్తం సీమాంధ్ర వాళ్ళదే అని ఘంటాపథంగా చెప్పకతప్పదు. ఎందు కంటే ఈ సినిమా పరిశ్రమ ఏనాడూ తెలంగాణ ప్రాంత అస్తిత్వాన్ని కాపాడే ప్రయత్నమే చేయలేదు. అంతేకాదు ఇన్నోళ్ళ సినీ పరిశ్రమ చరిత్ర లో 80వ దశకంలో బి. నరసింగరావు తీసిన ‘మా భామి’ తప్ప మరొక ఏ సినిమా కూడా ఈ ప్రాంత వారసత్వాన్ని నిలబెట్టుకోలేక పోయాంది. అలా అనే దానికంటే రాకుండా అడ్డుకున్నారు అనడం సమంజసం అవస్తుంది.

ఇప్పుడున్న తెలుగు సినిమా (ఆంధ్రా సినిమా) తెలంగాణ సినిమా కానేకాదు. ఎందుకంటే ఇక్కడ తెలంగాణ ప్రజల మనోభావాలు వీళ్ళకి అవసరం లేదు. ఇక్కడ ఉన్న చారిత్రక వాస్తవిక గాథలు వీరికి ఏనాడూ కథా వస్తువుగా చూడలేదు, సినిమాలుగా నిర్మించలేదు. తెలంగాణ ప్రాంత మాత్రభాషలో పరిపూర్ణంగా ఒక్క సినిమా కూడా నిర్మించలేదు. అందుకే ఇప్పుడున్న సినిమా అనలు తెలంగాణ సినిమా కానేకాదు. ముమ్మాబీకి, సూటికి సూరు శాతం అది ఆంధ్రాసినిమానే కాబట్టి ఆ సినిమాను మనం ఆంధ్రా పరిమితం చేసి తెలంగాణ ప్రాంత సినిమా కోసం మనం ఈ రోజు ప్రయత్నం చేయాల్సిన అవసరం ఎంతోంది.

భారతదేశసినిమా సూరు సంవత్సరాల్లోకి వచ్చింది. కానీ తెలంగాణ సినిమా ఇటీ వలే ఉనికిలోకి వచ్చి తన సత్తాను చాటుకుంటుంది. ఎంతటి దౌర్యాగ్యం అంటే ఈ 80 సంవత్సరాల చరిత్రలో ఒక్క సంవత్సరమైన తెలంగాణ సినిమా లేకపోవడం అది మన దౌర్యాగ్యం. ఇప్పుత్తీకై తెలంగాణ సినిమాను ఈ విశాలమైన దక్కన్ పీరభూమిలో నిర్మించుకోవలసిన ఆవశ్యకత ఎంతో ఉంది. దానికి ఈ ప్రాంత కథాకారులు, మేధావులు చిత్రరంగ నిపుణుల సహాయ సహకారాలు ఎంతో అవసరం ఉంది. మీరందరు నడుం బిగించి నవ తెలంగాణలో తెలంగాణ సినిమాను నిర్మించుకొని ఇక్కడి మట్టి వాసనల పరిమళాలను సినీరంగానికి అందేలా చూడాల్సిన బాధ్యత ఉంది.

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఫిలింఛాంబర్, మూఢి ఆర్టిస్ట్ అసోసియేషన్ డైరెక్టర్ సంఘం, నిర్మాతల సంఘం ఏనాడూ కూడా తెలంగాణ ప్రాంత కార్బికుల కోసం చేసిందేమీలేదు. అన్ని రంగాలలో ఉన్న వివక్షణే ఇక్కడ ఈ సినీరంగాలలో అన్నించికంటే ఎక్కువగా కనిపిస్తుంది. సినిమా

హీరోలకు వచ్చే రెమ్యూనెస్ట్ తెలంగాణ ప్రాంత అభిమానులు ఆ సిని మాలను విజయవంతం చేయడం ద్వారా వాళ్ళు కోట్లాది రూపాయలకు ఎదిగిపోయారు. తెలంగాణలో ఉన్న భూములమైన కబ్బాపెట్టి వాటిని సప్పిటీ రూపంలో అతి తక్కువ ధరకు కొనుకొని తెలంగాణ ప్రాంత కథాకారులను ఎదగకుండా చేసిన ఘనత ఈ ఆంధ్రా ప్రాంత హీరోలకు, నిర్మాతలకే చెల్లుతుంది. కాబట్టి ఇప్పుడున్న సినిమా పరిశ్రమ అది ఆంధ్ర సినిమానే అవుతుంది కాని తెలంగాణ సినిమా ఎప్పటికీ, ఏనాలికీ కా బోడు.

ఆంధ్రా ప్రాంత సినీ వ్యాపారస్తులు వారికి ఉన్న పలుకుబడితో రేపు ఏర్పడే రెండు ప్రాంతాల ప్రభుత్వాలలో తమకు కావాల్సిన విధంగా, అనుకూలంగా మార్కుకునే ప్రమాదం పొంచింది. కావున తెలంగాణ ప్రాంత నిర్మాతలు, డిస్ట్రిబ్యూటర్లు, ఎగ్జిబిటర్లు అప్రమత్తంగా ఉండాల్సిన ఆవశ్యకత ఎంతో ఉంది.

1941లో ఏర్పడిన ప్రాదర్శాబాద్ ఫిలింఛాంబర్ ఆఫ్ కామర్స్ కూడా ఆంధ్రా ఫిలింఛాంబర్ ఆఫ్ కామర్స్లో అంతర్భాగంగానే పనిచేస్తుంది కాని ఏనాడు ఒక స్వతంత్ర ఛాంబర్లాగా పనిచేయలేదు. ఈ మధ్య కాలంలో అంటే తెలంగాణ అస్తిత్వ పోరాటం మొదలైన మలిదశ తెలంగాణ పోరాటంలో కొంత చురుకుగా పాల్గొటం జరిగింది. ఇప్పుడు ఈ ఛాంబర్ తెలంగాణ ఫిలింఛాంబర్ ఆఫ్ కామర్స్గా మారింది. అదే విధంగా తన స్వతంత్రత నిలబెట్టుకునే విధంగా పనిచేయాలని రేపు రానుస్తు తెలంగాణలో నిర్మించే సినిమాలను ఈ ఛాంబర్ ముందుండి నడిపించాలని ఈ ప్రాంత డిస్ట్రిబ్యూటర్లను, ఎగ్జిబిటర్లను, థియేటర్లు యజమానులను ఈ తెలంగాణ ప్రాంత కథాకారులు, సినీరంగ నిపుణులు కోరుకుంటున్నారు.

తెలంగాణ ప్రాంతంలో తెలంగాణ సినిమా నిర్మాణానికి ప్రతి ఒక్కరు చేయాతనిచి తెలంగాణ సినిమాను తలెత్తుకొని నిలిచేలా నిలు పుతారని ఈ ప్రాంత కథాకారులు ఆశిస్తున్నారు. తెలంగాణ ప్రాంత నిర్మాతలు, ఆంధ్రా వారు కూడా ఆంధ్రా ప్రాంత హీరోలతోనే సినిమాలు తీయాల్సిన గత్యాంతరం ఈ ఆంధ్రా సినిమా రంగంలో ఉంది. కాని తెలంగాణ ప్రాంత హీరోలను కూడా నిలదొక్కుకోకుండా ఎన్నో విధాలుగా అణచివేస్తూనే ఉన్నారు. ఆంధ్రా సినిమాలో ఉన్న వారి తండ్రులు తరువాత వారి కొడుకులు సినిమా హీరోలుగా వారసత్వంగా వస్తున్న వారే తప్ప కొత్త వారిని ఏనాడు ఈ సినిమారంగం ప్రోత్సహించిన పాపాన పోలేదు. ఈ సినిమా రంగం ఎప్పురూ ఔసన్నా కాదన్నా రెండుస్తుర జిల్లాల, రెండు కులాల చేతిలోనే మొత్తం ఉంది. వారి సుండి తెలంగాణ ప్రాంత సినిమాను విముక్తి చేసుకొని నవతెలంగాణలో ‘తెలంగాణ సినిమా’ నిర్మించుకోవాలి.

తెలంగాణ రాష్ట్ర వీర్యాటు - తెలంగాణ సినీ భవిష్యత్తు

తెలంగాణ రాష్ట్ర వీర్యాటు - తెలంగాణ సినిమా భవిష్యత్తు అంశంపై బాగ్గిలింగంపల్లి లోని సుందరయ్య విజ్ఞానకేంద్రంలో సెప్టెంబర్ కన జరిగిన రండ్ టేబుల్ సమావేశంలో పాల్గొన్న సామానులు ఉన్నాయి. అల్లాచి శ్రీ ధర్మ, దర్శకుడు ఎన్. శంకర్, టిప్పిఎఫ్ ఉపాధ్యక్షుడు ఎం.వెదకుమార్, చిన్న కృష్ణాంక్ తదితరులు.

తెలంగాణ రాష్ట్ర వీర్యాటు ప్రక్రియ రాగానే తెలంగాణ ప్రాంతంలో ముఖ్యంగా హైదరాబాద్ ప్రాంతంలో డబ్బులు సంపాదించి వ్యాపార స్తులుగా ఎదిగి వారు ఇక్కడి లాభాలతో ఆక్రమ సమైక్యాంధ్ర భావజాలంతో ప్రజలను రెచ్చగొడుతున్నారు. ఇందులో ముఖ్యంగా ఆంధ్రా సినిమాకు చెందిన ప్రముఖులు కూడా ఉన్నారు. కొంతమందైతే హైదరాబాద్ ను యు.టి. చేయాలని ఆంధ్రా సినిమాకు సంబంధించిన వారు మెలికపెదు తున్నారు. అంటే టైం ఏరియా కలెక్షన్స్‌తో కోట్లకు పడగలెత్తిన ఆంధ్రా సినిమా అగ్రహీరోలు కనీసం ఈ ప్రాంత అభిమానుల కోరికలకు అను గుణంగా మాట్లాడటం లేదు. అంతే కాకుండా ఆంధ్రా ప్రాంతంలో తమ సినిమాలను స్వచ్ఛండంగా బంధ చేసుకుని తెలంగాణ ప్రాంతంలో సినిమాలు ఆడే విధంగా ఒత్తిడి తెస్తున్నారు. తెలంగాణ ఉద్యమం ఉద్య తంగా నడుస్తున్నపుడు సకలజనుల నమ్మె కాలంలో అగ్రహీరోల సిని మాలు విడుదల చేసి కోట్లు దండుకున్నారు. అదే ఇప్పుడు ఆంధ్రా ప్రాంతంలో నిరసనలు వెల్లువెతుతున్న తరుణంలో పక్కా తారీఖులను ప్రకటించిన పెద్ద పెద్ద నిర్మాతలు, పెద్ద హిరోల సినిమాలను కావాలని విడుదల కాకుండా చూసుకుంటున్నారు. అంటే ఆ సినిమాలు విడుదలైతే ఆక్రమ నిరసనల పలుచూరుతాయని సినిమాలు కావాలని ఆంధ్రా ప్రాంత సినిమా నిర్మాతలు వాళ్ళకు వాళ్ళే సినిమాలను ఆపుచేసుకున్నారు. అంటే తెలంగాణ ప్రాంతంలో ఉద్యమాలు జరుగుండా వీళ్ళ సినిమాలు చూసే విధంగా ప్రయత్నం చేశారు. కానీ ఇప్పుడునేని కృతిమ నిరసనలు క్రియేట్ చేసి ఆంధ్రా ప్రాంతం వాళ్ళను సినిమాలు చూడకుండా, విడుదల చేయటం లేదు. అంతే కాదు భారతీయ వందేళ్ళ చలన చిత్రోత్సవాలలో

కూడా వీరు పాల్గొనడం లేదు. అంటే ఇక్కడే తెలిసిపోతుంది. ఆంధ్రా సినిమా ఎంత కుట్టపూరితంగా వ్యవహరిస్తుందో... అందుకే తెలంగాణ ప్రాంత సినీకళాకారులు, ఉద్యమకారులు, మేధావులు, కవులు, వీళ్ళంతా ముక్కకంఠంతో ఈ సినిమా మాకొద్దు, తెలంగాణ ప్రాంతం సినిమాను మేము నిర్మించుకుంటామని చెపుతున్నారు.

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో తెలంగాణ సినిమా భవిష్యత్తు ఉజ్జ్వలంగా ప్రకాశించబోతుంది. తెలంగాణ గడ్డ పోరాటాల పురిచీగడ్డ, ఈ వార సత్యాన్ని రుణికిపుచ్చుకున్న తెలంగాణ సినీ కళాకారులు తమ అష్టిత్వంకై అలుపెరగిన పోరాటం చేసి తెలంగాణ సినిమాను నిర్మించుకుంటారు. అంతేకాదు తెలంగాణ సినిమాలో తెలంగాణ సంస్కృతి, సంప్రదాయాలు, వీరోచిత తెలంగాణ సాయంధ పోరాట గాధలను, మహత్తర తెలంగాణ తొలి, మలిశదల తెలంగాణ ఉద్యమాలను కథలుగా చేసుకొని తెలంగాణ చరిత్రను ప్రపంచానికి తెలియచేయటానికి తెలంగాణ సినిమా పరిశ్రమ పూనుకుంది.

ఆంధ్ర సినిమాలో ఎక్కడో అట్టడుగున మసిబారిపోయిన తెలంగాణ కళాకారులారా! రండి! మనదైన సినిమా ప్రపంచాన్ని 'తెలంగాణ సినిమాను నిర్మించుకుండాం. మన ఆటపాటలను, తెలంగాణ మానవ సంబంధాలను, అనురాగ అప్పాయితలను, మన బితుకమ్మ పండుగను, సమ్మక్క - సారలమ్ముల పోరాట వారసత్యాన్ని సర్ధార్ సర్ధాయి పొపన్న వీరత్యాన్ని, పోయబుల్లాఖాన్ అమరత్యాన్ని, దౌడ్డి కొమరయ్య పోరాటాన్ని మన సినిమాలో నిష్కిష్టంచేసి మన ముందుతరాలకి మనదైన 'తెలంగాణ సినిమాను చూపుదా.

‘వజెస్సీ’ ఉద్యోగ భర్త్రపై ఉదాశీనత!

విజెస్సీ ప్రాంతాల్లో ఉద్యోగ నిమాయకాల సంబంధిత అంతాల్లో గిరిజనులకు జరుతున్న అన్యాయాల గురించి వివరిస్తున్నారు
ఆదివాసీ రచయితల సంఘం, రాష్ట్ర ప్రధానకార్యదర్శి గుమ్మడి లక్ష్మినారాయణ

రాష్ట్రంలోని గిరిజన మారుమూల (షెడ్యూల్ విజెస్సీ) ప్రాంతాల్లో విద్యాప్రమాణాలు, ఉద్యోగ నియమకాలు చిరకాలంగా అస్తువ్యస్తంగా ఉంటున్నాయి. మైదాన ప్రాంత గిరిజనులలో అక్కరాస్యత 37.04 శతం నమోదు కాగా, విజెస్సీ ప్రాంత గిరిజనులలో అది 17 శాతం మాత్రమే. అంటే ఆదివాసులు అక్కరాంధ్రప్రదేశ్ లక్ష్మణికి ఒకం యోజనాల దూరంలోనే ఉన్నారు. అభివృద్ధికి దూరప్రాపున ఆదివాసీ ప్రాంతాల్లో విద్యా వసరులు కల్పించడానికి, స్థానిక గిరిజన ఉపాధ్యాయులను నియమించడానికి ప్రభుత్వం ఉత్తర్వు నెం. తిను విడుదల చేసి సరిగ్గా 2013 జనవరి 10నాటికి ఒక పుష్పర కాలం దాటి ఏడాది గడిచింది. విజెస్సీ ఆదివాసీ ప్రాంతాల్లో ఉపాధ్యాయ భాశల్లను నూటాటి నూరుశాతం స్థోనిక గిరిజనులకే కేటాయించాలనే ప్రభుత్వ ఉత్తర్వు నె. తిను సమర్థిస్తూ, పదోన్నతులను కూడా వారికి పర్తింపజేయాలని 2011, డిసెంబర్ 28న రాష్ట్ర ఉన్నత న్యాయస్థానం ఒక తీర్పునిచ్చింది. రాష్ట్రంలో ద్వితి, గిరిజనుల పదోన్నతుల్లో రిజర్వేషన్ ఉత్తర్వు నె. 5 (2003 సండి) అమలువుతున్న దృష్ట్యా ఏజెస్సీ పదోన్నతుల అమలుల్లో ప్రభుత్వ ఉదాసినత ఈ మధ్యకాలంలో పరాకాష్టకు చేరుకుంది. 1975లో ఏజెస్సీ గిరిజనుల సమగ్రాభివృద్ధికి 9 జిల్లాల పరిధిలో ఉట్టారు, భద్రాచలం, ఏటూరు నాగారం, శ్రీతైలం, పార్వతీపురం, పాదెరు, కె.ఆర్.పురం, రంపచోడవరం, సీతంపేటలలో సమగ్ర గిరిజనాభివృద్ధి సంఘలు (ఐటిఎఫ్) ఏర్పడ్డాయి. పీటి పరిధిలోని విజెస్సీ ప్రాంతాల్లో విద్యా వసతులు, నియమకాలు, పదోన్నతులకు సంబంధించి నెలకొన్న పరిశీతులు ‘అడవి కాబిన వెన్నలు’ను సురింపచేస్తున్నాయి.

ఉత్తర్వు నె. 3 విడుదలై గడిచిన 12 ఏళ్లలో విద్యాశాఖలోని విజెస్సీ స్థాయి ఉద్యోగాలు 40 శాతం భర్తికాలేదంటే ప్రభుత్వ వైఫల్యం అక్కరసత్యం. ఏజెస్సీ ప్రాంతాలపై ప్రభుత్వ ఉదాసినతకు తోడు అధికారుల అలసత్యం, రాజకీయ జోక్కం వెరసి విజెస్సీ విద్యా, సంకేతు, ఉద్యోగ నియమకాలు, పదోన్నతులు తరచూ లొసుగుల మయంగా మారి, ‘విజెస్సీపై అవగాహనలేమి’ కళ్ళకు కడుతోంది. కేంద్రంలో అత్యవసర పరిస్థితి నెలకొన్న కాలంలో అంధ్రప్రదేశ్లో వున్న బంజారా, ఎరుకల, యానాది తెగలు రాజ్యాంగ సవరణ (1976) ద్వారా మైదాన ప్రాంత గిరిజనులు (డివెన్టి)గా గిరిజన తెగల జాబితాలో చేరడంతో ఉద్యోగిజ్యేషన్లో పరాయాకరణ పెరిగింది. పీటి అధికారుల అండ దండలతో ఏజెస్సీ దృష్టికరణ పత్రాలు కూడా పొందడంతో అర్థాలన ఏజెస్సీవాసులకు ఉద్యోగాల్లో అన్యాయం జరుగుతోంది. ఈ ఏజెస్సీ ఉత్తర్వు (3)ను పటిష్టంగా అమలు చేయకపోవడం వల్ల ఆదివాసులకు లభించే కనీసస్థాయి ఉద్యోగాలు దక్కకపోగా గత 13 ఏళ్లగా అవి మిగులుబాటు (బ్యాక్లర్గ) అవుతున్నాయి. ఇలా ఆదివాసీ గిరిజనులకు

చెందిన ఉత్తర్వుకు గ్రహణం పట్టింది. తత్పరితంగా రాష్ట్రంలో ఎవరు గిరిజనులు, ఏవి విజెస్సీ గ్రామాలు, ఎవరు విజెస్సీ పరిధికి చెందుతారో అధికారులకు అర్థంకాని పరిస్థితి నెలకొన్నది.

గిరిజన తెగల పుట్టుపుర్వోత్తరాలు

భారత రాజ్యాంగం నవ షెడ్యూల్ 342(1) అధికరణం ప్రకారం 1950, జనవరి 26 సుంచి అటవీ ప్రాంతాల్లో స్థిరనివాసం ఉంటున్న 18 ఆదిమ తెగలు, 1956లో చేరిన మరో 12 తెగలు కలిపి 30 గిరిజన తెగలు గుర్తింపు పొందాయి. పీటి తొలితరం గిరిజనులు, పీరిలో అంధ్, బగత, చెంచు, గదులు, గోండు, కోయ, జూతాపు, కమ్మరు, దొంగియ, భిల్, హాలీరెడ్డి, కొండకాపులు, కొండదొరలు, కొలాం, కట్టునాయక్కన్, నాయకపోడు, కులియ, మాలిన్, పర్మాన్, సవర, పోర్క్, మసైదొర, సూక్షదొర, రోణ/రేణ, రెడ్డిదొర, గౌడు, నాయక్ (ఏజెస్సీ), తోటి, వాల్కీకి తెగలున్నాయి. రాష్ట్రంలోని ఆదిలాబాద్, భమ్మం, మహబుబ్సహార్, వరంగల్, తూర్పుగొదావరి, పళ్ళిమగోదావరి, శ్రీకాకుళం, విజయవగరం, విశాఖపట్టం జిల్లాలకు చెందిన 107 మండలాల పరిధిలో షెడ్యూల్ ప్రాంతాల విస్తరించగా, మొత్తం 5,948 గ్రామాలు / గుడెలు షెడ్యూల్ ఏజెస్సీగా గుర్తింపు పొందాయి. రాష్ట్రపతి గెజిల్ ఇందుకు స్థాక్యం పలుకుతున్నది. ఈ ఏజెస్సీ గ్రామాల భిల్విప్పుద్దికి గిరిజన ఉపప్రణాళిక నిధులను వెచ్చిస్తున్నారు. కానీ మరో 805 గ్రామాలు నేటికి ఏజెస్సీ గుర్తింపు లభించక నిరాదరణకు గుర్తెపుతున్నాయి. రాజ్యాంగంలో 336 అధికరణం, 25 నిబంధన గిరిజనుల నిర్వచనం, ఏజెస్సీ గుర్తింపును నిర్మారిస్తున్నాయి. దీని ప్రకారం 5,948 ఏజెస్సీ ప్రాంతాల్లో నిపసించే 30 తెగల ఆదివాసీ గిరిజనులు, వారి వారసులు మాత్రమే ఏజెస్సీ గిరిజనులుగా గుర్తింపు పొందాలి. పీరికి కుల, నివాస, ఏజెస్సీ పత్రాలు గతంలో స్వరూపులు ద్రుష్టికరించిన తర్వాతే ఎమ్మూర్జీల్లు త్రుపీకరణ పత్రాలు జ్ఞారీ చేసేవారు. అంటే.. 1976 తర్వాత గిరిజన జాబితాలో చేరిన 5 మైదాన గిరిజన సమూహాలు ఏజెస్సీకి చెందరనేది సుస్వాప్తం. ఏజెస్సీ మైదాన వ్యత్యాసాన్ని స్థానిక ఆదివాసీ సర్వంచులు మాత్రమే గుర్తించగలరనేది కూడా అంతే స్వస్థం.

ఉత్తర్వు నె. 3 అంటే..

ఏజెస్సీ గ్రామాల్లో విద్యావనరులను, బోధించే కీలక ఉపాధ్యాయులను, నియమించేందుకు నాటి తెలుగుదేశం ప్రభుత్వం ఉత్తర్వు నె. 3 (ఎస్.డబ్బు)ను 2000 జనవరి 10న జారీ చేసింది. ఏజెస్సీలో ఉపాధ్యాయ ఉద్యోగాలను పదో తరగతి కనీసర్వత ప్రాతిపదికన వంద శాతం పోస్టులను స్థానికత కల్పిన అంటే నిర్ధిష్ట ఏజెస్సీకి చెందిన గిరిజనులతోనే భర్తీ చేయాలి. ఇదేస్థాయి ఉద్యోగ ప్రక్రియలు వ్యక్తిగతంగా అప్పటి ప్రారంభం నిర్మించిన విప్పటించుకొన్నాయి. ఇలా ఆదివాసీ గిరిజనులకు

దక్కన్ ల్యాండ్

1988 ఏప్రిల్ 25న ఉత్తర్వు నెం. 73ను జారీ చేసింది. అప్పుడు 9 ఐటీడీఎల్ (స.గి.సం) పరిధిలో ఏకోపాధ్యాయ పారశాలలను ఏర్పాటు చేసి 1986 నుండి 1998 వరకు మైదాన, ఏజన్సీ ఆదివాసీ ఉపాధ్యాయులను ప్రణాళికా అధికారులు (పీవేలు) నియమించారు. కానీ ఉన్నత విద్యార్థులు గల గిరిజనేతరులు 5వ షెడ్యూల్లో 5వ పేరాను సాకుగా చూపి 'ఏజన్సీ' నుండి మినహాయింపు కోరుతూ ఆం.ప్ర. పరిపాలక కోర్టులో సహార్ చేయడంతో ఏజన్సీ ఉత్తర్వులను కౌట్లివేసింది. దీనిపై గిరిజన సలహా మండలి (టీఎసీ) చర్చించి, అదే 5వ షెడ్యూల్లోని 1వ పేరా ప్రకారం ఏజన్సీ ఉద్యోగాలు 'గిరిజన రాజ్యాంగ హక్కుగా కోర్టుక సూచించింది. తదుపరి ఆ ఉత్తర్వులకు ప్రాణప్రతిష్ఠ జరిగింది. 1989 తర్వాత పండిట్, స్వార్ల ఆసిస్టెంట్ పోస్టులకు అర్పులైన గిరిజనులు లేక గిరిజనేతరులతో ఆ పోస్టులను భద్రిచేశారు. 1997 లో రాష్ట్ర ఉన్నత కోర్టు అర్పులు లభించేవరకు గిరిజనేతరులను ఆ పోస్టులలో ప్రతులతో కూడిన నిబంధన (కండిషనల్ అపాయింట్ మెంటు) పాటించాలని ఆదేశించింది. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఉత్తర్వు 275ను మార్పుచేస్తూ గిరిజన సంక్షేపమాఖలో తదుపరి పదోస్సుతులకు గిరిజనేతరులు అర్పులు కాదన్నది గమనార్థం. అయినా నిబంధనలకు విరుద్ధంగా వారికి పదోస్సుతులు జరిగాయి.

కేంద్ర ప్రభుత్వం 1998-2001 మధ్య అంతర్జాతీయ వ్యవసాయ బిప్పద్ది సమాఖ్య (ఐఎఫ్‌ఎఫ్) నిధులతో ప్రతి గిరిజన గూడెనికి గిరిజన విద్యావికాస కేంద్రాలు (జీవికె) మంజూరు చేసింది. పీటి నియామకం ఉత్తర్వు 275 ప్రకారం మాత్రభాషలో బోధించడానికి, ఆదివాసుల్లో సంక్షేప వధకాలపై అవగాహన కల్పించడానికి స్థానిక అభ్యర్థులతోనే భద్రీ చేసింది. ఇన్ని ఒడిదొడుకుల నడుమ ప్రభుత్వం చుట్టపరచైన అడ్డంకులు రాకుండా టీఎసిని సంప్రదించి, కొన్ని విధాన సరపణలతో ఉత్తర్వు నెం. 3ను 1986 నుండి పరించేలా విడుదల చేసింది. కానీ 2001 నుండి ఐటీడీఎల్ ద్వారా నియామక ప్రక్రియ నిలిచపోయి, జిల్లా నియామక ఎంపిక సంఘానికి (డీఎసీ) అప్పగించింది. జిల్లా స్థాయిలో ఉపాధ్యాయ అశిక్షిత అభ్యర్థులను 2001 నుండి 2002వరకు పరీక్షకు అనుమతించి భద్రీ చేసింది. తదుపరి ఎన్.సి.ఇ.ఆర్.టి (జాతీయ విద్యా, పరిశోధక శిక్షణసంస్థ) నిబంధనల మేరకు 2004 నుండి నేటి వరకు అశిక్షిత అభ్యర్థులను డీఎసీకి అనర్పులుగా పేర్కొంది. అధికారులు ఉత్తర్వు కెను విస్మరించడంతో ఏజన్సీసాసులు నష్టపోయారు. తాజాగా మరో నిబంధన 'ఉపాధ్యాయ అర్థత పరీక్ష' (టెచ్) తప్పనిసరి కావడంతో చాలామంది నిరద్వేగ గిరిజన యువకులు 2012 డిఎసీలో నష్టపోయారు.

ఉత్తర్వు 3 ఏజన్సీ గిరిజనుల రాజ్యాంగబద్ధ హక్కుగా మారినా రెవెన్యూ అధికారులు మైదాన తెగ గిరిజనులకు వంతపాదుతూ ఏజన్సీ హక్కులకు తుట్టు పొడుస్తున్నారు. ఉదాహరణకు: ఖమ్మం జిల్లా 2008 ఏజన్సీ డిఎసీలో 80 శాతం పోస్టులు మైదాన గిరిజనులకు 20 శాతం ఏజన్సీ వారికి కేటాయించారు. వరంగల్ జిల్లాలో డిఎసీ 2008 నెకండరీ గ్రేడ్ టీచర్ల (ఎళ్లీటీ) విభాగంలో బోగెన్ ఏజన్సీ ప్రతాలుండటంతో తీర్చుదరిమిలా ప్రభుత్వం ఉత్తర్వు నెం. 13ను 2012 ఏప్రిల్ 24న వాటిని రద్దుపరుస్తూ వెలువడింది. అయినా నలుగురు మైదాన

వాసులకు చోటు ఉన్నట్టింది. 2009లో జరిగిన పారశాల సహాయకులు (ఎస్సెప్), ప్రధానోపాధ్యాయుల పదోస్సుతుల్లో ఏజన్సీ పారశాల పోస్టులు గిరిజనేతర, మైదాన గిరిజనులకే దక్కగా ఏజన్సీ ఉపాధ్యాయులు ఎస్సీలీతోనే సర్టిప్పుకుంటున్నారు. ప్రస్తుతం ఏజన్సీ ద్రుష్టికం పత్రాల జారీలో గిరిజన సంక్షేమ ముఖ్యకార్యదర్శి విడుదల చేసిన సంజాయీసీ (మోమో) నెం. 950/2011/ఢి.ఆర్.పి/వి.సి-7, తేది: 07-07-2011 ద్వారా తపాసీల్లార్లు 1950 నుండి పుట్టుక ఆధారం, భూమి పట్టా కాగితాలు, ఓటల్ జాబితాలలో ఏదో ఒకటినా చూపించాలని నిబంధన పెట్టారు. కానీ ఈ ఆధారాలు అక్కరాస్యత కొరవడిన, కనీసం శాశ్వత భవన స్థితిలేని పరిస్థితుల్లో ఆదివాసీలు పట్టాదారు పుస్తకాలను కూడా భద్రపరచుకోలేక పోయారు. ఐనా ప్రభుత్వానికి వాస్తవ ఆదివాసీల పూర్వాధారాలు: అటవీ ఏజన్సీ గ్రామాలు లేదా రాజ్యాంగంలో నీర్దేశించి నిరూపణలు అందుకు తగవా? ప్రతీ డీఎసీలోనూ ఏజన్సీ, మైదాన, సాధారణ అనే మూడు విధాల ఉద్యోగ ప్రకటనలు ఇచ్చి ఒకే తేదీన పరీక్ష నిర్వహించడంతో మిగిలిన రెండింటిలో ఏజన్సీ అభ్యర్థులే నష్టపోవడం నిత్యకృత్యంగా మారింది.

ఏజన్సీ పదోస్సుతులు

2009 నుంచి ఏజన్సీ ప్రాంతాల్లోని పారశాల సహాయకులు (ఎస్సెప్), గజిటెడ్ ప్రధానోపాధ్యాయుల పదోస్సుతుల్లో కేవలం సీనియరీలీకే ప్రాంతానిమిప్పటంతో అర్థతలున్న ఆదివాసీల ఉపాధ్యాయులు స్థానిక ఏజన్సీలో భారీగా నష్టపోతున్నారు. దీనికి విరుగుడుగా ఏపి ట్రైబ్యూనల్ 2009, ఆగస్టు 10న జిచ్చిన తీర్చు దరిమిలా, ఉత్తర్వు నెం. 3లో పేర్కొన్న నియామకాలతో పాటు అన్ని విభాగాల పదోస్సుతులను ఏజన్సీ వారికే కేటాయించాలని, గిరిజన సంక్షేపమాఖ సంచాలకులు 2009, డిసెంబర్ 19న మొమో నెం. 9206 జారీ చేశారు. దీన్ని గిరిజనేతర ఉపాధ్యాయులు అదే ట్రైబ్యూనల్లో తమకు అనుకూలంగా తీర్చు తెచ్చు కున్నారు. చివరగా ఏజన్సీ ఉపాధ్యాయులు దాన్ని రాష్ట్ర ఉన్నత కోర్టులో సహాలు చేయగా, ఉత్తర్వు నెం. 3ను సమర్థిస్తూ పదోస్సుతులు కూడా ఏజన్సీ వారికే కల్పించాలని 2011 డిసెంబర్ 28న సంచలన తీర్చు వెలువడింది. తద్వారా పారశాల విద్యా సంచాలకులు వివరణాత్మక ఉత్తర్వులతో (164/ఢి.3-2/2012) ఖమ్మంజిల్లా ఏజన్సీ పారశాలల్లో 2012 జనపర, జిల్లా నెలల్లో పదోస్సుతులు అమలు జరిగాయి. కానీ వరంగల్ జిల్లాకు సంబంధించిన పారశాల విద్యా సంచాలకులు ఇచ్చిన వివరణాత్మక ఉత్తర్వులను జిల్లా విద్యాశాఖాధికారి అమలు చేయకపోవడం వల్ల సుమారుగా పదోస్సుతు కొరకు ఎదురుచూస్తున్న 52 మంది ఉపాధ్యాయులు గత ఆగస్టు నుండి తమ సేవాకాలాన్ని నష్టపుతున్నారు. ఏజన్సీ ఆదివాసులు ఇన్ని అడ్డంకులు ఎదురుకొంటున్న స్థితిలో వారికి ప్రత్యేక డిఎసీలను నిర్వహించాలి. ఏజన్సీ ఉత్తర్వు నెం. 3ను ఉద్యోగ నియామకాలతో పాటు పదోస్సుతులలోనూ ప్రభుత్వం చిత్రపుద్దితో అమలుచేసినప్పుడే ఏజన్సీ అభ్యర్థులకు న్యాయం జరుగుతున్ది. మొత్తం 35 తెగల గిరిజనులతో 70 శాతంగా వున్న 30 తెగల ఏజన్సీ గిరిజనులకు ఉన్నత విద్యాసంస్థలను స్థానికంగా నెలకొల్పితేనే ఆది వాసులు సంపూర్ణ అక్కరాస్యులుగా ఎదుగుతారు. ఆర్థిక ప్రగతితో కూడిన 'గిరిప్రగతి' లక్ష్మాన్ని చేరుకుంటారు. ఆ దిశగా క్రూషి జరగాలని ఆశిధ్యం.

కొత్తిక్కివస్తున్న వేయి స్తంభాల గుడి

కాకతీయుల కాలం నాటి శిల్పకళా పైభవానికి ప్రతీకగా నిర్మించే వేయిస్తంభాల గుడి తదితరాలను పునర్ నిర్మించే పనులు సాగుతున్న తీరుతెన్నులను వివరిస్తున్నారు హిస్టోరియన్, సీనియర్ జర్నలిస్ట్ సంకేపాల్ నాగేంద్రకర్ణ

కళాఖమండప పునర్నిర్మాణం పనులు

మరో ఆరునెలల్లో పూర్తి?

రూ.8.5 కోట్ల బడ్జెట్ - పనుల్లో 70మంచి శిల్పాలు

కాకతీయుల చరిత్ర యశో కళావిరాజితమైన వేయిస్తంభాల గుడికి (తీర్మానికి ప్రాచీనమైన ఆలయం) చెందిన అపురూప కళాఖమండపం కూల్చివేసి ఏదు ఏక్కు గడిచినపుటికినీ, పునర్నిర్మాణ పనుల్లో విపరీత జాప్యం ఏర్పడింది. ఆ తదనంతరం మెల్లమెల్లగా గత ఏడాది సుండి పనులు సాగుతున్నాయి. తమిళనాడుకు చెందిన 70 మంచి శిల్పాలు ఈ పనిలో నిమగ్గమై వున్నారు. ఈ పనులను ఇక్కెన్నా జాప్యం చేయ కుండా వేగవంతం చేయాలని చరిత్రకారులు, వరంగల్ వాసులు కోరు తున్నారు. మరో ఆరునెలల్లో ఈ పనులు పూర్తపుతాయని కేంద్ర పురావస్తుశాఖ అధికారులు హోమీ ఇస్తున్నారు. ఈ మండప నిర్మాణాల పనులను అప్పబడి రాష్ట్ర పురావస్తుశాఖ మంచి నేడురుమల్లి రాజ్యాలల్లి 2006 అక్షోబ్రాహ్మణ్ ప్రారంభించారు. కళాఖమండపం అడుగుభాగం లో భూపొరల్లో నుండి నీటి పాయవల్ల పునాది దెబ్బతిని కట్టడం ఒక పక్కకు ఒరిగిపోవడం వల్ల, ఈ మండపాన్ని పునర్ నిర్మాణ పనులను కేంద్ర పురావస్తుశాఖ చేఱటింది.

కళాఖమండపం ప్రామాణ్యత

వేయి స్తంభాల దేవాలయం త్రికూటాలయం. ఇక్కడ శివ, విష్ణు, సూర్య దేవాలయాలున్నాయి. ఒక మీటింగ్ ఎత్తైన అధిష్టానంపై 31+25 మీటర్ల విస్తరం కలిగిన జగత్తిపైన ఈ త్రికూటాలయములు చేర్చుతూ శిల్పాలక్ష్మీముతో కూడిన నాట్యమండపం (కళాఖమండపం) నిర్మించారు. దక్షిణంలో ఎత్తైన ద్వారశాల, వేయిస్తంభాల మండపం, ఈ రెంబెటి మర్యా ఉన్నతమైన పీరంపై సందర్భాలు, చక్కని సోపానాలతో ప్రాంగణం ఈ సముద్రాయానికి శోభిసేవిధంగా ఉన్నాయి. పరిశ్వత ప్రాకారం ఇంధిలమైంది. తూర్పున తోరణ ద్వారం, కాకతీయుడుని శాసన స్తంభం, దీనికి చేరువగా అభిప్రాయ జలానికి దిగుడు బావి ఉన్నాయి.

వివాదం

మండపంలో పునాదులు ఎలా వండాలి అన్న విషయమై వరంగల్ ఆర్థియాలజికల్ సర్వే అధికారులకు, రాష్ట్ర పురావస్తుశాఖ అధికారులకు, వరంగల్ నిట్ ఇంజనీరింగ్ కళాశాల అధికారుల మర్యా విభేదాలు రావడం పల్ల ఈ నిర్మాణం పనులల్లో తొలత జాప్యం ఏర్పడింది. ఈ మేరకు ఈ జాప్యాన్ని తొలగించాలని పలువురు చరిత్రాభిమానులు కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలకు విజ్ఞప్తి చేశారు. మండపం పునాదుల స్థలంలో పురాతనమైన జలధారలను బావి కనిపించడం కూడా వివాదా స్థంభంగా తయారైంది. పునర్ నిర్మాణపు పనులు మొదలైన రెండు నెలల తర్వాత డిసెంబర్ 2006లో ఈ బావి బయటపడింది. రాష్ట్ర ఫౌండేషన్ పై నిర్మించాలా లేదా డిజైన్లు ఏవైనా మార్పు చేయాలన్నది చర్చనీ

యంశంగా మారింది. కాకతీయ చక్రవర్తుల శిల్పకళాశోభితాలైన వేయిస్తంభాలగుడి, ఓరుగల్లు విల్లా, భద్రకాళి గుడి, భద్రకాళి చెరువు అన్నీ పర్యాటకులు సందర్భించే ప్రాంతాలే. కాకతీయులు ఈ ప్రాంతాన్ని ఓరుగల్లును రాజుధానిగా చేసుకుని క్రీ.శ. 1150 నుండి క్రీ.శ. 1323 వరకు 173 సంవత్సరాలు పాలించారు. కాకతీయ చక్రవర్తులు తెలుగు జాతి, తెలుగు సంస్కారితిని, తెలుగు తేజాన్ని పోషించి, పరిరక్షించి, దిగంతాలవరకు తీసుకెళ్ళి, వారసత్వంగా మనకు అందించి, మార్గదర్శకులై నిలిచారు. వేయిస్తంభాల గుడిని, దానికెదురుగా గల కళాఖమండపాన్ని క్రీ.శ. 1162-63లో స్వతంత్రప్రభువుగా తనకు తాను ప్రకటించు కున్న రుద్రదేవుడు నిర్మించారు. ఆరదుగుల బలమైన ఇసుక పునాదుల పై ఈ ఆలయాన్ని లాటి వాస్తు నిర్మాణ సూత్రాల ప్రకారం నిర్మించారు. ఆలయంలో ఒకవైపు ఆరుపందల స్తంభాలు, మరో వైపు నాలుగు పందల స్తంభాలు వున్నాయి. ఆలయానికి ఎదురుగా పున్న కళాఖమండపం 843 ఏళ్ళ తర్వాత శిథిలమైపోయింది. అనేక రకాల ప్రకంప నలు, ప్రకృతి వైపరీత్యాలను తట్టుకుని ఈ మండపం ఇన్నాళ్ళు నిలపడం కాకతీయుల వాస్తు, శిల్పశాస్త్రాల వైపుట్టాల్సి వెల్లడిస్తేంది. ఈ మండపం కప్పు, పునాదులు, స్తంభాలు కదిలిపోయి, ఒరిగిపోయి, విరిగిపోయి శిథిలమస్కు చేరుకున్నాయి. మరో యాబై ఏళ్ళ గడిస్తే మండపం ఆనవాళ్ళు కోల్పోయే పరిస్థితి దృష్టి, ఈ మండపాన్ని పునర్ నిర్మించాలని భారతీయ పురాతత్త్వ సర్వేకుం శాఖ సంకలించింది. మరో వేయి ఏళ్ళ వరకు ఈ మండపం చెక్కు చెదరకుండా ఉండేందుకు కొత్త నిర్మాణం పక్కుందిగా చేయబడ్డాలని నిర్ణయించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ విభాగానికి చెందిన కేంద్ర పురావస్తు అధికారి దివంగత జతేంద్రదార్స్ ఆధ్యాత్మయ్యలో కొత్త నిర్మాణాలకై ప్లాన్ల పరిశేలన జరిగింది. ఇందుకు అనుగుణమైన ఇంజనీరింగ్ ప్లాన్లింగ్ డిజైన్లను, సాంకేతిక సహకారాన్ని వరంగల్లోని నిట్ అందజేసింది. పొర్లమెంట్లో పౌరిచేస్ బిల్లు వచ్చాక, చారిత్రిక, పాత కట్టడాలును పరిరక్షించే భాగంగా, ఈమండప నిర్మాణానికి సుమారు రూ. 3.5 కోట్ల కేంద్రప్రభుత్వం ద్వారా మంజూరు అయ్యాయి. ఫిబ్రవరి 2006 నుండి కళాఖమండపం స్తంభాలను తొలగించడం మొదలు పెట్టారు. ఈ మండపంలో కాకతీయుల పాలనాకాలంలో సంగీత, స్వత్స్య వివాది కార్యక్రమాలు జరుగుతుందేవని చెబుతారు. ఈ మండపం కాకతీయులకున్న పూర్వమైనదిగి భావిస్తున్నారు. జైనులు పునర్జీవించిన జైన్ నిర్మాణాల ప్రాంతాల పై వెల్లడిస్తేంది. ఈ మండపం కప్పు, పునాదులు, స్తంభాలు కదిలిపోయి, ఒరిగిపోయి శిథిలమస్కు చేరుకున్నాయి. మరో యాబై ఏళ్ళ గడిస్తే మండపం ఆనవాళ్ళు కోల్పోయే పరిస్థితి దృష్టి, ఈ మండపాన్ని పునర్ నిర్మించాలని భారతీయ పురాతత్త్వ సర్వేకుం శాఖ సంకలించింది. మరో వేయి ఏళ్ళ వరకు ఈ మండపం చెక్కు చెదరకుండా ఉండేందుకు కొత్త నిర్మాణం పక్కుందిగా చేయబడ్డాలని నిర్ణయించారు. ఆంధ్రప్రదేశ్ విభాగానికి చెందిన కేంద్ర పురావస్తు అధికారి దివంగత జతేంద్రదార్స్ ఆధ్యాత్మయ్యలో కొత్త నిర్మాణాలకై ప్లాన్ల పరిశేలన జరిగింది. ఇందుకు అనుగుణమైన ఇంజనీరింగ్ ప్లాన్లింగ్ డిజైన్లను, సాంకేతిక సహకారాన్ని వరంగల్లోని నిట్ అందజేసింది. పొర్లమెంట్లో పౌరిచేస్ బిల్లు వచ్చాక, చారిత్రిక, పాత కట్టడాలును పరిరక్షించే భాగంగా, ఈమండప నిర్మాణానికి సుమారు రూ. 3.5 కోట్ల కేంద్రప్రభుత్వం ద్వారా మంజూరు అయ్యాయి. ఫిబ్రవరి 2006 నుండి కళాఖమండపం స్తంభాలను తొలగించడం మొదలు పెట్టారు. ఈ మండపంలో కాకతీయుల పాలనాకాలంలో సంగీత, స్వత్స్య వివాది కార్యక్రమాలు జరుగుతుందేవని చెబుతారు. ఈ మండపం కాకతీయులకున్న పూర్వమైనదిగి భావిస్తున్నారు. జైనులు పునర్జీవించిన జైన్ నుండిరమ్మ పుండపచ్చను ని స్థానిక చరిత్రకారులు, రిటైర్డ్ ట్రైన్స్ సంస్కృతాంధ్ర పండితులైన దెందులూరి సోమేశ్వరరావు వ్యాఖ్యానించారు.

పాతక్కి గుట్ట వద్ద స్తంభాలు:

ప్రస్తుతం ఈ వేయిస్తంభాల గుడికి వెనుకబాగంలో గల పద్మాల్సి గుట్ట వద్ద కళాఖమండపంలో తొలగించిన రాళ్ళు స్తంభాలకు నంబర్లు

దక్కన్ ల్యాండ్ |

వేసి ఉంచారు. నిర్మాణంలో వున్న 119 స్థంబాలను పద్మాల్కి గుట్ట వద్ద ఉంచారు. 2006, డిసెంబర్ 22న ఈ గుడి మండపాన్ని కేంద్ర, రాష్ట్ర పురావస్తుశాఖ అధికారులు సందర్శించి, సమీక్షించారు. కేంద్ర పురావస్తు శాఖ డిప్యూటీ సూపరింటెండెంట్ జితేంద్రదాన్, రాష్ట్ర పురావస్తు శాఖ అధికారి డి.మహేశ్వరి, నిట్ రిటైర్డ్ ప్రొఫెసర్ పాండురంగా రావులు బావిని, మండపం పునాదులను, పద్మాల్కిగుట్ట వద్ద పేర్కిన స్థంబాలను పరిశీలించి, మరింత లోతుగా సాంకేతికంగా అధ్యయనం చేయాలని ఒక నిర్మయానికి వచ్చినట్లు తెలిసింది. జాతీయ భూగర్భసర్వే అధికారుల అధ్యయనాన్ని, సాంకేతిక సలహాలను తీసుకోవాలన్న నిర్ణయానికి వచ్చారని తెలిసింది.

పరేశాన్ చేస్తున్న బావి

క్రాన్‌మండపం అడుగున రెండుమీటల్ ఇసుక తొలగించగా కని పించిన బావి, దీని నుండి వుష్టలంగా నల్లమళ్ళి, నీలి వూటులు రావడం పురావస్తుశాఖ అధికారులను కలవరపరిచింది. మోట్లు పంపులు పెట్టి తీసినా ఈ నీరు తగ్గక పోవడం, తవ్విన కొడ్ది ఇసుక, నీరు లెలుపడు తుండటం ఇంజనీరింగ్ అధికారులను ఆశ్చర్యపరిచింది. ఐదు మోట్లా రు పంపులు పట్టి నీటిని తొలగించడం, తడిసిన నల్లమళ్ళిని లైన్ పెట్టి తొలగించడం తొలుత సమస్యగా మారింది. పద్మాక్షి గుండం నుండి ఇనుప సారంగం ద్వారా మండపం పునాదులకు వేసిన కేసింగ్ ఒకటి బయటపడింది. భిద్రకాళీ చెరువు, పద్మాక్షిగుండం నుండి నీటిని మండపం అడుగుభాగానికి అందేవిథంగా ఆనాటి జలనిర్మాణ నిపుణులు ఇసుక గొట్టులను ఏర్పాటు చేసి వుండవచ్చని పురావస్తుశాఖ సర్వే యర్ ప్రశాంత్ అభిప్రాయపడ్డారు. అడుగు భాగాన చెరువు కోనేరు లాంటి నిర్మాణాదులు వుండి వుంటాయన్న కోణంలో చర్చకు ఆన్సూరం కలిగింది. కాకతీయుల కట్టడాల పునాదులు ఔచిధ్యంగా వుండటం చరిత్రకారులను, నిట్ ఇంజనీరింగ్ అధికారులను విస్యులపరిచింది. ఇలాంటి సంఘటన సరికొత్త వాస్తు అద్భుత్యానాలకు తెరలేపిందని పురావస్తు శాఖ అధికారులు అంటున్నారు. అప్పటి వరంగల్ సగరమేయర్ ఎరబెల్లి స్వర్ప, కాకతీయ యూనివర్సిటీ అధ్యాపకులు, సగర ప్రముఖులు ఈ ఊటబావిని సందర్శించి తమ ఆశ్రామ్సి వ్యక్తం చేశారు.

కాకతీయుల చరిత్రపే చరిత్రకారులు పరశోధనలు

కాకతీయుల పరిపాలన, సాంస్కృతిక, సాహితీ, శాసనాలు, శిల్ప కళల వైభవాలపై గతంలో ఎందరెందరో చరిత్రకారులు పరిశోధనలు చేసియున్నారు. 30వ దశకంలో వేదం వెంకటరాయశాస్త్రి, కంభంపాటి అప్పున్నశాస్త్రి, నిడవోలు వెంకటరావు, దూషాటి శేఖచార్యులు, మల్లం పల్లి సోమశేఖరరథ్ర, దా. నేలటూరి వెంకటరమణయ్య, మారేమండ రామారావు, 70-80 దశకంలో సురవరం ప్రతాపరండ్రి, పి.వి. పరిఖమ్మశాస్త్రి, జైశేఖరమణయ్య, దా. మలయ్యి, దెందుకూరి సోమశేఖరరావు, దా. వి.వి. కృష్ణశాస్త్రి వంటి ఉద్దండులైన చరిత్రకారులు ఎందరెందరో పరిశోధించారు.

పనుల్లో జాప్యం

పునర్విర్యాళ పనుల్లో ఏట్లు గడిచిన ఎక్కడి గొంగిడి అక్కడిలాగే పనులు సాగకపోవడం వరంగల్ వాసులనే కాకుండా, చరిత్రకారులను బాధిస్తోంది. కేంద్ర పురావస్తు శాఖ అధికారులు ఇలాంటి చర్యలకు పొలాడటం బాగుంటుందాయని ప్రతిష్ఠితమారు. ప్రసుతం ఉన్న నిర్మ

కళ్యాణమండపం అడుగున రెండుమీటర్ల ఇసుక తొలగించగా కనిపించిన బావి, దీని నుండి పుష్పలంగా నల్లమట్టి, నీటి వూటలు రావడం పూరవస్తుశాఖ అధికారులను కలవరపరిచింది. మోటార్ పం పులు పెట్టి తీసినా ఈ నీరు తగ్గక పోవడం, తవ్విన కొద్ది ఇసుక, నీరు వెలువడుతుండటం ఇంజనీరింగ్ అధికారులను ఆశ్చర్యపరిచిం ది. ఐదు మోటారు పంపులు పట్టి నీటిని తొలగించడం, తడిసిన నల్లమట్టిని క్రేన్ పెట్టి తొలగించడం తొలుత సమస్యగా మారింది.

ఊలను పడగొట్టి, కొత్త నిర్వాణాలలో జాప్యం జరుగుండటం వల్ల పనులనేవి మొదలవుతాయాని ప్రజలు అందోళన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. కొత్త నిర్వాణాలను జాప్యాషైనా పక్షధృంగిగా పేయాలన్న ఆలోచనే ముఖ్యమని పురావస్తు అధికారులు వాదిస్తున్నారు.

కాకతీయుల గుడులకు పురావైభవం:

କାକତୀଯିଲ କାଳଂ ନାହିଁ ପରଂଗର ଗୁଦୁଲନୁ ଅଭିଵୃଦ୍ଧିପରଚି ପୁରାବୈଭବଂ ତେବେନିକି, ପର୍ଯ୍ୟାଟକ କେଂଢାଲୁଗା ତଗିନ ସାଂସ୍କୃତିକ ସାଗ ନୁଲତୋ ଶୀଘ୍ରଦିନଦାନିକି ରାଷ୍ଟ୍ରପର୍ଯ୍ୟାଟକ ଶାଖ କୁ ମେରକୁ ତଗିନ ପ୍ରଣାଳୀକରନୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚେସିଥିଲା. ରାଷ୍ଟ୍ର ପର୍ଯ୍ୟାଟକ ଶାଖ ରୂ. 3.69 କୋଟିଟୋ କାକତୀଯ ଟେଂପଲ୍ ପ୍ରାଜେକ୍ଟ ପେରିଟ ଒କ ପ୍ରଣାଳୀକରନୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଚେସିଥିଲା. କୁ ମେରକୁ 2008, ଜାନ୍ମେ 28ଟି ଟଙ୍କାଦିକାରୁଲ ବ୍ୟାଂଦଂ ପରଂଗର ଜିଲ୍ଲାରେ ପର୍ଯ୍ୟବୀନିତିରେ ରାଷ୍ଟ୍ର ପର୍ଯ୍ୟାଟକ ମୁଖ୍ୟକାର୍ଯ୍ୟର୍ଥର୍ଥୀ ଲକ୍ଷ୍ମୀପ୍ରାଦୀ ନାରାଧି ଭାସ୍କଟ, ଅଦନପୁ କ୍ରୂଦର୍ଥ ନୁହିତାଭଗପତି ଇତ୍ତରଲୁ କାକତୀଯ ପ୍ରାଜେକ୍ଟର ପ୍ରାର୍ଥନାରୁ ଅମ୍ବଲ ବିଷ୍ଣୁମୁଁ ପରିଶୀଳିତାରୁ. ଜିଲ୍ଲାରେ ନି ରାମାନୁଜପରଂ, ଜାକାରଂ, ବୁସ୍ତ୍ରପୁର୍, କଟାକ୍ଷାପୁର୍, ମୁଲୁଗୁ-ଗଣ ପରଂ, ରେଣ୍ଡିଗୁଡ଼ିଲ ଅଭିଵୃଦ୍ଧିନି ବେଗିରଂଗା ଚେଯବଟ୍ଟାଳନି ପର୍ଯ୍ୟାଟକ ଶାଖ ଯୋଚିନ୍ତାର୍ଥିତା ରୂ. 3.9 କୋଟି ପ୍ରାଜେକ୍ଟରେ ଭାଗିଙ୍ଗାନ୍ତେ, ପ୍ରତ୍ୟେତଂ ରୂ. 98 ଲକ୍ଷଲନୁ ପର୍ଯ୍ୟାଟକ ଶାଖ ବିଦୁଲକ ଚେସିଥିଲା. କାକତୀଯିଲ ଵାସ୍ତୁଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ପରିରକ୍ଷିତି, ଗୁଦୁଲକ ତିରି ପୁନର୍ନ୍ୟୋଭବଂ ତେବେଦଂ କୁ ପ୍ରଣାଳୀକ କଢ଼େଶ ମେନି ଅଧିକାରଲୁ ଅଳ୍ପନ୍ତାରୁ. ରାମପୁ ନମୀପଣଟେଣି ଲକ୍ଷ୍ମୀପରଂ ନର ନ୍ତ୍ରୀ (ଚେରପୁ)ନୁ ଜଳଲିହୋରାଲତୋ ରାଷ୍ଟ୍ରରେ ଟଙ୍କାତୁ ଉତ୍ତରପତି ପର୍ଯ୍ୟାଟକ କେଂଢଂଗା ତ୍ରୀଧିଦିନଦଂ. ଇଂଦୁରେ ଭାଗିଙ୍ଗା ଇକ୍ଷ୍ଵଦ ନରନ୍ତ୍ରୀ ପଦ୍ଧ ପନ୍ତି, ପୋଟାର୍ଲ ଭୋଜନ ସୌକର୍ଯ୍ୟଦୁଲୁ, କୁତ୍ତ କୋଲନୁ, ପିଲାଲ ପାର୍ବ୍ତୀ ବୋଟିଙ୍କ ବିହୋରାଦୁଲୁ, ବଲାଙ୍ଗଦିଲେ ଇତର ସୌକର୍ଯ୍ୟଦୁଲୁ ଏର୍ପାଟୁ ଚେଯଦଂ ଵଂ ଟି ସୌକର୍ଯ୍ୟଦୁଲୁ ଏର୍ପାଟୁକେ ତଗିନ ଚର୍ଯ୍ୟଲୁ ତୀରୁକୁଂଟାମେନି କୁ ପ୍ରାଂତୀଙ୍କ ନ୍ତ୍ରୀଯଂଗା ପରିଶୀଳିତିରେ ଟାରିଜିଙ୍କ ଟଙ୍କାଦିକାରୁଲୁ ଅନ୍ତାରୁ. ରାମପୁ ଗୁଦୁଲୁ, ପଦ୍ମାକ୍ଷିରୁଦ୍ଧି, ଭିତ୍ରକାଳୀଗୁଡ଼ି, ଭିତ୍ରକାଳୀ ଚେରପୁ, ଵେଳୀ ସୁଂଭାଲ ଗୁଡ଼ି, କଟାକ୍ଷାପୁର୍ ଗୁଦୁଲୁ, ଲକ୍ଷ୍ମୀପରଂ ନରନ୍ତ୍ରୀ ଇତର ଅଭିଵୃଦ୍ଧି କାର୍ଯ୍ୟ କ୍ରମାଲତୋ କାକତୀଯ ଗୁଦୁଲ ପ୍ରଣାଳୀକ ସର୍ବାଂଗ ନୁଂଦରଂ କାନୁନ୍ତାର୍ଥି. ରାଷ୍ଟ୍ର ପୁରାଵସ୍ତୁଶାଖ ନଂଚାଲକୁଲ ଡା.ପି.ଚେନ୍ନାର୍ଦ୍ଦି, ଜିଲ୍ଲା ଟାରିଜିଙ୍କ ଅଧିକାରୀ ମହେଷ ତିରିତରଲୁ ଅଧିକାରଲ ବେଳୀ ନ୍ତ୍ରୀଯାରୁ.

వంటివి ఏర్పాటు చేయడానికి ఆర్మ్యూలాజికల్ సర్వేక్షణాధికారులు తగిన భారీ ప్రణాళికతో ముందుకు రావాల్సిన అవసరం ఉంది. ఈ పనులు అనేక అవరోధాల వల్ల పెండిగిలో పడిసట్లు తెలుస్తోంది.

ప్రస్తుత పరిస్థితి:

ప్రస్తుతం ఇక్కడ కళ్యాణమండపం పనులు వేగవంతమయ్యాయి. మరో ఆరు నెలల్లో ఈ పనులు ముగుస్తేయని పురావస్తు అధికారులు చెబుతున్న మరికొంత కాలం పట్టపచ్చనని భావిస్తున్నారు. చారిత్రిక వరంగల్ నగరాన్ని ప్రపంచ సాంస్కృతిక కట్టడాల సుందర నగరంగా గుర్తించే దిశలో ఈ పునర్నిర్మాణం మకుటాయమానం కాగలదని భావిస్తున్నారు. ప్రస్తుతం గత ఏడాది అంటే 2012, డిసెంబర్ 21, 22, 23 తేదీలలో జరిగిన 3 రోజుల కాకతీయ ఉత్సవాల్లో భాగంగా, కేంద్ర పర్యాటక శాఖా మంత్రి చిరంజీవి హమీ మేరకు, వరంగల్ నగరాన్ని దేశంలో ఉత్తమ పౌరిటీజ్ సిటీగా ఈ సంవత్సరం జనవరిలో ప్రకటించారు. పాలం పేటలోని రామప్పగుళ్ళు ఇటీవలి కాలంలోనే దేవాదుల ప్రాజెక్టు సొరంగాల ప్రమాదం నుండి బయటపడ్డాయి. చరిత్రకారులు, రచయితలు, వివిధ ప్రజాసంఘాల నాయకులు ఈవిషయమై పెద్ద ఎత్తున రెండేళ్ళపాటు వీటి రక్కల కోసం ఉద్యమించారు. ప్రస్తుతం కళ్యాణ మండపంలో 35 స్థంభాలు పెట్టారు. మరో 135 రాతి స్థంభాలను, 120 అడుగులాలను అమర్చాల్సి పుంది. సిమెంట్, పీల్ వాడకుండా, నాడు ఉపయోగించిన విధంగానే డంగ్ సున్నం, కరక్కాయ, బెల్లం తదితర పదార్థాలను నిర్మాణపు పనుల్లో వినియోగిస్తున్నారు. నిర్మాణపు పనులను సత్తనడకన సాగడం లేదని, పెకిలించిన స్థంభాలను శాంతియంగా అమర్చడానికి తగినంత సమయం పడుతుండడం వల్లే, పనులు జాప్యం జరిగినదని పురావస్తు అధికారులు వివరాల ఇస్తున్నారు. రూ. 3.5 కోట్ల బడ్జెట్కు మరో అయిదు కోట్లు మంజూరి ఇచ్చి, రూ. 8 కోట్లకు పెంచినప్పటికీ నిధులు సరిపోతాయా లేదన్న సందేశాన్ని పురావస్తు అధికారులు వ్యక్తం చేస్తున్నట్లు తెలిసింది. ప్రస్తుత వరంగల్ జిల్లా కలెక్టర్ కిప్సన్ వేయిస్థంభాల గుడిలోని మండపం నిర్మాణాల్ని

ఆలయానికి ఎదురుగా వున్న కళ్యాణ మండపం 843 ఏక్కు తర్వాత శిథిలపైపోయింది. అనేక రకాల ప్రకంపనలు, ప్రకృతి పైపరీత్యాలను తట్టుకుని ఈ మండపం ఇన్నాళ్ళు నిలవడం కాక తీయుల వాస్తు, శిల్పశాస్క్రాల నైపుణ్యాల్ని వెల్లడిస్తోంది. ఈ మండపం కప్పు, పునాదులు, స్థంభాలు కదిలిపోయి, ఒరిగిపోయి, విరిగిపోయి శిథిలావస్థకు చేరుకున్నాయి. మరో యాబై ఏక్కు గడిస్తే మండపం ఆనవాళ్ళు కోల్సేయే పరిస్థితి దృష్టాలు, ఈ మండపాన్ని పునర్ నిర్మించాలని భారతీయ పురాతత్త్వ సర్వేక్షణ శాఖ సంకల్పించింది. మరో వేయి ఏక్కు వరకు ఈ మండపం చెక్కుచెదరకుండా ఉండేందుకు కొత్త నిర్మాణం పక్ష్యందీగా చేయబడ్డాలని నిర్ణయించారు.

సందర్భంచి, పనులు జాప్యం లేకుండా చూస్తానని హమీ ఇచ్చారు.

గత ఏడాది కిందట పునర్ నిర్మాణ పనులు ప్రారంభం:

గత ఏడాది అంటే అక్టోబర్ 1, 2012న వేయిస్తుంభాల గుడి ప్రాంగణంలోని కళ్యాణమండపం పనులు వేగవంతమయ్యాయి. ప్రదక్షిణ మండపంపై రాతి స్థంభాలను నిలబెట్టే పని మొదలైంది. ఆరోజునే తొలి స్థంభాన్ని లాంఘనంగా నిలబెట్టారు. ఆలయ పూజారి గంగు ఉపాంధశర్య ఆధ్వర్యంలో వేడపండితులు గణపతి, సవగ్రహ, వాసుద్వీశ నివారణ పూజలు నిర్వహించారు. స్థపతి శివకుమార్, తమిళనాడు, స్థానిక శిల్పులు 70మంది రాతి స్థంభాల పనిలో పాలు పంచుకుంటున్నారు. స్థంభాలు నిలబెట్టే పనులు వరంగల్ పురావస్తు శాఖ పర్యావేక్షకులు కిష్టయ్య ఆధ్వర్యంలో సాగుతున్నాయి. విరిగిపోయిన, కనిపించుకుండా పోయిన 13 స్థంభాలను చెక్కే పనులు పూర్తయ్యాయి. ఇందుకు స్థానికంగా లభించిన రాయినే వినియోగించారు. ఈ కొత్త వాటితో పాటు 119 స్థంభాలను నిలబెట్టేపనుల్లో శిల్పులు ఉన్నారు. ఆతర్వాత పైకప్ప నిర్మాణం పనులు ప్రారంభమవుతాయి. కాకతీయ కట్టడాల్లో వాడిన ఇసుక పునాదుల సాండీబాక్స్ సాంకేతిక పరిజ్ఞానాన్నే ఈ కళ్యాణ మండపం పనులకు వాడుతున్నారు.

Oxford
Grammar School
Street No.12, Himayatnagar

ADMISSIONS ARE IN PROGRESS
for CBSE & SSC

040-2763 5669 / 9959020512
www.oxfordgrammarschool.com

I go to Ogs to learn life

సమైక్యాంద్ర సభ

తెలంగాణవాదులపై నిర్బంధం

రాష్ట్రాన్ని పరిపాలిస్తున్న ముఖ్య మంత్రీ తమ పార్టీ ఆమాదించిన రాజ్య విభజనకు వ్యతిరేకంగా కుట్టలు హస్తించి ఎంత హింసాత్మక కంగా ఉంటుందో నెప్పెంబర్ 7, 2013 నాటి సమైక్యాంద్ర సభకో తెలంగాణ ప్రజల కుట్టలు మరోసారి అనుభవంలోకి వచ్చింది. ప్రభుత్వాదినేతీలే దగా చేస్తే, పార్లమెంటరీ వ్యవస్థనే అపహరణం చేస్తే ఇక ప్రజలకు ప్రత్యుమ్మాయమేమాటి? ప్రజాసాయమ్మాన్ని, రాజ్యాంగ స్వార్థాన్ని, సంయుక్తాన్ని నమ్మి కుంటే ఆధిపత్యం దాన్ని వమ్ముచేసింది. అయినా తెలంగాణ శాంతి, నవానం, నం యమనం, అత్యగౌరవానిదే అంతిమ విజ యమని దృఢంగా ఆచరిస్తుంది.

ప్రైదరాబాద్ ఎల్చి స్టేడియంలో ఎవీ

ఎస్టీవోలు నెప్పెంబర్ 7న తమ సభ జరిపి విలువలతో కూడిన తెలంగాణ ఉద్ఘమం మీద దాడికి దిగారు. ప్రజాసాయమ్మ ఆకాంక్షతో రాజ్యాంగ స్వార్థాన్తో జరిగిన, ప్రాణాలకు తెగించి సాధించిన నోటికాడ ముద్దను కమాండర్ అండతో కాలదన్నే ప్రయత్నం చేసారు. పెత్తందారి ఆంధ్రా అంటేనే దోహిటి, రాజ్యాంగ అంటేనే అణచివేత, రెండూ కలిసి దాడికి దిగాయి. మేం ప్రైదరాబాద్లో 30 లక్షల మందిమి ఉన్నాం మీ సంగతి చూసుకుంటాం అని, ఇక నుండి జరిగిన అత్యహత్యలు కావు హత్యలేని, వెంట్టుక కూడా పీకలేరు, పీకలు కోస్టాముని మొత్తం తెలంగాణా ప్రజలను పోచ్చరించి పోయారు. పోతూ పోతూ శాంపిల్ ప్రతాపాన్ని చూపించి వెళ్లారు. లారీలకు ఎదలను ఎదురొచ్చి నల్లజిండాలను ఎగరేసిన పిడమర్తి రవి, సైదులు, హరిబాబు, గుప్త, దూడిమెట్ల బాలరాజుల బృందంలో అనూహ్యాంగా దొరికిపోయిన దూడిమెట్ల బాలరాజును సీమాంధ పోలీసులు గుర్తుపట్టి వీడు దూడిమెట్ల బాలరాజు, వీడిని తన్నండి అని, పోక్కనిస్సులను పోత్తప్పిస్తూ, తంతూ, కొడుతూ కిని తీర్పుకున్నారు. దాడిని అడ్డుకోవడానికి యత్నించిన తెలంగాణ జర్రులిస్సులు క్రాంతి, రాజేష్వీలపై కూడా చేయచేసుకున్నారు. ఏపీఎస్టీవోలు ఎల్చి స్టేడియంలో సమైక్యాంద్ర సభా వేదిక మీద అవాకులు, చవాకులు పేలుతుంటే గుండె పగిలిన చేగాండి చంద్రశేఖర వేదిక మీదికి చెప్పులు విసిరి నిరసన ప్రకటించినందుకు సీమాంద్ర తోడేళ్లు తీర్పంగా కొట్టి గాయపరిచారు. రెండు చేతులు ఆకాశానికిత్తి పోలీసుడైన్ వెనకున్న గుండెల్లోంచి స్టేడియం పిక్కలీస్లేలా గొంతెత్తి జై తెలంగాణ అని నినదించిన సిద్ధివేట కానిస్టేబుల్ లీనివాన్, లీన్టెలంలను తోటి సీమాంద్ర పోలీసులు గొంతునొక్కి పట్టి

తెలంగాణ కోసం గొంతెత్తిన ఒక పాటిలీసుకు మిగిలించి చేడు అనుభవమే!

చితక బాదారు. ఇది శాంపిల్ మాత్రమే అద్వాన్యగా ఇంత ఇచ్చాం కలిసుంటారా! చస్తారా! అని హూంకరించి, తొడలు కొట్టి తెలంగాణా పాలిమేర దాటారు. ఇదంతా తెలంగాణ ప్రజలు తేరుకొనేలోపే జరిగిపోయింది. తెలంగాణాను అడ్డుకొనే ఉచ్చులో పడకూడాని, 60 ఏళ్ల త్యాగాల ఫలాన్ని చేజారనీయకూడాడని ఎగిసి వడుతన్న ఆవేశాన్ని నిఖాయించుకున్నందుకు అవమానపడాల్సి వచ్చింది. తెలంగాణకు చేడు గుర్తికలు మింగక తప్పలేదు. సమైక్యాంద్ర సభ జరగడానికి గ్రేహాండ్స్ ఐజీపీ ఎన్ అర్ అంజనేయులు అత్యశ్శాపం చూపించారు. ఉడ్సోగులు కాని వారెందరో ఆయన అండరండలతోసభా ప్రాంగణం చేరుకున్నారు. పైకోర్చు ఉత్తర్వుల ఉల్లంఘనకు పాల్వడ్డారు.

జులై 30 తర్వాత క్యాంపస్ చుట్టూ బంధించిన ముళ్ల కంచెల పలుయం, బారికేడ్ల, బలగాలతోలిగింపుతో స్వేచ్ఛా వాయవుల వీస్తున్నా యన్న సంతోషం కొడ్డిరోజులు కూడా నిలవలేదు. ఆప్ట్ కాలేజీ నుంచి బయలుదేరిన విద్యార్థుల ర్యాలీని పోలీసులు ఎన్సిసిగెటు వద్ద అడ్డుకొని దాడిచేశారు. సుట్రీఎర్చు ఆదేశాలను ఉల్లంఘించి క్యాంపస్లోని ఇంజ నీరింగు కాలేజీ వరకు చొచ్చుకుని వచ్చి విద్యార్థులపై దాడికి తెగబడ్డారు. దొరికిన వారిని దొరికినట్లు చితకబాదారు. బాప్పువాయువు గోళాలను, రమ్పు బుల్లెట్లు ప్రయోగించారు. ఈ దాడిలో విద్యార్థి నాయకులు రవి కుమార్, రమేష్, పోటో జర్రులిస్సు మహేషులు గాయపడ్డారు. కొంతమంది విద్యార్థులను అరెస్టు చేశారు.

ఈసారి పోలీసులు నిజాం కాలేజీ హస్టల్సు ప్రత్యేక టార్డెట్ చేసు కున్నారు. బిఎస్ఎఫ్ బలగాలను నెప్పెంబర్ ఒకటి నుంచి నిజాం కాలేజీలో దించారు. అమ్మాయిలు, మొదటి సంవత్సరం విద్యార్థులు భయాందీళనకు

గురైనారు. సెప్టెంబరు నన పోలీసులు నిజం కాలేజీ ప్రాంగణంలో, బపీర్బాగ్ చౌరస్తా పరిసర ప్రాంతంలో ఒక రాయముక్క కనబడకుండా కీన్ చేసారు. సమైక్యాంధ్ర సభా ప్రాంగణం ఈ హస్టల్కు సమీపంలో ఉండడం విద్యార్థులకు శాపమైంది. సెప్టెంబర్ 6 రాత్రి 11.30 గంటలకు పోలీసులు హస్టల్కు చేరుకొని రేపు జరగబోయే సభకు అటంకం కలిగే తీవ్రపరిణామాలు ఉంటాయి అని పోచురించారు. రౌడీసీట్ కేసులు పెడతామని బిడిరించారు. ఎవరి వద్దనయినా భాంబులు ఉన్నాయా అని సోదాలు చేశారు. ఎవరూ బయలికి వెళ్ళవద్దు అంటూ గేటుకు అడ్డంగా మళ్ళీ కంచు ఏర్పాటు చేసి, తీర్చు కూడా ఆ గేటుకు అడ్డంగా పెట్టి వెళ్ళిపోయారు. వీటిని విద్యార్థులు తొలగించారు. హస్టల్కు ఎదురుగా ఉన్న అయికర్ భవనంలో ఏర్పాటు చేసిన సిసి కెమెరాల్లో చూసుకున్న పోలీసులు భారీ బిలగాలతో లోనికి ప్రవేశించి రౌడీల అవశారమెత్తారు. రూముల్లో దూరి చిత్రకబాదారు పక్షుతోముకుంటున్న వాళ్ళను, స్నానాలు చేస్తున్న వారిని, ఛిఫిన్ చేస్తున్న వారిని కొట్టారు. దోర్చు తన్న బోల్లులు విరగకొట్టి లోపలికి ప్రవేశించి లారీలతో కొట్టారు. కిలీకి అడ్డలు పగల కొట్టారు. బాల్క సుమన్సో బాటు దాదాపు 130 మంది విద్యార్థులను ఈస్టు మంటూ దుర్భాషలాడతూ, సైగలు చేస్తూ, విద్యార్థులను రెచ్చగొడుతూ, హస్టల్ భవనం ముందునుంచి వెళ్ళిపోయారు. దీనికి నిరసనగా హస్టల్లో బంధించబడిన విద్యార్థులు భవనం పైకి ఎక్కి కిందికి దూకుతామని పోచురించారు. అయినా పోలీసులు పట్టించుకోలేదు. ఆవేశంలో విద్యార్థులు కిందికి దూకితే ప్రాణాలు పోయేవి. మధ్యాహ్నం సభ ప్రారంభ సమయంలో పోలీసులు టీవీ లాక్షణ్యాలో యారు విద్యార్థులపై మృగాల్లగా పడి దాడులు చేసారు. శేఖర్ అనే విద్యార్థిని పోలీసులు పైనుంచి కిందికి తోసివేయడంతో కింద ఉన్న కుర్చీల మీద పడి తీవ్రంగా కనబడని గా యాలు అయ్యాయి. నాప్పిలో గింజుకొని గిలగిల కొట్టుకుంటుంటే వాను

ఈ అరవై వెళ్ళ చరిత్రను పరిశీలిస్తే ఇరు ప్రాంతాల నడుము భావేంద్రేగ సమైక్యత యేర్పడ లేదనడానికి సెప్టెంబర్ ఏడు నాటి సమైక్యాంధ్ర సభ మరోసారి బుజువు చేసింది. ఈ సభ విభజన భావాలను మరింత ఘనిభవింపచేసింది. ఇరు ప్రాంతాల మధ్య ప్రేమ పూర్వక సంబంధం కుదరదని తేలిపోయింది. కనుక నాటి ప్రధాని నెప్రహా చెప్పి నట్టుగా విడిపోవడం ఇరుప్రాంతాలకు త్రైయస్తరం.

లో పడినే తీసుకెళ్ళారు. పోలీసు కంట్రోల్ రూమ్ దగ్గర సీమాంధ్రులు వాహనాన్ని ఆపితే ఆగిపోయారు. పోలీసులు శేఖర్ ను పట్టించుకోలేదు. భాధతో సుదులు తిరుగుతున్న శేఖర్ ను గమనించిన జర్రులిస్టులు దయ తలచి ఆటోలో వేసుకొని ఉన్నాసైయా హాస్పిటల్లో చేర్చి ప్రాణాలు కాపా దారు. చావు బతుకుల్లో ఉన్న వ్యక్తికి తక్కణ వైద్య సదుపాయం కల్పించాలన్న బాధ్యతను విస్తరించారు పోలీసులు. దీనికి నిరసనగా విద్యార్థులు మళ్ళీ అందోళనకు ఇదితే మళ్ళీ కొట్టారు. రోజంతా పోలీసులు తమ ప్రతాపం చూపెట్టారు. మీడియాను గేటు దాటిలోనికి రాసీయలేదు. ఈసారి దాడిలో ప్రశాంత్ ఎద మా చెంయ మణికి కట్టుకు తీవ్రగాయమయింది. పరిశీలిని అధ్యయనం చేయడం కోసం నిజాంకాలేజీ హస్టల్కు వెళ్ళిన పోర హక్కుల సంఘం నిజనిర్దారణ కమిటీ సభ్యులను సైతం హస్టల్ నుండి బయటికి రాసీయకుండా నిర్మించించారు. నిజం కాలేజీ ప్రినీపాల్ టీవెలెన్ స్టోమి, వైస్ ప్రినీపాల్ పురషోత్తం విద్యార్థులను పరామర్శించడానికి వస్తే వారి యెదల అనుచితంగా ప్రవర్తించారు పోలీసులు. నా అనుమతి లేకుండా ఎలావచ్చారని ప్రశ్నిస్తే, మీ అనుమతి అక్కరలేదని, ఇప్పుడు హస్టల్ మా ఆధినంలో ఉండని దురుసుగా సమాధానం చెప్పారు. సుప్రీం కోర్టు ఆదేశాలనే డిక్కరించే పోలీసులు ప్రినీపాల్సు, వైస్ చాస్పుల్రెన్ భాతరు చేయడం ఏనాడో మర్చిపోయారు.

ఒక వైపు ఏపీ ఎస్టేవోల సభకు అనుమతిస్తూ, మరో వైపు తెలంగాణ వాదుల శాంతి ర్యాలీసీ అనుమతి నిరాకరించడానికి నిరసనగా

ఆర్టీసి క్రాన్ రోడ్లో నిరసన ప్రదర్శన చేపట్టినందుకు సీపీఎంఎల్ నేతలను, తెరాస నేతలను, తెలంగాణ ప్రజాప్రాంట్ నాయకులను, ప్రజా సంఘాల, మహిళా సంఘాల, కవలు, కళాకారుల, సినీ ఆర్టిస్టులను, దళిత సంఘాల నాయకులను, కార్బూక సంఘాల నాయకులను అప్రమంగా అరెస్టు చేసి పోలీసు స్పెషన్లో నిర్ఘంధించారు.

నాంపల్లిలో తెలంగాణ ఉద్యోగ భవన్ ను వందలాది మంది పోలీసులు ఉదుయం 8 గంటలకే దిగ్గంధం చేసారు. పోలీసు వాహనాలను ఆఫీసు ఎదుట, చుట్టు, పక్కల మోహరించారు. అప్పటికే ప్రియ్యా॥ కోదం దరాంతో బాటు నేతలంతా కార్యాలయానికి చేరుకొని ఉన్నారు. వీళ్ళ బయటికి వస్తే ఆరెస్టు చేయడానికి పోలీసులు సిద్ధమయ్యారు. డీసీపీ ఒక అడుగు ముందుకు వేసి మీడియాతో మాటలు వద్ద అని కోదం దరాంకు పోచురికలు జారీ చేసాడు. సీమాంధ్రుల భావ ప్రకటనకు

దక్కన్ ల్యాండ్

స్వేచ్ఛను రాజ్యంగం అందరికీ కల్పించింది. అయితే అది జంకొకరి హక్కుకు భంగం కల్గించే విధంగా ఉండకూడదు. తెలంగాణ ప్రకటన వెలువడ్డాక తెలంగాణ ప్రజల హక్కులను అడ్డుపడడం కోసం సభలు జరిపినప్పుడు ప్రజాస్వామ్యం సందిగ్ధంలో పడుతుంది.

ఈ అరషై ఏళ్ళ చరిత్రను పరిశీలిస్తే ఇరు ప్రాంతాల నడుము భావేద్వేగ సమైక్యత యేర్పడ లేదనడానికి సెప్పెంబర్ ఏడు నాటి సమైక్యంద్ర సభ మరోసారి బుజువు చేసింది. ఈ సభ విభజన భావాలను మరింత ఘనీభవింపజేసింది. ఇరు ప్రాంతాల మధ్య ప్రేమపూర్వక సంబంధం కుదరదని తేలిపోయింది. కనుక నాటి ప్రధాని నెఱ్చూ చెప్పినట్టుగా విడిపోవడం ఇరుప్రాంతాలకు శేయస్వరూపం.

మనములుగా కలిసుందాం, ప్రాంతాలుగా విడిగా ఉండాం, అంటే బలవంతంగా కలిసుంటారా! చస్తారా! అని తొడలు కొట్టి హూంకరించడం చూస్తుంటే... అక్కోబర్ 1953లో నెఱ్చూ చెప్పినట్టుగా సమైక్యంద్ర వాదం వెనుక దుర్మమసోద్దేశ ప్రేరిపిత సాప్రాజ్య వాదతత్వం ఉంది. చరిత్రను పక్కకు నెట్టి, సుపదును కబ్బా చేసి తెలంగాణా ప్రజలను ఇంకా పీడించుకు

తింటామంటే సమన్యాయ సూత్రాలకు విరుద్ధం. దీనికి సిఎం కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి బాధ్యత వహించాలి. సీమాంప్ర ఉద్యమానికి ప్రత్యుషంగా అండగా ఉండడం ముఖ్యమంత్రి పదవికి అన్యాయం చేయడమే. ఇన్నా జూ తెలంగాణ వాడినే అన్నాడు. అధిష్టానం నిర్ణయానికి కట్టుబడి ఉంటాను అన్నాడు. ఇప్పుడు అధిష్టానం నిర్ణయాన్ని థిక్కరించి తెలంగాణాకు వ్యతిరేకంగా సీమాంప్ర అందోశనలను ఎగదోస్తున్న కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి రాష్ట్రాన్ని పాలించే హక్కు కోల్పోయాడు. ముఖ్యమంత్రి పక్షపాత దోరణి వలన రాష్ట్రంలో శాంతిభద్రతకు విఫుతం కలుగుతుంది. రాష్ట్రంలో శాంతిభద్రతలు కపాదలేకపోతే రాష్ట్రపతి పాలన విధించాలని సిఫారసు చేస్తామని రాష్ట్రపతిభూత్వాన్ని, పీపీఎస్సీవోలను రాష్ట్ర ఔర్కోర్సు ఇటీవల మందలించింది. కమాండర్ కుట్రుదారుడు కాకూడదన్న ఉప ముఖ్య మంత్రి మరి నిజంగా కమాండర్ కుట్రుదారుడే అయితే ఏం చేయాలో చెప్పేలేదు. ఇక మళ్ళీ ప్రజలే పోరాదాలి. తెలంగాణా చరిత్ర సమస్తం పోరాటాల చరిత్రే.

- గడ్డం లక్ష్మి, శార హక్కుల సంఘం

- 1) పీపీఎస్సీవోల సభలో తెలంగాణ అనుకూల నినాదాలు చేసిన పోలీస్ కానిస్టేబుల్ శ్రీనివాస్.
- 2) పోలీస్ దిగ్వింధంలో నిజాం కాలేజ్ పోస్ట్ల్.
- 3) సమావేశ ప్రాంతంలో తెలంగాణవాదులపై దాడులు.

ఇక మోసం జేయడం కష్టం

ఈ దోషులు పొడుబడ, ఒక్కటే శెవులల్ల గుంచు గుంచు మంట యీ! నిద్రపట్టక పక్కామీద మెనులుతున్న చిన్నారావు గొణిగిందు.

“సప్పుడు జేయుకుంట పండుకోరాదు”? నిద్రలోనే కసిరింది భార్య రాజమ్ము.

పడుకోనయితే పడుకుండుగని చిన్నారావుకు ఎంతకూ నిద్ర ఒస్తేలేదు. ఒక్కటే ఆలోచనలు.. ఏం జేశేది? ఈసారి ఎలక్ష్ములో గలిచేది ఎట్ల?

తన సమస్య అట్లాంచీది మరి. చిన్నారావు ఊరికి సర్పంచి. మంచి మాటకారీ, రాజకీయ చతురుడు. కొండగడపలో రాజకీయాలల్లో పట్టున్న నాయకుడు. తను అగ్రకులం వాడే అయినా ఊళ్ళోని భీసిలు, దళితులు అందరిని మాయజేసి, మధ్యపెట్టి మరీ అందరి మర్దతునూ కూడగట్టి రెండుసార్లు ఊరికి సర్పంచి అయిందు. ఊళ్ళే రాజకీయంగా చిన్నారావుకు తిరుగులేదు. ఇప్పటిదాకా అంతాబాగానే ఉందిగానీ ఇప్పుడు కొత్తగా తన బామ్మర్లి జెయ్యల్లి చిన్నారావుకు సమస్యాచ్చింది.

చిన్నారావు బామ్మర్లి ఏడుకొండలు డిగ్రీ ఫెయిలలు ఇంట్లో ఉంటంటే తన జేతికింద ఉంటడని రాజమ్ము తన ఇంట్లోనే ఉంచుకుంటుంది. ఏడుకొండలు కాస్త రెడీలైటు. తాగడం, ఆడవారిపై అనభ్యంగా ప్రవర్తించడం లాంటి అలవాట్లు మొదల్చుంచీ ఉన్నాయి.

ఊళ్లో మంచినీళ్ళబ్యాయి దగ్గరికొచ్చిన మాలపిల్ల గౌరిని ఏడిపించ బోటే అక్కడ ఉన్న కొండరు దళిత యువకులు చిత్కోడ్డి పంపించారు. పక్కారికి పనికెల్లి పట్టున్న నలుగరు దళితయువకులను దారికాచి దాడిచేశాడు. దాడిలో దళిత యువకులకు బాగా కత్తి గాట్లుపడి ఇప్పుడు వాళ్ళు పట్టుంటో పెద్దదావకాస్త ఉన్నారు.

బామ్మర్లిది తప్పని ఒప్పుకుండామంటే ఇంట్లో భార్యకోప్పం. సర్లే మనకేంది అని ఊరుకుండామంటే రెండునెలల్లో ఎన్నికలాయి, దళితుల వోట్లు లేనిదే గెలవడమెట్ల? ఇట్లనే ఆలోచిస్తుంటే చిన్నారావుకు అంతకు ముందు పేపర్లో జిదివిన రెండుకళ సిద్ధాంతం యాదికొచ్చింది. ‘అరె, నా పరిస్థితి గుడ గిట్లనే ఉంది, గిదేజ్ధాం. రేప్పుధ్వన ఏదో ఒకటి జెప్పి మాలోల్ల నోరు మాయిద్దంతే’ అనుకుంటూ నిద్రలోకి జారు కుండు.

x x x

తెల్లారి తనదొడ్డిలో పనిజేసే కిష్టయ్య, యాదయ్యలను తీసుకుని దళితపాడకు బయల్దేరిందు. కిష్టయ్య, యాదయ్యలు దళితులే. వాళ్ళకూ జరిగిన అన్యాయం చూస్తుంటే కోపమొస్తుంది. అట్లనీ యజమాని మాట యినకబోతే పొట్టగడిచేట్ల అనుకుని సప్పుడు గాకుండ ఉంటుండు. సర్పంచి వచ్చిందు, బామ్మర్లి గురించి ఏం మాట్లాడుదమో ఇందమని గూడెంల పెద్దలందరు గుడిసెలనుంచి బయటకొచ్చిప్పు.

యాపచెట్లుకింద ఉన్న గుండ్రాయి మేడ గూసాని చిన్నారావు వచ్చి నోళ్ళను గుడ కూసామ్మని శైగ జేశిందు.

‘నర్సప్పు! ఎల్లయ్య! కూసుండ్రా. మీపిలగాంట్లకు దెబ్బలు దాకిన యని తెలిసింది. నాకు శాసబాదయింది. గిది జెప్పుదామనె గిట్లోచ్చిను’.

‘ఇది జేయించిది మీ బామ్మర్లి ఏడుకొండలే’ కాస్త దూరంగా ని ల్యూన్ శేఖర్ అన్నదు. శేఖర్ దళితుడే అయినా పట్టుంల హోస్టల్ ఉండి చదువుకుంటుండు.

‘నాకు మీరొకబటి, నా బామ్మర్లి ఒకటి కాదు. మీరు, నా కుటుంబం, నాకు రెండు కండ్లసుంటోళ్ళు. నా పరిస్థితి అర్థం జేసుకోండి’.

‘మరి తప్పు జేశిసందుకు మీబామ్మర్లికి ఏం శిక్క ఏస్తరు’.

‘అరె ఏంది శేఖర్, గట్ల మాట్లాడుతవ్? శిక్క ఏసెటొండుకు నేనె పర్చి? దానికి కోర్టులున్నాయ్?’

‘పోలీస్ స్టేషన్ మా దరకాస్తుగుడ దీసుకుంటెరు. అడిగితే ఎప్పు మీ పేరు జెపుతుండు’.

‘నేనట్టించుకు జెపుత నర్సప్పు? ఇదంత నా శత్రువులు నామీద జేస్తున్న కుట్ట. జెర మీరు నన్నర్థం జేసుకోండి. ఇగ్గా, నా పొలంల పని జేసే కిష్టయ్య, యాదయ్యలను గుడ తీసుకొచ్చిన. వీళ్ళ మీకులపోలై. వీళ్ళకూడ నా తరపున మీతోపాటు పోరాటం జేస్తరు.’

‘మరి మాపోరగాంట్లను కొట్టింది కుడ నీ మనుషులేగద దౌర? దానికేం జయ్యాలే? రెండు దిక్కుల మీరే కొట్లాడుతరా?’

‘కాస్పేపు చిన్నారావుకేమనాలో తోచలేదు. చివరికి మెల్లగా అన్నాడు. నేను మీ పోరాటానికి వ్యతిరేకం కాదు నా మాట నమ్మండి’.

‘గట్లనా! అయితే మాతో పాటు పోలీస్ స్టేషన్కొచ్చి మా ఫిర్యాదు తీసుకొమ్మని ఎస్ట్రైకి జెప్పుని. శేయించిది మీ బామ్మర్లి, మీ మనుషులేనని సాక్షాం జెప్పాని.’

‘అరె, గట్ల మాట్లాడుతరేంది నర్సప్పు? నేను మీకు వ్యతిరేకం గాడ న్నగిని అనుకూలమన్ననా? మీపంచాయితి మీరు జూసుకోండి’.

‘మా పంచాయితి మేము జేస్తుంటే పోలీస్ స్టేషన్ మోకాలడ్డం బెట్టింది మీరే కద? ఊరికి సర్పంచిగ ఇ విషయంల మీ వైఖరేంది?’

‘గిదంత నా శత్రువుల కుట్టని శెప్పినగడ, ముల్ల గట్లడుగుతరేంది? మీరు మాత్రం ఎలక్షన్లల్ల మీ వోల్లు నాకే ఎయ్యాలి, మరిపోకుండి.’

‘ఏస్తుమేస్తుం. గట్లనె మీ బావబామ్మర్లుల నాటకాలన్ని జూస్తు’ అవే శంతో అన్నాడు శేఖర్.

‘ఇన్ని రోజులు నేనేం జెప్పినా నమ్మటోండ్ల, ఇప్పుడు వీళ్ళగుడ తెలివి మీరిందు. ఇంక వీళ్ళను మోసం జేయడం కష్టం. ఊళ్లో పోశమ్మ గుడి సుట్టు పొర్లుదండులు బెడితెనన్న గెలుస్తనో? అనుకుంటూ చిన్నారావు అక్కడినుంచి కదిలిందు.

-గీరి దీర్ఘాల

ప్రైందరాబాద్ పై ఎందుకు పేచి?

‘చర్చ’లో ప్రసంగిస్తున్న ప్రాఘసర్ లక్ష్మీ. చిత్రంలో కుల నిర్మాలన పోరాట సమితి అధ్యక్షుడు దుండు ప్రభాకర్, సామాజిక కార్యకర్త ఉ.సాంబశివరావు, టి.వి.వి ఉపాధ్యక్షుడు శ్రీధర్ దేవేషపాండె, టి.పి.ఎఫ్. కార్యదర్శి చిక్కుడు ప్రభాకర్, ప్రా. మాధవన్ ఉన్నారు

తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్ (తీఱర్స్) ఆధ్యర్యంలో సెప్టెంబర్ 28న హిమాయితీగసర్లోని చంద్రం భవనలో “రాష్ట్ర విభజన - అంతర్నాయకత్వం - ప్రైందరాబాద్ నగరంపై ఎందుకు పేచి” అనే అంశంపై 89వ చర్చ కార్యక్రమం జరిగింది.

సామాజిక కార్యకర్త ఉ.సా., న్యాయపాది సిపోవెల్వెన్ మూర్తి, తెలంగాణ ఉద్యోగుల సంఘం అధ్యక్షుడు సి.విరల్, టీపీఎఫ్ రాష్ట్ర కార్యదర్శి చిక్కుడు ప్రభాకర్, కుల నిర్మాలన పోరాట సమితి అధ్యక్షుడు దుండు ప్రభాకర్, ప్రా.జి. లక్ష్మీ (ఒ.యు.), టి.వి.వి ఉపాధ్యక్షుడు శ్రీధర్ దేవేషపాండె, ప్రా.మాధవన్ వేల్యారు (రిప్టర్) (కాకతీయ యునివర్సిటీ) తదితరులు వక్తలుగా ప్రసంగించారు.

బి.ఎస్.రాములు, ప్రా. ముత్యం రెడ్డి, ప్రా.హరనాథ్, టిఅర్సి షైర్వన్ ఎం. వేదకుమార్, కొమ్మిడి నర్సింహరెడ్డి, పూజారి నర్సింగరావు కార్యక్రమంలో పాల్గొన్నారు.

ఈ సందర్భంగా వక్తల ప్రసంగ సారాంశం..

తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు ప్రక్రియ మొదలైన ప్రతిసారీ, ప్రైందరాబాద్ అభివృద్ధి అనే అంశాన్ని సీమాంధ్ర నాయకత్వంగా మారిన పెట్టుబడిదారులు ముందుకు తీసుకుపుస్తున్నారు. ఈ కుట్ర ఇప్పుడు మొదలుకాలేదు. ప్రైందరాబాద్ చుట్టూ ఉన్న 5 జిల్లల ప్రాంతాలను విలీనం చేస్తూ గ్రేటర్ ప్రైందరాబాద్ చేయడంలోనే కుట్ర ఉన్నది. ఈ విలీనంలో రాయపాటి, కాపూరి, లగడపాటి లాంటి ఎంతో మంది పెట్టుబడిదారులు చేసిన ఆక్రమణలు ఉన్నాయి.

అంతేకాక పరిశ్రమలు, కార్బోరేట్ హోస్పిటల్స్, విద్యాసంస్థలు, సినీ పరిశ్రమలలో పెట్టుబడి పెట్టం అంటూ అప్పనంగా ఇక్కడి సీరు, విద్యుత్, వనరులు వాడుకుంటూ కాలుప్పాలు వెడజల్లి ఇక్కడి వనరు లతో వాళ్ల అభివృద్ధి అయి, ఈ ప్రాంతాన్ని విధ్వంసం చేసి ఆ విధ్వం

సాన్ని అభివృద్ధి అంటూ చేస్తున్న ఈ కుట్ర బయటకు వస్తుందని, అక్కడి పెట్టుబడిదారులు ఈ విధమైన వాడన చేస్తున్నారు. ప్రజలకు ఉపయోగ పడని అభివృద్ధి ఇది అనే విషయం ఆంధ్ర ప్రజలకు అర్థమయితే ఈ పెట్టుబడిదారులపై వారే దాడి చేస్తారని వక్తలు పేర్కొన్నారు.

విధ్వంసం చేసి దాన్ని అభివృద్ధి అనడం, తెలంగాణను దోషించే యొడం ప్రశ్నాన్ని తెలుగువాళ్లంతా ఒక్కటే అన్నదమ్ములం కలిసి ఉండాలి అనడం, దాని పేరుతో ప్రైందరాబాద్ ను ఆక్రమించడం సీమాంధ్ర పెట్టుబడిదారుల లక్షణమని వక్తలు పేర్కొన్నారు.

చర్చ కార్యక్రమంలో చేసిన తీర్మానాలు:

- 1) ఇప్పటి వరకూ జరిగిన రాష్ట్రాల పునర్నిర్మాణాల చట్టాల్లో ఎక్కు దా రాష్ట్ర రాజభాషాన్ని ప్రస్తుతి లేకుండానే రాష్ట్రాలు ఏర్పడ్డాయి. తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు బిల్లు కూడా ఈ విధంగానే తయారు చేసి పాద్మమెంటులో ప్రవేశ పెట్టాలి. ప్రైందరాబాద్ నగర ప్రస్తుతి బిల్లులో తీసుకు రావాలిన అవసరం లేదు.
- 2) ఇతర రాష్ట్రాల ఏర్పాటు సందర్భంగా జరిగిన ప్రక్రియనే తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు విషయంలో పాటించాలి. గ్రూఫ్ ఆఫ్ మినిస్టర్స్ ఇంధ్ర-తెలంగాణ రాష్ట్రాల మధ్య వచ్చే సమస్యల్ని రిఫర్ చేయవలసిన అవసరం లేదు.

అన్ని రాష్ట్రాల ఏర్పాటు విషయంలో ఏ రకంగానైతే కమిషన్ వేసి పరిష్కారం చూపిం చార్ట్, అదే విధంగా తెలంగాణ రాష్ట్ర ఏర్పాటు విషయంలో కూడా ఉన్నత న్యాయస్థానానికి చెందిన న్యాయమూర్తి ఆధ్య ర్యంలో కమిషన్ ఏర్పాటు చేయాలి తప్ప వేరే రాజకీయ ప్రక్రియకు ఆస్కారం కల్పించకూడదు. మొత్తం ప్రక్రియను వేగంగా పూర్తి చేయాలి.

- దక్కన్ మ్యాస్

రెండు భాషల కథ

ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర భావన కలగదానికి ప్రాంతీయ అసమానతలతో పాటు తెలుగు భాష పట్ల వ్యావహారిక భాషా వాడులు చూపిన విపక్షుకూడా ఒకారణమనేది నిర్వివాదమైన అంశం అని అంటూ ఆంధ్ర, తెలుగు భాషల మధ్య గల పోలికలు, తేడాలను వివరిస్తున్నారు ప్రముఖ రచయిత డాక్టర్ నవిమెల భాస్కర్

తెలుగు, తెలంగాణ.. ఈ రెండు పదాలను మనం వింటున్నప్పుడు అవి దాదాపు ఒకేలాగ వున్నాయని గుర్తించడానికి మనలో ఎవరికీ పెద్దగా పాండిత్యం ఉండనక్కరలేదు. ఈ పదాల మధ్య విడదీయరాని సోపతి వున్నది. చక్కని సాపత్యం వుంది. అనేక ఏళ్ళ నుండి వీటి మధ్య సాజాత్య, సారూప్యాలు నెలకొని వున్నాయి. ఈ రెండింటి మధ్య వున్న శబ్దసామ్యం పై విషయాన్ని స్పష్టంగా బుజువు చేస్తున్నది.

తెలుగు ఎంతో అర్థవంతమైన భాష. ఆ మాటకొస్తే ప్రంచంలో వున్న భాషలన్నీ కాస్తేకూస్తో అర్థవంతమైన భాషలే! అయితే వాటిల్లో తెలుగు ముందు వరుసలో వుండటం మన భాషా విశీష్టత. దారాపు అరవై ఏళ్ళ తెలుగు భాషా సాహిత్యాలకు అపారమైన సేవ చేసిన సి.పి.బ్రోన్ తన తెలుగు-ఇంగ్లీషు నిఘంటు పీటికలో "The etymology of Telugu words is full of suggestive meaning" అని పేర్కొన్నాడు. తెలుగుభాషా లక్షణాల గురించి చెబుతూ తెలుగును చక్కని అర్థవంత మైన భాషగా గుర్తించాడు. 'తల్లి', 'తండ్రి' అనే పదాలు 'తెచ్చు' అర్థంలో వున్న 'త' ధాతువు నుండి వచ్చాయనీ, దంపతులిద్దరూ తమ సంతా నాన్ని పెంచడానికి ఏదో ఒకటి తెచ్చి పోషిస్తూ వుంటారనీ, అందుకే వాట్లు తల్లి, తండ్రులయ్యారనీ అర్థ వివరణ చేశాడు. 'చెయ్యి' పదం పని చేయునది అనీ, కూడును కుడిచేతినే) చెయ్యాని 'కుడిచెయ్యి' అంటారనీ, దానికి కొంత ఎడంగా, దూరంగా వున్న చెయ్యి కనుక 'ఎడు చెయ్యి' అయ్యందనీ వ్యతిష్టతి చర్చ చేశాడు. అట్లాగే 'అల్లుడు' (అల్లువాడు) తన పెళ్ళయ్యాక తల్లిదండ్రుల కుటుంబాన్నీ తన భార్య తరపు కుటుంబాన్నీ అల్లులూడనీ, ఆ బంధాన్ని పెనవేసుకునేలా చేస్తోడనీ తెలిపాడు. కదలు అవయవమే 'కాలు; కనునవి, చూసేవి 'కనులు', వినునవి 'పీనులు', మూర్ఖుడునది, వాసన చూసేది 'ముక్కు', శరీర భాగాల్లో నడుమ వుండేది 'సదుము', కోడెతనంతో పడుచుప్రాయంలో భర్తకు అలుగా మారే ఆవిడ 'కోడలు (కోడె+ఆలు), తోటికోడలుతో పాటే తన కూడా తగుదునమ్మా అంటూ ఉమ్మెడి కుటుంబం నుండి వేరుపడే ట్రై వీరాలు (వేరు+ఆలు), కొత్త యుగానికి కొత్త సంవత్సరానికి అదీ, ప్రారంభాలు కనుక ఉగాది (యుగ+ఆది), అరిగి.. వెళ్లి కూర్చుంటే అరిగి పోవునది కాబ్బి 'అరుగు' (వీధి అరుగు), గుండులు పిడికిలి పరిమాణంలో వుంటుంది కనుక 'గుండె'.. ఇట్లాంటి అర్థ వంతమైన పదాలకు తెలుగులో కొదవే లేదు. ఇంకా పక్కలు జంతువుల పరంగా చూసినప్పుడు కాకి (కావ్.. కావ్ అని అరిచేది), మేక (మే.. మే.. అని అరిచేది), కోకిల (కో.. కో... కూ.. కూ.. అంటూ కూసేది) మొదలైన పదాల పుట్టుకను సులువగానే ఊహించవచ్చును. బల్లపరుపుగా వుండే ధాన్యాన్ని

చెల్లాచెదురు కాకుండా కాపాడే సాధనం 'కుదురు' అనీ, భార్యను భరించేవాడూ, పరిపాలించేవాడూ 'భర్త' అనీ, కత్తిరించడానికి పనికొచ్చే పనిమట్టు 'కత్తెరు' అనీ, కూర్చొనేందుకు వాడుకునే ఉపకరణం 'కర్మీ' అనీ.. ఇలా అనేకానేక పదాలు అర్థాలతో మన ముందుకొస్తాయి. తెలుగు భాషలోని ఇలాంటి పదాల్లగే తెలంగాణలో వున్న చాలా పదాలు చాలా సాలోచనగా, ఎంతో సాభిప్రాయంతో చక్కని అర్థాలు కలిగి వాడబడుతున్నాయి.

మనది ప్రధానంగా వ్యావసాయిక దేశం. తెలంగాణలో వ్యవసాయ దారులను 'కాపోల్లు' అని పిలుస్తారు. నేలలో విత్తనం వేసిన దగ్గర్చించి అది పంటగా పండేంతవరకు కాపు (కాపలా) వుండి సంరక్షించేవాళ్ళ కాబట్టి సేద్యం చేసేవాళ్ళని కాబోల్లు, కాపుదనపోల్లు అంటున్నారు. 'కాపు'పదం తమిళంలోని 'పాదుకాపు' సుండి వచ్చింది. పాదుకాపు అంబే రక్షణ అని అర్థం. శిష్ట వ్యావహారిక భాషలో కాబోల్లను రైతులు అంటున్నారు. ఆశ్వర్యకరమైన అంశం ఏమిటంటే 'రైతులు' ఉర్రూ పదం. పంటలు పండించే కాబోల్ల తరువాత ముఖ్యాలు సాతెలు. ఈ పద్మశాలీలు మగ్గం మీద నేసిన బట్టల్ని మనకు అవసరమైన రీతిలో కుట్టేవాళ్ళు మేరోల్లు. మేర అంబే హాఢ్లు. పొలిమేరలో ఉన్న మేర కూడా ఈ అర్థాన్ని కలిగి ఉన్నదే! ఈ మేరోల్లు మనకు కావాలినసి కొలతలతో మేరల మేరకు గుడ్డల్ని కత్తిరించి కుడతారు. 'మీరా' అనే ప్రాకృత భాష నుండి తెలంగాణలోకి వచ్చిన పదం 'మీర'. రెండున్నర జిల్లాల భాషలో మేరకు సమానార్థకంగా 'దర్శి' వుంది. ఇది కూడా దర్జాగా ఉర్రూపదం. పైగా ఒక భాషా శాస్త్రవేత్త దర్శి' అనే మాటకు పర్యాయంగా మన భాషలో తెలుగుపదమేది యిప్పుడు లేదనీ, పూర్వం 'కుట్రుపు పనివాడు' మొదలైన పదాలుండేవని సెలవిచ్చాడు. ఇరవైమూడు జిల్లాల అంధ్ర ప్రదేశ్లో పది జిల్లాల తెలంగాణ పదాల గురించి తెలుసుకోకుండానే భాషా చరిత్రలు రాయడం పెద్ద విషాదం. వ్యావహారిక భాషలో వున్న 'కూలీనాలీ జనం' తెలంగాణలో పనిపాటలోల్లుగా కనిపిస్తున్నారు. పని పాటగానూ, పాటే పనిగానూ మార్పుకుని పని చేస్తున్నారు. 'అడుతు పాడుతు పనిచేస్తుంటే, అలుపూ సాలు పేమున్నది? అంటూ పాటలు పాడుతున్నారు. పాటలతో పనివల్ల కలిగిన పాటలను మరిచిపోతున్నారు. తెలంగాణ పల్లెలో యిప్పులీకీ 'అరేయి పనిపాటలోల్లు వచ్చింద్రా లేదా? జిప్పున పోయి పిల్లుకురా పో' అంటుంటారు. తమ సంభాషణలో అల వోకగా ఈ మాటలు వాడుతారు. 'గంప' అనే పదానికి సమానార్థకంగా మన దగ్గర గుల్ల' వాడుకలో వుంది (కొందరు గంప అని వాడడం కూడా వుంది). ఈ 'గుల్ల' పదం ఉట్టి వట్టి పదం కాడు. తెలుగుదనం ఉట్టిపడుతున్న అర్థయుతమైన మాట. లోపల గుల్లగానూ, బోలుగానూ, భారీగానూ వుంటున్నది కనుక 'గుల్లగా' మారింది. నత్తగుల్ల,

ఇల్లు గుల్లవుతుంది సుమా.. మొదలైన మాటల్లో వున్న గుల్లకూ, తెలంగాణ గుల్లకూ తేడాలేదు. అయినా తెలంగాణ వాళ్ళకు తెలుగు రాదనే అపవాదును మనం మోయవలసి వస్తున్నది. ఇట్లూ గుల్లలాంటి గంపలకొద్ది అర్థవంతమైన పదాలు మనకు తెలంగాణ పల్లెల్లో వినిపి స్తాయి. తెలంగాణలో ‘బోలు ప్యాలాలు’ అనే మాట వుంది. ఇతర ప్రాంతాల్లో ప్రామాణిక భాష మాటల్లాడే ప్రాంతాల్లో ఈ మాటను ‘మరమరాలు’గా వ్యవహరిస్తున్నారు. ‘మరమరాలు’ హిందీ నుండి వచ్చిన పదం. మరి ‘బోలు ప్యాలాలు’గా అంటే ఏమిటి? లోపల ‘బోలు’గా వుండే ప్యాలాలు (పేలాలు). అర్థం తెలిశాక ఏది అనలు తెలుగో జూనుతనం ఏ తెలుగులో వుందో తేటపడుతున్నది కదా! ఇక పేలాలు అంటే పేలు తాయి కాబట్టి అవి పేలాలయ్యాయి (తయారీలో). కొన్ని ప్రాంతాల్లో ఏటినే ‘బొంగు ప్యాలాలు’ అని కూడా పిలుస్తారు. లోపల ‘బొంగు’ వున్నది కనుక బొంగు ప్యాలాలు.

తెలంగాణలో ఇట్లాంటిదే మరొక మాట బోల్లు. కూతురుకు పెళ్ళిచేసి పంచేటప్పాడు కట్టుకానులతోపాటు కన్నతండ్రి ‘బోల్లు’ కూడా ముట్టుబెబుతాడు. బోల్లు అంటే ఏమిటో కాదు మరి! బోలు+లు=బోల్లు. ‘లు’ మన భాషలో వున్న బహువచన ప్రత్యయం. బోలుతనం కలిగినవి బోల్లు. భాటీ పొతులనే తెలంగాణలో బోల్లు అంటారు. అవి ఆయా పదార్థాలతో నిండుగా వుంటే బోల్లు అనరు. గిస్చెలు అంటారు. ఇంత గొప్పగా అర్థవిచ్ఛణ పాటిస్తూ మాట్లాడుత్తు వాళ్ళు తెలంగాణియులు. అకస్మాత్తుగా ఎవరైనా చనిపోయినప్పుడు ‘అరే వాడు పిదాత చచ్చిందురో’ అంటున్నారు. పిడతా అంటే స్ఫూర్తి దృష్టికి హరాత్తుగా అని అర్థం. నిజానికి పిదాత అంటే పిడగువాత. చెప్పి పెట్టుకుండా పిడగు పాతము జరిగినట్లు పిడగుపాటులా చనిపోవడం ‘పిదాత’ చచ్చుడు. అనుకోనిది కాబట్టి అది అకనిపాతంలాంటి సంఘటన, కుర్రటన. ‘ఎల్ల కట్టిలు’ తెలంగాణలో వెదురుకు బదులు వాడుతున్న మాట. వృక్ష జ్ఞాతిలో వెదురు ఒకటి. లోపల బోలుతనం కలిగివున్న వెదురు మనకు అనేక రకాలుగా ఉపయోగపడుతున్నది. లోపలి వెలితి (కొరత, లోపం లోటు, బోలుతనం) కలిగిన కట్టిలు కనుక ఎల్ల కట్టిలుగా వున్నాయికుడు. పదాది వకారం లోపం వల్ల వెలితి, ఎల్లా మారడం మామూలుగా జరిగేదే! పెళ్ళి, చావు మొదలైన శుభాషభ కార్యాల్లో వంటవాడు ఉప్పు వేసేటప్పుడు ‘పైలం. ఉప్పు మాపక్కగ వుండాలే. వంటలు పాడు చెయ్యుకు’ అంటున్నాం. ఉప్పు అన్నేసి మాడు. నన్నీ చూడు అంటా సవాల్ చేస్తుంది. కనుక అది కూరాల్లో తక్కువ కారాదు. ఎక్కువా కాకూడడు. హెచ్చుతగ్గులు కాకుండా ‘మాపనం’ చేసి వేసినట్లు (కొలిచి వేసినట్లు) వుండాలని చెప్పుడమే ‘మాపక్కగ’ వుండాలన్నమాట. ఉప్పు మాపకం లాంటి పార్చిపుస్తకాల్లో వున్న మాట కూడా ‘మాపక్కగ’ను సూచించడం లేదూ!

తెలంగాణలో ‘గోక్క’ అనే పదం ఒకటి వుంది. ప్రామాణిక భాషలో దీనికి పర్యాయం ‘బాతు’. తెలంగాణలో కొందరు ‘గోక్క’కు బదులు ‘బాతు’ అని కూడా మాట్లాడతారు. అయితే విద్యాగంధం సోకనటు వంటి పశ్చియాలు చాలా మంది ‘గోక్క’ అంటారు. పీ... పీ అనేది పీక. కే.. కే.. అనేది కేకము, కేకి (నెమలి). మే.. మే అని అరిచేది మేక కా.. కా.. అని అరిచేది కాకి. కూ.. కూ.. అని కూనేది కోకిల. ఇన్ని పదాలకు అమెద ముద్ర లభించడానికి కారణం అవి అర్థవంతమైనవి

శ్రీలంక వామపక్క నాయకుడు డిసిల్వా చెప్పిన మాటలు గుర్తుకు తెచ్చుకోవడం అవసరం. ‘మనం ఒకే భాషను జాతీయ భాషగా గుర్తిస్తే దేశం రెండుజాతులుగా చీపిపోతుంది. రెండు (సింహాశ, తమిళ) భాషలనూ, జాతీయ భాషలుగా గౌరవిస్తే ఒకేజాతి నిర్మాణమవుతుంది’ ఈ మాటల్ని కొస్త మార్చి మనకు అన్యయించుకోవచ్చునిలా. “మనం ఒకే ఒక ప్రామాణిక భాషను గుర్తిస్తే రాష్ట్రం రెండు ప్రాంతాలుగా విడిపోతుంది. రెండు (ఆంధ్ర, తెలుగు) భాషలను సమానంగా గౌరవించి వస్తుట్టయితే ఏక రాష్ట్ర భావన ఉండి పుండేది.”

కావడం. మరి గో.. గో.. అంటూ తోకలు వూపుకుంటూ దారంట నడిచేవి గోకలు కావ్హా! మహాబూబ్ నగర్ జిల్లాలో ‘దోముసు ‘గొయ్క’ అంటారని రవ్వా శ్రీపరి చెప్పగా విన్నాను. ‘దోము’కు వ్యుత్పత్తి చెప్పడం కష్టం. ఇక ‘గొయ్క’ చూద్దాం. ‘గుయ్మ, గుయ్మ, గొయ్మంటూ మనల్ని కుట్టుతున్న ప్రాణి గొయ్క. భాషలో ఇంతకన్నా ‘సార్థకమైన’ పదాలుంటాయిని నేనయితే అనుకోను.

శైఘ్ర వ్యాపకోరికంలో ప్యాంటు, పంట్లాపు అని రెండు పదాలున్నాయి. ఇవి ఎకార్ధబోధక పదాలు. మగవాళ్ళ డ్రెసెలో ఒక సగం షర్పు, మరొ సగం ప్యాంటు. ఈ పంట్లాపు Pantaloons అనే ఆంగ్ల శబ్దం నుంచి వచ్చింది. శిప్పులు ఇంగ్లీషు నేర్చి తెలుగు మరిచినవాళ్ళు. పోత పాల మొజలో తల్లిపాల రుచిని విస్తరించారు. వీళ్ళే అంగ్లాంద్రులు, భీటిపాంద్రులు. తెలంగాణలో ‘ప్యాంటు’కు సమార్థకంగా ‘లాగు’ అనే మాట యిప్పబట్టికి వుంది. ‘మేరోల్లు అంగ్లాగు కుట్టింటారా? పండగు హూట కొత్త అంగ్లాగు లేకుంటె ఎట్లరా?’ అనే వాక్కాలు మన వ్యవహారంలో వున్నవి. ఈ ‘లాగు’ ఎలాగ తెలుగు పదమో చూద్దాం: వేసుకోనేటప్పుడూ, తీసివేసటప్పుడూ ‘లాగు’తూనే వుంటాం కాబట్టి ‘లాగు’ అయ్యంది. ఇంతకన్నా అర్థవంతమైన తెలుగేది? ‘హరాత్తుగా చచ్చాడు’ అనే అర్థంలో ‘పెట్లు చచ్చిండు’ అని వ్యవహరిస్తున్నాం మనం. పెట్లు అనే మాట ‘పెట్లులు’ నుండి పుట్టింది. ‘పెట్లులు’ మల్ల ‘పెట్లును’ నుండి వచ్చింది. ‘పెట్లును’ పదంలోని ‘స’ ల’గా మారి పెట్లులు, పెట్లు అయ్యందన్నమాట. పెట్లు అంటే దెబ్బ. పెట్లు చచ్చిండు అంటే దెబ్బకు చచ్చాడు. దెబ్బ హరాత్తుగా అనుకోండా పదేదని మనం పెద్ద పెట్లును అరిచి చెప్పవలసిన పనిలేదు. మలయాళంలో కూడా పెట్లున్న అంటే (పెట్లు+ఎన్ను), హరాత్తుగా అని అర్థం కనుక శిష్టప్యాంటప్పుడు వెంటి పెట్లును అంటారు. పెట్లు మలయాళ భాషలోని పెట్లు సమార్థకాలని ఒక్క పెట్లును అర్థమై వుంటుంది మరి!

పశుపులను ఒక కొయ్యగుంజకు తాడుతో కట్టివుంచేది ‘తలుగు’: ఇది ‘తలుగు’ నుండి వచ్చిన పదం. ఇది ‘తలుగు’లోని రెండవ, మాడవ స్థానాల్లో వున్న అక్కరాలు పరస్పరం మారి ‘తలుగు’గా మారింది. (వర్ష వ్యుత్యయం). పశుపుల్ని తాటితో కొయ్యకు తగిలించేది కాబట్టి ‘తలుగు’ అయ్యంది. వరంగల్లోని కొన్ని ప్రాంతాల్లో తలుగు, తనుగు రెండు రూపాలున్నాయి. వ్యాపకోరిక భాషలో దీనికి సమార్థకం ‘పలుపు’. తల బద్దులు కొట్టుకున్నా అర్థంగాని పదం ‘పలుపు’. ఏ పని చెప్పినా వినకుండా మోరను (ముఖాన్ని) తిరస్కరించ భావంతో తీప్పేవాడు మోర్చిపు మనిషి. ఏదు మొండివాడు. కావాలంటి ఏమించాడు. కావాలంటి ఏమించాడులు నిఘం

టువుల్లో ‘మౌరత్తేపు’ అన్న పదానికి ఆర్థం చూడవచ్చు. ఎల్లిగడ్డలు / ఉల్లిగడ్డల్ని వరుసగా అంధ్రులు (శిష్టాంధ్రులు) ఎల్లిపాయలు, ఉల్లి పాయలు అంటున్నారు. తెలంగాణలో ఎల్లిగడ్డలు, ఎల్లిపాయలు.. రెండూ వేరేరు అర్థాల్లో వున్నాయి. ఎల్లిగడ్డ నుండి విడదీయగా, పాయున్నట్లు ఎడబాయునట్లు వేరు చేయగా వచ్చినవి ఎల్లిపాయలు. ఈ పాయలన్నింటినీ కలిపి వుంచేవి ఎల్లిగడ్డలు. మన దగ్గర పాయకీ, గడ్డకీ స్పష్టమైన తేడా వుంది. ప్రామాణిక భాషలో ఎల్లిగడ్డలు లేనే లేవు. ఉన్నవి పాయలు మాత్రమే. ఉల్లి విషయంలోనూ వాళ్ళకు గడ్డలు లేవు. వాటినీ ఉల్లిపాయలు అంటున్నారు. ఎల్లిపాయల్ని గిలినట్లు కోసినట్లు విడదీసినట్లు చేసినా ఉల్లిలోంచి పాయలు వస్తాయా? రాపు. వాటిని చారులాంచి కూరల్లో భాగా ఉడకబెట్టినప్పుడు మాత్రమే వేటికవి పొరలు పొరలుగా వచ్చే వీలుంది. అందువల్ల పాయలుగా రావడానికి వీలులేని వాటిని ఉల్లిగడ్డలుగా పిలువడమే సముచితం.

నేనోకసారి రెండేళ్ళ క్రితం కొత్తగా ఇల్లు కట్టుకున్న మా తమ్ముని దగ్గరకు వెళ్ళాయి. ఇంటి నిర్మాణం దాదాపు పూర్తయి సున్నాలు వేసున్నా రప్పుడు. వేసిన సున్నం ఒక చోట చిక్కగానూ, మరోచోట పలుచగానూ వుండి చూడ్డానికి అసహ్యంగా వుంది. ‘సున్నం సరిగా నేయడం లేదు తమ్మీ’ అన్నాయి. వెంటనే మావాడు ‘అట్లగారు అన్నా! మొదటి కోటింగీల ఇట్లునే దాట్లు దాట్లు వుంటది’ అన్నాడు. అసలు విషయం మరిచి ఈ దాట్లు దాట్లు ఏమిటా అని ఆలోచించాను. ఇంకేం? గొప్ప ఆర్థం స్ఫురించింది. దాట్లు.. గెంతులు.. దుంకులు.. దాటుటలు.. కప్పుదాట్లు. ఒక చోటి సుండి కప్ప మరొక చోటికి గెంతుతూ వెళ్ళటాలు. ఈ మాదిరిగా వేసిన సున్నం అన్నమాట. ఇంతకన్నా ఆర్థం ఇంకేం కావాలి? ఇక ‘వయ్యా’ అనే పదమీద దృష్టి పెడదాం. ప్రామాణికంలో దీనికి ‘పుస్తకం’ పర్యాయం. ‘వయ్యా’ సైతం అర్థస్వరంగా కలిగింది! ‘పహి’ సుండి ‘వయ్యా’ అయ్యంది. పహి(యి)ంచు, చేతితో పట్టుకొను వస్తువు వయ్యా. అందుకే పుస్తకాన్ని హస్తభూపణం అన్నారు. ఆధిపత్య ధోరణి కలిగిన వ్యాపారికం మొత్తంగా ‘వయ్యా’ని అశిఖివేసింది. తెలంగాణ అంతటా అందరూ పుస్తకాన్ని ‘వయ్యా’ అనేవారు అప్పుత్తో. ఇప్పుడలూ అంటే పక్కన మన ముఖమీదే సమ్మారు శిష్టాలు. అయితే మరాలీ భాషలో ‘పుస్తకం’ అన్నమాట లేదు. ఉన్నా తక్కువ ప్రచారం దానికి. అక్కడల్లా వున్నది ‘పహి’. బెంగాలీలో కూడా పుస్తకానికి బదులు ‘బజ్’ ఉంది. (బెంగాలీలో ‘ప’ అక్కరం లేదు కాబట్టి ‘బజ్’ అయ్యంది). అలాంచి ‘వయ్యాలో’ ఉన్న కాగితం ‘కమ్మ’. అప్పుత్తో తెలంగాణ వాసులు ఎంత కమ్మగా పిలుచుకునేవారు కాయితాన్ని ‘కమ్మ’ అని. ఈ ‘కమ్మ’ పదం తాకప్రాల, తాచికమ్మలమీదే రానే కాలం సుండి అంధ్రప్రదేశ్ అవశ్యక వరకూ వూరేగింది. ఇప్పుడు ‘వ్యుత్తుతి’ తెలియని కాగితమ్మాటున దాక్కుంది. చెవుల ‘కమ్మలు’ కూడా తాటి కమ్మల్ని నగలుగా ధరించిన కాలంనాచివి.

ఇరవైనాలుగు క్యారట్లు బంగారాన్ని తెలంగాణలో ‘చొక్కు’ అంటారు. క్యారట్లు లేదా కేరట్లు అంగ్రెపదం. అయినా దానికి ఆమోదముద్ర లభించింది. అందులోనూ దానికి వ్యుత్తుతి వుందో లేదో తెలియదు. మరి ‘చొక్కు’ చొక్కుమైన (స్పృష్టమైన) తెలుగు పదం. ఈ చొక్కు బంగారంతో లేదా వెండితో నగలు చేయలేం. అది మెత్తగా వుండి ఆభరణాలకు స్థిరమైన ఆకారాన్ని కలిగించు. అందువల్ల దానికి కొంత

తెలంగాణ అంతటా అందరూ పుస్తకాన్ని ‘వయ్యా’ అనేవారు అప్పుత్తో. ఇప్పుడలూ అంటే పక్కన మన ముఖమీదే సమ్మారు శిష్టాలు. అయితే మరాలీ భాషలో ‘పుస్తకం’ అన్నమాట లేదు. ఉన్నా తక్కువ ప్రచారం దానికి. అక్కడల్లా వున్నది ‘పహి’. బెంగాలీలో కూడా పుస్తకానికి బదులు ‘బజ్’ ఉంది. (బెంగాలీలో ‘ప’ అక్కరం లేదు కాబట్టి ‘బజ్’ అయ్యంది). అలాంచి ‘వయ్యాలో’ ఉన్న కాగితం ‘కమ్మ’. అప్పుత్తోనే కాగితం ‘కమ్మ’. అప్పుత్తో తెలంగాణ వాసులు ఎంత కమ్మగా పిలుచుకునేవారు కాయితాన్ని ‘కమ్మ’ అని.

రాగి ధాతువల్లాంచివి కలిపి ఆభరణాల బంగారం చేస్తారు. ఈ ఆభరణాలు లేదా నవరస్ వెండి బంగారాల్ని తెలంగాణలో ‘టెటీ’ అంటారు. కేడు, కీడు, చెడు, హని అనే అర్థాల్లో ప్రయుక్తమవుతున్న పదం ‘టెటీ’. స్వచ్ఛమైన లోపోనికి రాగి లాంటి వాటివల్ల కొంత ‘కీడు’ కలుగుతుంది. అయితే ఈ కీడు మంచికి! (కొన్ని రకాల బాక్సీరియాల్గా). నగలుగా రూపం తసుకోవడానికి! అంతే గాక ‘ఫేటు’ అనే పదం కూడా ‘కేటీ’కి మాత్రకగా వున్నది.

కుటుంబ నియంత్రణ శప్త చికిత్సను తెలంగాణలో ‘బర్రకంట్రోలు’ అంటారు. ఇది తెలంగాణ పల్లె ప్రజల సృజనాత్మకతకు నిదర్శనంగా నిఖిలింప పదం. పిల్లలు గాకుంట భర్త అపాపేషన్ చేసుకున్నప్పుడు Birth control అది అవతుంది. ఈ అంగ్రె పదానికి ఏ మాత్రం అర్థహని కలుగకుండా వ్యవహారంలోకి తెచ్చుకున్న సవ్య పుట్టించే మాట బర్రకంట్రోలు. కుటుంబ నియంత్రణ శప్త చికిత్స పల్ల భర్త పిల్లలు పుట్టడం కంట్రోలు కావడం అన్నమాట.

నిజమాబాదు లాంటి జిల్లాల్లో సుంకరులు, తలార్లు అనే ఆర్థంలో ‘మనుష్రోల్లు’ అనే మాటను ఉపయోగిస్తున్నారు. మనుష్రము అంటే వెదురు. వెదురుతో చేసిన కర్రలు చేత ధరించివున్నవాళ్ళు మనుష్రోల్లు. వీళ్ళు సుంకరుల్లాగే సుంకాలు వసూలు చేయడం మొదలైన పసులు చేస్తారు. వరంగల్ జిల్లాలోనే కొన్ని ప్రాంతాల్లో వీళ్ళని ఎలోల్లు, ఎట్లోల్లు అంటున్నారు. గ్రామం నెలుపల వుండేవాల్లు వెలోల్లు. దాదాపు వెట్టికి పనిచేయువాళ్ళు ఎట్లోల్లు.

తెలంగాణలో “వి పనిచేసినా యాల్ కమాన చేయాల్సి. ఇగ గీ కమాన అయితే ముందర వడ్డట్టీ గని” అనే వాక్యాలున్నది. ఈ వాక్యాలోని ‘కమానకు అర్థమేమిటి. ‘కమాన’ అంటే ‘క్రమాన’ అని ఆర్థం (క్రమమున). ఏ పనిచేసినా వేళ క్రమాన, వేళ ప్రకారం చేయాలని సారం. ‘బ్రతుకు’ లోంచి. ‘క్రొత్త లోంచి, ‘ప్రాయు’ లోంచి, ప్రాతలోంచి - రా వత్తు జారిపోయట్టే క్రమేణ ‘క్రమాన’ నుండి కూడా ఊడిపోయి ‘క్రమాన’ అయ్యంది. అది నిషేషంగా తెలంగాణ వ్యవహారంలో పుంది.

‘చామనచారు’ అనేది శిష్టవ్యాపారికంలో వున్న ఒకానొక పదం. దీనికి సమానంగా తెలంగాణలో ‘సామ నలుపు’ అనే మాట పుంది. చామన చారు అంటే శ్యామపర్చం అనే అర్థం వున్నట్టీ సామ నలుపుకూడా శ్యామలమైన నలుపు అని ఆర్థం వున్నది. ‘సామ ధాన్యం’ కూడా శ్యామలమైన రంగున్న కారణం చేత ఆలా పిలువబడుతున్నది. శిష్ట వ్యాపారిక భాషలో ఉన్న ‘అశ్వర్యపోవడం’ అన్న మాటకు సమానార్థకంగా దాదాపు తెలంగాణ అంతటా ‘బీరిపోవడు ఉంది. వెత, వెలపు అనే తెలుగు పదాలు విత్తెప్పు (ఆశ్వర్యం, భయం) అనే

తమిళ పదం నుండి వచ్చాయి. ప్రాచీనమైన తెలుగులో కూడా వెఱగు పాటు, వెఱగుపదటం లాంటి ప్రయోగాలున్నాయి. నివ్వెత్తాపోవడమంటే నిండుగా వెరగుపదటం. ఆ వెరగుపదటమే బీరిపోవడం. ‘వెఱగు’లోని ‘ప’కారం ‘బ’ కారమై బీరిపోవడంలో వున్నది. కన్నడంలో బెర్చు అనేది ఆశ్వర్యపోవు అనే ఆర్థంలో వుంది. గోండులో వున్న వెట్ ఈ బీరి పోవడానికి దుర్గే!

ఆంకా ఈ లెక్కన ఎన్నో ఆర్థవంతమైన పదాలు తెలంగాణలోని మారుమాల పల్లెల్లో, మూలగొట్టు ఊళ్ళల్లో, మంది నోళ్ళల్లో నానుతూ కనిసిస్తాయి కంటకం (ముల్లు) లాగా గుచ్ఛుకుని పట్టుకునే కాంటా (బిస్టీసు), అంగాన్ని, శరీరాన్ని కప్పివుంచే అంగి (చొక్కా), గుండుంగా చిన్న గోళాకారంలో వున్న గోలి (మాత్ర), గుండుంగానూ చిన్నగానూ వున్న గుండి (బట్ట, బొత్తాపు), గళం, గొంతు నుండి పుట్టిన గల్లు (కాలర్), పక్కమే పంక’గా మారిన (ప్ర్యాన్), ఎంతో సుతారంగా సున్నితంగా యిళ్ళు నిర్మించే ‘సుతారి’ (మేష్టి, మేనన్), గళబంధమై చలినుండి మనల్ని రక్షించే గుల్చందు (పుఫ్టర్), మిరియవు కాయ నుండి మిరపకాయగా మారిన (మీర్చి), కీచుమనే పిట్లు అరిచే కీసుపిట్లు (విజిల్), పిట్లువేసిన మలం పిట్ల పియ్య (రెట్ట), పట్టులాగా చిక్కగా వున్న పాలు పట్టుపాలు (గుమ్మాపాలు), సిమెంటుతో యిల్లు కడుతున్నప్పుడు పైన భత్తంలాగా కప్పుకుని వుండే చెత్తు (స్లైట్), వస్తువులు కొసడానికి ప్రియంగా వుండే పిరం (అతి ఖరీదైనది), చిన్న పొడుగాటి గొట్టంలాగా వున్న జెప్పడం గొట్టులోని (క్యాప్సుల్), గిరుకున్న తిరిగే గీరె (చక్రం), బొగ్గుల పెట్టుతో లేక విద్యుత్ పరికరంతో రుదుతున్నప్పుడు గుడ్లల ముదుతలు అన్ని వేడిపల్లపోయి అవి విస్తరించడం ఇస్తే (ఏరన్), ఏ వహనా పక్కతు’ నిద్దించినట్లు మెహర్రీగా చేసే పొక్క (చక్కగా), వంకర కొంకరగా వున్న కొంక (తప్ప గోల), ఎంతో ఉపాయంతో, లౌక్యంతో ‘వివరం’తో చేసే ‘ఇగురం’ పని (ఉపాయం), వెలుగు ఎలుగుగా మారి పిడప ఎగిలి అయ్యి.. అది పారడమే ఎగిలి వారుడు (తెల్లువారడం), వడితో రువ్వినంత జోరుగా వున్న రువ్వడి (మిక్కిలి వేగం), పాము పడగ విప్పినట్లు ఆకులతో, కాండంతో వున్న పాంపడిగి శెట్లు (నాగజెముడు), ఆత్రంతోనూ, బుత్తరం (చంచలం)గానూ చేసే అత్తర బుత్తర పనులు (పాడావిడి పనులు) - ఇట్లాంటి వందలాది వేలకొడ్ది పదాలు అర్థస్వార్తితో నిలుస్తున్నాయి. (బ్రాకెట్లో సూచించిన పదాలు దాదాపు శిష్ట వ్యాపారిక భాపలోనివి). అనలు తెలుంగ+ఆణము ‘తెలంగాణము’గా మారింది. తెలుంగ భాష మాట్లాడే ప్రాంతము అయిన తెలంగాణ పల్లెల్లోకి వెళ్ళగలిగితే, చదువు సంధ్యల వల్ల అఖిన శిష్టభాపకు బిస్తుమైన భాపలోకి వెళ్ళగలిగితే, నలుగురు ఆడవాళ్ళు ఒక చోట చేరినప్పుడు వినగల్లితే, నిర్కూర్సుల మాటల్ని ఆణిముత్యాలు మూటలుగా గుర్తించగలిగిన పెద్దమనస్సు, సానుభూతి, భాషా దృక్పుథం, నిప్పాక్షిక దృష్టి మొదలైనవి మనలో మిగిలివుంటే.. అధ్యాతమైన, ఆర్థవంతమైన అనేకానేక తెలంగాణ మాటల్లోని రహస్యాలు బోధపడతాయి.

ఈ మాటలన్నీ ఆంధ్రప్రదీప దేపంతో చెబుతున్నవి కావు. స్వభావ పట్ల ప్రామాణిక భాషావాదుల్లో వేళ్ళానుకుని వున్న విపక్క చూసి రోపంతో, రోపంతో, ఉక్కోశంతో రాస్తున్న రాతలు. సామ్రాజ్య

తెలుంగ+ఆణము ‘తెలంగాణము’గా మారింది. తెలుంగ భాష మాటల్లాడే ప్రాంతము అయిన తెలంగాణ పల్లెల్లోకి వెళ్ళగలిగితే, చదువు సంధ్యల వల్ల అఖిన శిష్టభాపకు బిస్తుమైన భాప లోకి వెళ్ళగలిగితే, నలుగురు ఆడవాళ్ళు ఒక చోట చేరినప్పుడు వినగల్లితే, నిర్కూర్సుల మాటల్ని ఆణిముత్యాల మూటలుగా గుర్తించగలిగిన పెద్దమనస్సు, సానుభూతి, భాషా దృక్పుథం, నిప్పాక్షిక దృష్టి మొదలైనవి మనలో మిగిలివుంటే.. అధ్యాతమైన, ఆర్థవంతమైన అనేకానేక తెలంగాణ మాటల్లోని రహస్యాలు బోధపడతాయి.

వాద దురహంకారం కలిగిన ఇంగ్రీషుభాష ప్రపంచంలోని యితర భాషల్ని ఎట్లా తుడిచిపెడుతున్నదో, ఎలా తొక్కిపుడుతున్నదో అచ్చం అలాగే ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్రపత్రణ నుండి నేచిపరకు శిష్టవ్యాపోరికం తెలంగాణ భాషను పైకిరాకుండా చేసింది, చేస్తున్నది. మనలో చాలా మంది ప్రామాణిక భాషగా అంగీకరించిన వ్యాపారిక భాష శిలా సద్గుర్మైంది. వినుగు పుట్టిస్తున్నది. పరాయాకరణకు గుర్తి చేస్తున్నది. దేశాన్ని దేసంగానూ, భాషను బాగుగానూ, అశను ఆసగానూ పలుకు తున్నది. యాసగా మాటల్లడుతున్నానే మనం వంకరగా మాటల్లడుతున్నా మని దయ్యాలు వేదాలు వల్లించినట్లు చెబుతున్నది. భాష అంటే భాషిం చునది, మాటల్లడునది, చక్కగా సంభాషించునది. ఆర్థవంతంగా భావ ప్రసారం చేసేది భాష. భాష అర్థవంతంగా వున్నప్పుడే దానికి సాంపు వంటంది. జీవద్భాష అయిన తెలంగాణ భాపలో ఆర్థస్తురణ పదాలకు కొదులేదు. అయినా వివిధ మాధ్యమాల ద్వారా ఇప్పటికీ మన భాషను అపహస్యం పాలు చేస్తున్నారు. కొత్త సామ్రాజ్యవాదులు సీరియల్లలో సినిమాల్లో దుష్టపాత్రాలకు (అదయినా, మగయినా) సంభాషణలు పెట్టి నప్పులపాలు చేస్తున్నారు.

ఈ సందర్భంలో శ్రీలంక వామపక్క నాయకుడు డిసిల్వా చెప్పిన మాటలు ఒకసారి గుర్తుకొపడం అవసరం. ‘మనం ఒకే భాషను జాతీయ భాషగా గుర్తిస్తే దేశం రెండుజాతులుగా చీలిపోతుంది. రెండు (సింహాల, తమిళ) భాషలనూ, జాతీయ భాషలుగా గౌరవిస్తే ఒకే జాతి నిర్మాణమవుతుంది’ ఈ మాటల్ని కాప్ట్ అటూ ఇటూ మార్చి మనకు అన్యాయించుకోవచ్చినిలా. “మనం ఒకే ఒక ప్రామాణిక భాష ను గుర్తిస్తే రాష్ట్రం రెండు ప్రాంతాలుగా విడిపోతుంది. రెండు (అంధ్ర, తెలుగు) భాషలను సమానంగా గౌరవించి వున్నట్లుయితే ఏక రాష్ట్ర భావన ఉండి వుండేది.” ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర భావన కలగడానికి ప్రాంతీయ అసమానతలతో పాటు మనభాష పట్ల వ్యాపారిక భాషా వాదులు చూపిన విపక్కకూడా ఒకారణమనేది నిర్వివాదమైన అంశం. వాత్ర ‘ఆదివారం’ 19-06-2005, 26-06-2005)

ఈ మాసం పదాలు

యూ టర్న్	అంపైర్
పీపుల్ టర్న్	రాజీనామా
రాజశాసనం	యుద్ధం
శిలాశాసనం	సన్యాసం
చివరిబంచి	సమన్యాయం

బంగారు బతుకమ్మ

తెలంగాణ ఆచార, సాంప్రదాయాలకు ప్రతీక బతుకమ్మ పండుగ. తెలంగాణ బతుకు చిత్రం బంగారు బతుకమ్మ.

బొడ్డమ్మ పున్సుం పోయినంక ఏడోనాడు పుట్టకోరు మల్లితో పీటపై బొడ్డమ్మను అందంగా తీర్చిదిద్దుతారు. ఎర అలుకు హూతలతో ఆక్రమణి యంగా అలంకరిసారు. పసుపుతో ముడ్గగా చేసిన గౌరమ్మను బియ్యం పోసిన కుడకలో పెట్టి కుంకుమ జల్లుతారు. కొత్త రైక కనుమ పెట్టి, పూలు పోసి, అగ్రు వత్తులు ముట్టిస్తారు. రోజు పొద్గుగూకంగనే వాకిట్లో పుట్టుమన్ను (ఎర మన్ను)తో గుండంగా అలికి, పచ్చ పిండితో ముగ్గులు వేసి, బొడ్డమ్మను పెట్టి, అడవడచులు వలయాకారంలో తిరుగుతూ, చప్పట్లు లయాత్కరంగా కొడుతూ ఆడి పాడతారు. బొడ్డమ్మను కొలిచిన ఆడ పిల్లలకు మంచి మొగుడు దొరుకుతాడని విశ్వసిస్తారు.

“బొడ్డమ్మ బొడ్డమ్మ కోర్ బొడ్డాలెండారే కోల్ / నీ బిడ్డ నిలగారు కోల్ నిట్ట మల్లె సట్టోలే కోల్” లాంటి పాటలు ఆహాతులను ఆలోచింప చేయడమే కాకుండా వీసుల విందుగా ఉంటాయి.

“కాకర చెట్టు మేకలు మేసే యేడికి వోయినవ్ బొడ్డమ్మా నీ తోడు నిమ్మలతోడు పందిరి కిందనె పడుకున్నా” అంటూ ప్రశ్నోత్తర రూపంలో సాగే పాటలు కొంచెతనంగా ఉంటాయి. నవ్వుల పుప్పులు పూయిస్తాయి. రాత్రి అయ్యేదాకా ఆడుకున్నాక, బొడ్డమ్మను నిద్ర పుచ్చుతారు. ఘలహాలు పంచుకు తింటారు. నిద్రబుచ్చే పాట కూడా బహు ముచ్చగా వుంటుంది.

“నిద్రపో బొడ్డమ్మ నిద్రబోవమ్మా / నిద్రకు నూరేండ్లు నీకు వెయ్యిండ్లు / నిను గన్న తల్లికి నిండు నూరేండ్లు” అని బొడ్డమ్మను నిద్ర పుచ్చుతారు. ఇట్లు తొమ్మిది రోజులు అత్యంత భక్తి శ్రద్ధలతో ఆడ బిడ్డలు ఆడుకుంటారు. అనంతరం బొడ్డమ్మను నీళ్ళలో నిమజ్జనం చేస్తారు.

ఆ మరునాడే ఆశ్చీర్యజ మానం మహాలయ అమావాస్య (ప్రతిమాస / పెద్దల మాస) నుండే ఎంగిలి పూలు (చిన్న బతుకమ్మతో బతుకమ్మ సంబురాలు ఆరంభం. తండ్రోడు, ఉడ్డరాసి, గోరంట, గుమ్మడి, బంతి, చేమంతి, కట్ట, మందారం, తీర్కు గడ్డి పూలతో కొత్త సిబ్బుల్లో బతుకమ్మను పేరుస్తారు. గౌరమ్మను పెట్టి కొలుస్తారు. ఊరి సాపడి కాడ గానీ, దేవాలయాల ముందు గానీ మహిళలు సామూహికంగా బతుకమ్మ ఆడతారు. తొమ్మిదొడ్డుల పాటు తెలంగాణ ఆడబిడ్డలు అటపాటలు ఆనంద డోలికల్లో మునిగి తేలుతారు.

శరద్యతువలో నేల తల్లి జాలు వడుతుంది. వోంటి నిండార్ సందులేకుండా పూల మొక్కలు మొలుస్తాయి. రంగు రంగుల పుప్పులతో భూమాత శోభయామానంగా ముస్తాబవతుంది. పేరుకు స్థ్రీల పండగే అయినా పురుషులు కూడా ఉత్సాహంగా పూలను కోసుకొస్తారు. బతుకమ్మను పేర్చడంలో చేదోడు వాడోడుగా ఉంటారు.

ఆడబిడ్డలను అత్తగారించి నుండి పుట్టించికి తీసుక వస్తారు. కుటుంబ ఆర్థిక శక్తి మేరకు కొత్త బట్టలుకొని పెడతారు. బంగారు, వెండి మొదలైన నగలు సట్టా చేయించుకుంటారు. కొత్త గాజులు కొని పెడతారు. మక్కలు, పెసలు, బియ్యపు పిండితో సత్తు ముద్దలు తయారు

చేస్తారు. నువ్వులు, పల్లీలు, బెల్లం, శక్కర, నెయ్యలతో రుచికరంగా పదార్థాలు తయారు చేసి, గౌరమ్మకు నేవేద్యంగా సమర్పించి ఘలహారంగా పంచుకొని తింటారు.

ఇద్దరక్క సెల్లెండ్డ ఉయ్యాలో / వొక్కురికిచ్చిరి ఉయ్యాలో వొక్కడే మాయన్న ఉయ్యాలో / పచ్చన్ పోడాయే ఉయ్యాలో అంటూ పుట్టించి మీది మమకారాన్ని పాటలో చాటుకుంటారు. తోబుట్టువుల అనురాగ బంధం కలకాలం కొససాగాలని కోరుకుంటారు. అన్నదమ్ములు సుఖ సంతోషాలో చల్గా వుండాలని దీవెనార్టి పెడతారు.

“చిత్తూ చిత్తూల బొమ్మ శివుడి ముద్దుల గుమ్మా / బంగారు బొమ్మ దొరికేనమ్మా యా వాడలోనా” లాంటి పాటలు మాపారుగా సాగుతాయి. భక్తి భావాన్ని పెంపాందింపచేస్తాయి. మానవ జీవిత పరమార్థాన్ని విడుపరచి చెబుతాయి.

“బతుకమ్మ బతుకమ్మ ఉయ్యాలో / బంగారు గౌరమ్మ ఉయ్యాలో” అని గారిదేవిని కొలుస్తారు. అయిదవతనాన్ని కాపాడవని వేడుకొంటారు.

ధర్మాంగ రాజు, సత్యవతి పుణ్య దంపతులకు బతుకమ్మ జన్మించిందనే జానపద గాఢ బతుకమ్మ పుట్టుపూర్వోత్సరాలను తెలియజేస్తుంది. తెలంగాణ బతుకులు బగు జేయడానికి కాకలీయుల కాలంలో బతుకమ్మ వెలిసిందనే చారిత్రక గాఢ బతుకమ్మను గురించి చెబుతుంది. ఇవే కాకుండా అనేక కథలు వాడుకలో ఉన్నాయి.

తమ పిల్లలు, గొడ్డూ గోదా ఎలాంటి ఇబ్బందులు ఎదుర్కొను కుండా, ప్రకృతి పుణ్య దంపతులకు బతుకమ్మ జన్మించిందనే జానపద గాఢ బతుకమ్మ పుట్టుపూర్వోత్సరాలను తెలియజేస్తుంది. తెలంగాణ బతుకులు బగు జేయడానికి కాకలీయుల కాలంలో బతుకమ్మ వెలిసిందనే చారిత్రక గాఢ బతుకమ్మను గురించి చెబుతుంది. కాకుండా అనేక కథలు వాడుకలో ఉన్నాయి.

ప్రాకృతిక పరాశక్తిగా, పరాలిచే గౌరమ్మ తల్లిగా, సిరులిచే సింగారపు బతుకమ్మగూ, బతుక నిచ్చే బంగారు బతుకమ్మగూ, పసుపు కుంకుమలు కాపాడే సాభాగ్యదాయినిగా, తెలంగాణ నేలపై తొమ్మిది దినాల పాటు పూల పండుగగా అటపాటలతో సాగిపోయి, సద్గుల పెద్ద బతుకమ్మతో అంబరాసుంటే సంబరాలతో పరిసమాప్తమవతుంది.

“బక్కేసి పుష్టేసి రాసిపడ వోసి / రాసి గొల్పువు రాయే లచ్చపతి గారు / నీ రాసి కొలుపులు నాకు రావమ్మా” అని వేడుకుంటూ పోయినార్థాగా గౌరమ్మ దొరికేనమ్మా యాయినిగా, తెలంగాణ నేలపై తొమ్మిది దినాల పాటు పూల పండుగగా అటపాటలతో సాగిపోయి, సద్గుల పెద్ద బతుకమ్మతో అంబరాసుంటే సంబరాలతో పరిసమాప్తమవతుంది.

“బక్కేసి పుష్టేసి రాసిపడ వోసి / రాసి గొల్పువు రాయే లచ్చపతి గారు / నీ రాసి కొలుపులు నాకు రావమ్మా” అని వేడుకుంటూ పోయినార్థాగా గౌరమ్మ / పోయి రావమ్మా” అంటూ చెరువులో నిమజ్జనం చేస్తారు.

తదనంతరం “యిస్తేనమ్మా వాయినం / పుచ్చుకుంటేనమ్మా వాయినం” అని వెంట తెచ్చుకున్న సత్తును వాయినాలుగా ఇచ్చి పుచ్చుకుంటారు.

అత్తగల్ల తెలంగాణ సంస్కృతికి అత్త గౌరవానికి ఆనవాలుగా బతుకమ్మ నిలుస్తుంది. ఇయాల ప్రత్యేక ఉధ్యమంలో నిరసన రూపమైనిలచి, బరిగీసి గెలిచింది.

జై తెలంగాణ.. జైజై బతుకమ్మ.. -కూకట్ల తిరుపతి

ప్రాదరాబాద్ మహానగరంలో గ్రామపంచాయతీల విలీనాన్ని వ్యతిరేకించాలి

గ్రామపంచాయతీల విలీనాన్ని వ్యతిరేకించాలి

ప్రాదరాబాద్ మహానగరంలోకి నూతనంగా 21 (15+6) గ్రామ పంచాయతీలను విలీనం చేయాలనే ప్రతిపాదనను ఫోరం ఘర్ ఎ బెట్టర్ ప్రాదరాబాద్ తీవ్రంగా వ్యతిరేకిస్తున్నది. స్థానిక ప్రజల నుంచి, ప్రజా ప్రతినిధుల నుంచి తీవ్రమైన వ్యతిరేకత వ్యక్తమవుతున్నా, వారి ఆకాంక్షలను పరిగణనలోకి తీసుకోకుండా ప్రభుత్వం ఈ నిర్దయం తీసుకోవడం విచారకరం. ఈ విధమైన విలీనం అక్కడి వ్యవసాయం, భూ వినియోగ తీరుతెన్నులను తీవ్రంగా ప్రభావితం చేయసుంది. స్థానిక పర్యావరణానికి హోని చేయసుంది. ఈ విధమైన పట్టణికరణతో సంస్కృతి మారుతుంది. ఎంతో మంది తమ సంపదాయక ఉపాధులు కోల్పోతారు. ప్రాదరాబాద్ నగరానికి చేరువలో, ఇప్పటికే అభివృద్ధి చెందిన గ్రామాలను విలీనం చేస్తున్నారుంటే కొంత వరకు ఆ ప్రతిపాదనను అర్థం చేసుకోవచ్చు. అలా గాకుండా ఎంతో దూరంగా ఉన్న ఏ మాత్రం అభివృద్ధి చెందని గ్రామాలను కూడా విలీనం చేస్తున్నారుంటే దానికి గల కారణాలు వేరే ఉన్నాయన్న అనుమానాలు వ్యక్తమవుతున్నాయి.

ప్రతిపాదిత గ్రామపంచాయతీల విలీనం అంశంపై ఫోరం ఘర్ ఎ బెట్టర్ ప్రాదరాబాద్ ఇటీవల సీఎంకు ఒక లేఖ రాశింది. ఈ ప్రతిపాదనపై ఫోరమ్ దిగువ అంశాలను అందరి దృష్టికి తీసుకు వస్తున్నది.

1. రీజనల్ ప్రణాళిక, అభివృద్ధి లేకుండా కొన్నేళ్ళుగా ప్రాదరాబాద్ నగరంపై పాలన, ప్రణాళిక, అభివృద్ధి వనరులను కేంద్రీకరిం చడం కొన్నేళ్ళుగా కొనసాగుతున్నది. ఈ ధోరణి అటు నగరం, అటు రీజియన్ పరంగా తీవ్రమైన అసమతల్యత సమస్యలు స్పష్టించింది. మరికొన్ని గ్రామ పంచాయతీలను విలీనం చేయడం అనేది ఇదే దిశలో తీసుకున్న మరో చర్య.
2. మరో 21 గ్రామపంచాయతీలను విలీనం చేయడం అనేది వనరుల, అధికారం కేంద్రీకరణ దిశలో తీసుకున్న మరో చర్య, ప్రణాళిక, అభివృద్ధిలో స్థానిక భాగాన్నియుం పెంచాలనే 74వ రాజ్యాంగ సపరాల స్వార్థికి ఇది వ్యతిరేకం.
3. ఎంసీప్ఎల్ ప్రభావపూరిత అధికారం ఎన్నికెన కొర్పోరేటర్ చేతిలో గాకుండా ప్రభుత్వ అధికారులు మరియు ఎక్కువాహియో సభ్యుల చేతుల్లో ఉంటోంది. ఇప్పుడు జీపాచెంసీ పరిధిని మరో 21 గ్రామ పంచాయతీలకు పొగించడమంటే, మరింత ప్రాంతాన్ని ప్రత్యక్షంగా కేంద్రీకృత రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అధికారాల కిందకు తీసుకు రావడమే అవుతుంది.
4. నగర ప్రజానీకానికి అందుస్తున్న సేవల్లో అభిధికరం స్థానిక స్వభావాన్ని కలిగి ఉన్నదే. వాటిని స్థానికంగా నిర్మించినవుడే అవి సమర్థంగా వని చేయగలుగుతాయి.
5. నిధుల అవసరం విధానినిర్యాలు తీసుకోవడాన్ని ఆదేశించే రీతిలో ఉండకూడదు. మొగా వ్యవస్థలు తీవ్ర సమస్యలను కూడా ఎదుర్కొంటూంటాయిప్రత్యేక నిధులను ఆకర్షించేందుకు, మరెన్నో సమస్యలతో ముడి పడిన మొగిసీటీ భావనను స్పష్టించకూడదు.

6. ఏప్పుగా కొనసాగుతూ వస్తున్న పాలన, సంస్కారణ అసమర్థతలు, మెగా సంస్కారణ వ్యవస్థ తగ్స రీతిలో లేకపోవడం ఇందుకు కారణం. జీపాచెంసీ వివిధ స్థాయిల్లో ప్రాథమిక సదుపాయాలు అందించడానికి సంబంధించి ఏ విధమైన బాధ్యత ఎవరూ వహించడం లేదు. వివిధ నియమ నిబంధనల అమలు అధ్యాన్యంగా ఉంది.
7. కార్బోరైప్స్ పెంచిన విషీర్టం 750 వ.కి. మీ.కు ప్రాంతంలు, క్లైత్ స్థాయి వాస్తవాలను పరిగణనలోకి తీసు కుంటే, 60 లక్షలకు మించిన జానాభాతో, అది నిర్మించిన కానిదిగా మారుతుంది. దీంతో పోరుల సమస్యలు మరింత పెరుగుతాయి.
8. జీపాచెంసీలో విలీనం చేయాలని ప్రతిపాదిస్తున్న ప్రాంతాలు ప్రాథమిక మాలిక వసతులు కొరవడినవి. ప్రస్తుత జీపాచెంసీ పరిధిలోనే ఎన్నో ప్రాంతాలు ఇప్పటికే విస్తరణకు, నిర్మాణానికి గురవుతున్న నేపథ్యంలో కొత్తగా చేరుతున్న ప్రాంతాలు అభివృద్ధి చెందగలవని ఆశించలేం.
9. ఒక నగర జానాభా 20 లక్షలకు మించి ఉండకూడదని, ఎక్కడికక్కడ స్వాతంత్ర నగరాలు ఏర్పడాలని, అవసరమైతే ప్రణాళికల రూపకల్పనకు వాటన్నించిని పరిగణనలోకి తీసుకోవచ్చునని తాజా అంతర్జాతీయ దృక్పథం సూచిస్తోంది.

ప్రైటెక్ సిటీ, ఇంటర్చేపసల్ ఎయిర్పోర్ట్, ఇతర అభివృద్ధి కార్యకలాపాల నేపథ్యంలో ప్రాదరాబాద్, పరిసర మునిసిపాలిటీలను కలిపి ఒక్కటిగా పరిగణిస్తూ, భూమి, సీత్య, సీవరేజ్, రోడ్ నెట్వర్క్, పట్టణ రవాణా, ఇతర వనరులకు సంబంధించి ప్రణాళిక రూపొందించాలిగి ఉంటుంది. ఈ విధమైన ఫోరమ్ కూడా అంగీకరిస్తుంది. అదే సమయంలో ఈ విధమైన విలీనం లేకుండానే, భారత రాజ్యాంగంలోని ఆస్తికల్ 243 జెడ్సు ప్రకారం, ప్రాదరాబాద్ మెట్రోపాలిటన్ ఏరియా (ప్పాచెంప్) కోసం కమిటీ ఫర్ మెట్రోపాలిటన్ ప్లానింగ్సు ఏర్పరిచే వీలుంది.

ప్రాదరాబాద్ మెట్రోపాలిటన్ ప్లానింగ్ కమిటీ (ప్పాచెంప్) అనేది ప్రణాళిక, నియంత్రణ (ప్లానింగ్ అండ్ రెగ్యులేటర్) సంస్కార వని చేయవచ్చు. “మెట్రోపాలిటన్ ఏరియా” లోని మునిసిపాలిటీలు, గ్రామ పంచాయతీలు స్వయంపాలన సంస్థలుగా పని చేయవచ్చు. ఇదంతా కూడా మెట్రోపాలిటన్ ప్లానింగ్ కమిటీ (ఎప్పీసీ) రూపొందించిన అభివృద్ధి ప్రణాళికల ఫ్రైమ్ వర్క్సులోనే సాధించవచ్చు. ఈ స్వయం పాలన సంస్థలు వాకీకి అప్పగించిన విధులు నిర్మించాయి. సంబంధిత పథకాలు అమలు చేస్తాయి (భారత రాజ్యాంగం 11వ మరియు 12వ షెడ్యూల్స్ ప్రకారం).

గ్రామపంచాయతీలను విలీనం అంశంపై ముందుగా రాజకీయ పక్కలతో, గ్రామ పంచాయతీలతో, అర్థాన్ ప్లానింగ్సుతో ప్రమేయం ఉన్న సామాజిక, స్వచ్ఛం సంస్థలతో ప్రభుత్వం చర్చించడం పంటి అప్రజాస్వామిక ధోరణుల పట్ట ఫోరం తన అసంతృప్తి వ్యక్తం చేసింది. ఈ చర్యను వెనక్కు తీసుకోవాలించిగా మేము కోరుతున్నాం.

-ఫోరం ఘర్ ఎ బెట్టర్ ప్రాదరాబాద్ ద

యూటీ అంటే యుద్ధమే: గద్దర్

కేంద్రప్రభుత్వం యూటీ అంటే యుద్ధమేనని, ఎందరో అమరుల త్యాగ ఫలితంగా.. విద్యార్థి, ప్రజా ఉద్యమాలకు తల్లిగ్రి ప్రభుత్వం తెలంగాణ ఏర్పాటు ప్రక్రియ మొదలు పెట్టిందని గద్దర్ అన్నారు. హిమాయాత్ నగర్లోని తెలంగాణ రిసోర్స్ సెంటర్లో తెలంగాణ విద్యార్థి సంఘం రాష్ట్ర కమిటీ సమావేశం జరిగింది. ఈ సమావేశానికి ముఖ్య అతిథిగా విచ్చేసిన గద్దర్ మాట్లాడుతూ తెలంగాణ బిల్లును పార్లమెంటులో పెట్టి రాష్ట్రపతి అమోద ముద్ర పొందేత వరకు ఉద్ఘమం కొనసాగుతుందని స్పష్టం చేశారు. కార్యక్రమంలో టీవీఎన్సెట్టు కమిటీ సభ్యులు సర్డార్సింగ్, దాసరి నారాయణ, బందారి మహేష్, గుర్రం రమేష్, రవి శ్రీనాథ్చారి, పూదరి చారి, లవట్కుమార్, యాకస్సామి, నరేంద్ర, హరీష్, వీరేష్ కుమార్లతో పాటు విధి జిల్లాల అధ్యక్షులు పాల్గొన్నారు.

సెప్టెంబర్ 17 ముమ్మాటికీ

తెలంగాణ దురాక్రమణః: వరపరావు

నిజాం స్వతంత్ర రాజ్యంటై సెప్టెంబరు 17న నెప్రూ సైన్యం జరిగిన మిలటరీ చర్య దురాక్రమణ చ్యేసని విష్వవ రచయితల సంఘం నాయకుడు వరపరావు అన్నారు. ఒక స్వతంత్ర రాజ్యంపై ఇంకో దేశం బలవంతంగా దాడి చేసి కలుపుకున్న చరిత్ర ఎక్కడా లేదన్నారు. ఓయూ ఆర్ట్ కళాశాలో ఏషఎస్ఎఫ్, యూడీఎఫ్ సంయుక్తాధ్వర్యంలో 'సెప్టెంబర్ 17 తెలంగాణ విమోచనమా? విద్రోహమా? దురాక్రమణా?' అనే అంశం పై జరిగిన సద్గులో ఆయన మాట్లాడుతూ నెప్రూ ప్రభుత్వం రజాకార్ణను, కమ్యూనిస్టుల ఏరివేత పేరుతో నేలాది మంది అమాయకులను ఊచకోత కోసి బలవంతంగా ప్రోదరాబాద్ రాజ్యాన్ని కలిగేసుకుండని ఆరోపించారు. నిరంకుశ నిజాం కాలంలో కేవలం వేయ మంది సాయుధ రైతులు మాత్రమే చనిపోతే నెప్రూ, పటేల్ సైన్యం ప్రోదరాబాద్లో ప్రవేశించిన తర్వాత నాలుగేళ్ళ కాలంలో మూడువేల మందిని

ఊచకోత కోసిందన్నారు. కొన్ని పాటీల నాయకులు కేవలం కమ్యూనిస్టుల త్యాగాలను, వారి పోరాటాలను మాత్రమే తమ రచనలలో చూపించారని, కానీ కేంద్ర మిలటరీ ముస్లింను ఊచకోత కోసిన విషయాన్ని ఎక్కడా ప్రాస్తవించలేదని అన్నారు. అభ్యర్థులు రచయితల సంఘం అభిలభారతీయ ఉపాధ్యక్షుడు ప్రాపెన్సర్ ఎస్సీ సత్యనారాయణ మాట్లాడుతూ ఒకసాడు నిజాం రాజ్యంలో ప్రజలకు మాట్లాడే హక్కు, సభలు నిర్వహించుకునే స్వేచ్ఛ, చదువుకునే హక్కు ఉండేది కాదని, భారత దేశంలో విలీనమైన తర్వాత ఆ హక్కులు పొందారని అన్నారు. ఈ కార్యక్రమంలో ఏషఎస్ఎఫ్ రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు వలీఉల్లాఖార్, యూడీఎఫ్ నాయకుడు దేవిడ్, ఏషఎస్ఎఫ్ నాయకులు శంకర్, స్టాలిన్, జోగు లింగస్సామి, వంశీ, ప్రేమ, నరేష్, సునిత, పహీమా భాను, దివ్య, పుష్పలత, స్వప్న, శైలజ, ప్రియ, వెంకట్టే పాల్గొన్నారు.

నగర వారసత్వ సంపదను కాపాడాలి

ప్రోదరాబాద్ వారసత్వ సంపదను కాపాడాలని కన్సర్వెంస్ సిటిజన్స్ అసోసియేషన్ ప్రతినిధులు కోరారు. వందల ఏళ్ళ చరిత్ర, సంస్కృతులను నేడు రామన్న మెట్రో భిద్రం చేసే ప్రమాదం ఉండని ఆవేదన వ్యక్తం చేశారు. ప్రోదరాబాద్ ప్రెస్కాట్లో ఏర్పాటు చేసిన విలేకరుల సమావేశంలో అసోసియేషన్ ప్రతినిధులు ప్రముఖ చరిత్రకారులు నరేంద్ర లూధర్ నగరంలో మెట్రో రైలుపనులు జరుగుతున్న తీర్పై ఆగ్రహం వ్యక్తం చేశారు. వందల ఏళ్ళ చరిత్ర ఉన్న ప్రోదరాబాద్ నగర చరిత్రను భావి తరాలకు అందించేందుకు చర్యులు చేపట్టాలిన పాలక వర్గాలు పురాతన కట్టడాలను హర్తిగా విస్తరిస్తున్నాయని దుయుబ్బారు. చార్మి నార్, ఫలక్సనామా ప్యాలెన్ వంటి పురాతన కట్టడాలను రక్షించుకునేందుకు నగరవాసులు కృషి చేయాలన్నారు. చార్మితక కట్టడాలను శిథిలం చేయకుండా వాటి సమీపంలో నుండి భూగర్జు రైలు వ్యవస్థను ఏర్పాటు చేయాలని కోరారు. కార్యక్రమంలో ఇంటాక్ క్రీస్తునర్ అనురాధరెడ్డి, ప్రముఖ ఆర్టోలీట్ సజ్జు, నరేంద్రరెడ్డి తడితరులు పాల్గొన్నారు.

ఆదిలాబాద్లో సెప్టెంబర్ 24న టీవీఎస్ఎఫ్ ఫేరీలో పోస్టర్సు అవిష్కరిస్తున్న ఉద్యోగ సంఘాల జేవీసి షైర్కున్ జి.దేవిప్రసాదరావు తదితరులు

సర్జన్ పోస్టుల నియామకాలను

రద్దు చేయాలి

వైద్య అరోగ్య శాఖలో తెలంగాణ అధికారులకు తీరని అన్యాయం జరుగుతుందని తెలంగాణ ప్రభుత్వ వైద్యుల సంఘం అరోపించింది. సంఘం అధ్యక్షుడు డాక్టర్ రమేష్ ఈ విషయపై విలేకరులతో మాట్లాడారు. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఇటీవల 1,190 సివిల్ అసైసెంట్ సర్జన్ పోస్టుల భర్తికి జారీ చేసిన నోటిఫికేషన్ ను వ్యతిరేకిస్తున్నామన్నారు. తెలంగాణ ఏర్పాటు అనంతరమే నోటిఫికేషన్ జారీచేసి నియామకాలు చేపట్లాన్నారు. నోటిఫికేషన్ ను నిలిపేయాలని, లేనిపక్షంలో అందోళన ఉధృతం చేస్తామని పొచ్చరించారు. తెలంగాణ ప్రభుత్వ వైద్యుల సంఘం ప్రతినిధులు డాక్టర్ శ్రీనివాసరెడ్డి, రమేష్, రాజేశ్ శర్మరావు, శ్రీధర్, నరహరి, శ్రీనివాస్ ఉన్నారు.

మంత్ర తంత్ర నిపేధ చట్టం అమలు కావాలి

మూడువిశ్వాసాలు, మంత్రతంత్రాలు నిపేధ చట్టం దేవాప్యంగా అమలు కావడం కోసం ఉద్యమించాలని పలువురు వక్తలు పిలుపుని చూరు. అరసం, విరసం, జనసాహితీ, మానవ కిాస వేదిక, జన విజ్ఞాన నేడిక సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో సుందరయ్య విజ్ఞాన కేంద్రంలోని పోయబ్బ హాల్స్ నదస్సు జరిగింది. ఆయా సంస్థల ప్రతినిధులు డాక్టర్ భట్టు అట్టీసారాయణ, ప్రాథమిక ఎన్వీ సత్యనారాయి; ప్రాథమిక వీ.కృష్ణ గీతాంజలి, రామోహన్ తడితరులు హోజులే మాట్లాడారు. మత హోదావికి వ్యతిరేకంగా పనిచేసున్న వ్యక్తులను హత్యచేసే సంస్కృతిని తిప్పికొట్టాలని వారు పిలుపునిచ్చారు. లౌకిక వివాహలకు చట్టబద్ధత కల్పించాలని డిమాండ్ చేశారు. సభ కార్యక్రమానికి ముందు మతత్వం సంస్కృతిలో భాగంగా చేసున్న దాడులను ఖండించాలని నరేంద్ర దభోల్క్రూ, సుసుత్తా బెనార్సీ హత్యలను ఖండిస్తూ నిరసన ప్రదర్శన నిర్వహించారు.

ఎన్ని రంగాలో తెలంగాణ వారినే భర్తి చేయాలి

వ్యవసాయ విశ్వవిద్యాలయంలో భాగీగా ఉన్న కీలక పడవల్లో తెలంగాణ అధికారులను భర్తి చేయాలని కోరుతూ విశ్వవిద్యాలయం విద్యార్థి జీవిసి నాయకులు సాయికమార్, సంపత్తి, నాగెందర్, హరి కృష్ణలు బోర్డు సభ్యులకు వినతి పత్రాన్ని అందజేశారు. ఈ సందర్భంగా వారు మాట్లాడుతూ ఇప్పటికే సీమాంధ్రకు చెందిన అధికారికి ఉపకులపతి పడవిని ఇచ్చారని, త్వరలో భర్తిచేసే ప్రధాన పోస్టుల్లోనే తెలంగాణ వారిని నియమించాలని డిమాండ్ చేశారు. ప్రభుత్వం పక్క పాతం పశినే తీవ్ర పరిణామాలు ఎదుర్కొనాలి వస్తుందన్నారు.

ఆశా వర్షార్థకు సరైన వేతనాలు చెల్లించాలి

ఆశా వర్షార్థకు ప్రభుత్వం సరైన వేతనాలు చెల్లించకుండా వెట్టిచూకిరి చేయిసోందిన సీపిఎం ఎమ్మేచ్చే జూలాకంటి రంగారెడ్డి అరోపించారు. కోలిలోని కుటుంబ సంక్లేషమ శాఖ కమిషనర్ కార్యాలయం ఎదుట ఏపీ వలంటరీ హెల్ప్ వర్షర్ యూనియన్, సీపిఎం సంయుక్త ఆధ్వర్యంలో నిర్వహించిన ధర్మాకు ఆయన సంఫీభావం ప్రకటించారు. ఈ సందర్భంగా ఆయన మాట్లాడుతూ ఆశావర్షార్థకు నియమించి ఆరేశ్వర సంవత్సరాలు గడుస్తున్నా వారికి పనికి తగిన పారితోషికం ఇవుడం లేదన్నారు. నెలకు రూ. 800లు మాత్రమే చెల్లిస్తూ దోషించి చేసున్నా

విజ్ఞాక్ డిమాండ్

రన్నారు. గర్భిణులు, పిల్లలు, బాలింతల పట్ల త్రచ్చ పహిస్తున్న పత్రికల్లో డాదరగాడుతన్న ప్రభుత్వం వీరి కోసం పనిచేసున్న వర్షార్థకు పట్టించుకోవడం లేదని పేరొన్నారు. అంతకు ముందు ఆశా కార్యాలయం వద్ద ధర్మ చౌర్సు చేశారు. జాయింగ్ డ్రెక్టర్ జ్ఞానేష్వర్ కు వినతి పత్ర న్నానిపేయాలని, లేనిపక్షంలో యూనియన్ ప్రతినిధులు డాక్టర్ కెంద్రంలో ఇంద్రుల్లి జారీచేసారు. కార్యక్రమంలో యూనియన్ ప్రతినిధులు డి. ఇందిర, కె.ధనలక్ష్మి, కె.మాధవి, ఎ.కుమారి, భారతి, టి. నాగవేంటి, నాగమణి, పోచమ్మ, ఎన్.పద్మ పాల్గొన్నారు.

ప్రకాష్ బక్సీ సిఫార్సులను ఉపసంహారించుకోవాలి

సహకార రంగాన్ని నిర్వహించుకోవాలని, ఇందుకు బక్సీతో ఉద్యమించాలిన అపసరం ఉండని పలువురు వక్తలు అన్నారు. ఏపీ ప్రాథమిక వ్యవసాయ సహకార సంఘాల ఎంప్లోయీస్ యూనియన్ (ఎపటీయాసీ అనుబంధం) ఆధ్వర్యంలో ఆర్టీసీ క్రాన్సోఫ్ట్‌లోని నాబార్డు కార్యాలయం ఎదుట ధర్మ చేశారు. ఈ సందర్భంగా ఎపటీయాసీ రాష్ట్ర అధ్యక్షుడు, ఎమ్మేల్చి పీఎస్ చంద్రశేఖరరావు మాట్లాడుతూ ప్రకాశ్ బక్సీ సిఫార్సులు ప్రెపోక్రషన్లో భాగమేన్నారు. ప్రజల నుచే సహకారం రంగంపై వ్యతిరేకట తీసుకు వచ్చే విధంగా ఈ కమిటీ సిఫార్సులన్నాయిన్నారు. బహుళజాతి సంస్థలను సమర్థించే రైతు సంఘాలు కూడా బక్సీ సిఫార్సులను వ్యతిరేకిస్తున్నాయిని గుర్తుచేశారు. అంత్రప్రధానే రైతు సంఘం కార్యాలయాప్క్రాంత అధ్యక్షుడు మాసీ ఎమ్మేల్చి రామకృష్ణ మాట్లాడుతూ ప్రకాశ్ బక్సీ సిఫార్సులతో వందేళ్ళ చరిత్ర ఉన్న సహకార రంగం తెరమరుగు కానుండన్నారు. దాదాపు రూ. 13వేల కోట్ల రైతులకు పండితులు అందిస్తూ ఎంతో సేలందించే సంఘాలు ఇప్పుడు కమీషన్ ఎజింట్లుగా మారసున్నాయిన్నారు. అగ్రికల్చర్ స్టోడింగ్ కమిటీ ఎంపిలు ఈ సిఫార్సులను వ్యతిరేకిస్తున్నారని చెప్పారు. సంఘం ప్రధాన కార్యదర్శి వెంకయ్య మాట్లాడుతూ బక్సీ సిఫార్సులు రైతులకు, సహకార సంస్థల ఉద్యోగిపెట్టు లాంటివీటులకు గొడ్డలిపెట్టు లాంటివీటులకు న్నాన్నారు. కార్యక్రమంలో ఆంధ్రప్రదేశ్ వ్యవసాయ కార్యక సంఘం రాష్ట్ర ఉపాధ్యక్షుడు టి.ఎంక్రిస్టాములు, ఏపీఎసీఎన్ అధ్యక్షుడు నర్సింహా, అభిల భారత కేంద్ర సహకార బ్యాంకుల ఎంప్లోయీస్ నాయకులు రాధాకృష్ణమూర్తి, జనార్థన్, కృష్ణంరాజు పాల్గొన్నారు.

పెస్సన్, వైద్య సాకర్యాలు కల్పించాలి

భవన నిర్మాణ కార్బుకులకు పెస్సన్, వైద్యసాకర్యాలు కల్పించాలని కోరుతూ ఏపీ బిల్యూంగ్ కన్స్ట్రక్షన్ వర్షాన్ యూనియన్ ఆధ్వర్యంలో ఆర్టీసీ క్రాన్సోఫ్ట్‌లోని కార్యక కమిషన్ కార్యాలయం ముందు ధర్మ నిర్వహించాలి. యూనియన్ ప్రధాన కార్యదర్శి ఉజ్జీవి రైతులకు మాట్లాడుతూ ప్రకాశ్ బక్సీ సిఫార్సులతో వందేళ్ళ చరిత్ర ఉన్న సహకార రంగం తెరమరుగు కానుండన్నారు. దాదాపు రూ. 13వేల కోట్ల రైతులకు పండితులు అందిస్తూ ఎంతో సేలందించే సంఘాలు ఇప్పుడు కమీషన్ ఎజింట్లుగా మారసున్నాయిన్నారు. అగ్రికల్చర్ స్టోడింగ్ కమిటీ ఎంపిలు ఈ సిఫార్సులను వ్యతిరేకిస్తున్నారని చెప్పారు. సంఘం ప్రధాన కార్యదర్శి ఉజ్జీవి రైతులకు, సహకార సంస్థల ఉద్యోగిపెట్టు లాంటివీటులకు నర్సింహాస్ ప్రెస్సులను వ్యవసాయాలని నిర్వహించాలని, కుటుంబభూయులకు వర్తించేలా వైద్యస్టోష్టులను ప్రవేశ పెట్టాలని, యూనియన్ నేతులు జయండ్ర, ఆలేబి యాదగిరి తదితరులు పాల్గొన్నారు.

కల్గోల హృదయ కవనం-‘యుగస్వరం’

‘విష్ణువాల యుగం మనది... విష్ణవిశ్వే జయం మనదే’ అని చెరబండ రాజు నినదించగా, ఇప్పుడు జగమెరిగిన కవి నిఖిలేశ్వర్ యుగస్వరాన్ని ఏనిపిస్తున్నాడు.

క్రీస్తుపూర్వార్ధం, క్రీస్తు శకమంటూ అంటు విదిలేస్తే ఈ యుగంలో ఎన్ని యుద్ధాలో, ఎన్ని తిరుగుబాటులో, ఎన్ని విజయాలో, మరెన్ని వైఫల్యాలో. అందులోంచి ఎన్ని గుణపాతాలో, ఎన్ని కుటులో... ఇలా మానవ జాతి ఎన్నో ఆటుపోటుకు గురయ్యాంది. ఇలాంటి యుగానికి గొంతునిచ్చి ఆ శబ్దాన్ని అక్షరబద్ధం చేయడం అన్నంత తేలిక పని కాదు. నిఖిలేశ్వర్ ‘యుగస్వరం’ సంపుటిలోకి వెలితే అందులో ఉన్న దంతా అయిన అనుభవసారమే ‘మనస్సాగర అను భవం లోని నిర్విరామ అంతర్ ఫోషే’.

నిఖిలేశ్వర్లో ఉన్న నిజాయాతీ ముందు చాలా మంది కపులు నిలువరు. ఆయనలో ఉన్న పారద్భుకత నేటి లాభీ కపులకు చెంపపెట్టు. 1970 నుండి కవితా రచనలో ఉండి, ఎన్నో రచనలు చేసి తన స్థానం పదిలపరచుకున్న నిఖిలేశ్వర్ కొత్త కవిగా చేతులు కట్టుకొని ఈ పుస్తకం ముందుమాటలో తన ఆత్మ నుశీలను ఇలా మన ముందుంచుతాడు.

‘కవిత్వరూపం-సారం గురించి ఆలోచిచినా, ఉద్యమాల ఉధృతి, అనుభవాల గాఢత నన్ను నడి పించాయి. కవితారూపం నాకు ఏనాడూ ఒక స మస్య కాలేదు. ఆయా దశలలోని సారమే తన రూపాన్ని సమకూర్చు కుంటూ వచ్చింది.

కవిత్వంలో శిల్పిత్యా చమక్కులు- సర్పములు సరదాగా బాగానే ఉంటాయి. కానీ జీవన సారంలోని ప్రగాఢతను వ్యక్తికరించే పదాలతో ఆకట్టుకోగలిగితేనే సార్థకత.

సపాజమైన జీవన భాష గుండెలోతుల్లోంచి ఉనికి రాగానే, ఆయా దశల్లో అల్లకున్న సన్నిఖేశాలను, అంతర్ రఘుస్యాలను స్పందించవచేసే కవిత్వమే నా కవితా యూత్తకు ఆలంబన అంటాడు.

పైవాక్షుల ప్రతిబంఱాలే ‘యుగ స్వరం’లోని కవితలు.

కవికి సామాన్యాల్సి బటుకు తెలుసు. బటుకులోని బాధలు తెలుసు. ఆ బాధలకు కారణమెవ్వడో తెలుసు. ఆ తర్వాతే దిక్కుతోచనితనం. ‘పారువును నెత్తుటి ధారల వెంబడి శ్వాసిస్తూ, జీవన భద్రతా తీర్చుపై తీరిగ్గా ‘ఇలా మిగిలేం’ అని నిట్టార్చుతాడు. ‘స్వప్తయోజనాల అంతిమ లక్ష్యాల దగ్గరే మనందరి దాగుడు-మూతల జీవితం’ అని తోటి కపులను, ఉధృతమకారులను నిలదీస్తాడు. అయినా గజేంద్ర మోక్షంలోని ఏనుగు కంట నీరుకు తల్లడిపోతూ మొనలిపై విష్ణుచక్రం వదలడానికి కావలసిన కర్మశత లేని హృదయం కవిది.

‘రైతుపై సానుభూతిగల కవి ‘పాంతకులు’ కవితలో ‘దండలతో ఉఁడే గుఠను పొలకులు/ నల్లడబ్బు లాభాలవేటలో వ్యాపారులు/ మట్టి గుండె తడిని మరింత పిండి/ ఆత్మహాత్యల వీలునామా రాస్తున్నారు’ అంటాడు.

మతాలపేరిట మనిషిలో మూడత్వాన్ని, భ్రమల్ని పెంచడంపై కవి పూర్తిగా వ్యతిరేకుడు. అలాంటివారిని దీనహేన నిస్సహయ రోదనల మధ్య/ సర్వసుఖాలు అనుభవిస్తూ/ శ్రమను కబలిస్తున్న పరాన్న భక్తులు’ అంటాడు సమాంతర రేభలపై... అనే కవితలో.

‘ఈ వ్యవస్థమీది అవస్థ మాది’ కవితలో ‘నల్లడబ్బు దొరలు/ పన్నులు ఎగేనే మహాపురుషులు/ ఈ దేశయంత్రాంగం మరలను తిప్పుతుంటూ/ ఎదురు తిరిగే యువశక్తి/ ఎదురు కాల్పుల్లో భగ్గమంటోంది బాహోటంగా’ అంటూ ఇదేనా మన రాజ్యమంటే’ అని ప్రశ్నిస్తాడు. ‘చీకటి చిత్తి’ ఓ వేదనాభరిత కవిత. ‘శరీరాల సంతలో ఆడపడు చులు / ఈ దేశంలో ఏ మూల చూసినా...’ సుఖ ప్రేముల భోజనంగా/ దీన దేహేలు / నడచి వెడు తున్న అడుగులే తప్ప / వెన్నిక్కి తిరిగి వస్తున్న జాడలే లేవా, అని ఆవేదన చెందుతాడు. శీలం పేరిట శిలువ వేశాక తిరిగి రాపడమెలా కదురుతుంది.

రోజురోజుకూ కనుమరుగవుతున్న మానవ సంబంధాలను శాసించే / వస్తుమయ వినియ బేరాలు/ వంతెనల మీదగా కదా మన ప్రయాం? ఎప్పుడో ఒకపుడు / వంతెన కూలుతుంది/ మమతా నురాగా/ ఒయసిస్తుల వైపు వెళ్లవలసిందే!!’ అని ‘తిరిగి వెనక్కిరా’ అని పిలుస్తాడు.

చుట్టూ ప్రపంచం వుండి ఏంలాభం! ఎవరి ప్రపంచం వారిదే అంటూ ‘మనోక్షేకానీ’ కవితలో- ‘ఎదలోపల చెలిమే/ ఎండిపోతున్నది/ రక్తం పంచుకున్నవాళ్ళేమరి/ ప్రాణ స్వర్యలోపిస్తున్నది’ లోలోన చెదలు పట్టినట్టు/ ఆత్మయతను తినేస్తున్నది/ చివరకు సాంత ప్రపంచం కూడా/ మిగిలితే ఒట్టు’. ‘అమరికలు లేని/ స్నేహం కోసం చేతులు చాస్తున్నది అంతరంగం’ అని కలత చెందుతాడు.

‘మన చేతిరాతు’ కర్మవ్యాధం చేసే కవిత.

‘ధర్మాధికారి తన కోర్టులోనే నేరస్తుడిగా/ ఈ రోజు తలదించుకు కొని/ నల్లడబ్బు దొరలకు ఊడిగిం చేస్తున్నాడు/ సామూహిక శక్తిగా/ మానవశక్తి విజ్ఞంభించేదాకా/ మన చేతిరాతకు/ ఏనాడూ మరణం లేదు’ కవి సామూహిక శక్తిగా పిడికిలి బిగించమంటాడు. కవి నిఖిలేశ్వర్ తన యుగస్వరాన్ని ‘ప్రతియుగాంతాన/ వీచే పెనుగాలుల మధ్య/ ఎలుగేత్తే కొత్త పిలుపు/ ఉడ్యమించే నూతన తరాల/ శతకోటి కంరాల/ యువస్వర మిది’ అని నిర్వచించాడు. ఈ నిర్వచనం ఈ కవితల్లో ఎంతపరకు ప్రతిఫలించిందో పరితులే తేల్చాలి.

యుగస్వరం (కవితా సంపుటి)
రచన: నిఖిలేశ్వర్ 9177881201

పేజీలు: 15

వెల: రూ 80/-

ప్రతులకు: విశాలాంధ్ర తదితర పుస్తక కేంద్రాలు
- బి.ఆడర్న్

తెలంగాణ ఉద్యమ వ్యాసార్థమాల'

జిగమెరిగిన ఉద్యమకారిణి యం. రత్నమాల తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్యమాన్ని పలు కోణాల్లోంచి అవిప్పురించిన పుస్తకమిది. తెలంగాణా ప్రజా ప్రంటశోస్కియ పొత్తుల్లోను రచయితి విభిన్న సందర్భాల్లో, వివిధ పత్రికలకు, బులెటిన్లకు రాసిన వ్యాసాల సంకలనమిది.

రత్నమాల ఉద్యమ జీవితంలో ప్రత్యేక తెలంగాణ ఉద్యమం ఒక మజిలీ మాత్రమే. ఈ ఒక్క ఉద్యమంతో... ప్రత్యేక తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధనతో ఆగిపోయే అడుగు కాదమెది. ఎన్నో ప్రజా మహిళా ఉద్యమాల్లో మందువరసలో నిలబడ్డ మహిళ కాబట్టి ఈ వ్యాసాల్లో సొంత గొంతక ఉంది.

సంస్కరించు ఉద్యమంలో అడుగేయాలని వేలు వరించిన ఈ పుస్తకంలో రచయితి - కేవలం తెలుగుభాషం అన్న సెందొమెంగుతో కలిసి ఉండాలని చెబుతారుగాని, 'మేం తెలంగాణాను నిట్టనిలువునా దోచుకున్నాం, దోచుకుంటూనే ఉంటంం వద్దంబే ఊరుకుంటామా అని లోపల ఉన్నా బయలేకి చెప్పరు' అని నాటి సమైక్యాంధ్ర గుట్టు విప్పారు.

విషయశాఖ లేని ఈ పుస్తకంలో కలగూర గంపలా పలు విషయ ప్రధాన వ్యాసాలు ఉన్నాయి. ఇందులో 'సాహితీగమనం' ఓ రకం. రచయితి స్వీయ సంక్లిష్ట పరిచయం ఇందులో ఉంది. అలాగే 'అంకితం'లో మనసు చిహ్ని మాట్లాడి. 'జన్మనిచ్చిన తల్లిదండ్రులనేకాదు తెలంగాణా జన జీవన చలన సింధువలో' బిందువలై సాగినందువల్ల ఈ పుస్తకం అమ్మా భావులకు అంకితం. ఉద్యమాల మధ్య ఇలా సమూ హంలో ఒంటరిగా ఆత్మవిశ్వాసమే తోడు సీడగా ఉన్న తాను అమ్మా భాపుకు ఇంకేమీ ఇప్పగలనన్నది' అక్షర సత్యం.

తెలంగాణ రాష్ట్ర సాధన ఉద్యమంలో స్ట్రీలు, తెలంగాణ ఆరాట పోరాటాల్లో స్ట్రీలు, తెలంగాణ మహిళల ఉద్యమ చరిత్ర ఇందులో పేరొస్తదగ్గ వ్యాసాలు.

నిత్య సూత్రంగా సాగుతున్న ప్రత్యేక తెలంగాణా రాష్ట్ర ఉద్యమంలో ఎన్నో మలుపులు, మెలికలు ఉన్నాయి ఊహిగానాలు సైతం వార్తలవ తున్నప్పుడు వాటికి ఖండనగా వ్యాసాలు పస్తుంటాయి. నిర్మయం పాలకుల చేతిలో ఉన్నందున, పాలకులు స్వప్రయోజకలైనందున మాటల గారడీ సాగుతుంది. వెంటనే వాటిపై ఉద్యమకారుల, తెలంగాణ రచయిత స్పందన ఉంటుంది. మారుతున్న మాటలకు తోడుగా వ్యాసాలు పాత ముచ్చట్టు అపుతున్నాయి. కావున ఈ సంధికాలంలో వచ్చిన రచనలు పుస్తకరూపంలో తీసుకువచ్చినా వాటికి పెద్దగా శాశ్వతత్వం ఒనగూరదు.

తెలంగాణ ఉద్యమంపై నేడు ఉత్సవాత్మక రచనలు సమాచార, సమాధాన, నిలదిత, ఆవేశ పూరిత విషయాలపై నాలుగు దిక్కులనుంచి శర పరంపరలా వస్తున్నాయి. ఆ ఉద్యతిని తట్టుకొని రచనలు ఒడ్డుకు చేరుతాయి. ఉద్యమంలో మహిళల పాత్రమై ఎక్కువ సమాచారం ఇందులో ఉంది.

రాసింది రత్నమాల కాబట్టి, ఏం రాసిందోనే ఆసక్తి ఉన్నవారు చదవవచ్చు. వివిధ అంశాలపై నిర్మాపామాటంగా ఆమె వ్యక్తం చేసిన అభిప్రాయాలను తెలుసుకోవచ్చు.

తెలంగాణ వచ్చిన తరువాత పునర్నిర్మాణం ఏ విధంగా సాగాలో కూడా రత్నమాల స్పష్టంగా తెలియజేశారు. ఆమె మాటల్లోనే చెప్పాలంటే...

"తెలంగాణ రాష్ట్రం వస్తే వాటంతటివే సమాజంలో అన్ని అసమానతలు అంతం అవుతాయని అధ్యతాలు మాటల్లాడు తున్నారు కొందరు. అసలు తెలంగాణ సమాజమే ఏ అసమానతలు లేని సమాజమని అన్నట్లు కూడా తమ రచనల్లో, మాటల్లో ప్రకటిస్తున్నారు. ఇందువల్ల వీరి పట్ల మాత్రమే కాదు, తెలంగాణ రాష్ట్రం కోసం పని చేస్తున్న వారి పట్ల కూడా పీడిత వర్గాలు, కులాలు, మతాలకు చెందిన ప్రజల్లో అపనమ్మకం ఏర్పడే అపకాశం ఉంది. .... తెలంగాణ సమాజం కూడా మౌలికంగా అంతరాల దొంతరల సమాజమే. కనుక తెలంగాణ రాష్ట్రంలో కూడా అంతరాల దొంతరల ద్వారపులకు ఘృతిరెకంగా పోరాడపలసే ఉంటుంది. ఇందువల్ల, తెలంగాణ రాష్ట్రంలో తాము అధికారం చేపట్టక ఈ అసమానత లు, వివక్తతలు ఉంటాయన్న విషయం గుర్తిస్తామని, గుర్తించి పరిష్కరించేందుకు పూనుకుంటామని, సమాజంలో పిత్యస్వామ్య అణివేతకు, అసమానతకి, వివక్కకు గురి అవుతున్న పీడిత వింగమైన ప్రీలకు దళిత, బహుజన, మైనారిటీ ప్రజల నిర్మిషపైన కార్బూక్రమాలు ప్రకటనల ద్వారా స్పష్టం చేయాలి" అని స్పష్టం చేస్తారు. అంతేకాదు. "తెలంగాణ రాష్ట్రం కేవలం సెంటి మెంట్ అంటున్న మాటల వెనుక ఉన్న కుటులను బట్టబయలు చేయాలి. మహిళ, దళిత, బహుజన, మైనారిటీ ప్రజల సమస్యల పరిష్కారానికి, ఆకాంక్షలను నెరవేర్పదానికి తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం ఏం చేయగలదో, చేస్తుందో" ప్రకటించాలి. రాజకీయ ప్రార్థిలు ఎన్నికల ప్రణాళికలో తెలంగాణ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం అధికారంలోకి వస్తే మహిళ, బహుజన, దళిత, మైనారిటీ ప్రజల ఆకాంక్షను నెరవేర్పదానికి సమాజంలో వీరి అభివృద్ధికి, సమానతకు, సాధికారతకు ఏం చేస్తారో" నిర్మిషంగా, స్పష్టంగా ప్రకటించాలి" అని కూడా రత్నమాల డిమాండ్ చేశారు. తెలంగాణ ఉద్యమంపై అవగాహన పెంచుకునేందుకు కొంతవరకు ఈ పుస్తకం తోడ్డుతుంది.

పుస్తకం పేరు : తెలంగాణ రాష్ట్ర ఉద్యమం

రచన : యం. రత్నమాల

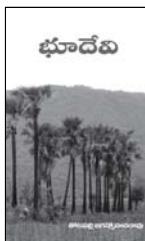
పేజీలు: 96, వె: రూ. 80/-

ప్రచురణ: నూతన ప్రచురణలు, ప్రైవేట్ ప్రచురణ

ప్రతులకు: 9440329445

- అరుణ

పేరు: భూదేవు
రచన: తోటపల్లి జగన్నాథరావు
ప్రచురణ: తెలంగాణ లసోర్స్ సెంటర్
వెల: రూ. 100
ప్రతులకు: తెలంగాణ లసోర్స్ సెంటర్,
 హిమాయతీనగర్, హైదరాబాద్
ఫోన్: 9030626288

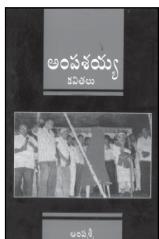
పేరు: సంచలనం (కవితా సంకలనం)
రచన: అక్షేషిపల్లి దుర్గేర్
ప్రచురణ: ముంబై తెలంగాణ రచయితల వేబీక
వెల: రూ. 40
ప్రతులకు: సహాచర బుక్ డిపో ముంబై &
 వీళ్ళం పళకేపర్

పేరు: కలం కన్ని క్లూ (వచన కవితా సంపుటి)
రచన: నమిల కొండ నగేశ్వరరావు
ప్రచురణ: కావ్యశ్లీ ప్రచురణలు
వెల: రూ. 12
ప్రతులకు: కావ్యశ్లీ, ప్లాట్ 189,
 రాఘవేంద్రసగర్, అత్మిల్, మెడ్ల్, రంగారెడ్డి,
 విశాలాంధ్ర, ప్రజాశక్తి సహాదయు

పేరు: కొర్రాయి
రచన: దాక్షర్ దామేర రాములు
ప్రచురణ: పాలపట్ట
వెల: రూ. 70
ప్రతులకు: దామేర సోభారాసి, నిర్దల్,
 అధిలాబాద్, ఫోన్: 98664 22494
పాలపట్ట బుక్స్ హైదరాబాద్,
ఫోన్: 040- 27678430

పేరు: అంపశయ్య (కవితలు)
రచన: అంపశ్లీ
వెల: రూ. 20
ప్రతులకు: జి. అంపయ్య, కృష్ణ. మాగోమార్లు,
 మహాబాబ్సుగర్, ఫోన్: 9396574184
 జయాదగీరి, ఐ.ఎస్.ఒ.1-5-980, చైతన్యపులి,
 బిలసుక్సుగర్, ఫోన్: 9440339917

పేరు: తెలంగాణ రథం (కవిత)

రచన: కందుకూలి శ్రీరాములు

ప్రచురణ: మైత్రి మిత్ర మండలి ప్రచురణలు

వెల: రూ. 75

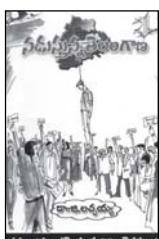
ప్రతులకు: మైత్రి మండలి, సిద్ధిపేట, ఫోన్: 9397332266, కందుకూలి శ్రీరాములు,
 హైదరాబాద్, ఫోన్: 9440119245

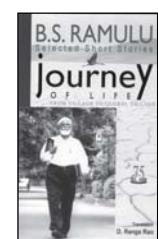
పేరు: ఏడూర్ చెఱువు (కథా సంపుటి)
రచన: బార ధనీరాట్
ప్రచురణ: తెలంగాణ వివేక రచయితల సంఘం
వెల: రూ. 70
ప్రతులకు: ఇం.ఎ.2-2-22, గంజీరావీట్,
 సిలిస్ల, కలీంసగర్, ఫోన్: 9440968619
ప్రముఖ బుక్స్ ఫోపుల్లో

పేరు: ప్రాణాలం
సంపాదకులు: నగునుాల శేఖర్
ప్రచురణ: సాహితీ సాంప్రదాయి
వెల: రూ. 100
ప్రతులకు: నగునుాల శేఖర్, సాయిజ్యేతి
 అప్పెమంట్లు, పండ్లు స్టీచ్, కలీంసగర్,
 ఫోన్: 9959914600

పేరు: సామాజిక ప్రమాదాలు
రచన: దాక్షర్ జి.లచ్చయ్య
ప్రచురణ: సామాజిక అధ్యక్షాలు సంస్థ
వెల: రూ. 100
ప్రతులకు: దివ, నహిదయ, సహాచర, ప్రధాన
 పుస్తక కేంద్రాల్లో, కీర్తి బుక్స్ స్టోర్స్ నిజామాబాద్

పేరు: జిల్లా (జి.ఎస్.రాములు సెలైక్షన్
 స్టోర్స్)

ప్రచురణ: విశాల సాహిత్య అకాడమీ

వెల: రూ. 160

ప్రతులకు: బాగీ అంబర్పేట్, హైదరాబాద్,
 ఫోన్: 91 8331966987, అడిక్షమేట్,
 హైదరాబాద్

పుస్తక పరిచయం

పుస్తక పరిచయం శీర్షిక ద్వారా వివిధ పుస్తకాలను పారకులకు పరిచయం చేసే ప్రయత్నం ఇది. ఈ వేదిక ద్వారా పారకులకు తమ పుస్తకాలను పరిచయం చేయాలనుకునే రచయితలు, ప్రచురణ సంస్థలు తమ పుస్తకాలు రెండు కాపీలను దిగువ చిరునామాకు పంపించచ్చు. వీలు వెంట వాటిని ప్రచురిస్తాం. సమకాలీన సామాజిక అంశాలతో కూడిన కొత్త పుస్తకాలకు ప్రాధాన్యం. పుస్తకాలు పంపించాలన్న చిరునామా:

DECCAN LAND : "CHANDRAM" 490, St.No. 11, Himayatnagar, Hyderabad - 500 029.

Mobile: 9030626288 Fax: 040-27635644

E-mail: deccanlandindia@gmail.com www.deccanland.com

CONSOLATION, N.SRINIVASULU, ANDHRAPRABHA, HYDERABAD.

CONSOLATION, CH.ARUN REDDY, SAKSHI, ADILABAD

CONSOLATION, G.SWAMY, SAKSHI, KARIMNAGER

కరువు, విద్యుత్ కోత్పై ఫాటో కాంపిటీషన్

విజేతల విపరాలు: మొదటి బహుమతి

డి.హుస్సేన్ (సాక్షి, కర్నూల్),

రెండవ బహుమతి గౌట్రై వెంకన్ (నమస్తే తెలంగాణ, వరంగల్)

మూడవ బహుమతి పి.నర్సింహులు (ఆంధ్రజ్యోతి, అనంతపురాం).

ప్రోత్సుహక బహుమతులు

ఎన్.శ్రీనివాసులు (ఆంధ్రప్రభ, హైదరాబాద్),

సిహెచ్.అరుణరెడ్డి (సాక్షి, ఆదిలాబాద్),

జి.స్వామి (సాక్షి, కరీంనగర్),

కె.సాయిలు (నమస్తే తెలంగాణ, హైదరాబాద్),

జిక్ర్ (ఆంధ్రజ్యోతి, నెల్లూరు)

With Best Compliments From

PADURU RAM SUNDER REDDY

Miryalaguda, Nalgonda.

ఆడిపిల్లకు గ్రత్తి ఏటొ గ్రంథమ్ నోయం. బంగారు తల్లులు అవృత్తాన్య తల్లిదండ్రులకు వరం.

బంగారు తల్లి		
వయస్సు	దర్శ	మొత్తం (రూ.)
పుట్టాడి	జసం నీచేదు నుమయంలో	2,500
1 సుండి 2వ సంాల వరకు	టీలెల నిమత్తము	సంారి 1,000
3 సుండి 5వ సంాల వరకు	లంగినొడి	సంారి 1,500
6 సుండి 10వ సంాల వరకు	1 సుండి 5వ తరగతి వరకు	సంారి 2,000
11 సుండి 13వ సంాల వరకు	6 సుండి 8వ తరగతి వరకు	సంారి 2,500
14 సుండి 15వ సంాల వరకు	9 సుండి 10వ తరగతి వరకు	సంారి 3,000
16 సుండి 17వ సంాల వరకు	11 సుండి 12వ తరగతి వరకు	సంారి 3,500
18 సుండి 21వ సంాల వరకు	ద్రాష్టవ్యోమిన్ - 1 సుండి 4వ సంాల వరకు	సంారి 4,000
18 సంాలకు - ఇంటిసెట్టుల తరవాత రూ. 50,000, రూపుధ్వని తరవాత రూ. 1 లక్ష		మొత్తం రూ.2,16,000

ఆడిపిల్లల ఉష్ణుల భవిష్యత్తుకు ప్రభుత్వ భర్జించా

ఆడిపిల్ల పుట్టినప్పుడు, ఇంటికి లక్షీదేవి పచ్చిందంటారు. దురుప్పశాస్త్ర ఇది మాటలకి పరిమితమైపోయింది. ఆడిపిల్ల జననం కుటుంబానికి భారమని తల్లిదండ్రులు భాదపడుతుంటారు. ఈ పరిస్థితులును దృష్టిలో పెట్టుకొని ముఖ్యమంత్రి శ్రీ కిరణ్ కుమార్ రెడ్డి నాయకత్వంలోని మన రాష్ట్ర ప్రభుత్వం "బంగారు తల్లి" పథకం తీసుకొచ్చింది.

ఈ పథకం కింద ఆడిపిల్ల జననం సుండి డిగ్రీ వరకు ప్రభుత్వం ఏడాడిక్ కొంత మొత్తాన్ని అందిస్తుంది - మొత్తం రూ.2,16,000 లు అందజేస్తుంది. ఆడిపిల్ల కొరకు ఇప్పటికే ప్రభుత్వం అమలు చేస్తున్న పథకాలకు అదనంగా, ఈ పథకం రాష్ట్రంలోని తెల్కార్ధారులందరికి పర్చిస్తుంది!

కా. శీమాఇ సుఖీలా లక్ష్మిరద్ది
జిల్లాప్రాంత ప్రాంత, నీచ్చున్న
సంస్థల మంజూరు ప్రాప్తులు,
మహారాష్ట్ర శాఖ నుమయంలు

కీమాఇ. కె. అరుణ
సమాజార్థ, ప్రాంత సంస్థల మంజూరు

జాలి చేసినప్పారు: సమాచార, ఇంజర్ సంబంధాల కాఫి. ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వం